

TEORINIŲ IR PRAKTIŲ
UŽDUOČIŲ MOKINIO
SAŠIUVINIS (PARDAVĖJO
MODULINĖ PROFESINIO
MOKYMO PROGRAMA)

**PARDAVĖJO MODULINĖS PROFESINIO MOKYMO PROGRAMOS
ATSKIRŲ MODULIŲ PRAKTINĖS UŽDUOTYS**

Eil. nr.	Moduliai / užduočių temos
4.2.1.	PREKIŲ PAŽINIMO PAGRINDAI
1.1.	Prekių mokslo objektas. Kokybė ir jos rodikliai. Procesai vykstantys prekėse jų laikymo metu.
1.2.	Prekių kokybės nustatymo metodai. Kokybės kontrolė.
1.3.	Prekių laikymo sąlygos, principai. Maisto saugos sistema maisto prekių parduotuvėje, reikalavimai, principai.
1.4.	Europos Parlamento ir tarybos reglamentas (EB) Nr.178/2002; Lietuvos Respublikos Maisto įstatymas VIII-1608/2000.
1.5.	Standartai ir standartizacija. Standartų rūšys.
2.1.	Maisto produktų cheminė sudėtis. Cheminių medžiagų įtaka maisto produktui ir vartotojui.
3.1.	Ne maisto prekių vartojamosios savybės: eksploatacinės, estetinės-dekoratyvinės.
3.2.	Maisto prekių vertės.
4.1.	Grūdų ir miltų prekės. Klasifikavimas. Laikymo sąlygos.
4.2.	Krakmolai, cukrus. Laikymas.
4.3.	Konditerijos gaminiai ir jos rūšys. Laikymas.
4.4.	Daržovių klasifikavimas pagal augalų vartojamas dalis. Vaisių uogų asortimento grupavimas. Kokybė. Laikymas.
4.5.	Perdirbtų daržovių, vaisių ir uogų asortimentas.
4.6.	Šviežūs ir perdirbti grybai.
4.7.	Skonio prekės pagal fiziologiškai aktyvias medžiagas. Arbatos asortimentinės rūšys. Kavos asortimentas.
4.8.	Svaigųjų gėrimų rūšys ir asortimentas.
5.1.	Buitinės prekės (stiklo, keramikos, metalo, plastikų, chemijos). Buitinės elektros prekės (apšvietimo, smulkioji buitinė technika). Tekstilės prekės (siūlai, trikotažas, siūti drabužiai). Avalynė. Kosmetikos ir parfumerijos prekės. Kanceliarinės prekės, žaislai.
5.1.	Užduotys, susijusios su kasdienės paklausos ne maisto prekių asortimento nagrinėjimu.
1.1.	Prekių klasifikavimo ar grupavimo sistemos ir jų esmė.
1.1.1.	Paaiškinti požymius, pagal kuriuos yra klasifikuojamos prekės.
1.1.2.	Apibūdinti prekių klasifikavimo reikalingumą, svarbumą prekybininkui, klientui.
1.1.3.	Pagal pateiktus požymius suklasifikuoti ne maisto, maisto prekes.
1.1.4.	Paaiškinti, kuo skiriasi viena nuo kitos klasifikavimo sistemos.
1.1.5.	Sugrupuoti ne maisto prekes pagal rinkodaroje naudojamą klasifikavimą.
2.1.	Prekių ženklinimas – valstybinis, nevyriausybinis, etiškas. Atskirų prekių ženklinimo ypatumai.
2.1.1.	Atlikti užduotis, susijusias su prekių ženklinimu.
2.1.2.	Pagal pateiktas prekių (3-jų skirtingų prekių) ženklinimo etiketes įvertinti kiekvienos prekės vartojamąsias.
2.2.	Prekių ženklinimo taisyklės ir darbas su jais.
2.2.	Ženklinimo taisyklėmis uždėti lipnias kainų etiketes ant prekių.

3.1.	Daiktų keitimo ir grąžinimo taisyklės.
3.1.1.	Įvardinti požymius ir pagal juos sugrupuoti prekes, kurioms būtų galima pritaikyti daiktų grąžinimo ir keitimo taisykles.
3.1.2.	Apibūdinti pateiktas vartotojo teises ir pateikti pavyzdžių prekių, kurioms galima pritaikyti įvardintas vartotojo teises: - pakeisti netinkamos kokybės prekę į tinkamos kokybės prekę; - atitinkamai sumažinti prekės kainą; - per protingą terminą neatlygintinai pašalinti prekės trūkumus; - atlyginti prekės trūkumų pašalinimo išlaidas, jeigu, pardavėjui per protingą terminą jų nepašalinus, trūkumus pašalino vartotojas pats ar trečiųjų asmenų padedamas; - vienašališkai nutraukti pirkimo-pardavimo sutartį ir pareikalauti grąžinti už prekę sumokėtus pinigus.
3.1.3.	Išspręsti pateiktas problemines situacijas.
3.1.4.	Atlikti grąžintos prekės kokybės įvertinimą.
3.1.5.	Iš pateiktų dokumentų surinkti reikiamus dokumentus, kurie būtini, norint įforminti pinigų grąžinimą vartotojui, jei jis savo lėšomis ar, padedamas trečiųjų asmenų, pašalino prekeyje atsiradusį defektą.
4.1.	Kainų nurodymo taisyklės.
4.1.1.	Apskaiciuoti standartinio vieneto kainas.
4.1.2.	Užpildyti pateiktų prekių kainų etiketes.

1.1. Prekių mokslo objektas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra prekė?
- Ką nagrinėja prekių mokslas?

Užduotys:

1.1.1. Papasakoti apie prekių mokslo raidą.

1.1.2. Apibūdinti šias sąvokas:

- Tinkamų vartoti prekių savybės – tai _____

- Asortimentas – _____

- Klasifikavimas – _____

1.1.3. Įvertinti prekių mokslo svarbą prekybos įmonėms _____

1.1.4. Įvertinti prekių mokslo svarbą parduotuvės lankytojams _____

1.2. Prekių kokybės nustatymo metodai. Kokybės kontrolė

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra prekių kokybė?

- Kokius žinote prekių kokybės nustatymo būdus?
- Kaip vadinama produkto savybių, tenkinančių tam tikrų vartotojų poreikius, visuma?
- Kodėl yra svarbūs funkciniai prekių kokybės rodikliai?
- Kas garantuoja atvežtos prekių partijos kokybę?
- Kas yra defektas?

Užduotys:

1.2.1. Įvardinti ir apibūdinti juslinio prekių kokybės nustatymo metodo rodiklius:

1.2.3. Priskirti prekių kokybės rodiklius atitinkamų kokybės rodiklių grupei ir pažymėti skaičiumi.

- Kokybės rodiklių grupės:

Socialinė paskirtis	_____	Funkciniai	_____
Patikimumas	_____	Saugumas	_____
Estetinis	_____	Ekologiniai	_____

- Kokybės rodikliai:
 1. Atliejamų funkcijų kiekis.
 2. Prekės išvaizdos tobulumas.
 3. Apibūdina, kad gaminys tenkina atskirų pirkėjų grupių poreikius.
 4. Gaminio patikimumas jį vartojant.
 5. Produkto įtaka aplinkai.
 6. Nekenksmingumas žmogaus sveikatai.
 7. Saugi prekė.
 8. Madingas produktas.

1.2.4. Vartojamoji prekės savybė ir prekės kokybė tapačios sąvokos. Taip / Ne. Pasirinktą atsakymą pagrįsti.

1.2.5. Sugrupuoti defektus pagal šiuos rodiklius: pobūdį, vietą, žaliavą, gamybą, transportavimą, sandėliavimą.

Pobūdis:

Vieta:

Žaliava:

Gamyba:

Transportavimas ir sandėliavimas:

2.1. Kokybė ir jos rodikliai

Užduotys:

2.1.1. Apibrėžti šias sąvokas:

- Kokybė –
- Rodikliai –
- Kontrolė –

2.1.2. Sugrupuoti kokybės rodiklius, įvardinti požymius.

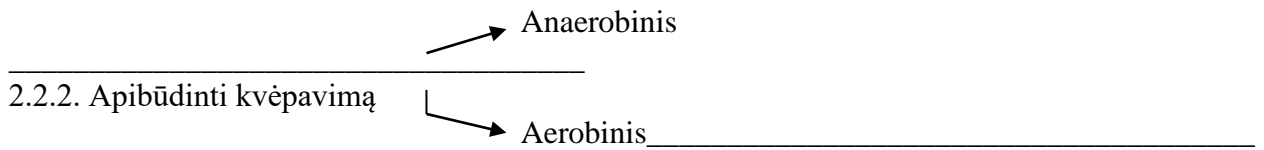
2.1.3. Apibūdinti šiuos kokybės reikalavimus prekėms:

- Esamieji rodikliai _____
- Perspektyviniai rodikliai _____
- Bendrieji rodikliai _____
- Specifiniai rodikliai _____

2.2. Procesai, vykstantys prekėse, jų laikymo metu

Užduotys:

2.2.1. Sugrupuoti procesus, vykstančius maisto produktuose.

2.2.4. Apibūdinti hidrolizės procesą. Kas tai? Kas jį stimuliuoja?

2.2.5. Apibūdinti autolizę, įvardijant visus etapus.

2.1.6. Kas stimuliuoja rūgimo, puvimo ir pelijimo procesus? Pateikti pavyzdžių.

2.1.7. Ar visada rūgimo procesas yra neleistinas mikrobiologinis procesas? Atsakymą pažymėti ir pagrįsti. Taip / Ne. Todėl, kad

3.1. Prekių laikymo sąlygos. Maisto saugos sistema maisto prekių parduotuvėje, reikalavimai, principai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas sudaro produktų laikymo režimą?
- Kokie yra drėgnumo rodikliai?
- Kokie produktų išdėstymo pagalbinėse patalpose bei prekybos salėje principai?
- Kas yra pakuotė?
- Kas yra bendroji pakuotė?

Užduotys:

3.1.1. Apibūdinti aplinkos oro temperatūros įtaką maisto produktuose vykstantiems procesams.

3.1.2. Įvertinti oro drėgnumo įtaką produktams išsilaikyti.

3.1.3. Oro sudėties ir jo apykaitos įtaka prekių kokybei laikymo metu.

3.1.4. Sugrupuoti tarą pagal tam tikrus požymius.

3.1.5. Apibūdinti paletę, įvertinant paskirtį.

3.1.6. Ar galima žuvų ir mėsos konservus laikyti patalpose, kuriuose aplinkos temperatūra aukštesnė nei 15⁰ C? Atsakymą pažymėti ir pagrįsti. Taip / Ne. Todėl, kad

3.1.7. Pateikti po penkis didelio ir mažo drėgnumo produktų pavyzdžius, juos parašyti. Didelio drėgnumo: _____

Mažo drėgnumo:

3.1.8. Apibrėžti tam tikras sąvokas:

- Sauga –
- Maisto tvarkymas –
- RVASVT sistema –
- Rizika –
- Rizikos veiksnys –
- Teršalas –
- Stebėseną –
- Kritinė riba –
- Atsekamumas –
- Svarbiausias valdymo taškas (SVT) –

3.1.9. Įvardinti prekybos proceso etapų svarbiausius valdymo taškus ir juos apibendrinti:

- Prekių priėmimas _____
- Greitai gendančių produktų saugojimas _____
- Stambių maisto produktų pjaustymas, smulkinimas, fasavimas _____
- Saugojimas prieš patiekiant vartotojui _____
- Patiekimas vartotojui (aptarnaujant) _____

4.1. Maisto produktų cheminė sudėtis. Cheminių medžiagų įtaka maisto produktui ir vartotojui

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kuo vanduo naudingas žmogaus organizmui?
- Kaip nuo vandens priklauso vaisių ir daržovių kokybė?
- Kaip nuo vandens priklauso pieno ir pieno produktų, mėsos ir mėsos produktų kokybė ir laikymo sąlygos?
- Kiek vandens yra aliejuje?
- Kokiose agregatinėse būsenose būna vanduo?
- Kokia valgomosios druskos cheminė sudėtis?
- Kokia ūkinėms reikmėms naudojamos druskos cheminė sudėtis?
- Kokie trys maisto produktai yra sudaryti tik iš angliavandenių?
- Kas yra ląsteliena?
- Kuo riebalai yra svarbūs žmogaus organizmui?
- Kuo baltymai svarbūs žmogaus organizmui?
- Kuo svarbūs yra vitaminai?
- Kokių savybių turi alkaloidai?
- Kas suteikia maisto produktui kvapą ir skonį?

Užduotys:

4.1.1. Sugrupuoti chemines medžiagas pagal kilmę.

4.1.2. Lentelėje yra pateiktos cheminės medžiagos. Užpildyti lentelę, į stulpelius surašant:

- energetinė arba neenergetinė medžiaga;
- jei energetinė medžiaga, tai jos 1 g atlaisvintą energijos kiekį (kJ arba kcal).

Cheminė medžiaga	Energetinė arba neenergetinė	1 g atlaisvintas energijos kiekis kcal
Vitaminai		
Baltymai		
Lašteliena		
Angliavandeniai		
Fermentai		
Organinės rūgštys		
Etilo alkoholis		
Aromatinės medžiagos		
Riebalai		
Mineralinės medžiagos		

4.1.3. Išnagrinėti pateiktų maisto produktų ženklimą. Apskaičiuoti 150 g ir pakuotės energetinę vertę.

Maisto produkto pavadinimas	150 g energetinė vertė	Išsavitimo energetinė vertė
Saldainis „Manija“ su kokosais		
Pakelis cukrinių sausainių „Gaidelis“, 180 g		
Pienas 2,5 %		
Jogurtas		
Duona		

4.1.4. Sugrupuoti mineralines medžiagas pagal kiekį, reikalingą žmogaus organizmui.

4.1.5. Paaiškinti atitinkamus procesus ir sąvokas:

- baltymų denatūracijos procesas;
- titruojamasis ir aktyvusis maisto produkto rūgštingumas;
- energetinės ir neenergetinės cheminės medžiagos;
- lipidai, jų rūšys;
- modifikacija.

4.1.6. Sugrupuoti angliavandenius ir įvertinti jų įsisavinimą. Kokie angliavandeniai vyrauja meduje, piene, bulvėse?

4.1.7. Į lentelę surašyti svarbiausius mineralinių medžiagų pavadinimus, jų naudą žmogaus organizmui, nurodyti, kokiame maisto produkte šių mineralinių medžiagų yra daugiausia.

Mineralinė medžiaga	Nauda žmogaus organizmui	Šaltiniai

4.1.8. Pažymėti (varnele ties tinkamu produktu), kokiuose produktuose daugiausia angliavandenių:

- Organinės kilmės maisto produktuose;
- Neorganinės kilmės maisto produktuose.

4.1.9. Parašyti bent tris visaverčių ir nevisaverčių baltymų šaltinius.

—

—

—

4.1.10. Sugrupuoti vitaminus ir įvertinti naudą žmogaus organizmui.

4.1.11. Parašyti bent tris alkaloidus, užrašyti jų šaltinį bei įtaką žmogaus organizmui.

Alkaloido pavadinimas	Nauda žmogaus organizmui	Šaltinis

4.1.12. Apibūdinti krakmolo sudėtį ir savybes.

4.1.13. Sugrupuoti riebalus pagal kilmę ir sudėtį. Paaiškinti riebalų oksidacijos procesą.

4.1.14. Sugrupuoti azotines medžiagas. Paaiškinti baltymų sudėtį ir jų vertę. Kas tai yra baltymų denatūracija? Įvardinti baltymų tipus.

5.1. Ne maisto prekių vartojamosios savybės: eksploatacinės, estetiškos-dekoratyvinės

Užduotys:

5.1.1. Apibūdinti sąvokas:

- Funkcinės savybės –
- Patikimumas –
- Patogumas –
- Moralinis nusidėvėjimas –
- Ekonominės savybės –
- Kokybės garantinis terminas –

- Stilius –
- Kompozicija –

5.1.2. Įvertinti pateiktos kasdienės paklausos ne maisto prekės vartojamąsias vertes.

5.1.3. Pateikti ne maisto prekių pavadinimų, kurioms pirmenybė teikiama eksploatacinėms savybėms.

5.1.4. Pateikti savybes, užtikrinančias avalynės patogumą, avėjimo metu.

5.1.5. Siūto drabužio higienines savybes užtikrina

(užbaigti sakinį.)

5.2. Maisto prekių vertės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokiais atvejais mineralinės medžiagos veikia žmogaus organizmą teigiamai ir kokiais neigiamai?
- Kuo svarbus vanduo yra žmogaus organizmui?
- Kuo svarbus vanduo maisto produktui?

Užduotys:

5.2.1. Apibūdinti vertes:

- Maistinė vertė –
- Biologinė vertė –
- Fiziologinė vertė –
- Energetinė vertė –
- Geras produktas –
- Įsisavinimas –
- Tinkamumo vartoti terminas –

5.2.2. Pamokos pradžioje parašyti refleksiją tema „Ką žinau apie maisto produktų cheminę sudėtį?“. Pamokos pabaigoje baigti rašyti refleksiją „Ką sužinojau apie maisto produktų cheminę sudėtį?“.

5.2.3. Pagal pateiktą maisto produktų sudėtį apskaičiuoti energetinę vertę už kiekį: 250, išfasavimą.

5.2.4. Pagal pateiktą maisto produkto ženklavimo etiketę apibūdinti vartojamąsias vertes:
maistinę vertę;
energetinę vertę;
biologinę vertę;
fiziologinę vertę.

5.2.5. Iš pateiktų teiginių išrinkti teisingus ir juos pagrįsti.

Eil. nr.	Teiginys	Teisingas (taip) Neteisingas (ne)	Pagrindimas
1.	Ergonominiai rodikliai – tai savybių kompleksas, susijęs su		

	žmogumi, aplinka.		
2.	Antialimentinio poveikio medžiagos yra toksiškos, nes jos mažina maiste esančių medžiagų įsisavinimą.		
3.	Maisto išvaizda – tai estetišiai rodikliai.		
4.	Maisto produkto kokybė priklauso nuo temperatūrinės grandinės nenutraukimo.		
5.	Biologinė ir fiziologinė maisto savybės – tas pats.		
6.	Maisto produktas įvertintas ekspertų – apdovanotas diplomu. Tai geras produktas.		

5.2.6. Apibūdinti maisto kokybės rodiklius ir kokybės lygius. Ar maisto kokybė kinta?

5.2.7. Parašyti esė „Kaip turėtų maitintis įvairaus amžiaus ir įvairų darbą dirbantys žmonės?“.

6.1. Prekių klasifikavimo ar grupavimo sistemos ir jų esmė

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas tai yra prekių klasifikavimas?
- Kas tai yra prekinė rūšis ir kaip ji žymima?
- Kas tai yra prekių asortimentas?
- Kokiais mato vienetais yra matuojamas asortimentas?
- Koku tikslu prekybos įmonėje klasifikuojamos prekės?
- Kokia gali būti prekybos įmonės asortimento struktūra?
- Paaiškinkite sąvokas „asortimento gylis“ ir „asortimento plotis“.
- Kuo skiriasi asortimento prekės vienetas nuo prekės pavadinimo? Pateikti pavyzdžių.
- Koku tikslu įmonės kuria prekių ženklus?
- Kas gali būti laikoma prekės ženklu?
- Kokia yra prekės ženklo nauda vartotojui?
- Kokia yra prekės ženklo nauda pardavėjui?

Užduotys:

6.1.1. Paaiškinti požymius, pagal kuriuos yra klasifikuojamos prekės.

6.1.2. Apibūdinti prekių klasifikavimo reikalingumą, svarbumą prekybininkui, klientui.

6.1.3. Paaiškinti, kuo skiriasi viena nuo kitos klasifikavimo sistemos.

6.1.4. Įvardinti pagrindines klasifikavimo taisykles.

6.1.5. Sugrupuoti ne maisto prekes pagal rinkodaroje naudojamą klasifikavimą.

6.1.6. Suklasifikuoti maisto prekes pagal šiuos požymius: kilmę, žaliavą, išfasavimą, gamybos

būdą, kokybę. Suklasifikuoti ne maisto prekes pagal šiuos požymius: vartojimą, lytį ir amžių, paskirtį, tikslinę paskirtį.

6.1.7. Suklasifikuoti ir apibūdinti prekes pagal prekybinį klasifikavimą.

6.1.8. Užbaigti sakinį: „Nauju gaminiu galima laikyti.....“

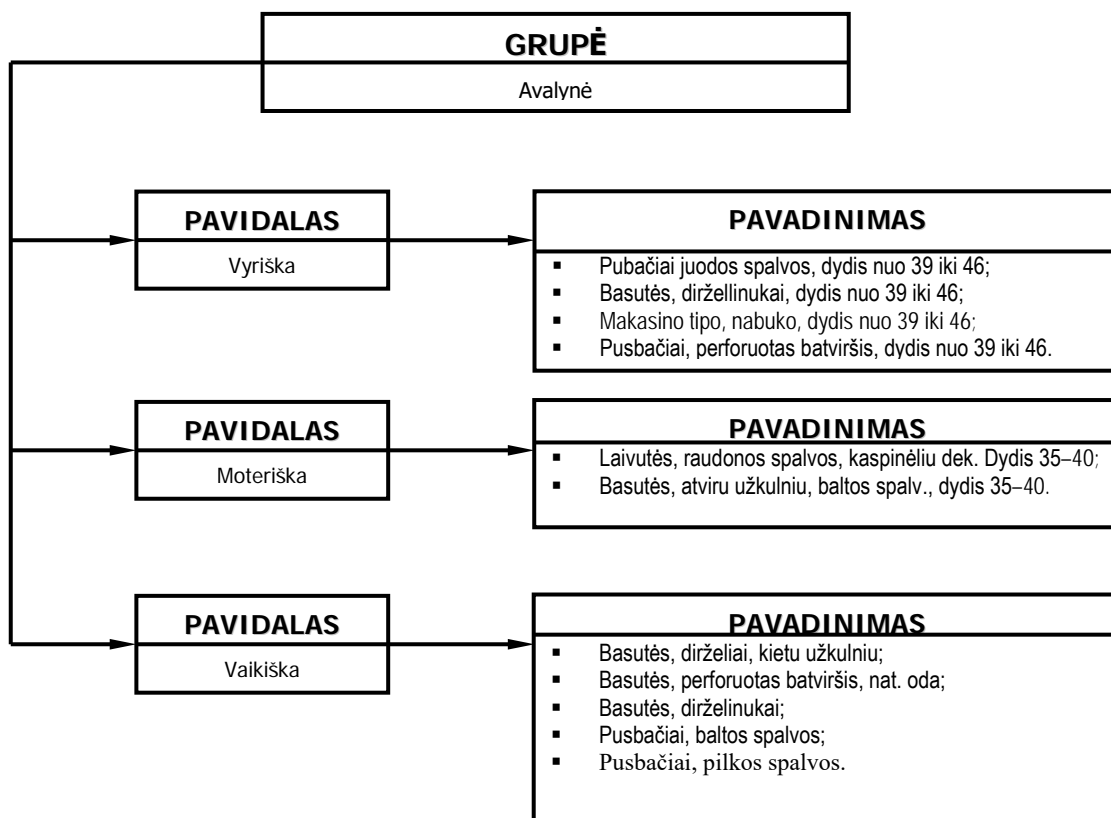
6.1.9. Televizorius „SONY“, dantų šepetėlis „BLENDAMED“, „Elzės“ juoda duona, „MŪSU“ kefyras, kambarinės šlepetės, vyriškos kojinės, ilgintuvas, dantų siūlas „REACH“, benzinas, audimo staklės, plaktukas, garažas, pieštukas, sunkvežimis „MAN“, lentyna, keptuvė, bulvės. Pateiktas prekių sąrašas. Suklasifikuoti šias prekes pagal du pasirinktus požymius. Atsakymą pateikti lentelės forma.

6.1.10. Atlikti pateiktą užduotį:

<p>A. Kurie iš paveikslėlyje pateiktų prekių ženklų yra žodiniai (paminėti penkis)?</p> <p>B. Kurie iš paveikslėlyje pateiktų prekių ženklų yra sudaryti iš žodžių ir grafinių ženklų?</p> <p>C. Kurie iš šių ženklų yra stiprūs (paminėti penkis)? Paaiškinti, kodėl taip yra.</p>	
---	---

6.1.11. Pateikti pavyzdžių, kada **cukrus** bus asmeninio naudojimo, o kada gamybinės paskirties prekė.

6.1.12. Žemiau pateikta šokolado asortimento struktūra. Kiek yra šios prekės pateiktų pavadinimų ir pavidalų? Kokiomis prekėmis dar galima papildyti šį šokolado asortimentą? Pagal pateiktą pavyzdį (žr. „Avalynės asortimento struktūra“) sudaryti asortimento struktūrą pieno prekėms, šviežioms daržovėms ir rašymo prekėms.

6.1.13. Parinkti atsakymus – kiekvienai sąvokai I stulpelyje parinkti apibrėžimą iš II stulpelio. Atsakymus užrašykite taip: 11 K, 12 L, 13 M ir t. t.

I stulpelis	Atsakymas	II stulpelis
1. Paslaugos		A. produktai, kurie yra naudojami ilgai ir paprastai išsilaiko kelerius metus
2. Produkto visuma		B. įvairios paskirties prekių pasiūla, sudaranti galimybes vieno apsilankymo parduotuvėje metu patenkinti įvairius poreikius
3. Trumpalaikio vartojimo produktai		C. produktas, kurį perka galutinis vartotojas savo asmeniniam vartojimui
4. Vartojamasis produktas		D. produktas, kurį gali sudaryti penki požymiai: kokybė, savybės, stilius, prekės pavadinimas ir pakuotė
5. Būtinasis produktas		E. prekių rinkinys, kurį tam tikru metu rinkai pateikia prekybos įmonė
6. Pramonės produktas		F. prekės, kurios paprastai suvartojamos greitai, per vieną ar kelis kartus, pvz., muilas, maisto produktai
7. Vertingas produktas		G. vartojamasis produktas, kurį vartotojas perka dažnai, iš karto, beveik nelygindamas jo su kitais tos pačios rūšies produktais ir nedėdamas daug pastangų jam nusipirkti
8. Asortimento gylis		H. vartojamasis produktas, kurį rinkdamasis ir pirkdamas vartotojas dažniausiai jį lygina su kitais, atsižvelgdamas į produkto tinkamumą, kokybę, kainą ir stilių

9. Naujas produktas		I. vartojamasis produktas, pasižymintis unikaliomis savybėmis arba išsiskiriantis prekės ženklu, kurį specialiai perka nemaža pirkėjų grupė
10. Ilgalaikio vartojimo produktai		J. labai giminingos, viena nuo kitos mažai besiskiriančios prekių rūšys (vienetai)
11. Prekių ženklas		K. pirkėjui sudaro alternatyvias tam tikros paskirties prekių pasirinkimo galimybes
12. Asortimentas		L. produktai, kuriuos sudaro siūloma pirkti veikla, nauda ar pasitenkinimas ir kurie iš esmės yra nematerialūs ir negali tapti nuosavybe
13. Prekės pavadinimas		M. produktas, kurį perka individualūs asmenys ir organizacijos toliau perdirbti ar naudoti savo versle
14. Asortimento plotis		N. žymuo, kuriuo vienos įmonės produktai identifikuojami ir atskiriami nuo kitos įmonės produktų rinkoje
15. Išskirtinis produktas		O. originalus, patobulintas, modifikuotas produktas arba nauja produktų rūšis

7.1. Standartai ir standartizacija. Standartų rūšys

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra standartizacija?
- Koks standartizacijos tikslas?
- Kas yra sertifikatas?

Užduotys:

7.1.1. Įvardinti standartizacijos uždavinius.

7.1.2. Apibūdinti standartų rūšis, jų skirtumus.

8.1. Prekių kodai ir RFID žymės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokia GS1-13 kodo struktūra?
- Kokia GS1-8 kodo struktūra?
- Kam prekybos įmonėse reikalingi vidiniai trumpieji kodai?
- Kas yra RFID – žymė?

Užduotys:

8.1.1. Pasirinkti dešimt skirtingų prekių, surašyti į lentelę skaitmeninio kodo (brūkšninio kodo) skaičius ir iššifruokite užkoduotą informaciją (šalį gamintoją).

9.1. Daiktų keitimo ir gražinimo taisyklės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra tinkamumo vartoti terminas?
- Kas yra kokybės garantinis terminas?
- Kas yra mažareikšmis trūkumas?

Užduotys:

9.1.1. Apibrėžti sąvokas:

- Tinkamos kokybės prekė – .
- Netinkamos kokybės prekė –
- Apsisprendimo laikotarpis –
- Teisinis laikotarpis –

9.1.2. Įvardinti požymius ir pagal juos sugrupuoti prekes. Tikslas – galimybė taikyti daiktų gražinimo ir keitimo taisykles.

9.1.3. Tinkamos kokybės prekė, jei ji nėra įtraukta į nekeičiamų prekių sąrašą, gali būti pakeista 14 dienų laikotarpiu. Šį laikotarpį galima pavadinti apsisprendimo laikotarpiu. Taip / Ne. Pasirinkus atsakymą, jį pagrįsti.

9.1.4. Išspręsti pateiktas problemines situacijas.

Probleminė situacija	Problemos sprendimas
8 ³⁰ val. klientas pirko šviežios mėsos 1,5 kg. Į parduotuvę gražino sugedusią mėsą 17 ³⁰ val. Pirkimą patvirtinantį dokumentą turi.	
Gražino klientė pirktą audinio gabalą – 0,70 m.	
Pirktą vaizdo kamera, po 2 mėn. sugedo, remontavo 6 mėn., panaudojo 1 mėn. Ir vėl prekė sugedo. Pardavėjas siūlo taisyti. Pirkimą patvirtinantį dokumentą turi.	
Prieš 5 dienas pirktą avalynė. Iširo siūlė.	

9.1.5. Apibūdinti vartotojų teises:

- teisė savo nuožiūra įsigyti ir naudoti prekes ir paslaugas (pasirinkti pardavėją, paslaugų teikėją);
- teisė įsigyti saugias, tinkamos kokybės prekes ar paslaugas;
- teisė gauti teisingą ir visapusišką informaciją valstybine kalba apie parduodamas prekes, teikiamas paslaugas;
- teisė gauti informaciją apie savo teisių įgyvendinimo ir gynimo tvarką;
- teisė jungtis į vartotojų asociacijas;
- teisė į švietimą vartojimo srityje;
- teisė į ekonominių interesų apsaugą.

10.1. Kainų nurodymo taisyklės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra prekės pardavimo kaina?
- Kas yra standartinio vieneto kaina?
- Apibūdinti prekės kilmės šalį.

Užduotys:

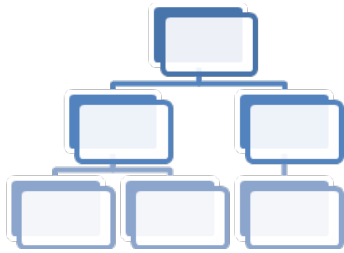
10.1.1. Apskaičiuoti standartinio vieneto kainą. Duomenis surašyti į lentelę:

Prekės pavadinimas	Pardavimo kaina (Lt)	Standartinio vieneto kaina (Lt)
Cukriniai sausainiai „Gaidelis“, 180 g	1,09	
Malti kvepiantieji pipirai, 5 g	2,99	
Pjautinis batonas, 350g	1,98	
Grietinė, 30 %, 45 g	3,89	
Šalto rūkymo dešra „Kaimiška“, aukščiausia rūšis, 330 g	8,99	
Drėkinamasis kremas jautriai veido odai „Rasa“, 50 ml	15,99	
PVC dažai, baltos spalvos, vidaus apdailai, 2 l 50 ml	19,99	

10.1.2. Remiantis pateiktais duomenimis, užpildyti kainų etiketes:

Prekės aprašymas
Bandelė „Avietėlė“, 70 g, gamintojas – „Senoji Eglė“, tinka naudoti 48 val., pagaminta: 2014-01-29, įm. k. 129867457, šalis gamintoja – Lietuva, 1,19 Lt.
Drėkinamasis kremas jautriai veido odai „Rasa“, 50 ml, gamintojas – UAB „Bioderma“, Lietuva, 15,99 Lt.
Šalto rūkymo dešra „Kaimiška“, aukšč. rūšis, 330 g, UAB „Biovela“, Lietuva, 8,99 Lt.
Cukriniai sausainiai „Gaidelis“, 180 g, UAB „Šiaulių Puriena“, Lietuva, pardavimo kaina – 1,09 Lt.
Kavos pupelės „Arabika“, 100 %, 1 kg, Suomija, 26,99 Lt.

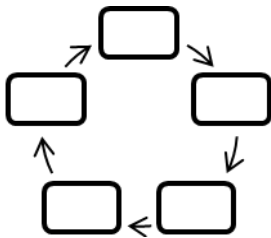
11.1. Sugrupuoti grūdines kultūras:

11.2. Cheminė sudėtis:

Užbaigti pradėtą sakinį: „Grūduose yra 7,3–13%..... , 48–59%.....“

11.3. Įvardinti dažniausiai naudojamų kruopų pavadinimus:

11.4. Kokias žinote grūdų perdirbimo įmones Lietuvoje?

11.5. Apibūdinti miltų gamybos proceso etapus.

11.6. Apibūdinti grūdų produktų laikymo sąlygas.

11.7. Apibūdinti makaronų gamybos būdus.

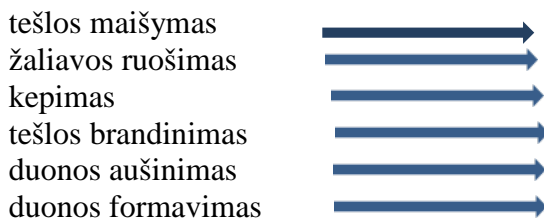
--	--	--	--

11.8. Sugrupuoti makaronus pagal tam tikrus požymius. Kiekvieną grupę trumpai apibūdinti.

11.9. Nereikalingą žodį išbraukti:

Miltinės konditerijos gaminiuose, kurie yra kepami iš aukščiausios rūšies kvietinių miltų, mineralinių medžiagų ir vitaminų mažiau / daugiau.

11.10. Sužymėti eilės tvarka duonos gamybos proceso eigą:

11.11. Į lentelę surašyti pateiktų duonos ir pyrago gaminių ženklinimo rekvizitus:

Riestainiai	Batonai	Bandelės	Pynės	Paplotėliai picoms

11.12. Įvardinti žaliavas, kuriose daug krakmolo:

11.13. Įvardinti žaliavą, iš kurios gaminamas cukrus:

11.14. Parašyti juslinius rodiklius, apibūdinančius cukraus kokybę:

11.15. Kokioje taroje laikant, medus gali būti kenksmingas?

11.16. Koks medus neturi gydomųjų savybių?

11.17. Apibūdinti įvairių rūšių medų.

Medaus rūšis	Medaus savybės
Lipčiausias medus	
Nektaro medus	
Dirbtinis medus	
Mišrus medus	

11.18. Įvardinti miltinės konditerijos gamyboje naudojamą žaliavą:

11.19. Įvardinti vaisių-uogų konditerijoje naudojamą žaliavą:

11.20. Apvalios ar ovalios formos gaminiai, sudaryti iš vienos ar dviejų simetriškų puselių – kas tai?

- a) cukruočiai;
- b) zefyrai;
- c) pastilės.

11.21. Įvardinti alkaloidą, kuris yra kavos pupelių sudėtyje.....?

11.22. Kokias žinote įmones, gaminančias šokoladą?

11.23. Kada šokoladą vadiname tik saldžiąja plytele?

11.24. Įvardinti karamelės pavidalus:

11.25. Neglaistytiems saldainiams priskiriama:

11.25. Apsilankius parduotuvėje, sužinoti asortimentą ir surašyti į lentelę:

Saldainių rinkiniai	Irisai	Neglaistyti saldainiai	Glaistyti saldainiai

11.26. Priklausomai nuo dangos žirneliai skirstomi į:

- a).....
- b).....
- c).....

11.27. Nuo ko priklauso chalvos pavadinimas?

11.28. Parašyti teisingą atsakymą:

Kramtomoji guma gaminama iš:

- a) specialiai apdorotos gumos;
- b) dirbtinių polimerų;
- c) augalinės dervos, vaško, cukraus, sirupo, aromatinių medžiagų.

11.29. Į lentelę surašyti miltinės konditerijos tinkamumo vartoti terminus:

Gaminio pavadinimas	Tinkamumo vartoti terminai
Cukriniai sausainiai	
VafLIAI be įdaro	
Meduoliai	
Keksai	

Pyragaičiai su plaktos grietinėlės kremu	
Šakotis	

11.30. Surašyti daržovėse esančias chemines medžiagas, kurios yra randamos šviežiuose vaisiuose, uogose ir daržovėse:

11.31. Surašyti į lentelę daržovių pavadinimus:

Šakniavaisiai	Gumbavaisiai	Svogūninės	Kopūstinės	Lapinės

Prieskoninės	Pomidorinės	Moliūginės	Pupinės	Grūdinės

11.31. Parašyti populiariausias kopūstų rūšis:

11.32. Kuo skiriasi aukščiausiosios, I ir II klasės daržovės?

11.33. Lentelėje surašyti sėklavaisių pažeidimus ir ligas:

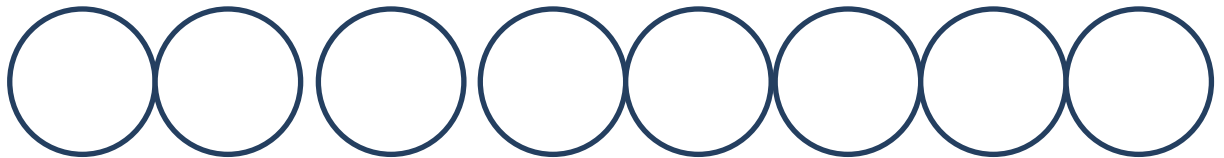
Sėklavaisių pavadinimas	Pažeidimai, ligos

11.34. Priklausomai nuo paskirties vynuogės skirstomos:

- a)
- b)
- c)

11.35. Įvardinti:

a) miško uogos:

b) sodo uogos:

11.36. Įrašyti į stulpelius grybų pavadinimus pagal sporų susidarymo vietą:

Aukšliagrybiai	Skylėtbudiniai	Lakštabudiniai

--	--	--

11.37. Surašyti daržovių ir vaisių konservavimo būdus:

--	--	--	--	--	--

11.38. Daržovių konservai skirstomi į:

a)

b)

11.39. Surašyti aliejaus pavadinimus:

11.40. Pagal gamybai naudotas žaliavas aliejus būna:

11.41. Parašyti aliejaus ženklavimo rekvizitus:

Atsakyti į pateiktus klausimus:

1. Kas yra glitimas, kaip jis žymimas?
2. Kodėl vertinami grūdų produktai?
3. Kokių maistinių savybių turi pupinės kultūros?
4. Iš kokių grūdų pagaminti miltai yra pagrindinė žaliava konditerijoje?
5. Iš kokių grūdų pagamintų miltų yra kepama duona?
6. Kokį sėklavaisį galėtume pavadinti lietuviška citrina?
7. Suskirstyti, kaip pagal prinokimo laiką skirstomi sėklavaisiai.
8. Kokie riešutai vadinami „Laimingaisiais“?
9. Kokie riešutai primena žmogaus smegenis?
10. Paaiškinti, kaip suprantate „sudėtinės“ uogos.

12.1. Įvardinti stiklo, keramikos, metalo, plastikų, chemijos bendrą požymį.

- 12.2. Užpildyti lentelę. Stulpelyje A surašyti stiklinių gaminių pavidalai, priklausantys tam tikrai grupei, stulpelyje B įrašyti eilutėje surašytų prekių bendrą požymį, stulpelyje C – grupės pavadinimą.

A	B	C
Sekli lėkštė, puodelis, polėkštė, taurė, stiklinė; Ašotis, ropė, vaza vaisiams, vaza konditerijos gaminiams; Indeliai buriems produktams; Krištoliniai indai, grūdinto stiklo gaminiai, paprasto stiklo gaminiai; Taurė putojančiam vynui, taurė baltam vynui, taurė viskiui, stiklinė vandeniui; Vaza gėlėms, stiklo blokeliai, stiklas langams, stiklas, baldams; Gaminiai iki 100, nuo 100 iki 500, daugiau kaip 500; Vienetiniai, servizai, garnitūrai.		

- 12.3. Lentelės stulpelyje A surašytos stiklinių gaminių vartojamosios vertės, stulpelyje B atrasti rodiklius, kurie turi įtakos įvardintai vartojamajai vertei. Rodiklius pagrįsti.

A	B
Patogumas; Patvarumas; Saugumas;	Puošimui naudojama medžiaga, būdas; Gamybos technologija; Puošimui naudojama medžiaga, būdas; medžiaga, formavimas;
Prekės socialinė paskirtis, kaina; Estetinės, dekoratyvinės savybės.	Gamybos technologija; Gaminio forma, dydis, medžiaga.

- 12.4. Palyginti taurių funkcines savybes. Užpildyti lentelę:

Taurių pavadinimai	Funkcinės savybės
Taurė baltajam vynui	
Taurė raudonajam vynui	
Taurė trauktinei	
Stiklinė	
Taurė brendžiui	

- 12.5. Lentelėje surašyti porceliano ir fajanso indų požymių apibūdinimai. Ties kiekvienu apibūdinimu įrašyti, kokio tipo (porceliano, fajanso) indams tai yra būdinga.

Požymiai	Apibūdinimas	Tipas	Apibūdinimas	Tipas
Spalva	Pilkai ar gelsvai balta;	s	Melsvai ar gelsvai balta;	s
Paviršius	Blizgus,		Blizgus,	

	glazūra skaidri, bespalvė, minkštesnė (peiliu raižosi) visur glazūruota;	glazūra skaidri, kieta, viršutinės ir dugno briaunos neglazūruotos ; Storesnė, bet mažesnė;
Sienelės ir masė	Plonesnė, bet didesnė;	
Skaidrumas	Visai neperšviečiamos (daiktų šešėlių nematyti);	Sienelės 2,5 mm ir mažesnio storio, peršviečiamos ;
Lūžis	Akytas, birus, pateptas rašalu, nenusivalo;	Kriauklėtas, taisyklingas, praktiškai nesugeria drėgmės;
Garsas	Duslus, trumpalaikis;	Skardus, ilgalaikis;
Puošmenas	Įvairesnės, sudėtingesnės;	Paprastesnės.
Kaina	Mažesnė.	Didesnė.

12.6. Kuris aprašymas atitinka porceliano charakteristiką? Teisingą atsakymą pažymėti.

- a) balta, plona šukė, nepersišviečia;
- b) persišviečia, šukė turi melsvą atspalvį, plona, nesugeria drėgmės;
- c) balta, glazūruota.

12.7. Ką bendro turi majolikos, fajanso ir žiestiniai gaminiai?

12.8. Pagal pateiktas prekes užpildyti lentelę:

Keramikos rūšys	Pavadinimas	Gaminio paskirtis	Prekinė rūšis	Puošyba
-----------------	-------------	-------------------	---------------	---------

12.9. Išrinkti pateiktų klausimų teisingus atsakymus.

- Gaminiai antrą kartą deginami, kad:
 - a) įgytų pagrindines eksploatacines savybes;

- b) glazūra išsilydytų ir sukibtų su šuke;
 - c) gaminys įgautų gražesnę spalvą.
- Neglazūruotas, plonasienis gaminys, kurio šukė yra visiškai sukepusi:
 - a) biskvitas;
 - b) porcelianas;
 - c) abu atsakymai teisingi.
- Žiestiniai gaminiai:
 - a) puošiami glazūromis;
 - b) storasieniai gaminiai;
 - c) abu atsakymai teisingi.

12.10. Paveikslėlyje pateikti keramikos gaminiai. Įvardinti kiekvieno pavidalo tikslingą paskirtį.

12.11. Atsakyti į pateiktus klausimus?

1. Kokius žinote metalus, iš kurių yra gaminamos buityje naudojamos prekės?
2. Kas tai yra korozija?
3. Kokia gali būti korozija ir kodėl ji atsiranda?
4. Kokias žinote apsaugines dangas nuo korozijos?
5. Kuo skiriasi plienas nuo ketaus?
6. Kam reikalingi vyriai?

12.12. Kokiomis dangomis dengtuose induose galima gaminti ir laikyti maistą? Kodėl?

12.13. Parašykite kokios teigiamos ir kokios neigiamos aliuminio indų savybės.

12.14. Apibūdinti tefloninius indus.

12.15. Iš kokių metalų gaminami stalo reikmenys ir įrankiai?

12.16. Kuo skiriasi asmeninio naudojimo ir bendrojo naudojimo stalo reikmenys ir įrankiai?

12.17. Apibūdinkite namuose turimus peilius. Kas nusako peilio paskirtį?

Peilio paskirtis	Konstrukcija	Koto medžiaga	Metalo rūšis

12.18. Lentelėje pateiktus ženklus apibūdinti:

Ženklas

Apibūdinimas

LDPE

12.19. Koks plastikas yra ekologiškiausias?

12.20. Apibūdinti plastiko sudedamąsias dalis.

12.21. Suskirstyti plastikinius gaminius.

12.22. Sugrupuoti buitines chemijos prekes pagal tam tikrus požymius. Duomenis surašyti į lentelę.

Požymis

Grupės pavadinimas

Paskirtis

Konsistencija

Veikliosios medžiagos koncentracija

12.23. Lentelės stulpelyje A surašyti plastikinių gaminių pagal paskirtį pavadinimai. Stulpelyje B atrasti sakinio pabaigą (trumpas grupės aprašymas).

A

B

Plėvelės	tai skalbinių segtukai, virvės, pakabos;
Lakštiniai putplasčiai ir akytplasčiai	įvairios dėžės, dėžutės, talpos, vazonai, purkštukai, laistytuvai;
Sluoksniuoti plastikai	šepėčiai, semtuvėliai, šluotos, kilimėliai;
Stalo ir virtuvės indai	naudojami virtuvės darbams (sieteliai, tarkos, formos, sulčiaspaudės); serviruoti (šakutės, peiliai, žnyplės, kiaušinių indeliai, lopetėlės ir kt.); maisto produktams laikyti (konteineriai, šiukšliadėžės ir kt.);
Gaminiai maistui gaminti	skirti valgyti, maisto produktams patiekti ir laikyti, virtuvės indai produktams laikyti (šaltiems, karštiems, biriems);
Higieninės paskirties įrankiai	gaminami statybos darbų apdailai, baldų gamybai, nedega, higieniški;
Ne maisto prekėms laikyti	jie būna pagal paskirtį, turi masę, polimero rūšį, spalvą, matmenis, standumą. Pavyzdžiui, putų polistireno plokštės ESP 70, skirtos fasadams šiltinti iš išorės, jų tankis $16,4 \text{ kg/m}^3$, plokštės storis – 49 mm;
Rūbams pakabinti ir džiovinti	gaminamos įvairaus storio juostomis ir lakštais. Jos būna ūkinės, pakavimo, šiltnamių ir skirstomos pagal matmenis, paskirtį, polimero rūšį, gavimo būdą.

12.24. Ką reiškia šios sąvokos, nurodytos ant buitinės chemijos priemonių pakuotės:

- Pavojingumo simbolis –
- Pavojingumo nuoroda –
- Rizikos frazė –
- Saugos frazė –

12.25. Iš pateiktų klausimų atrinkti teisingus atsakymus.

1. Elektros energijos suvartojimas priklauso nuo:

- įtampos, darbo laiko;
- galios, darbo laiko;
- garantijos ir darbo laiko.

2. Iš pateikto prekių sąrašo išrinkite medicinines ir higienines paskirties prekes:

- Skalavimo mašina;

- Plaukų žnyplės;
- Laidynė;
- Plaukų džiovintuvas;
- Vonelė pedikiūriui;
- Šildymo pagalvėlės.

3. Norint išsirinkti ekonomišką skalbimo mašiną, reikia žiūrėti į:

- energijos klasę;
- suvartojamą elektros kiekį;
- galią;
- darbo našumą.

4. Kondicionieriai naudojami:

- patalpoms vėdinti;
- patalpoms drėkinti;
- optimaliam temperatūros ir drėgmės režimui palaikyti.

5. Mažiausiai elektros energijos vartoja:

- G klasės;
- A+++ klasės;
- A klasės;
- C klasės;
- D klasės.

6. Pažymėti lemputę, kuri mažiausiai sunaudoja elektros energijos.

- Kompaktinės liuminescencinės A klasės lempos (viršuje, kairėje ir dešinėje);
- 1 W šviesos diodų lempa (viršuje, viduryje);
- Linijinė liuminescencinė lempa (viduryje);
- Kaitrinės F ir E klasės lempos (apačioje, kairėje ir dešinėje);
- Halogeninė C klasės lempa (apačioje, viduryje).

12.26. Apibūdinti pluoštus, įvertinant higienine savybes:

Paveikslėlis	Pluoštas	Pavadinimas	Apibūdinimas
--------------	----------	-------------	--------------

12.27. Kuo skiriasi cheminiai dirbtiniai pluoštai nuo cheminių sintetinių pluoštų. Skirtumus įvardinti.

12.27. Audinys – tai audimo staklėmis austas gaminys, sudarytas iš tarpusavyje susipynusių siūlų sistemų. Išilginiai siūlai _____, o skersiniai – _____.

Įrašyti praleistus žodžius.

12.28. Siūlų ir verpalų savybės (kiekvieną iš pateiktų savybių apibūdinti):

- Higroskopiškumas –
- Atsparumas šviesai –
- Storis –
- Sukrumas –
- Lygumas –
- Šiluminės savybės –
- Laidumas orui –

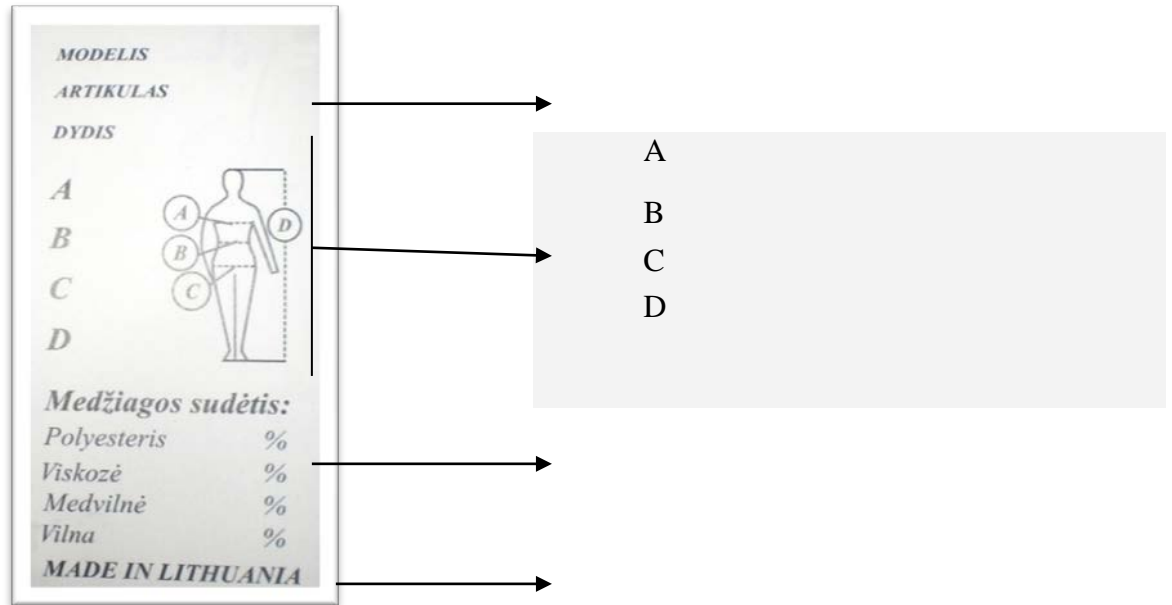
12.29. Grupuojami siūti rūbai pagal tam tikrus požymius. Požymiai surašyti lentelės stulpelyje A, stulpelyje B pateikti prekių pavyzdžių.

	A	B
Paskirtis		
Pluošto sudėtis		
Funkcionalumas		

Lytis ir amžius
Sezonas

12.30. Kas yra trikotažas? Apibūdinti pasirinkto trikotažo gaminį.

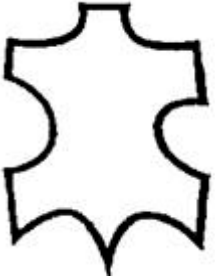

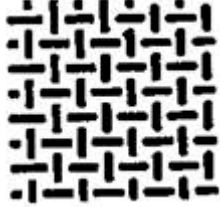
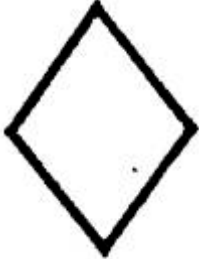
12.31. Tekstilės gaminio ženklavimo etiketėje pateiktą informaciją iššifruoti.

12.31. Sugrupuoti siūlus pagal paskirtį.

12.32. Lentelėje pateiktas piktogramas, naudojamas avalynės ženklavimui, paaiškinti:

Pagrindinių avalynės sudedamųjų dalių piktogramos	Pagrindinių avalynės sudedamųjų dalių rašytinės nuorodos lietuvių kalba
	
	
	
Medžiagų piktogramos	

	Oda
	Padengta oda
	Tekstilė
	Kitos medžiagos

12.33. Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Išpilstant kvėpalus, odekolonus ir tualetinius vandenius į flakonus, 4/5 talpos paliekama tuščia. Kodėl?
- Daugelis pirkėjų, kvėpindami parfumerijos prekes, prisikiša juos arti nosies. Ar taip reikia elgtis?
- Kodėl klientai, pirkdami parfumerijos prekes, dažniausiai klausia, kas jų gamintojai?
- Nuo ko priklauso parfumerijos prekių spalva?
- Kodėl į parfumerijos prekių sudėtį įeina spiritas?

12.34. Grupuojamos kosmetikos prekės pagal tam tikrus požymius. Lentelės stulpelyje A surašyti požymiai. Stulpelyje B atrasti kosmetikos prekių grupes, tinkamas pateiktam požymiui. Duomenis surašyti stulpelyje „Atsakymas“. Pvz., A, 1,19,12.

	A	Atsakymas	B
A.	Paskirtis	1.	Dantų bei burnos ertmės priežiūros

			priemonės
		2.	Kūdikiams
		3.	Dehidratuotai
		4.	Moterims
		5.	Vyrams
		6.	Odos priežiūros priemonės
		7.	Plaukų priežiūros
		8.	Jaunimui iki 25 m.
		9.	Priemonės, skirtos skutimuisi ir po skutimosi
		10.	Gerontologiniai
B.	Funkcinis panaudojimas	11.	Priemonės nuo prakaito
		12.	Riebiai
		13.	Aromoterapija
		14.	Sausai
		15.	Jautriai
		16.	Gydomoji
		17.	Dekoratyvinė kosmetika
		18.	Normaliai
		19.	Higieninė-profilaktinė
C.	Lytis ir amžius	20.	Apsaugančiosios
		21.	Pieneliai
		22.	Aliejai
		23.	Gyvulinės kilmės
		24.	Tonizuojančiosios
		25.	Dekoratyvinė
		26.	Dezodoruojančiosios
D.	Odos tipas	27.	Losjonai
		28.	Jūros produktai
		29.	Kremai
		30.	Su aukso smiltelėmis
E.	Firma gamintoja	31.	Pilingai
		32.	Deguonis kosmetikoje
		33.	Kaukės
		34.	Elitinė kosmetika
		35.	Serumai
F.	Įvardinimas kūno priežiūrai	36.	Liposomomis
		37.	Augalinės kilmės medžiagos
		38.	Negyvosios jūros druskomis
G.	Sudėtinės medžiagas	39.	Aukštos klasės
		40.	Profesionali
		41.	Valančiosios

H.	Pritaikymas	42.	Maitinančiosios
	odos	43.	Masinė kosmetika
	programoje	44.	Regeneruojančiosios
		45.	Buitinė

12.35. Kas yra žaislas? Kokios prekės nelaikomos žaislais?

12.36. Kokių žaislų negalima gaminti vaikams iki trejų metų?

12.37. Kodėl žaislai grupuojami pagal pedagoginę paskirtį?

12.38. Apibūdinti rašymo ir raštinės prekių asortimentą:

Eil. nr.	Prekių grupės pavadinimas	Prekės pavadinimas	Aprašymas	paskirtis
1.	Pieštukai	Pieštukas - pluoštinis		
2.	Archyvavimo priemonės	Archyvavimo dėžės		
3.	Rašikliai	Plunksnakočiai		
4.	Org. technikos prekės	Skaičiavimo mašinėlės		
5.	Braižymo ir piešimo reikmenys	Teptukai		

Eil. nr.	Moduliai / užduočių temos
4.2.2.	TECHNOLOGINIAI ĮRENGIMAI
1.1.	Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai, geros higienos praktikos taisyklės dirbant nemechanine prekybine įranga.
1.2.	Prekybos įrangos svarba ir keliami jai reikalavimai, klasifikavimas.
1.3.	Prekybos salės baldai. Prekybos baldų išdėstymas. Darbuotojų sauga ir sveikata, dirbant prekybos įranga.
1.4.	Pagalbinių patalpų, sandėlių nemechaniniai įrengimai.
2.1.	Darbo šiluminio apdorojimo įrengimu darbuotojų saugos ir sveikatos, geros higienos praktikos taisyklės.
2.2.	Kulinarinių ir koditerinių gaminių kepimo krosnys. Mikrobangų krosnelė.
2.3.	Šildymo vitrinos. Veikimo principai.
1.1.	Reikalavimai prekybiniam šaldymo įrengimams, jų skirstymas.

1.2.	Prekybiniai šaldymo įrengimai, naudojimo taisyklės. Prekių išdėliojimas, išdėstymas.
2.2.	Prekių pakavimo, vakuumavimo aparatas.
2.3.	Gastronominių produktų pjaustymo mašina.
3.1.	Prekybos inventorių, darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai bei geros higienos praktikos taisyklės, dirbant prekybos inventoriumi.
3.2.	Elektroninės lentynų etiketės.
4.1.	Prekių kodai ir RFID žymės.
4.2.	Brūkšninio kodo skaitytuvai, lojalių pirkėjų terminalai, informaciniai stendai, duomenų kaupikliai, atsiskaitymo terminalai.
5.1.	Valstybinė metrologinė matavimo prietaisų patikra. Patikrų rūšys.
5.2.	Svarstyklių rūšys pagal paskirtį, atliekamas funkcijas.
6.1.	Praėjimo kontrolės sistemos, vaizdo stebėjimo sistemos.
6.2.	Kitos prekių apsaugos priemonės.

1. Prekybos įrangos svarba ir jai keliami reikalavimai, klasifikavimas. Geros higienos praktikos taisyklės, prižiūrint prekybos įrangą

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra mechaniniai įrengimai?
- Kas yra nemechaniniai įrengimai?
- Kas yra AAP?
- Kokia tarša būna?
- Apibūdinti sąvoką – svarbiausias valdymo taškas (SVT).
- Kas yra kryžminė tarša?
- Kas yra inventorių?
- Kodėl šiuolaikiniam gamintojui, prekybininkui būtina paletė?

Užduotys:

1.1 Ar būtina įrengimų priežiūrą kontroliuoti? Taip / Ne. Pasirinkus vieną iš pateiktų teiginių, jį pagrįsti.

1.1. Sugrupuoti prekybos baldus pagal šiuos požymius: paskirtį, naudojimo vietą. Pateikti pavyzdžių.

Paskirtis:

- _____
- _____
- _____
- _____

Naudojimo vieta:

- _____
- _____

1.2. Lentelės stulpelyje „Rizikos veiksniai“ surašyti rizikos veiksniai, tykančius darbuotojus, dirbančius atitinkama prekybos įranga. Stulpelyje „Atliekamas darbas“ parašyti atliekamo darbo pavyzdžius, kur tyko įvardintas rizikos veiksnys, o stulpelyje „AAP ir kiti rizikos išvengimo būdai“ įrašyti asmenines apsaugos priemonės, kurias naudojant galima išvengti rizikos veiksnio poveikio organizmui arba kitos rizikos išvengimo būdus.

Rizikos veiksniai	Atliekamas darbas	AAP ar kiti rizikos išvengimo būdai
Elektros srovė		
Apšvietimas Daiktų kritimas iš aukščio		
Aštrūs daiktai		
Atsišerpetoję paviršiai		
Dezinfekavimo priemonės		
Plovimo priemonės		
Dulkės		
Darbas aukštyje		
Netvarkinga darbo vieta		
Ergonominiai veiksniai nešant		
Ergonominiai veiksniai keliant		

1.3. Paruošti baldų grupės (prekybos salės, pagalbinių patalpų) pristatymą.

1.4. Apibūdinti pagalbines patalpas naudojamą įrangą. Darbuotojų saugos ir sveikatos taisyklės, dirbant šia įranga.

2.1. Prekybos inventorių, darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai bei geros higienos praktikos taisyklės, dirbant prekybos inventoriumi

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra prekės pardavimo kaina?
- Kuo skiriasi pardavimo kaina nuo standartinio vieneto kainos?
- Kodėl kainų etiketėje, esančioje šalia nukainotos prekės, būtina užrašyti teiginį: „Nekeičiama ir nepriimama“?

Užduotys:

2.1.1. Kodėl negalima užklijuoti lentelėje įvardintų ženklavimo rekvizitų lipnia kainų etikete? Duomenis surašyti į lentelę:

Rekvizitai	Kodėl negalima klijuoti?
Prekės ženklo	
Prekės pavadinimo	
Prekės veido	
Prekės sudėties	
Prekės naudingumo	
Prekės kiekio	
Tinkamumo naudoti termino	
Brūkšninio kodo	

2.1.2. Lipi kainų etiketė užklijuota ant brūkšninio kodo. Ar kasininkui pasiseks nuskenuoti brūkšninį kodą? Taip / ne. Pasirinkus vieną iš atsakymų, jį pagrįsti.

2.1.3. Lentelėje surašyti įrengimai, inventoriūs, kuriems atliekamos patikros. Užpildyti tuščius lentelės stulpelius, įrašant patikros pavadinimą, atliekančios patikrą įmonės pavadinimą ir laikotarpį.

Įranga, inventoriūs	Patikra		
	Pavadinimas	Atliekanti įmonė	Kokiam laikui?
Kasos aparatai			
Elektroninės svarstyklės			
Termometrai			

2.1.4. Užpildyti lentelę:

Prekės pardavimo kainos	Kaina užklijuotoje lipnioje kainų etiketėje	Įvertinimas: Jei teisinga – taip. Jei neteisinga – ne	Kodėl neteisinga?
3 Lt 20 ct	3.20		
14 Lt 5 ct	14.5		
39 Lt 00 ct	39.00		
50 Lt 00 ct	50		
5 Lt 5 ct	505		
5 Lt 50 ct	5.5		
5 Lt 50 ct	5.50		
4 Lt 5 ct	14.05*		
14 Lt 50 ct	*14.50		
35 Lt 9 ct	35.9		
99 ct	0.99		
50 ct	50		

2.1.5. Įrašyti pateikto inventoriaus paskirtį:

Prekybos inventoriaus		Inventoriaus paskirtis
Pavyzdys	Pavadinimas	
	Kanceliarinės žirkklės	

	<p>Gastronominis peilis</p>	
	<p>Vaisių muliažai</p>	
	<p>Pjaustymo lentelė</p>	
	<p>Šluostės</p>	
	<p>Konditerinė lopetėlė</p>	
	<p>Šaukštai salotoms</p>	
	<p>Kainų etiketės laikiklis</p>	

	Rėmeliai	
	Kietieji apsaugos žymekliai	
	Apsaugos dėžutės „Seiferiai“	

2.1.8. Apskaičiuoti standartinio vieneto kainas. Duomenis surašyti į lentelę.

Eil. nr.	Prekės pavadinimas	Pardavimo kaina	Standartinio vieneto kaina
1.	Saldainis „Pupa“ su kava, išfasavimas 30 g	0,73	
2.	Saldainis „Manija“ su kokoso riešutais, 42 g	1,42	
3.	Gazuotas mineralinis vanduo „Vytautas“, 1500 ml	2,59	
4.	Emulsiniai dažai vidaus darbams, baltos spalvos, 2500 kg	17, 99	
5.	Kiaušiniai, rudos spalvos, A klasės, XL dydžio (73 g), 10 vnt. dėžutėje	4,99	
6.	Linoleumas grindims, plotis – 6 metrai, bėginio metro pardavimo kaina	55, 99	
7.	Basutės, moteriškos, 37 dydžio	149,99	

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra elektroninė kainų etiketė?
- Kodėl LR savo teisiniu aktu „Prekių ženklinimo ir kainų nurodymo taisyklės“ reglamentuoja kainų etiketėje informacijos pateikimą?
- Kuo skiriasi akcijoje dalyvaujanti prekė nuo nukainotos?
- Kodėl maisto produkto sudėtyje kaip komponentas užrašomas maisto priedas?
- Kodėl būtina apskaičiuoti standartinio vieneto kainą?

2.1.9. Įvardinti garantijas, kurias užtikrina prekybininkas savo klientui. Garantijos lentelėje yra pateiktos. Stulpelyje „Kaip?“ parašyti, kaip tai užtikrinama.

Garantija	Kaip?
Prekė saugi	
Prekė tinkamai ženklinta darbo vietoje	
Prekė tinkamai ženklinta pakuotėje	
Prekė tinkamai laikoma	
Prekė neperfasuota	

3.1. Prekių kodai ir RFID žymės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra brūkšninis kodas?
- Kokia informacija užšifruota brūkšniniam kode?
- Kas yra RFID žymė?
- Kur yra panaudojamos RFID technologijos?
- Kas sudaro prekių nuostolius?
- Kas sudaro elektroninę apsaugos sistemą?
- Kodėl žymos reaktyvuojamos?
- Kodėl žymos deaktyvuojamos?

Užduotys:

3.1.1. Apibūdinti deaktyvatoriaus paskirtį.

3.1.2. Ties kiekvienu pateiktu teiginiu parašyti, kad tai būdinga RFID žymei ar brūkšniniam kodui.

Teiginiai	RFID žymė ar brūkšninis kodas
Nebūtinai tiesiogiai etiketė matoma.	
Tiesioginis etiketės matomumas.	
Saugu, nes įrašyta informacija gali būti užšifruota ar apsaugota slaptažodžiu.	
Daugkartinio etiketės informacijos perrašymo galimybė.	
Etiketė nėra atspari atšiaurioms aplinkos sąlygoms.	
Nesaugu, nes spausdinta informacija gali būti lengvai klastojama.	
Greitesnis etiketės nuskaitymas.	
Papildomos atminties nėra.	
Etiketės informacijos spausdinimas yra vienkartinis ir negali būti keičiamas.	
Lėtesnis etiketės nuskaitymas.	
Etiketė atspari atšiaurioms aplinkos sąlygoms.	

Vienos etiketės nuskaitymas vienu metu.	
Papildomos atminties galimybė.	
Keleto etikečių nuskaitymas vienu metu.	

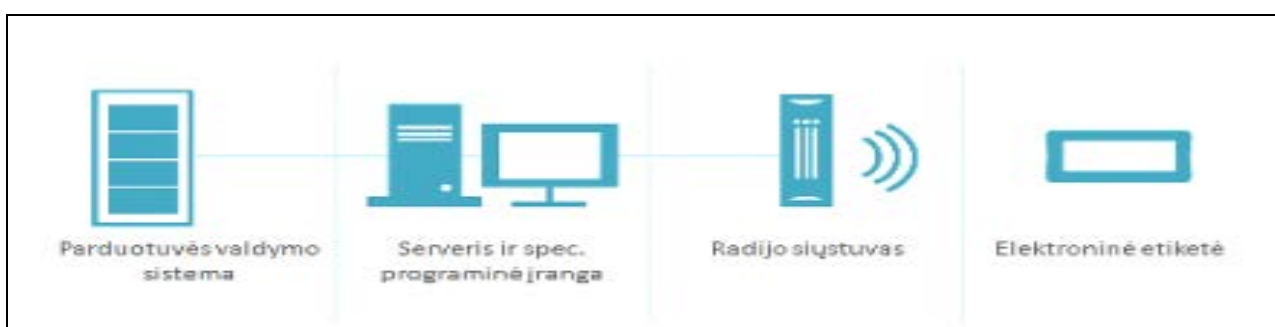
3.1.3. Įvardinti objektus, kurie yra žymimi RFID žyme.

3.1.4. Iššifruoti pateiktą ženklavimo etiketę.

3.1.5. Paaiškinti kodų skaitytuvų rūšis, atliekamas funkcijas.

3.1.6. Paaiškinti pirkėjų informacinių stendų naudojimo ypatumus.

3.1.7. Apibūdinti elektroninių etikečių sistemos sudėtines dalis, veikimą.

4.1. Šaldymo įrengimų tipai. Reikalavimai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

1. Kokius žinote šalčio šaltinius?
2. Kas yra „bešerkšnė“ sistema?

Užduotys:

4.1.1. Apibūdinti „Biofresh“ sistemą.

4.1.2. Įvardinti skirtumus statinės ir dinaminės šaldymo sistemų?

4.1.3. Paaiškinti šaldymo įrengimų eksploatacijos taisykles bei reikalavimus prekių laikymui.

4.1.4. Viename šaldymo įrengime laikomi šie išfasuoti maisto produktai: atšaldytas faršas (laikymo temperatūra – nuo 0⁰ C iki +2⁰ C), atšaldyta kiauliena (laikymo temperatūra – nuo -1⁰ C iki +7⁰ C), atšaldytos kiaulienos kepenys (laikymo temperatūra – nuo 0⁰ C iki +3⁰ C), atšaldytos paukštienos blauzdelės (laikymo temperatūra – nuo -2⁰ C iki +4⁰ C). Visi įvardinti produktai laikomi skirtingų temperatūrų aplinkoje. Apskaičiuoti prekių laikymo kritinę temperatūrą.

4.1.5. Stulpelyje A išvardintiems šalčio šaltiniams rasti tinkamą panaudojimo apibūdinimą stulpelyje B.

A	B
Dirbtinas šaldymas	Šalčio akumulatoriai, šaldikliuose

Šaldymas vandeniu ir druska	Atšaldytai žuviai, paukštienai
Šaldymas kieta anglirūgšte	Greitai gendantiems maisto produktams
Šaldymas ledu	Produktų atšaldymui, kai aplinka šalta
Natūralus šaldymas	Gaiviųjų gėrimų atšaldymui

4.1.6. Atsakyti į lentelėje pateiktus klausimus. Ir paaiškinti, kodėl taip elgtis negalima?

Klausimas	Kodėl taip elgtis negalima?
Ar šaldymo įrengimas turi stovėti horizontaliai?	
Kodėl šaldymo įrengimo nepatariama statyti saulės apšviestoje vietoje?	
Kodėl šaldymo įrengimas statomas toliau nuo kaitinimo prietaisų?	
Kodėl negalima šaldymo įrengimo užkrauti didesniu produktų kiekiu, negu numatyta įrengimo talpa?	
Kodėl draudžiama eksploatuoti įrengimą, kai neveikia automatikos prietaisai?	
Ar šaldymo įrengimą galima valyti tik išjungtą iš elektros tinklo?	
Kodėl nuo garintuvo susidariusį šerkšną valyti kietais, aštriais grandikliais draudžiama?	
Kodėl lentynas dengti pakavimo ar kita medžiaga draudžiama?	

4.1.6. Užbaigti sakinius:

- Kad šaldyti, giliai šaldyti maisto produktai laikymo metu neprarastų drėgmės, jie turi būti.....
- Darbo dienos pabaigoje pasienio šaldymo įrengimuose užtraukiamos.....
- Tvarkant pasienio šaldymo įrengimuose prekes, būtina mūvėti.....

4.1.7. Pamokos pradžioje parašyti vienos minutės refleksiją „Ką žinau apie šaldytuvus?“ Po pamokos papildyti refleksiją teiginiais „Ką sužinojau?“.

5.1. Valstybinė metrologinė matavimo prietaisų patikra

Užduotys:

5.1.1. Prieš pusantrų metų atlikta svarstyklių metrologinė patikra, ši laikotarpį elektroninėmis svarstyklėmis niekas nedirbo. Ar jas galima naudoti? Taip / ne. Pasirinkę vieną iš atsakymų, jį pagrįskite.

5.1.2. Paaiškinti ant svarstyklių korpuso užklijuotų lipdukų paskirtį ir .

5.1.3. Kas įrodo, kad naudojamoms elektroninėms svarstyklėms yra atlikta metrologinė patikra?

5.1.4. Apibūdinti metrologinės patikros rūšis.

5.2. Svarstyklių rūšys pagal paskirtį, atliekamas funkcijas

Užduotys:

5.2.1. Apibūdinti turimas elektronines svarstykles, įvertinti metrologinę patikrą.

5.2.2. Atlikti tam tikrus veiksmus elektroninėmis svarstyklėmis:

- Įdėti etikečių juostelę į spausdintuvą;
- Pakeisti tinkamumo vartoti terminą;
- Pasverti prekę, prieš tai „numetus“ tarą;
- Pasverti prekes, suvedant į svarstykles sveriamos prekės kainą ar kodą.

5.2.3. Jūs dirbate mėsos gaminių skyriuje. Įmonėje yra įdiegta automatizuota apskaitos programa, šios sistemos vienu iš elementu yra elektroninės svarstyklės, kuriomis Jūs sveriate pirkėjo išsirinktus mėsos gaminius. Kiekviena prekė turi kodus (pagal įmonėje sukurtą prekių numeraciją) Pateikti prekių pavadinimai, kainos, kodai:

- aukšč. r. virta „Panerio“ dešra 1 kg kaina – 11,99 Lt, kodas – 241560;
- aukšč. r. žalia rūkyta dešra „Kaimiškas skanėstas“ 1 kg kaina – 42,59 Lt, kodas – 243560;
- aukšč. r. virtos dešrelės „Verduliukų“, 1 kg kaina – 10,59 Lt, kodas – 242561.

Pirkėjas perka:

- Dešrą „Kaimiškas skanėstas“, Jūs pirkėjo paprašytą dešrą uždedate ant svarstyklių, suvedate kodą 241560.
- Dešreles „Verduliukų“, Jūs pirkėjo paprašytas dešreles uždedate ant svarstyklių, suvedate kodą 242561.

Paaiškinti: kas blogai, teisingai?

5.2.4. Prekė įpakuota vakuumu, pakuotės ženklinimo etiketėje yra užrašytas kiekis. Pardavėja šią prekę deda ant svarstyklių ir sveria. Ar ji šioje situacijoje pasielgė teisingai? Taip / ne. Pasirinkus vieną iš atsakymų, jį pagrįsti.

5.3. Darbas prekinėmis svarstyklėmis

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Pagal kokius požymius galima suskirstyti prekes svarstyklės?
- Kokia prekinių svarstyklių paskirtis?
- Ar metrologinė patikta atliekama prekinėms svarstyklėms?

5.3.1. Priimti sveriamas prekes pagal kiekį, nustatyti neto svorį.

6.1. Geros higienos praktikos taisyklės

Užduotys:

6.1.1. Apbūdinti pateiktas sąvokas:

- Geros higienos praktika –
- Svarbiausias valdymo taškas (SVT) –
- Stebėsena –
- Kryžminė tarša –
- Kritinė temperatūra –

6.1.2. Įvardinti įrangos priežiūros dažnumą _____

6.1.3. Prieš valant šaldytuvą maisto produktai iš talpos perkeliama į kitą šaldymo įrengimą ir tai užfiksuojama. Kodėl tai yra atliekama? Aprašyti _____

6.2. Prekių pakavimo, vakuavimo aparatas

Užduotys:

6.2.1. Paveikslėlyje pateiktas maisto prekių pakavimo vakuumu įrengimas.

Įvertinti:

- Tikslinę paskirtį;
- Valdymą;
- Apsaugą;
- Naudojimą;
- Priežiūros stebėsena.

6.3. Gastronominių maisto produktų pjaustymo mašina

Užduotys:

6.3.1. Paveikslėliuose pateikta gastronominių maisto produktų pjaustymo įranga iš priekio ir iš šono bei įrengimo sudedamųjų dalių pavadinimai.

Įvertinti:

- Tikslinę paskirtį;
- Valdymą;
- Apsaugą;
- Naudojimą;
- Valymą;
- Priežiūros stebėseną.

	<p>Produkto prispaudiklis; Peilis; Važiuklė; Riekės storio reguliatorius; Išjungimo ir įjungimo rankenėlė; Apsauga; Produkto lentynėlė.</p>
	

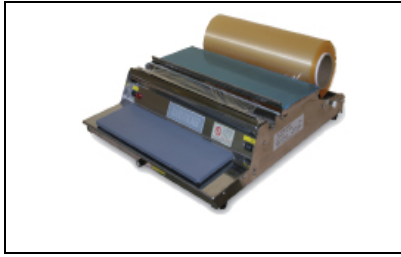
6.4. Rankinis prekių pakavimo aparatas

Užduotys:

6.4.1. Paveiksle pateiktas maisto produktų rankinis pakavimo aparatas.

Įvertinti:

- Tikslinę paskirtį;
- Valdymą;
- Apsaugą;
- Naudojimą;
- Valymą.

7.1. Kulinarinių ir konditerinių gaminių kepimo krosnys

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokius žinote šiluminius įrengimus?
- Kas kepama griliuose?
- Mikrobangų krosnelės naudojimo tikslas.

Užduotys:

7.1.1. Lentelės stulpelyje A pateiktas kepimo krosnies apibūdinimas. Stulpelyje B įrašyti apibūdintos kepimo krosnies tipą.

A	B
Reversinė vežimėlio sukimosi sistema. Lanksti garų padavimo sistema (trys vandens padavimo taškai), pasirenkant skirtingas kepimo ypatybes: tūrį, konsistenciją.	
Šilumos perdavimas per akmens plokštes užtikrina tolygų šilumos perdavimą produktui.	
Daugiapakopė krosnis. Joje vienu metu galima kepti didelį kiekį produkcijos skirtingose temperatūrose. Kiekviena pakopa atskirai programuojama.	
Krosnelė su garo generatoriumi. Galimas nepertraukiamas garo padavimas į kepimo kamerą. Turi automatinę valdymo funkciją.	

7.1.1. Paaiškinti krosnių (konvekcinės, rotacinės, padinės, tunelinės) veikimo principus, darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas.

7.1.2. Šildymas kepimo krosnyse gali būti _____ (užbaigti sakinį)

7.1.3. Apibūdinti pateiktų kepimo krosnių panaudojimą.

- Konvekcinės krosnys

- Rotacinės krosnys

_____.

- Padinės krosnys

- Tunelinės krosnys
-

7.2. Mikrobangų krosnelė

Užduotys:

7.2.1. Paaiškinti mikrobangų krosnelės veikimo principą, funkcijas, darbuotojų saugos ir sveikatos taisykles.

7.2.2. Draudžiami veiksmai, dirbant mikrobangų krosnele.

8.1. Praėjimo kontrolės sistemos

Užduotys:

8.1.1. Sugrupuoti praėjimo kontrolės sistemas pagal tam tikrus požymius.

8.1.2. Apibūdinti praėjimo kontrolės sistemų paskirtį.

8.2. Vaizdo stebėjimo sistemos

Užduotis:

8.2.1. Įvardinti vaizdo stebėjimo sistemų panaudojimo paskirtį.

8.3. Prekių apsaugos priemonės

Užduotys:

8.3.1. Sugrupuoti materialių vertybių apsaugos priemones.

8.3.2. Apibūdinti apsaugos priemonių paskirtį ir nurodyti, kokia apsaugos priemonė naudojama atitinkamai prekių grupei apsaugoti.

8.3.3. Paaiškinti elektroninės prekių apsaugos sistemos sudedamąsias dalis:

- Antena _____
- Daviklis _____

8.3.4. Uždėti ant prekių apsaugos priemones:

- Kietuosius žymeklius;
- *Seiferius*;
- Apsaugos lipdukus.

8.3.5. Mechaninei apsaugos sistemai priklauso (užbaikite sakinį)

Eil. nr.	Moduliai / užduočių temos
4.2.3.	DARBAS SU PREKĖMIS
1.1.	Prekių pirkimo šaltiniai. Prekių pristatymo būdai.
1.2.	Prekių poreikio nustatymas, būdai.
1.3.	Prekybos įmonės asortimento formavimas ir jo kontrolė.
1.4.	Rėmimo politika: reklama, pardavimo skatinimas.
2.1.	Prekių atsargų klasifikavimas, jų sudarymas prekybos įmonėje.
2.2.	Įranga, skirta prekėms laikyti. Laikymo sąlygos. SVT stebėseną.
3.1.	Prekių išdėstymo principai: figūros ir fono, akių lygio, mirties zonos, dėmesio nukreipimo, sugrupavimo, klasifikavimo, geros higienos praktikos.
4.1.	Prekių pardavimo formos.
4.2.	Mažmeninės prekybos įmonės prekybos salės išplanavimas.
4.3.	Prekių išdėstymo planogramos. Planogramų IT programos.
Psichomotoriniai mokymosi rezultatai	
1.1.	Prekių pardavimo-pirkimo sutartis.
1.2.	Prekių užsakymas. Prekių užsakymo IT programos.
2.1.	Prekybos įmonių tipai. Patalpos ir jų rūšys Mažmeninės prekybos įmonės prekybos salės planas.
2.2.	Komercinis dokumentas – reklamacija.
2.3.	Prekių priėmimas pagal kiekį ir kokybę. Svarbiausias valdymo taškas, stebėseną. Prekių neatitikimo lapas.
2.4.	Prekių paskirstymas parduotuvėje.
3.1.	Prekių paruošimo pardavimui etapai. SVT stebėseną.
3.2.	Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijos, dirbant technologiniais įrengimais, naudojamais prekėms paruošti pardavimui.
3.4.	Prekių paruošimas, naudojant technologinius įrengimus: duomenų kaupiklio programą, etikečių spausdintuvą, prekių apsaugos priemones (kietieji žymekliai, seiferiai), ženklintuvą.
3.5.	Maisto prekių smulkinimas, pjaustymas ir susmulkintų prekių įpakavimas bei ženklinimas. Maisto sauga, stebėseną.
4.1.	Vitrinos ir jų tipai. Vizualiniai elementai, jų matomumas ir poveikis.
4.2.	Apšvietimas ir jo reikšmė. Ergonomika. Muzika, spalvingumas, spalvų reikšmės, kvapai ir kt.
5.1.	Prekėms skirtų lentynų ploto valdymas ir kontrolė.
5.2.	Produktų, esančių pardavimų vietoje, kokybės kontrolė. SVT stebėseną.
5.3.	Kainų kontrolė.
6.1.	Auksinė trikampio taisyklė.
6.2.	Prekių išdėstymas. Kasos zona. Prekių išdėstymas joje.
6.3.	Skaičių magija.

1.1. Prekių pirkimo šaltiniai ir formos

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Apibūdinti tiekėją, pirkėją.
- Kokias savybes turi įvertinti pirkėjas, pasirinkdamas tiekėją?
- Kas yra prekybos renginys?

- Kas yra patvirtintas detalus prekių asortimentas?
- Kuo mugės skiriasi nuo parodos?
- Kokios yra biržų rūšys?
- Kaip manote, ar dalyvavimas mugėse ir parodose padeda apsispręsti, ką pirkti?

Užduotys:

1.1.1. Įvardinti pirkimo šaltinius.

1.1.2. Parduotuvė „Saulė“, prekiaujanti smulkiąja buitine technika, į savo detalų asortimentą nusprendė įtraukti naujų prekių: buitinių virtuvės kombainą BOSCH „Styline MUM56340“, lėtaeigę sulčiaspaudę Zyle 120, sulčiaspaudes BOSGH-25M, Filips MT-350. Iš tiekėjo prekės pirktos kainomis, nurodytomis lentelėje.

Eil. nr.	Prekės pavadinimas	Mato vienetai	Pirkimo kaina su PVM 21 % Lt
	BOSCH „Styline MUM56340“	vnt.	299,00
	Lėtaeigė sulčiaspaudė „Zyle 120“	vnt.	759,00
	Sulčiaspaudė „BOSGH 25M“	vnt.	300,00
	Sulčiaspaudė „Filips MT-350“	vnt.	259,00

Parduotuvės pastoviosios sąnaudos (nuoma ir palūkanos) sudaro 1253 litų per mėnesį. Parduotuvė tikisi per mėnesį parduoti po 40 vienetų kiekvienos prekės. Parduotuvė „Saulė“ nori gauti 25 proc. atkainį, tenkantį vienai prekei. Apskaičiuoti pirktų prekių pardavimo kainą.

1.1.3. Pasirinkti tiekėją iš pateikto tiekėjų sąrašo. Renkantis lyginti įmonių privalumus pagal šiuos rodiklius:

- Prekių kainas ir nuolaidas;
- Siūlomų prekių asortimentą, jų kokybę;
- Prekių aktualumą įmonės patvirtintam detaliam prekių asortimento sąrašui;
- Tiekimo sąlygas;
- Prekių gavimo stabilumą;
- Tiekėjo patikimumą, finansinę būklę, veiklos stabilumą;
- Prekių sandėliavimo sąlygas.

Kiekvieną pateiktą rodiklį apibūdinti.

1.1.4. Kokiose prekybos renginiuose sudaromos prekių pirkimo-pardavimo sutartys?

1.2. Prekių pristatymo būdai, kaštai

Užduotys:

1.2.1. Įvardinti prekių pristatymo kaštus.

1.2.2. Apibūdinti žiedinį prekių pristatymo maršrutą.

1.2.3. Apibūdinti švytuoklinį prekių pristatymo maršrutą.

1.3. Prekių poreikio nustatymas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kodėl perkant prekes yra svarbu nustatyti prekių paklausą?
- Kokie gali būti paklausos klasifikavimo požymiai?
- Kas yra paklausos ciklas, kodėl tai svarbu?
- Kuo žmonių poreikiai skiriasi nuo norų?
- Kokie yra žmogaus poreikiai?

Užduotys:

1.3.1. Lentelėje pateiktas norų ir poreikių sąrašas. Pliuso ženklu (+) pažymėti, ką galima priskirti norams, o ką – poreikiams.

	Poreikis	Noras
Miegas		
Alkis		
Poilsis paplūdimyje		
Šilta pūkinė striukė		
Sumuštinis su kumpiu ir sūriu		
Stiklinė geriamojo vandens		
Stiklinė natūralių apelsinų sulčių		
Automobilis		
Dantų valymas		
Dantų balinimas		

1.3.2. Kiekvienai sąvokai A stulpelyje parinkti apibrėžimą iš B stulpelio. Atsakymus užrašyti taip: 11 K, 12 L, 13 M ir t. t.

A	Atsakymai	B
1. Rinka		A. Žmogus ar įmonė, tenkinanti savo poreikius.
2. Vartotojas		B. Vieta ar erdvė, kurioje vykdomi arba gali būti vykdomi mainai.
3. Rinkodara		C. Vertę turintis daiktas.
4. Noras		D. Veiksmų visuma, apimanti prekių, paslaugų kūrimą ir pardavimą.
5. Poreikis		E. Prekės teikiama nauda vartotojui.
6. Paklausa		F. Prekės ir paslaugos derinys, prekė arba paslauga.
7. Mainai		G. Mokus noras.
8. Prekė		H. Materialus, formą turintis poreikis.
9. Produktas		I. Būtinybė.
10. Vertė		J. Apsikeitimas vertybėmis, prekėmis ir paslaugomis.

1.3.3. Ar teisingas teiginys? Paaiškinti.

- Poreikis nuo noro skiriasi tuo, kad poreikis gali būti vienas, o norų poreikiui tenkinti gali būti labai daug.
- Įsigytas nuosavas būstas tenkina dvasinius žmogaus poreikius.
- Žmogus savo poreikius gali patenkinti, įsigydamas įvairius objektus, daiktus, atlikdamas kokį nors veiksma.
- Prekės teikiamą naudą visi žmonės vertina vienodai.
- Jei vartotojo pasitenkinimas, suvartojus prekę, yra žemas, jis apie tai papasakoja kitiems.
- Mainai yra svarbiausia prekybos sąlyga.

1.4. Prekybos įmonės asortimento formavimas ir jo kontrolė

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kaip gali būti klasifikuojamos asmeninio vartojimo prekės? Pateikti pavyzdžių.
- Kuo yra ypatingos gamybinės paskirties prekės?
- Koku tikslu prekybos įmonėje klasifikuojamos prekės?
- Kuo skiriasi asortimento prekės vienetas nuo prekės pavadinimo?
- Prekių klasifikavimo tikslas.
- Kuo ypatingas detalus prekių asortimentas.

Užduotys:

1.4.1. Apibūdinti pateiktas sąvokas:

- Asortimentas –
- Asortimento gylis –
- Asortimento plotis –
- Ilgalaikio vartojimo prekės –
- Išskirtinė prekė –
- Pagrindinė prekė ir ją lydinti prekė –
- Prekės rūšis arba pozicija –
- Prekių pavadinimų grupė –
- Prekės ženklas –
- Trumpalaikio vartojimo prekės –

1.4.2.

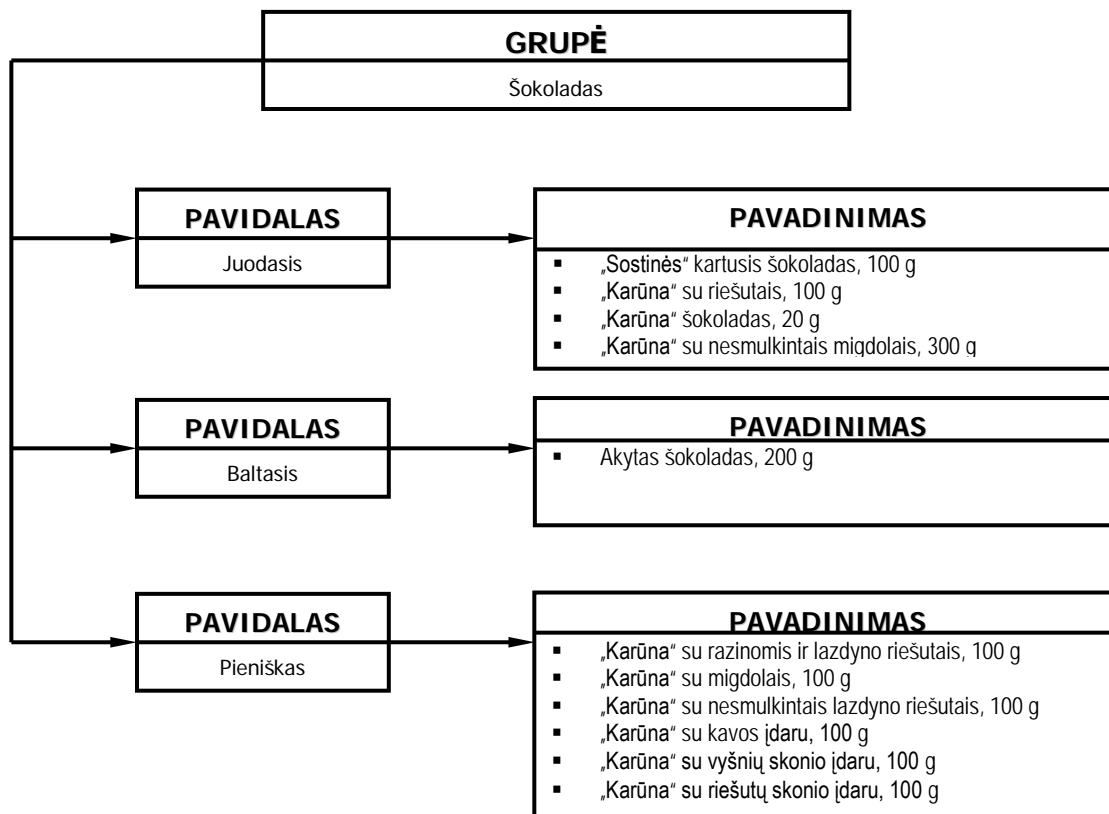
Drėkinamasis kremas jautriai veido odai „Rasa“, 50 ml, gamintojas – BIOD LABORATORIJA, Lietuva.	Su vaistažolių ekstraktais. Jautrios, išsausėjusios veido odos priežiūrai skirtas kremas be parabenų ir kvėpiklių, efektyviai drėkina odą, saugo nuo žalingo aplinkos poveikio. Vaistažolių kompleksas su avokadu, medetkų ir ramunėlių ekstraktais ramina, malšina uždegiminiuosius procesus. Persikų, vynuogių
---	--

	<p>aliejai ir aliejų kompleksas Stimutex® (argano aliejus, taukmedžio sviestas) malšina odos sudirginimo simptomus, stiprina epidermį, didina atsparumą alerginėms reakcijoms. Aktyvioji medžiaga hialurono rūgštis drėkina odą, stabdo raukšlių formavimąsi. Tinka visų tipų odai. Patikrinta dermatologų.</p> <p>Sudėtis: Aqua, Chamomilla Recutita (Matricaria) Flower Extract, Calendula Officinalis Flower Extract, Persea Gratissima (Avocado) Fruit Extract, Propylene Glycol, Caprylic/Capric Triglyceride, Polydecene, Glycerin, Sucrose Polystearate, Polyisobutene, Cetearyl Alcohol, Prunus Persicia (Peach) Kernel Oil, Hordeum Vulgare, Argania Spinosa, Butyrospermum Parkii, Vitis Vivifera (Grape) Seed Oil, Sodium Hyaluronate, Phenoxyethanol, Ethylhexylglycerin, Panthenol, Sodium Polyacrylate, Sodium Stearoyl Glutamate, Tocopheryl Acetate, Xanthan Gum, Tocopherol, Lecithin, Ascorbyl Palmitate, Glyceryl Stearate, Glyceryl Oleate, Polysorbate 80, Citric Acid</p>
<p>A. Apibūdinti pateiktame paveikslėlyje „grynąją“ prekę.</p>	
<p>B. Kokia yra pateiktame paveikslėlyje papildoma prekės nauda?</p>	

1.4.3. Apsilankyti artimiausioje parduotuvėje ir užpildyti lentelę. Įrašyti prekių pavadinimus ir pagrįsti savo pasirinkimą.

Periodinės paklausos prekė	
Išskirtinė prekė	
Kasdieninės paklausos prekė	
Vertinga prekė	
Nepaklausi prekė	
Masinio vartojimo prekė	

1.4.4. Žemiau pateikta šokolado asortimento struktūra. Kiek yra šios prekės pateiktų pavadinimų ir pavidalų? Kokiomis prekėmis dar galima papildyti šį šokolado asortimentą? Pagal pateiktą pavyzdį sudaryti asortimento struktūrą sūrio prekėms, buitinėms elektros mašinoms, popieriaus ir kartono prekėms.

1.5. Prekybos įmonių kainų politika. Kainų priedai ir nuolaidos

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra kaina?
- Kas yra antkainis?
- Kuo skiriasi antkainis nuo maržos?
- Kokias žinote nuolaidas? Jas apibūdinkite.

Užduotys:

1.5.1. Lentelės stulpelyje A yra surašyti kainų nustatymo būdai, o stulpelyje B atrasti atitikmenį.

A		Atsakymas Pvz.: 1, D	B	
Eil. nr.	Kainų nustatymo būdai		Eil. nr.	Aprašymas
1.	Nesuapvalinta kaina		A.	Potencialūs pirkėjai daug blogiau reaguos į kiekvieno mėnesio įnašo „pabrangimą“ nuo 350 Lt iki 400 Lt nei į kredito išsimokėjimo termino pailgėjimą.
2.	Vienas doleris per dieną		B.	Tyrimai rodo, kad kainų pokyčio suvokimas priklauso nuo procentinės, o ne nuo absoliučios išraiškos.
3.	Patrauklus skaičius		C.	Harvardo verslo mokyklos profesorius Džonas Gurvilis įrodė, kad vartotojai žymiai jautriau reaguoja į kainos nei į kiekio

				pokyčius. Sausi dribsniai, kava, skalbimo milteliai ir kt.
4.	Didėjanti tvarka		D.	Amerikiečiai atliko tyrimą, kurio metu paaiškėjo, jog, nustatydami savo vidinį kainų įvertinimą, pirkėjai suteikia didesnę reikšmę prekėms, kurias matė savo akių lygyje.
5.	Mažesnė pakuotė		E.	Skaičių eilę nuo 1 iki 10 galima suskirstyti į dvi grupes: apvalius (2, 3, 6, 8, 9) ir aštrius (1, 4, 7). Patrauklios sumos susidaro, naudojant apvalius skaičius aštrių draugijoje: 219 litai.
6	Procentinis skirtumas		F.	Metodo esmė – regimasis didelės kainos sumažinimas. Klubo nario mėnesio mokestis 30 litų išskaidomas į 30 – kas dieną po vieną litą.
7.	Ilgesnis kreditas		G.	Kaina 9.99 Lt psichologiškai suvokiama kaip mažesnė nei 10 Lt, ko negalima pasakyti apie 10,05 Lt kainą.

1.5.2. Pagal pirmojoje lentelėje pateiktus duomenis apskaičiuoti, kokia bus prekių **įsigijimo kaina, prekių savikaina ir prekių pardavimo kaina**. Užpildyti 2 lentelę.

1 lentelė

Prekės pavadinimas	Įsigytas kiekis, vnt.	Prekių pirkimo kaina, Lt/vnt.	Tiekėjo nuolaida, %	Prekės vienetui tenkanti veiklos sąnaudų dalis, Lt	Antkainis, %
Traškučiai su aguonomis, 200 g	210	1,45	5	0,99	4
Tortas „Medutis“, 1000 g	510	13,55	5	0,99	4
„Bočių“ duona, 600 g	310	1,54	2	0,99	4
„Klaipėdos batonas“, 400 g	110	1,88	1,5	0,99	4
„Kaimiški“ riestainiai, 250 g	210	0,87	2	0,99	4
Duona su saulėgrąžomis, 400 g	610	1,89	4	0,99	4
Sausainiai „Gaidelis“, 150 g	710	0,42	2	0,99	4

2 lentelė

Prekės pavadinimas	Įsigijimo kaina, Lt	Savikaina, Lt	Pardavimo kaina, Lt
Traškučiai su aguonomis, 200 g			

Tortas „Medutis“, 1 000 g			
„Bočių“ duona, 600 g			
„Klaipėdos batonas“, 400 g			
„Kaimiški“ riestainiai, 250 g			
Duona su saulėgrąžomis, 400 g			
Sausainiai „Gaidelis“, 150 g			

1.5.3. Stulpelyje A pateiktai sąvokai parinkti apibrėžimą iš B stulpelio. Atsakymus užrašyti taip: 1, M.

A	Atsakymai	B
1. Sezoninė nuolaida		A. aukštos naujo produkto kainos nustatymas, norint gauti didžiausią pelną iš tų rinkos segmentų, kurie sutinka tokią kainą mokėti.
2. Kaina		B. kainos nuolaida pirkėjams, perkantiems didelius prekių kiekius.
3. Antkainis		C. priemoka, taikoma prekybininkams už tai, kad jie dalyvauja reklamos ar prekybos skatinimo programose.
4. Nuolaida		D. rinkodaros komplekso elementas, apimantis sprendimus ir veiksmus, susijusius su kainų nustatymu ir keitimu.
5. Kiekybinė nuolaida		E. pardavėjo pasiūlyta kainos nuolaida prekybos grandies dalyviams, atliekantiems pardavimo, sandėliavimo, dokumentų tvarkymo funkcijas.
6. Prekybos nuolaida		F. kainų pirkėjams sumažinimas už tam tikras jų paslaugas, susijusias su prekių pirkimu.
7. Skverbimosi į rinką kainodara		G. kainos nuolaida pirkėjams, kurie perka nesezoninius gaminius ar paslaugas.
8. Pakartotinio pirkimo nuolaida		H. suma, kuria pakelta kokio nors produkto kaina.
9. Rėmimo nuolaida		I. kainos nuolaida, suteikiama grąžinant seną prekę ir perkant naują.
10. „Grietinėlės nugriebimo“ kainodara		J. žemos naujo produkto kainos nustatymas, siekiant pritraukti daugiau pirkėjų ir taip padidinti rinkos dalį.

1.5.4. Kokį veiksma turi atlikti parduotuvė, kad pasiektų žemiau įvardintus tikslus?

- padidinti prekių apyvartą;
- padidinti pirkėjų ištikimybę;
- siūlyti brangias prekes palankiomis kainomis, kartu išsaugant jų įvaizdį.

1.5.5. Ar teisingas teiginys? Paaiškinti.

- Įmonė, nustatydamą prekių ir paslaugų kainas, siekia padengti patirtas sąnaudas ir gauti pelno.
- Įmonėje kainodara apima tik kainos nustatymo veiksmus.

- Kai rinkoje yra labai aštri konkurencija ir vartotojų poreikiai labai dažnai keičiasi, įmonės kainodaros tikslas yra išgyventi.
- Įmonė, gaminanti ir parduodanti būtinąsias prekes vartotojams, nustatydamą prekių kainas, dažniausiai siekia maksimalaus pelno.
- Minimalią prekių ir paslaugų kainą lemia konkurencija rinkoje.
- Jei įmonė parduoda produktą, padengdama kintamąsias sąnaudas, ji uždirba pelną.
- Maksimalią prekės ar paslaugos kainą lemia rinka, paklausa ir sąnaudos.
- Sąnaudų ir antkainio kainodaros metodą tikslinga taikyti tada, kai parduoda tiek produkto vienetų, kiek yra numatyta už nustatytą kainą.
- Taikydamos konkurencinės kainodaros metodą, įmonės remiasi konkurentų kainomis, o ne patiriamomis sąnaudomis ar paklausa.
- Pirkėjai į prekės kainos pokyčius reaguoja ne taip greitai, kaip į kitus rinkodaros veiksmus.
- Prekybos įmonės dažnai nustato labai dideles kainas pirkėjų dėmesį traukiančioms prekėms.
- Nuolaida – tai atlygis klientams už tam tikrą elgseną.
- Kiekybinė nuolaida taikoma tuomet, kai pirkėjas greitai atsiskaito už pirktas prekes.
- Sezoningas nuolaidas įmonė naudoja, siekdama paskatinti sezoninių prekių pardavimą.
- Taikydama įvairias nuolaidas, įmonė siekia padidinti apyvartą, „pririšti“ vartotoją.

1.5.6. Horizontaliai surašyti asmeninio vartojimo prekių tipai pagal paklausą, vertikalčiai pateikta vartotojo elgsena perkant, parduodamų prekių kainos (antkainių dydis įvertinamas), užsakymas ir paskutinėje eilutėje prekių vienetų pavyzdžiai. Surašyti palyginimus rinkodaros požiūriu. **Pvz., kaip vartotojas elgsis, pirks, kasdienės vertės prekes, nepaklausi ir t. t.**

Paklausa Veiksmas	Asmeninio vartojimo prekių tipai			
	Būtina arba kasdienės paklausos	Vertinga arba retos paklausos	Išskirtinė arba prekių ženklas žinomas ir vertinamas pasauliniu lygiu, ekologiška, rankų darbo	Nepaklausi arba neturi paklausos, užsigulėjusi prekė
Vartotojo elgsena perkant				
Kaina				
Užsakymas				
Pavyzdžiai				

--	--	--	--	--

2.1. Prekių pardavimo-pirkimo sutartis

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokias žinote prekių pardavimo-pirkimo sutarčių rūšis. Pateikti pavyzdžių.
- Kada įsigalioja prekių pardavimo-pirkimo sutartis?
- Kokios yra prekių pirkimo-pardavimo sutarčių šalys?
- Kokie aspektai turi būti apžvelgiami prekių pardavimo-pirkimo sutartyse?

Užduotys:

2.1.1. Išnagrinėjus prekių pardavimo-pirkimo sutartį, atsakyti į klausimus:

- Įvardinti pirkėjo ir pardavėjo teises bei pareigas.
- Kokios netesybos bus taikomos šalims, jei jos nesilaikys sutartyje nurodytų įsipareigojimų?
- Kas garantuoja prekių kokybę?
- Kaip ir kada už pirktas prekes atsiskaitys pirkėjas?
- Kaip bus garantuojamas prekių keitimas ir grąžinimas?
- Transportavimo išlaidas dengia...
- Kitos tiekimo sąlygos.
- Prekių pardavimo kainų keitimas.

2.2. Prekių užsakymas. Prekių užsakymo IT programos

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas tai yra prekių užsakymas?
- Kokius žinote prekių užsakymo būdus?

Užduotys:

2.2.1. Apibūdinti prekių užsakymą įprastomis priemonėmis. Taikant šį užsakymo būdą, kokios sąlygos yra svarbios? Įvardintas sąlygas apibūdinti.

2.2.2. Užsakymai tiekėjui formuojami ir išsiunčiami ne tik įprastomis priemonėmis, bet ir IT programomis. Pabraukti ir paaiškinti priežastis, kuo naudingos IT užsakymų programos:

- Taupo darbuotojų laiką;
- Išvengiama užsakymo klaidų;
- Taupo telefono ryšio išlaidas;
- Taupomi degalai;
- Geresnė prekių kokybė;
- Vykdoma kontrolė, ar pateiktos nupirktos prekės;
- Užsakymų metu programa pateikia akcines prekes;
- Automatiškai užsakovai perspėjami apie juos dominančių prekių gavimą;
- Didesnio prekių kiekio užsakymo galimybė.

2.2.3. Stebėti parduotuvėje atliekamą prekių užsakymą, įprastomis priemonėmis ir / ar IT programomis.

3.1. Prekybos įmonių tipai. Patalpos ir jų rūšys Mažmeninės prekybos įmonės prekybos salės planas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kaip skirstoma prekybinė veikla?
- Kas būdinga mažmeninei prekybos įmonei?
- Kas būdinga didmeninei prekybos įmonei?
- Kas būdinga viešajam maitinimui?
- Kuo ypatingi prekybos renginiai?

Užduotys:

3.1.1. Mažmeninė prekyba – tai veikla, susijusi su tiesioginiu prekių pardavimu ir paslaugų teikimu galutiniam vartotojui. Lentelėse (1; 2; 3; 4;) sugrupuotos pagal tam tikrus požymius prekybos įmonės. Kiekvieną tipą apibūdinti.

1 lentelė

Pagal specializaciją	Charakteristika
Universalaus asortimento	
Kompleksinės specializacijos	
Siauros specializacijos	
Specializuotos	

2 lentelė

Parduotuvių tipai	Apibūdinimas
Filialinės įmonės	
Franšizių sistemos	
Prekybos centrai	
Prekybos namai	
E – Bay	

3 lentelė

Pagal aptarnavimo pobūdį	Apibūdinimas
Stacionarinės	

Kilnojamosios	
Virtualios	

4 lentelė

Pagal parduodamų prekių asortimentą	Apibūdinimas
Mišrių prekių	
Maisto prekių	
Ne maisto prekių	

3.1.2. Apie ką rašoma?

- Svarbiausi bruožai – prekybos salė, aptarnaujamas galutinis prekių vartotojas, nedideli pirkimo mastai, didelis pirkėjų srautas, atsiskaitymas už prekes mokant pirkimo metu;
- Tai veikla, susijusi su prekių pardavimu ir paslaugų tiekimu gamybai ar prekybos tarpininkams. Parduoda savo prekes mažmeninei prekybai, gamintojams, komplektuotojams, t. y. negalutiniams ir stambiems vartotojams, paslaugų įmonėms ir pan.;
- Savo įmonėse pagamintus, paruoštus produktus parduoda tiesioginiams vartotojams, organizuoja laisvalaikio praleidimą.

3.1.3. Apibūdinti parduotuvės įrengimo sudedamąsias dalis:

Įrengimo sudedamosios dalys	Apibūdinimas
Parduotuvės planas	
Kiekybinis ir kokybinis prekybos patalpų paskirstymas	
Prekių pateikimas	
Parduotuvės atmosferos formavimas	
Parduotuvės išorinės aplinkos formavimas	

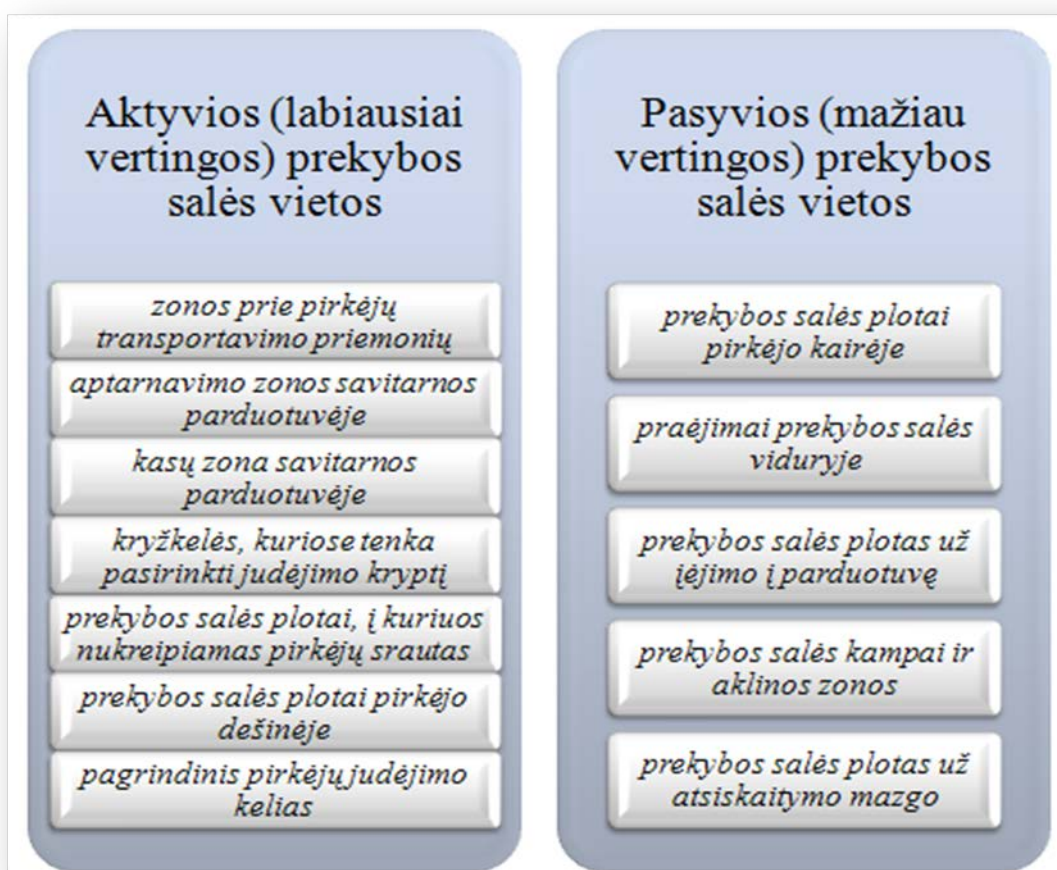
3.1.4. Prekybos salė suskirstyta į funkcines zonas. Kiekvieną pateiktą funkcinę zoną apibūdinti:

Funkcinės zonos	Apibūdinimas

Plotas prekėms	
Pirkėjų plotas	
Prie kasos	
Kitas prekybos plotas: prekystaliams, atsiskaitymo mazgai, demonstravimo, poilsio kampeliai	

3.1.5. Kas daro įtaką prekybos salės suskirstymui į aktyvią ir pasyvią prekybos salės plotus?

3.1.6. Paveikslėlyje yra pateikti aktyvūs ir pasyvūs prekybinės salės plotai. Kiekvieną pateiktą prekybos salės vietą apibūdinti.

3.2. Komercinis dokumentas – reklamacija

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Garsus nepritarimas – tokia sąvokos vertimo iš lotynų kalbos versija. Apie ką kalbama?

- Kas yra holograma?
- Kuo skiriasi skundas nuo reklamacijos?

Užduotys:

3.2.1. Lentelės stulpelyje A yra surašytos sąvokos, o stulpelyje B tų sąvokų apibūdinimai. Atrasti sąvokai atitikmenį.

A		Atsakymai Pvz.: 3, D	B	
Eil. nr.	Sąvoka, teiginys		Eil. nr.	Apibūdinimas
1.	Tinkamos kokybės		A.	produktas, kurio kokybė neatitinka techninių ir / ar kitų reikalavimų.
2.	Reklamacija		B.	tam tikras prekių rinkinys.
3.	Daikto kokybė		C.	nevyriausybinių nepelno vartotojų gynimo ir konsultavimo organizacija, kurios tikslas ginti vartotojų ekonominius ir saugos interesus, mokyti ir konsultuoti vartotojus bei verslininkus, skatinti sąžiningą komercinę praktiką, tobulinti verslo aplinką.
4.	Lietuvos vartotojų institutas		D.	dažniausiai raštiškas pirkėjo ar užsakovo pareiškimas (skundas) pardavėjui arba tiekėjui dėl netinkamos prekių kokybės, reikalavimas pašalinti trūkumus, sumažinti kainą, padengti nuostolius.
5.	Asortimentas		E.	pinigų suma, mokama už produktą ar paslaugą, arba vertybių suma, kurią vartotojai išmaino į teisę turėti arba naudoti produktą ar naudotis paslauga.
6.	Neatitiktinis produktas		F.	Prekę atitinka atitinkamų, kokybę nusakančių dokumentų reikalavimus.
7.	Kaina		G.	daikto savybių visuma, kurios užtikrinimas yra viena iš pardavėjo pareigų, esant pirkimo pardavimo sutarčiai, parduodamų daiktų trūkumas (kiti galimi trūkumai: daiktų asortimento, daiktų kiekio neatitikimas).

3.2.2. Pardavėjas privalo perduoti pirkėjui prekes, kurių kokybė atitinka atitinkamų dokumentų reikalavimus. Užrašyti dokumentus.

- _____
- _____

3.2.3. Iš pateiktų teiginių išrinkti vartotojo teises ir jas apibūdinti:

- Savo nuožiūra įsigyti ir naudoti prekes ir paslaugas (pasirinkti pardavėją, paslaugų teikėją);
- Įsigyti saugias, tinkamos kokybės prekes ar paslaugas;
- Nemokamai parsivežti nupirktą prekę;
- Gauti teisingą ir visapusišką informaciją valstybine kalba apie parduodamas prekes, teikiamas paslaugas;
- Sumokėti pirkinio vertę;
- Gauti informaciją apie savo teisių įgyvendinimo ir gynimo tvarką;

- Kreiptis dėl pažeistų teisių gynimo į ginčus nagrinėjančias institucijas ar teismą;
- Jungtis į vartotojų asociacijas;
- Į švietimą vartojimo srityje;
- Nemokamą važiavimą;
- Į ekonominių interesų apsaugą;
- Į pažeistų teisių gynimą ir į turtinės ir neturtinės žalos (nuostolių) atlyginimą;
- Apsisprendimo laikotarpio prailginimą.

3.2.4. Patarimas vartotojui. Kokias prekes perkant, reikia vadovautis pateiktomis taisyklėmis?

	Eil. nr.	Taisyklės
	1.	Kaina – jei ji neįprastai maža, lyginant su prekių originalais, – nepirkti.
	2.	Pirkti tik patikimose parduotuvėse: dauguma gamintojų savo internetiniuose puslapiuose nurodo savo atstovų adresus (tiek internetinius, tiek parduotuvių).
	3.	Patikrinti, ar prekės pavadinimas užrašytas teisingai, ar logotipas neiškraipytas, ar ant pakuotės yra holograma ar kontrolės numeris.
Prekės:		

3.2.5. Pirkėjas nusipirko minkštųjų baldų komplektą „Gojus-3“. Sulūžo dvivietės sofas kojelė, gobelenas pradėjo pumpuruotis. Pirka iš UAB „Gintaro baldai“ parduotuvės. Gamintojas yra ta pati įmonė. Kokybės garantinis terminas nepasibaigė. Yra prekės pirkimą patvirtinantis dokumentas. Surašyti reklamaciją.

Reklamacijos pavyzdys:

REKLAMACIJA Nr..... **Data.**

1. Pirkėjo vardas ir pavardė.....

Kontaktai: tel. nr. e. paštas.....

2. Pirkimo-pardavimo sutarties Nr.....

3. Transportas: Pardavėjo Pirkėjo

4. Surinkimas: Pardavėjo Pirkėjo

5. Prekės pavadinimas (nurodyti kodą, medžio ar gobeleno spalvą).....

.....

6. Reklamacinės prekės defekto aprašymas (nurodyti detalės kodą ir / ar numerį pagal prekės surinkimo instrukciją).....

.....

.....
.....
Prie šio rašto pridedami:

1. Pirkimo-pardavimo sutarties kopija ar kito prekės pirkimą patvirtinančio dokumento kopija
;
2. Surinkimo instrukcijos kopija;
3. Baldo nuotrauka.

Pirkėjo parašas.....

Priėmė.....

Sprendimas (pildo darbuotojas):

.....
.....
.....
.....

Sutvarkyta:

Data

Defektas pašalintas / Baldas pakeistas / kita

Pirkėjo parašas

3.2.6. Kodėl prie reklamacijos yra pridedamos prekės pirkimą patvirtinančių dokumentų kopijos?

3.2. Prekių priėmimas pagal kiekį ir kokybę. Svarbiausias valdymo taškas, stebėseną. Prekių neatitikimo lapas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra prekių priėmimas?
- Kokybinio prekių priėmimo tikslas.
- Kiekybinio prekių priėmimo tikslas.
- Kodėl prekių priėmimas suskirstytas į du etapus?
- Ar prekes lydymasis dokumentas yra tikrinamas? Kodėl?
- Kas yra prekių neatitikimo lapas?

Užduotys:

3.3.1. Rodikliai, veikiantys sveriamų ir vienetinių prekių kokybę: Pateiktus rodiklius detalizuoti ir apibūdinti. Kodėl jie tikrinami?

- Jusliniai rodikliai;
- Pakuotės būseną;
- Ženklavimas;
- Produktų temperatūra;

- Prekės komplektiškumas.

3.3.2. Suskirstyti prekių priėmimą pagal kiekį ir kokybę į etapus ir kiekvieną etapą apibūdinti.

3.3.3. Įvertinti prekes lydimojo dokumento juridinį statusą.

3.3.4. Užpildyti prekių neatitikimo lapą.

3.3.5. Užpildyti SVT – prekių priėmimas, stebėsenos žurnalą ir paaiškinti.

3.3.6. Nuvykti į prekybos įmonę ir stebėti prekių priėmimą duomenų kaupikliu bei SVT stebėseną.

3.4. Prekių paskirstymas parduotuvėje

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra greitai gendantys maisto produktai?
- Kas yra bakalėjinės prekės? Pateikti pavyzdžių.
- Kas yra gastrominės prekės? Pateikti pavyzdžių.
- Kas yra pramoninės prekės? Pateikti pavyzdžių.
- Kokius žinote šaldymo įrenginius.

Užduotys:

3.4.1. Lentelėje parodytas priimtų prekių paskirstymas į tam tikras vietas, esančias parduotuvės sandėliavimo zonose bei prekybos salėje. Paaiškinti, kodėl prekės sandėliuojamos, eksponuojamos skirtingose vietose.

	Judėjimo kryptis	Pagalbinės patalpos	Judėjimo kryptis	Prekybos salė
PRIIMTOS PREKĖS				Šaldikliai
		ŠALDYMO KAMEROS		Šaldymo vitrinos, salos, pasieniai
		SANDĖLIAI		Lentynos, stelažai
		PARUOŠIMO CECHAS		

4.1. Prekių atsargų klasifikavimas, jų sudarymas prekybos įmonėje

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kodėl atsargų formavimas yra nepertraukiamas?
- Kaip skirstomos sandėlio patalpos?

- Kokie yra pagrindiniai prekių laikymo sandėlyje reikalavimai?

Užduotys:

4.1.1. Stulpelyje A parašyti sąvokai atrasti atitikmenį stulpelyje B.

A		Atsakymas Pvz.: 1, D	B	
Eil. nr.	Sąvokos		Eil. nr.	Apibūdinimas
1.	Darbo pasidalijimas		A.	tai reguliarių galimybių ryšių užmezgimas tarp specializuotų įmonių, cechų, barų, drauge gaminančių vieną sudėtingą gaminį (mašiną, įrengimą ar jų sistemą) ar teikiančių vieną sudėtingą paslaugą.
2.	Kooperavimas		B.	tai kompleksinės užduoties suskaidymas į sudedamąsias dalis, kad darbuotojai būtų atsakingi ne už visą užduotį, o tik už atskiras ją sudarančias veiklas.
3.	Nomenklatūra (lot. <i>nomenclatura</i> – vardų sąrašas)		C.	tai prekių atsargų dalis, dėl įvairių priežasčių likusi po tam tikrų operacijų (pvz., sugedusios, morališkai pasenusios, nekokybiškos, nurašytos į atliekas prekės).
4.	Prekių atsargos		D.	kurioje nors mokslo, meno, technikos srityje vartojamų pavadinimų (terminų) visuma; 2. kurios nors ūkio šakos arba įmonės gaminamų materialų gėrybių sąrašas; 3. įmonės buhalterinių sąskaitų sąrašas.
5.	Prekių laikymo režimas		E.	tai priemonių ir taisyklių sistema, užtikrinanti tinkamas prekių laikymo sąlygas: temperatūrą, santykinę oro drėgmę, šviesą, oro sudėtį, sanitarijos, higienos sąlygas ir kt.
6.	Prekių likutis		F	tai prekės, skirtos komercinėms operacijoms vykdyti (parduoti, paslaugoms teikti). Jos gali būti saugomos sandėlyje, laikomos salėje, kitose patalpose, lauko aikštelėse, būti kelyje apmokėtos, bet dar negautos arba išduotos, bet pirkėjo dar neapmokėtos.

4.1.2. Pabraukti teisingus atsargų sudarymo uždavinius, išreiškiančius esminę atsargų formavimo paskirtį prekyboje. Teisingus uždavinius paaiškinti. Kokio tipo sandėliai tokius atsargų sudarymo uždavinius sau kelia?

- Išlyginti prekių gamybos ir vartojimo laiko skirtumus, atsirandančias dėl gamtinių arba gamybinių ir techninių sąlygų ypatumų;
- Atlikti pirkėjų poreikių apklausą;
- Išlyginti gamybos ir vartojimo teritorinius nesutapimus;
- Pertvarkyti gamybinių asortimentą į prekybinius;

- Pagerinti prekių kokybę.

4.1.3. Kodėl mažmeninės prekybos įmonės mažai sandėliuoja prekių? Teisingus variantus pabraukti.

- Sandėliavimui skirtos patalpos mažos;
- Veiklos specifika;
- IT prekių užsakymo programų įdiegimas;
- Laiko prekes prekybos salėje;
- Mažai turi etatų.

4.1.4. Kiekvienos prekybos įmonės sėkmingos veiklos pagrindas – tinkamas atsargų valdymas. Sprendžiant šį klausimą, susiduriama su tam tikromis problemomis. Jos surašytos bendrai. Reikia atrinkti, kas geriau:

- Laikyti daugiau atsargų?
- Ar laikyti mažiau atsargų?

Užpildyti lentelę.

Problemos	
Praleisti pardavimai dėl prekių trūkumo. Apyvartinių lėšų trūkumas. Didesnių sandėlio plotų poreikis. Dideli skubių siuntų kaštai. Išaugusios išlaidos sandėliavimui. Rizika, jog prekės suges. Rizika, jog prekės praras paklausą.	
Kas geriau? Laikyti daugiau atsargų?	Kas geriau? Laikyti mažiau atsargų?

4.2. Prekių atsargų laikymo sąlygos. SVT, stebėseną

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra SVT?
- Kas kiek laiko yra atliekama termometrų metrologinė patikra?
- Kas yra kryžminė tarša?
- Kodėl būtina stebėti ir registruoti prekių laikymo sąlygas, patalpų ir įrangos priežiūrą?

Užduotys:

4.2.1. Įvardinti maisto prekių laikymo sąlygas.

4.2.2. Užpildyti SVT laikymo metu stebėsenos žurnalus. Šaldytuvų, patalpų, kur laikomos greitai gendančios prekės temperatūras, patalpų, įrangos priežiūros būdus ir dažnumą.

4.2.3. Įvardinti ne maisto prekių laikymo sąlygas.

4.3. Fito ir Lifo metodai

Užduotys:

4.3.1. Sujungti kurį kuris atitinka:

Principai	Aprašymai
1. FIFO (angl. „ <i>first in first out</i> “)	A. laikoma, kad parduodamos ar sunaudojamos vėliausiai nusipirkto, taigi ir brangiausios prekės, o anksčiau ir pigiau nusipirkto lieka sandėlyje.
2. LIFO (angl. „ <i>last in first out</i> “)	B. kad tas, kas pirmiau patenka į eilę, pirmiau iš jos ir išeina.

4.3.2. Apibūdinti geros higienos praktikos principą: pirma prekė „Į“ – pirma prekė „IŠ“. Kokį prekybinio proceso darbą atliekant yra taikomas šis principas?

5.1. Prekių ruošimo parduoti etapai. SVT, stebėseną

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra pakuotė?
- Kas yra bendroji pakuotė?
- Kas yra pirminė pakuotė?
- Kas yra antrinė pakuotė?
- Apibūdinti pusgaminį.
- Apibūdinti gaminį.

Užduotys:

5.1.1. Stulpelyje A surašyti prekių ruošimo parduoti etapai. Stulpelyje B aprašyti atliekamus darbus ir kokio tipo prekės taip ruošiamos.

Eil. nr.	A	B
1.	Prekės atlaisvinimas nuo bendrosios pakuotės.	
2.	Maisto prekių smulkinimas, pjaustymas.	
3.	Pusgaminų ruošimas.	
4.	Gaminių gaminimas.	
5.	Prekių fasavimas ir pakavimas.	
6.	Prekių ženklinimas – ženklinimo etiketės parengimas.	
7.	Prekių ženklinimas – lipnia etikete, kurioje užrašoma: - tinkamumo vartoti terminas; - pardavimo kaina.	

8.	Apsaugos priemonių uždėjimas.	
9.	Rinkinių komplektavimas.	
10.	Dekoratyvus įpakavimas.	
11.	Pardavimo kainų tikrinimas.	
12.	Dulkių ir kitų nešvarumų nuvalymas nuo prekių	

Kokie prekių ruošimo parduoti etapai yra svarbiausi valdymo taškai (SVT)? Kodėl ir kaip šie taškai yra kontroliuojami?

5.2. Inventorius ir įranga, naudojama prekėms ruošti pardavimui. Higienos reikalavimai. Darbuotojų sauga ir sveikata

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra inventorius?
- Apibūdinti darbo vietą.
- Kas yra darbo sąlygos?
- Kas yra inventoriaus ženklavimas ir kaip tai atliekama?
- Kokius žinote peilių sterilizatorius?
- Kodėl peiliai yra sterilizuojami?

Užduotys:

5.2.1. Įvardinti biologinius rizikos veiksnius darbo vietoje bei apsaugojimą nuo jų.

5.2.2. Kokius žinote cheminius rizikos veiksnius, kurie tyko ruošiant prekes pardavimui?

5.2.3. Kodėl, palietus nešvarų daiktą, paviršių, būtina plauti rankas?

5.2.4. Kaip apsaugoti nuo fizinių rizikos veiksnių?

5.2.5. Kokias žinote asmenines apsaugos priemones, naudotinas ruošiant prekes pardavimui?

5.2.6. Kokius darbus atlikdami susidursite su šiais teiginiais:

- Nenuimti peilio apsaugos elemento prieš naudojant;
- Produkto nestumti ranka naudojimo metu;
- Netikrinti temperatūros ranka;
- Peilį laikyti geležte žemyn;
- Atlikti įrengimo priežiūrą, nuspaudus išjungimo mygtuką ir atjungus nuo elektros tinklo.

5.2.7. Kodėl būtina inventorių, skirtą prekių ruošimui parduoti, ženklinti?

5.2.8. Įvardinti rizikos veiksnius ir apsaugos priemones, dirbant technologiniais įrengimais.

5.3. Prekių paruošimas, naudojant technologinius įrengimus: duomenų

kaupiklio programą, etikečių spausdintuvą, prekių apsaugos priemones (kietieji žymekliai, *seiferiai*), ženklintuvą

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra inventORIZACIJA?
- InventORIZACIJOS atlikimo tikslas?
- Kas yra duomenų kaupiklis?
- Kokius veiksmus šiuo įrenginiu galima atlikti?
- Kaip suprantate sąvokas – pajamavimas, perkėlimas, tikrinimas, duomenų siuntimas, duomenų gavimas?
- Kaip parduotuvėje apsaugomos materialios vertybės?
- Kas sudaro prekių nuostolius?
- Kokius žinote nuostolių tipus?
- Kokie labiausiai paplitę apgaulės būdai?
- Mechaninei apsaugos sistemai priklauso (užbaikite sakinį).
- Kas sudaro elektroninę apsaugos sistemą?
- Kokias žinote apsaugos žymenas?
- Kodėl žymenos reaktyvuojamos?
- Deaktyvatoriaus paskirtis.
- Iš kokių dalių yra sudaryta Rfid sistema?
- Apibūdinkite aktyvią žymą.
- Apibūdinkite pasyvią žymą.
- Įvardinkite Rfid technologijų pritaikymą.

Užduotys:

5.3.1. Parduotuvėje atlikti tam tikras prekių paruošimo funkcijas:

- Patikrinti duomenų kaupikliu kainas;
- Priimti prekes;
- Sudėti pateiktas prekes į *seiferius* bei uždėti kitas apsaugos priemones;
- Atlikti prekių ženklinimą ženklintuvu, įvertinant tas vietas prekių pakuotėje, kurios yra svarbios prekybininkui ir / ar pirkėjui.

5.4. Maisto prekių smulkinimas, pjaustymas ir susmulkintų prekių įpakavimas bei ženklinimas. Maisto sauga, stebėseną

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokius žinote smulkinimo įrenginius?
- Kam naudojamos mėsos malimo mašinos?
- Kokios mėsos malimo mašinų pagrindinės dalys?
- Kaip veikia mėsos malimo mašina?
- Kodėl sraigto sriegių žingsnis skirtingas?

- Nuo ko priklauso smulkus ar stambus mėsos malimas?
- Kam skirtos pjaustyklės?
- Kokia mėsos purintuvų paskirtis?
- Kokie yra saugos ir sveikatos reikalavimai dirbant su smulkinimo įrengimais?

Užduotys:

5.4.1. Lentelės stulpelyje A yra surašyti prekių ženklinimo rekvizitai. Stulpelyje B atrinkti tuos ženklinimo rekvizitus, kuriuos reikės užrašyti, ruošiant ženklinimo etiketę susmulkintai ar kitaip apdorotai prekei.

A	B
Prekės pavadinimas	
Prekės sudėtis: komponentai mažėjančia tvarka, maisto priedai	
Mitybinė vertė: 100 g – baltymų, riebalų, angliavandenių kiekis, vitaminai; 100 g – energetinė vertė – kcal	
Išfasuotas grynasis prekės kiekis g, kg	
Gamintojas	
Išfasuotojas	
Prekės kilmės nuoroda	
Šalis gamintoja	
Pardavimo kaina už tam tikrą kiekį	
Standartinio vieneto kaina	
Tinkamumo vartoti terminas	
Laikymo sąlygos	
Prekės ženklas	
Ekologinio produkto ženklas	
Sąlyčio su maisto produktu pažymėjimas	

5.4.2. Paruošti kainų etiketę supjaustytam ar kitaip susmulkintam maisto produktui. Lentelės stulpelyje A yra surašyti rekvizitai. Stulpelyje B atrinkti tuos rekvizitus, kuriuos reikės užrašyti, ruošiant kainų etiketę.

A	B
Prekės pavadinimas	
Parduotuvės pavadinimas	
Parduotuvės prekės ženklas	
Išfasavimas	
Pardavimo kaina	
Standartinio vieneto kaina	
Šalis gamintoja	
Prekės kilmės šalis	
Tinkamumo vartoti terminas	
Kokybės garantinis terminas	

5.4.3. Įvardinti rizikos veiksnius, kurie tyko dirbančiojo elektrine mėsos malimo mašina, mėsos purentuvu (elektriniu, mechaniniu), peiliu. Kokias asmenines apsaugos priemones ir įrengimų dalių apsaugą reikės naudoti?

5.4.4. Užpildyti įrengimų, patalpų priežiūros žurnalą.

5.4.5. Lentelės stulpelio A paveikslėliuose pateikta stambių sūrių raikymo viela technologija. B stulpelyje atrasti paveikslėlyje pavaizduoto darbo atitinkamą aprašymą. Atsakymą užrašyti: 1, M ir t. t.

A		Atsakymas	B	
Eil. nr.	Paveikslėlis – raikymo technologija		Eil. nr.	Aprašymas
1.			A.	Gražinti stygą į pradinę padėtį.
2.			B.	Pjauti.
3.			C.	Padėti sūrį ant lentos.
4.			D.	Nuimti dalį.

5.			E. Priglausti prie atramų.
6.			F. Įstatyti stygą.
7.			G. Įtempti stygą.
8.			H. Peiliu įpjauti apvaskalą.

5.4.6. Kodėl sūrio luobelės nupjauti negalima?

5.5. Ne maisto prekių paruošimo pardavimui ypatumai. Dovanų komplektavimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Apibūdinti dekoravimo meną.

- Kokios spalvos būna?
- Apibūdinti spalvų derinimą.

Užduotys:

- 5.5.1. Apibūdinti dovanoms pakuoti naudojamas medžiagas.
- 5.5.2. Paruošti dekoravimo elementus: vėduokles, surišti iš pateiktų medžiagų kaspinus.
- 5.5.3. Papuošti butelius, dėžutes.
- 5.5.4. Parinkti medžiagas: popierių, perrišimo juosteles, dekoravimo elementus proginės dovanos įpakavimui. Ir supakuoti dovaną.
- 5.5.5. Paruošti verslo dovanos šabloną.

6.1. Suvokimo dėsniai: figūros ir fono, akių lygio, „mirties zonos“, sugrupavimo principai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas tai yra žvilgsnio zona?
- Kas tai yra aktyvi prekių priežiūra?
- Koks plotas lentynose yra pats vertingiausias? Kodėl?

Užduotys:

6.1.1. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojasi vieną kartą.

Praleisti žodžiai: **dizaino, konsultacinė, skatintų, kulinarinės paskirties, pirkėja, Emociniai, erdvę, vizualizuojant, skatinimas pardavimo, vartotojų elgsenos.**

- Prekybinio _____ ir _____ psichologijos sąjunga yra vizualusis pardavimų _____ vietoje. Teorija teigia, kad _____ išgyvenimai greičiau įsimenami juos _____. Prekių pateikimo tikslas yra sukurti apie _____ tokią _____, kuri stimuliuotų vartojimą, _____ pirkti. _____ erdvė tai _____ sukūrimas.

6.1.2. Pagal žmogaus kūno sandarą prekių išdėstymas lentynoje yra suskirstytas į keturis lygius. Kokio tipo prekės, kokiuose lygmenyse yra dedamos? Kaip elgiasi pirkėjai prie ekspozicijos, pateiktos lentynose?

- Kojų lygmuo – _____
- Pilvo lygmuo – _____
- Akių lygmuo – _____
- Ištiestos rankos lygmuo – _____

6.1.3. Lentelėje pateiktos teigiamos ir neigiamos APP (aktyvios prekių priežiūros) taisyklės. Pliuso ženklu (+) pažymėti teigiamas aktyvias prekių priežiūros taisykles, o kas priskiriama neigiamoms aktyvioms prekių priežiūros taisyklėms, pažymėti minuso ženklu (-). Apibūdinti įvardintas APP taisykles.

Aktyvios prekių priežiūros taisyklės	APP (+ ; -)	Apibūdinimas
Prekės vieta parduotuvėje pastovi.		
Prekes, reklaminę medžiagą būtina dėlioti taip, kad būtų geriausiai matomos.		
Prekė dedama lentynoje „Veidu į pirkėją“.		
Jei prekė dedama šonu, užrašas turi būti iš apačios į viršų.		
Prekes, esančias tolesnėse, tamsiose, šoninėse vietose, parduoti sunkiau.		
Negalima dėti prekių bei reklamos priemonių atvirksčiai, netvarkingai.		
Visos lentynos užkraunamos tolygiai.		
Lentynoje turi būti tiek vietų skirta prekei, kokią rinkos dalį ji užima.		
Kainų etiketė – priekyje prekės.		
Lipnią kainų etiketę klijuoti prekės pakuotės šone, užpakalinėje dalyje.		
Lipni kainų etiketė neturi dengti svarbios informacijos: kiekio, tinkamumo vartoti termino, brūkšninio kodo, lietuviškai pateiktos kitos svarbios informacijos.		
Lipnios kainų etiketės klijuoti ant prekės negalima.		
Jei užklijuota svarbi informacija, tokių prekių pardavimai mažėja.		
Reklama saikinga, neperkrauta.		
Taikyti grupavimo principą, kad pirkėjai greičiau rastų reikalingas prekes.		
Laikytis geros higienos praktikos principo: pirma prekė „Į“, pirma prekė „IŠ“ parduotuvės.		
Prekių, pasibaigusių tinkamumo vartoti terminu, parduoti negalima.		
Jei lentynoje prekės sumaišytos, vienoje vietoje yra skirtingų rūšių ar prekės ženklų prekių, pirkėjui sunku susigaudyti šioje piniavoje.		

6.1.4. Žemutinis kairysis lentynos kampas – kaip ši vieta lentynoje yra vadinama?

6.1.5. Ar būtina dėlioti prekes lentynoje tiksliai pagal liniuotę? Taip / Ne. Pagrįsti.

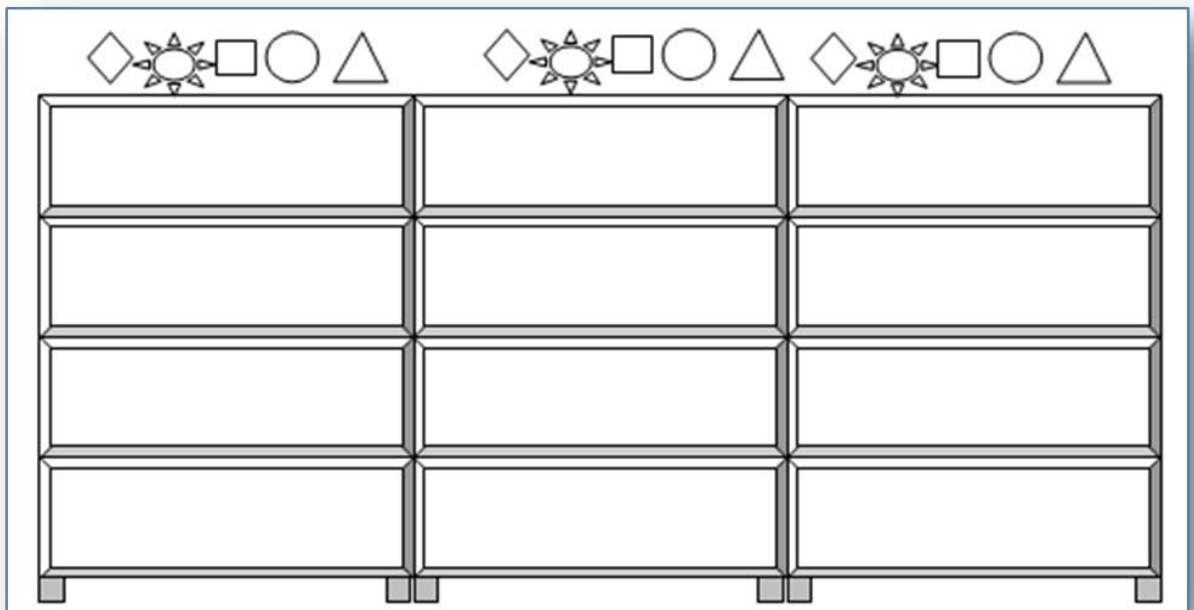
6.1.6. Parduotuvė „Saulutė“ iš vietinės didmeninės prekybos įmonės „SUN“ užsakė penkių

pavadinimų prekes, kurias reikia išdėstyti, užpildant 12 lentynų. Atlikus tyrimą, sudarytos šių penkių prekių (Δ ; \circ ; \square ; \odot ; \diamond) charakteristikos:

- Δ – ši prekė labai gerai žinoma, paklausa nuolatinė;
- \circ – ši prekė brangiausia savo prekių grupėje, pardavimas labai netolygūs;
- \square – ši prekė pigiausia savo prekių grupėje, pardavimas nuolatinis, bet nedidelis;
- \odot – ši prekė vartotojui mažai žinoma, pardavimas mažas, neseniai pasirodė rinkoje;
- \diamond – niekuo neišsiskirianti prekė iš savo prekių grupės, pardavimas labai netolygus;

Išdėstyti šias prekes lentynose taip, kad:

- vertingiausios lentynos vietos būtų skirtos vertingiausioms prekėms;
- efektyviai būtų išnaudotos visos lentynos zonos – lentynos pirkėjo kairėje ir lentynų pakraščiai.

7.1. Rėmino funkcijos ir priemonės

Užduotys:

7.1.1. Rėmimo kompleksą sudaro tam tikri elementai. Lentelės stulpelyje A surašyti elementai, o stulpelyje B atrasti jų apibūdinimą.

A		Atsakymas	B	
Eil. nr.	Rėmino elementai		Eil. nr.	Apibūdinimas
1.	Reklama		A.	pasitelkiant įvairias reklamos priemones, padedančias užmegzti tiesioginį dialogą su vartotojais ir paprastai siekiančias tiesioginio vartotojų atsako. Bendravimui su vartotojais naudojamas telefonas, paštas, faksas, elektroninis paštas ir kitos ryšių priemonės.
2.	Asmeninis pardavimas		B.	trumpalaikis produktų ar paslaugų pirkimo arba pardavimo skatinimas.
3.	Pardavimo skatinimas.		C.	gerų ryšių su visuomene palaikymas, sukuriant teigiamą įmonės įvaizdį, jai nepalankių gandų, paskalų ir incidentų valdymas.
4.	Ryšiai su visuomene		D.	prekės pristatymas potencialiems vartotojams, siekiant padidinti pardavimą ir palaikyti gerus santykius su vartotojais.
5.	Tiesioginė rinkodara		E.	užsakovo bet kokia forma apmokamas neasmenišką informacijos apie idėjas, gaminius ar paslaugas skleidimas.

7.1.2. Reklaminių pranešimų kūrimas, pradedamas nuo AIDA modelio.

Modelio pirmosios raidės	Angliškas pavadinimas	Lietuviškas pavadinimas	Paiškinimas
A	attention	patraukti dėmesį	
I	interest	išlaikyti susidomėjimą	
D	desire	sužadinti troškimą	
A	action	pastūmėti vartotoją veiksmui	

7.1.3. Apibūdinti asmeninio pardavimo elementus.

	a) pasirengimas;
--	------------------

	b) kontakto užmezgimas; c) pokalbio pradžia; d) argumentavimas; e) užbaigimas; f) veikla po pardavimo.
a)	
b)	
c)	
d)	
e)	
f)	

7.1.4. Palyginti žiniasklaidos rūšis pagal lentelėje pateiktus kriterijus, įrašant žodžius **didelis** ar **mažas**.

Kriterijai	Laikraštis	Televizija	Internetas
Reklamos lankstumas			
Rinkos aprėpimas			
Reklamos pranešimo įtikinamumas			
Reklamos skaitytojų / žiūrovų skaičius			
Informacijos patikimumas			
Bendrosios reklamos išlaidos			

7.1.5. Remdamiesi žemiau pateiktais reklaminiais pranešimais (paveikslėliai), atsakykite į klausimus:

- Koks yra reklaminio pranešimo **kreipinys ar tema**, kuriais siekiama sudominti vartotoją? Pagrįsti savo nuomonę.
- Koks **argumentas** pateikiamas reklaminiam pranešimui – vienpusis, paminint tik produkto pranašumus, ar dvipusis, reklamuojant produkto pranašumus, tačiau pripažįstant ir jo trūkumus?
- Kas yra simbolizuojama pasirinktomis reklaminio pranešimo iliustracijomis ir spalvomis? Paaiškinti.

Paveikslėliai

7.1.6. Lentelėje pateikti galimi reklamos tikslai. Dienraščiuose, mėnraščiuose, žurnaluose ar internete rasti reklamos, kuri informuoja, įtikina ar primena, pavyzdžių. Kokie šių reklaminių pranešimų kreipiniai – emociniai, racionalūs ar doroviniai? Pagrįsti savo teiginius.

Galimi reklamos tikslai

Informuoti

Įtikinti

Priminti

Pranešti apie naują produktą

Skatinti pirmenybę kažkokiam prekės ženklui

Priminti pirkėjams, kur galima atrasti minėtą produktą

Pasiūlyti naujas produkto galimybes

Pakeisti vartotojo požiūrį į prekę

Pranešti apie kainos pasikeitimą

Įtikinti vartotoją pirkti dabar

Neleisti pamiršti produkto ne sezono metu

Paaiškinti, kaip produktu naudotis

Palaikyti geriausio produkto žinomumą

Papasakoti apie tiekiamas paslaugas

Įtikinti vartotojus pabendrauti su specialistu

Įtikinti pirkėjus, kad ateityje gali prireikti to produkto

Sumažinti vartotojų abejones

Kurti bendrovės įvaizdį

7.2. Prekių pardavimo formos ir metodai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokie yra prekybos internetu privalumai vartotojui?
- Kokie yra prekybos internetu privalumai pardavėjui?
- Kokios prekės yra parduodamos pagal pavyzdžius?
- Kas yra savitarna? Kas yra asmeninis pardavimas?
- Apibūdinti prekių pardavimo formų (asmeninio pardavimo, savitarnos) privalumus ir trūkumus.

7.3. Mažmeninės prekybos įmonių patalpos ir jų rūšys

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokias funkcijas atlieka mažmeninės prekybos įmonės?
- Kokias funkcijas atlieka didmeninės prekybos įmonės?
- Kokias funkcijas atlieka agentai ir brokeriai?
- Kokie tikslai turi būti keliami įrengiant prekybos patalpas?
- Kodėl svarbu tinkamai įrengti prekybos patalpas?

Užduotys:

7.3.1. Suskirstyti parduotuvės patalpas į tam tikras zonas ir įvertinti jų paskirtį.

7.3.2. Apibūdinti prekybos įmonės patalpų ryšį.

7.4. Mažmeninės prekybos įmonės prekybos salės planas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kuo skiriasi priverstinis ir laisvas pirkėjų judėjimas prekybos salėje?
- Kokius sprendimus apima kokybinis prekybos salės ploto paskirstymas?
- Koks prekybos salės plotas yra vertingesnis? Kodėl?

Užduotys:

7.4.1. Kokios yra parduotuvės prekybos salės funkcinės zonos? Apibūdinti jas.

7.5. Prekių išdėstymo planogramos. Planogramų IT programos

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra planograma?
- Kuo skiriasi planograma nuo prekių išdėstymo žemėlapiu?

Užduotys:

7.5.1. Įvertinti ir apibūdinti.

	Proyecto	Accesorios portatil	
	Fecha Creación	02/03/2009	
Accesorios Informatica			
			
		<p>Įvertinti prekių pateikimo naudą potencialiam pirkėjui, atkreipiant dėmesį į rodiklius:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vietų skirta prekei tiek, kokią rinkos dalį ji užima; • kompleksinė pasiūla; • taisyklinga prekių forma; • spalvinis sprendimas. 	

7.5.2. Lentelės stulpelyje A įvardinti pirkėjo tykantys nepatogumai, jam renkantis prekes parduotuvėje. Kiekvieną nepatogumą lemiantį veiksmažodį atrasti B stulpelyje.

A	B
1. Baimė numesti prekę nuo įrengimo.	A. Pakeitus prekių buvimo vietą, padėti pirkėjui orientuotis parduotuvėje.
2. Nėra pakavimo maišelių.	B. Prekės, turinčios sąsajų, gali būti pateiktos šalia.
3. Nėra inventoriaus paimti neįpakuotų prekių.	C. Prekių kokybę nuolat kontroliuoti.
4. Sunku pasiekti prekę.	D. Stebėti inventoriaus kiekį ir būklę.
5. Neaišku, kur padėta reikalinga prekė.	E. Nuolat pildyti pakavimo maišelius.
6. Šalia pagrindinės prekės nėra lydimos prekės.	F. Perkrauti įrengimai prekėmis.
7. Neaiški prekės paskirtis.	G. Prekių, pakuotės kokybę nuolat kontroliuoti.
8. Deformuota prekės pakuotė.	H. Nuolat papildyti įrenginius prekėmis.

9. Purvina prekė.	I. Konsultuoti pirkėją.
10. Ne visai užpildyta lentyna.	J. Padėti pirkėjui atrasti prekę.

7.5.3. Išspręsti kryžiažodį.

1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							

Klausimai:

1. Vitrina, didinanti pardavimą;
2. Atšaldytos paukštienos kokybę užtikrina jos laikymas ant...;
3. Prekė, kurią prieš smulkinant būtina nuplauti;
4. Apšvietimas, prastinantis prekių kokybę;
5. Prekė, išskirianti etileno dujas;
6. Prekės, turinčios funkcinius ryšius;
7. Daug kartų atkartotas tas pats veiksmas;
8. Kitaip – „savaitės“ prekė;
9. Prekė, parduodama nuplauta;
10. Kitaip – pasilenkimo zona stelaže.

Iš atspėtų žodžių pirmųjų raidžių vertikalčiai perskaityti sąvoką, reiškiančią prekių išdėstymo žemėlapi.

Atsakymai:

1. P	I	L	N	A			
2. L	E	D	O				
3. A	R	B	Ū	Z	A	S	
4. N	A	T	Ū	R	A	L	I
5. O	B	U	O	L	Y	S	
6. G	R	U	P	Ė	S		
7. R	U	T	I	N	A		
8. A	K	C	I	N	Ė		
9. M	O	R	K	A			
10. A	P	A	Č	I	A		

Sąvoka, reiškianti prekių išdėstymo žemėlapi, yra vadinama planograma.

7.6. Vitrinos ir jų tipai. Apipavidalinimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra vitrina?
- Kokios vitrinos būna?
- Kokių prekių vitrinos yra prekinės? Kodėl?
- Kas yra spalva?
- Kas yra žmogaus antropometriniai rodikliai?
- Kas yra šviesa?
- Kas yra šešėlis?
- Pagal poveikį žmogui suskirstyti kvapus?
- Apibūdinti kvapų įtaką potencialių pirkėjų elgesiui prekybos salėje.

Užduotys:

7.6.1. Vitrinos tikslas. Kada vitrina pasiekia savo tikslą?

7.6.2. Kokie elementai naudojami ruošiant vitrinas?

7.6.3. Apibūdinti pateiktas sąvokas ir teiginius:

- Spalva – grožio elementas;
- 80 % informacijos žmogus gauna per regą;
- Spalva yra vaizdinio jutimo bei suvokimo dalis.

7.6.4. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojasi vieną kartą. Praleisti žodžiai: **tikslas, kas 2–4 savaitės; vitrinos, atkreipti, sukelti, pažintinę ir emocinę, pirkėjus, prižiūrimos, sužadinti, supažindinti, „vizitinė kortelė“, įvaizdj, atnaujinamos, ekspozicija.**

• Mažmeninėje prekyboje po reklaminių skelbimų _____ yra svarbiausia reklamos priemonė. Vitrinų _____ – _____ praeivių dėmesį, _____ jų smalsumą, _____ norą užėiti į parduotuvę. Vitrinos atlieka _____ funkciją. Jos turi _____ potencialius _____ su asortimentu, naujomis prekėmis, kainomis. Kartu tarsi parduotuvės _____, padedanti formuoti _____. Vitrinos gali tinkamai atlikti savo funkcijas, jei yra gerai _____, sistemingai _____. Specialistų nuomone, vitrinos _____ turi būti keičiama _____.

7.6.5. Parinkti elementus vitrinos parengimui. Vitrina:

- Prekinė –
- Dekoratyvi –
- Proginė –

7.6.6. Paaiškinti, kaip prekių pateikimui turi įtakos įrengimo aukštis, gylis, priežiūra. Prekės svoris. Įvertinti prekių matomumą, pasiekiamumą, prieinamumą.

8.1. Produktų, esančių pardavimų vietoje, kokybės kontrolė. SVT, stebėseną

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra prekės kokybė?
- Kaip yra parduotuvėje tikrinama prekių kokybė?
- Kokie rodikliai tikrinami jusliniu būdu?

Užduotys:

8.1.1. Paveikslėlyje yra parodytas prekių kokybės tikrinimas.

	Jusliniu būdu tikrinama:
	• _____, kokie maisto produktai tikrinami?
	• _____, kodėl reikia atlikti šio rodiklio tikrinimą?
	• _____, kada atliekama patikra?

8.1.2. Maisto produktai laikomi prekybos salėje ar sandėliavimo zonoje, laikantis tam tikrų laikymo sąlygų. Lentelės stulpelyje A surašyti maisto produktų ar grupių pavadinimai. Stulpelyje B atrasti leistinas aplinkos temperatūras ir stulpelyje „Atsakymai“ užrašyti jas.

A	B	Atsakymai
Produktų grupė	Leistinos aplinkos t, °C	
1. Sausi produktai	Nuo 0 °C iki +6 °C	
2. Duona ir pyrago gaminiai	Iki +4°C	
3. Pieno produktai	Nuo +6 °C iki +23 °C	
4. Pienas (žalias arba termiškai apdorotas) cisternose	Iki +23 °C	
5. Konditerijos gaminiai (miltinė, cukrinė konditerija)	+4°C	
6. Konditerijos gaminiai (kreminė konditerija)	Iki + 7 °C	
7. Daržovių pusgaminiai	0 °C – +6 °C	
8. Šviežia atšaldyta mėsa, išskyrus triušieną, smulkia žvėrieną, paukštieną	+6 °C – +20 °C	
9. Kiaušinių gaminiai	0 °C – +6 °C	
10. Atšaldyta paukštiena, triušiena, smulki žvėriena ir jų pusgaminiai	0 °C – +15 °C	

11. Šalto rūkymo dešros	Iki + 4 °C	
12. Karšto rūkymo mėsos gaminiai	-12 °C iki -18 °C	
13. Šaldyta mėsa, malta mėsa, žuvis ir jų pusgaminiai, moliuskai, vėžiagyviai	0 °C – +6 °C	
14. Valgomieji ledai	-18 °C	
15. obuoliai – nejautrūs šalčiui ('Granny Smith', 'Red Delicious', 'Spartan')	2°C–4°C	
16. obuoliai – jautrūs šalčiui ('Yellow Newtown', 'Grimes Golden', 'Melntosh', 'Golden Delicious', 'Idared', 'Jonathan')	-1°C–0°C	
17. Abrikosai, persikai, nektarinai	13°C–15°C	
18. Bananai	2°C–4°C	
19. Ananasai	10°C–15°C	
20. Kopūstai (visų rūšių)	4°C–10°C	
21. Bulvės: - ankstyvosios; - vėlyvosios; - saldžiosios.	13°C–16°C	
22. Agurkai	0°C	
23. Pomidorai – visiškai sunokę	0°C	
24. Daigintos sėklos	10°C -13°C	

8.1.3. Užpildyti nekokybiškų prekių išėmimo iš pardavimo žurnalą.

8.1.4. Laikant prekes, būtina laikytis kaimynystės. Pabraukti tas prekes ar prekių grupes, kurios nedera laikyti vienoje vietoje, ir pagrįsti.

- ne maisto prekės ir gyvūnų pašaras;
- alkoholiniai gėrimai ir kiaušiniai;
- vaisiai ir daržovės, duona;
- skalbimo milteliai ir bakalėjinės prekės;
- šviežia mėsa, paukštiena, žuvis, kiaušiniai;
- specialios paskirties maisto produktai ir kiti maisto produktai;
- supakuoti mėsos produktai (tarp jų dešros bei dešrelės dirbtiniuose apvalkaluose) ir kiti maisto produktai.

8.1.5. Gerinant maisto produktų padėtį rinkoje, pagal Lietuvos Respublikos ir ES norminius aktus

būtina (teisingus teiginius paaiškinti):

- Vartotojus informuoti;
- Konkurenciją skatinti;
- Taikyti galiojančių teisės aktų reikalavimus;
- Reikalui esant, įsikišti kontroliuojančioms institucijoms;

- Sektoriams laikytis elgesio kodekso reikalavimų.

8.1.6. Apie kokį veiksma, atliekamą parduotuvėje, kalbama žemiau pateiktuose teiginiuose?

- Skundai dėl nekokybiškų produktų ar netinkamo ženklavimo;
- Prekių pardavimo-pirkimo sutarčių derinimas dėl perkamų prekių kokybės pagerinimo;
- Pardavimo vietų auditavimas.

8.1.7. Atliekų surinkimas ir laikymas.

	Paveikslėlyje parodyta atliekų (maišeliuose supakuotos) ir prekių kaimynystė.
	<ul style="list-style-type: none"> • Kas netinkama?
	<ul style="list-style-type: none"> • Kaip turėtų būti?

8.1.8. Filialinėje prekybinėje organizacijoje greitai gendančios, trumpo naudojimo prekės tarp sandėlio ir parduotuvių pervežamos, vadovaujantis principu „Just in time“. Paaiškinti.

8.1.9. Teisingus teiginius pabraukti ir paaiškinti. Aspektai, nuo kurių priklauso parduodamų prekių kokybė bei kokybiškas pirkėjų aptarnavimas:

- Patikimi maisto produktų tiekėjai;
- Patikimi maisto žaliavų tiekėjai;
- Nuosekli ir apgalvota maisto produktų gamybos atsekamumo programa;
- Tinkamos žaliavų laikymo sąlygos;
- Tinkama maisto produktų gamyba;
- Darbuotojų mokymas ir motyvavimas;
- Tinkamas kainų etikečių pritvirtinimas;
- Asmens higienos laikymasis;
- Tinkamas gatavos produkcijos laikymas;
- Tinkamai ženklintų prekių pardavimas.

9.1. Kainų kontrolė

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra pardavimo kaina?
- Kokios sudedamosios dalys yra įtrauktos į prekės pardavimo kainą?
- Kodėl kainų etiketėje būtina užpildyti standartinio vieneto kainą?

Užduotys:

9.1.1. Užpildyti kainų etiketes prekėms, kurių kainos sumažintos dėl to, kad suprastėjo jų kokybė.

Eil. nr.	Prekės pavadinimas	Defektas	Iki perkainavimo pardavimo kaina Lt	Nukainuota %
1.	Jogurtas „Magija“ su spanguolių uogiene, 250 g	Paskutinė tinkamumo vartoti diena	2,99	50
2.	Bandelė „Arbatinė“, 150 g	Iškepta prieš 12 val.	1,99	50
3.	Pusbačiai, vyriški, juodos spalvos, 47 dydis	Batviršio dažai nusitrynė užkulnyje	399,00	25
4.	Vaza gėlėms	Dažų pėdsakai	150,00	20

9.1.2. Parduotuvėje duomenų kaupikliu patikrinti prekių pardavimo kainas, atsispausdinti kainų etiketes ir sudėlioti jas prie prekių, kurių pardavimo kainos pasikeitė.

10.1. Auksinė trikampio taisyklė

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokia prekių vitrina yra vadinama pagrindine, svarbia vitrina pirkėjui?
- Pirkėjų judėjimo kelias ir pagrindinė magistralė tas pats. Pagrįsti.

Užduotys:

10.1.1. Pagal pirkėjo žvilgsnį ir jo judėjimo kryptį prekybos salės plotas, vieta prekybos įrangoje skirstoma į tam tikras „temperatūrines“ zonas. Lentelės A stulpelyje pateiktos „temperatūrinės“ zonos. Stulpelyje B aprašyti minėtas zonas.

A	B
Karštoji zona	
Šiltoji zona	
Šaltoji zona	

10.1.2. Įvardinti auksinio trikampio taškus. Kodėl jie yra taip vadinami?

10.2. Pardavimo skatinimo priemonės. Akcijos apipavidalinimas. Etiketės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kodėl prekybos įmonės savo kasdienėje veikloje labai aktyviai naudoja pardavimo skatinimo priemones?
- Kokias pardavimo skatinimo priemones gali naudoti mažmeninės prekybos įmonės?
- Kokias pardavimo skatinimo priemones naudoja šalia esanti mažmeninė maisto ar ne maisto prekių parduotuvė?

Užduotys:

10.2.1. Apie ką rašoma?

- Priemonių kompleksas, nukreiptas į vienos ar kitos prekės rėmimą prekybos salėje.

10.2.2. Lentelėje surašytos pardavimo skatinimo charakteristikos. Stulpelyje A sakinio pradžia, stulpelyje B atrasti sakinio pabaigą:

A		Atsakymas	B	
Eil. nr.	Charakteristika		Eil. nr.	Sakinio pabaiga
1.	Veikia pardavimus,		A.	kadangi yra vykdomas ribotą laiką. Priešingu atveju (jei laikotarpis nebūtų ribotas), jis būtų supras tas kaip įprastas produkto požymis (komponentas).
2.	Sulaukia greito atsako,		B.	finansuoja ne tik jį patį, bet ir užtikrina papildomus pinigų srautus iš karto po pasiūlymo.
3.	Generuojamos pajamos		C.	todėl turėtų būti integruotas organizacijos rinkodaros strategijoje.
4.	Formuoja prekės ženklo ar organizacijos įvaizdį		D.	kadangi prideda papildomos vertės pasiūlymui, tuo būdu padarydamas jį patrauklų vartotojui.

10.2.3. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojami vieną kartą. Praleisti žodžiai: **priežastį, padeda,**

stimuliuoja, padidinti, veiksmą, pasiekti, pagrindinė taisyklė, tikslo.

- _____ – jeigu reklama sukuria _____ pirkti, tai pardavimų skatinimas _____ atlikti _____ - pirkimo procesą. Būtent pardavimų skatinimas _____ atrasti savo pirkėjus ir klientus, bei _____ pagrindinio _____ – _____ pardavimus.

10.2.4. Įvardintas pardavimo skatinimo priemonės apibūdinti:

Pardavimo skatinimas	Apibūdinimas
Papildoma informacija kasos kvite	
Infokioskas ar infokasa	
Dovanų kuponas	
Nuolaidos pagal prekių grupes; atskiras prekes; datą; laiką; klientų segmentą	

Akcijų rūšys: kiekinės nuolaidos; prekių krepšeliai; lojalumo taškų	
Dovanos	

10.2.5. Parengti tris kainų etiketes prekėms, kurios dalyvauja akcijose.

10.3. Prekių išstatymai, prekybos taškai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra prekių išstatymas?
- Kiek kartų turi pirkėjas prekybos salėje pamatyti tą pačią prekę, kad ši jį sudomintų?
- Kas yra kompleksinė prekių pasiūla?
- Kas yra šakinė prekių pasiūla?
- Kokioje prekybos salės zonoje yra ruošiami prekių išstatymai?

Užduotys:

10.3.1. Parduotuvėje dalyvauti ruošiant šakinio, kompleksinio siūlymo prekių išstatymą.

10.4. Kasos zonos ekspertas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokiai „temperatūrinei“ zonai yra priskiriama kasos zona?
- Kokio tipo prekės šioje zonoje yra pateikiamos?

Užduotys:

10.4.1. Vykdyti kasos zonoje prekių stebėjimą bei papildymą.

10.5. Skaičių magija

Užduotys:

10.5.1. Paaiškinti pateiktus teiginius:

- Psichologinių teiginių sumanus taikymas padeda didinti pardavimus.
- Realios ekonominės naudos pirkėjas neskaičiuoja.
- Taupo pirkėjai akimis.
- Tris prekes perki – moki tik už du.
- Perki daugiau, moki žymiai mažiau.
- Perkamų prekių kiekis ribotas.
- Palankią aplinką formuoja malonūs kvapai.
- Įpakuotas kiekis dviem per daug, trimis – per mažai.
- Pasilenkęs pasiimsi pigesnę prekę.

- Geriausias pardavimo skatintojas – vaikas.
- Kryžminė APP.
- Lydimos prekės siūlymas.

10.5.2. Atliekant ekspozicijos priežiūrą, tvarkymą, kontrolę, būtina laikytis tam tikrų taisyklių.

Kiekvieną taisyklę apibūdinti:

- Priežiūra – nuolatinė kontrolė.
- Planogramos – nustatyta prekinių ženklų tvarka lentynoje.
- Kaina – klientui gerai ir aiškiai matoma bei suprantama.
- Skatinimo priemonių medžiagos ir ypatingų pasiūlymų išdėstymas.
- Vizualusis pardavimų skatinimas – prekė visada „žiūri“ į pirkėją.
- Likučio kontrolė – pirmas viduje ir pirmas prie išėjimo.
- Lentynų plotas – produktai išdėstomi, maksimaliai išnaudojant plotą.
- Kryptis – produktų išdėstymas, atsižvelgiant į pirkėjų judėjimo kryptį.
- Tvarka – lentynos visada švarios ir sutvarkytos.
- Asortimentas – manipuliacija su asortimentu.
- Rinkos tyrimas – atsiliepimai, nuolatinis apsikeitimas informacija ir analizė.

10.5.3. Ar teisingas teiginys? Paaikškinti.

- Parduotuvės įrengimas prasideda nuo parduotuvės įvaizdžio kūrimo.
- Efektyviai panaudojus parduotuvės patalpas, galima padidinti parduotuvės išlaikymo sąnaudas ir sumažinti pirkėjų srautus.
- Planuojant prekybos patalpas, svarbiausias plotas yra plotas, skirtas prekėms, ir plotas, skirtas darbuotojams.
- Kai siekiama racionaliai valdyti pirkėjų judėjimą, naudojamas individualus pirkėjų judėjimo salėje principas.
- Prekės turi būti išdėstomos taip, kad jos „vestų“ pirkėją per visą prekybinę salę.
- Vertingiausias prekybinės salės plotas yra jos viduryje.
- Labiausiai perkamos tos prekės, kurios lentynose išdėstomos žvilgsnio zonoje, t. y. daugiau nei 160 cm nuo žemės.
- Elektroninė prekyba – tai sutarčių sudarymas, naudojant informacines technologijas.
- Mugėse ir parodose eksponuojamos įmonės, siūlomos prekės ir paslaugos. Esminis skirtumas tarp šių prekybos renginių yra tas, kad mugėse negalima pardavinėti įmonės produkcijos, o parodose – galima.

Eil. nr.	Moduliai / užduočių temos
4.2.4.	KLIENTŲ APTARNAVIMAS
1.1.	Pagrindines aptarnavimo sąvokos. Klientų lūkesčių modelis. Rodikliai, įrodantys klientų aptarnavimą įmonėje.
1.2.	Dalykiniai ir asmeniniai poreikiai.
2.1.	Darbuotojų nuostatos į klientą. Kliento lūkesčių modelis.
3.1.	Profesionalaus klientų aptarnavimo principai – operatyvumas, profesionalumas, garbingumas.
3.2.	Klientų aptarnavimo ypatumai: - rodikliai, nuo kurių priklauso aptarnavimo lygis; - klientų aptarnavimo taisyklės.
4.1.	Slaptas pirkėjas, istorija, SP tyrimo ypatumai. SP tyrimo žingsniai.

5.1.	Konfliktai, jų rūšys, priežastys, sprendimo būdai, pasekmės.
5.2.	Pageidavimų ir nusiskundimų knyga. Klientų skundai, jų nagrinėjimas.
6.1.	Bendravimas, jo ypatumai. Verbalinis bendravimas. Klausymasis. Pozityvi aplinka. Bendravimas, jo ypatumai. Bendravimas – svarbiausios profesinės veiklos sudėtinė dalis.
6.2.	Neverbalinis bendravimas.
7.1.	Profesinė pardavėjo etika.
7.2.	Faktoriai, lemiantys žmogaus elgesį.
8.1.	Netaisyklingai vartojami žodžiai ir žodžių junginiai. Svetimybės, žargonai, vertalai, tarptautiniai žodžiai.
8.2.	Taisyklinga prekių pavadinimų vartoseną.
8.3.	Kalbos etiketas. Svarbiausios kalbos mandagumo formos. Pokalbio telefonu taisyklės.
9.1.	Susipažinimas. Mandagumo frazės. Introductions. Formulas of politeness.
9.2.	Skaitvardis. Pinigai. Data. Laikas. Numerals. Money. Date and Time.
9.3.	Informacija apie save ir kitus asmenis. Meeting people. Personality profile.
9.4.	Mieste. Kryptys gatvėje. Kelio pasiteiravimas. Places in town. Giving directions outside.
9.5.	Kelio pasiteiravimas. Kryptys pastato viduje. Giving directions indoors.
9.6.	Parduotuvių rūšys. Types of shops.
9.7.	Prekybos centras. Skyriai ir kryptys. The Supermarket. Counters and sections.
9.8.	Maisto prekės. Foodstuffs and provisions.
9.9.	Pakuotės ir kiekiai. Containers and quantities.
9.10.	Informacijos apie prekes prekybos centre suteikimas. Giving information about the goods in the supermarket.
9.11.	Mandagumo formulės. Formulas of politeness. Kliento aptarnavimas parduotuvėje. Receiving a customer.
9.12.	Pieno produktų skyriuje. In the dairy section.
9.13.	Mėsos gaminių skyriuje. In the meat section.
9.14.	Jūros gėrybių ir žuvų skyriuje. In the seafood section.
9.14.	Daržovių ir vaisių skyriuje. In the greengrocer's section.
9.16.	Gatavų drabužių skyriuje. In the clothes department.
9.17.	Avalynės skyriuje. In the footwear department.
9.18.	Kosmetikos ir galanterijos prekių skyriuje.

	In the cosmetics and haberdashery department.
9.19.	Prekių išpardavimas. Nuolaidos. Goods on sale.
9.20.	Klientų skundai. Customer's complaints.
9.21.	Prekių gražinimas. Returning goods.
9.22.	Atsiskaitymas. Mokėjimo būdai. Methods of payment. Pagal įvardintas temas turi būti paruoštas pratybų sąsiuvinis.

1.1. Pagrindinės aptarnavimo sąvokos. Klientų lūkesčių modelis. Rodikliai, įrodantys klientų aptarnavimą įmonėje lygi

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra aptarnavimas?
- Apibūdinti aptarnavimo rezultata?
- Kas yra pardavimas?
- Kas yra klientas?

Užduotys:

1.1.1. Atsakyti į klausimą ir pateikti pavyzdžių, susijusių su klientus aptarnaujančio darbuotojo įvardintomis profesinėmis savybėmis.

- Kas yra klientus aptarnaujantis darbuotojas?

Svarbi organizacijos dalis –

Padedanti klientams –

Apsauganti klientus –

1.1.2. Įvardinti klientų poreikius bendravimo metu.

1.1.3. Pateiktus teiginius apibūdinti:

- Mes esame čia, kad suteiktume Jums malonumą.
- Mes pasitinkame Jus su šypsena.
- Mes rūpinamės smulkiausiomis detalėmis.
- Mes visada pranokstame pirkėjo lūkesčius.
- Mes visada padarome šiek tiek geriau, šiek tiek daugiau.

1.1.3. Mahatma Gandhi – vienas įtakingiausių ne tik politinių, bet ir religinių XX a. vadovų, induistų laikomas šventuoju, yra pasakęs auksinius žodžius apie tai, kas yra klientas bei kokia jo svarba. Pasakytus jo teiginius apibūdinti:

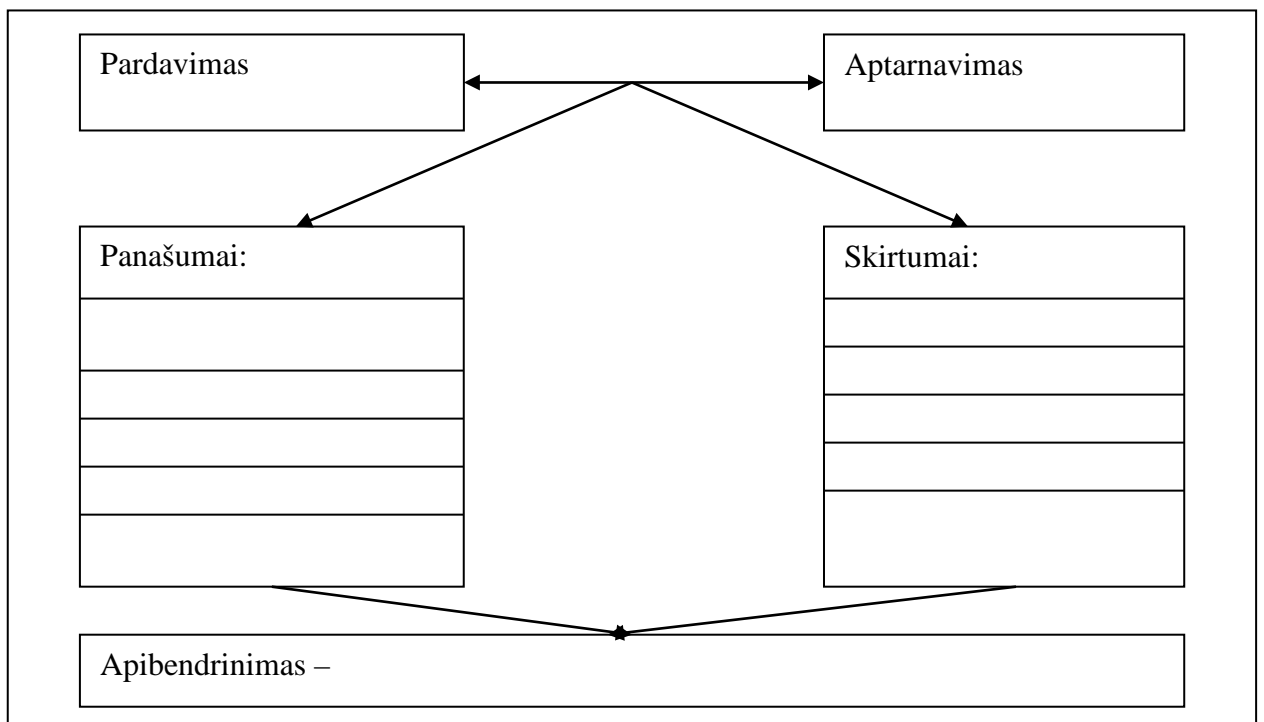

- „Klientas yra pats svarbiausias mūsų būstinės lankytojas. Jis nėra nuo mūsų priklausomas. Mes esame priklausomi nuo jo. Jis nėra mūsų darbo trukdys. Jis – mūsų darbo tikslas. Jis nėra pašalinis mūsų versle. Jis yra jo dalis. Mes nedarome paslaugos jį aptarnaudami. Jis daro paslaugą mums, suteikdamas galimybę tai padaryti.“ (Mahatma Gandhi)

1.1.5. Koks procesas čia yra aprašytas:

- Tai _____, pritaikytas kiekvienam klientui asmeniškai. Priverčia klientą jaustis svarbų, sutelkia dėmesį į konkrečius jo norus ir pateikia jam patį geriausią sprendimą, kuris patenkina jo poreikius, šiai užduočiai, darbui, procesui pritaikomos žinios, įgytos mokymų metu bei per darbinę patirtį.

1.1.6. Palyginti sąvokas: pardavimas; aptarnavimas. Užpildyti lentelę.

1.1.7. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojasi vieną kartą.

Praleisti žodžiai: **komercinę, aptarnavimas, trims, naudingumą, pardavėjui, užsiimančių, slapto kliento, kokybę, dvylikai.**

- Geras _____ svarbus veiksnys, siekiant išsiskirti iš kitų ta pačia veikla _____ įmonių. Taikant _____ tyrimo metodą gaunama informacija apie aptarnavimo kokybę. Aptarnavimo kokybę sąlygoja paslaugos _____ vartotojui ir _____ sėkmę _____. Tyrimais yra nustatyta, kad patenkintas klientas pasakys _____ kitiems žmonėms apie gerą tos organizacijos paslaugos tiekimo _____, o nepatenkintas – apie _____ žmonių.

1.1.7. Klientai apie aptarnavimo lygį sprendžia iš tam tikrų rodiklių. Stulpelyje A surašyti rodikliai. Stulpelyje B atrasti atitikmenį. Atitikmenys gali būti keli.

A		Atsakymas	B	
Eil. nr.	Rodikliai		Eil. nr.	Atitikmuo
1.			A.	Kainų etiketės; teminiai leidiniai, nuolaidų kortelės, internetinės svetainės.
2.	Prekybos objekto vietos ir jo darbo valandų patogumas.		B.	Prekybinės įmonės prekes ženklas.
3.	Informacija apie prekes, paslaugas, jų kainas.		C.	Plaukai švarūs, sušukuoti, be papuošalų (išskyrus sutuoktuvių žiedą, moterims – auskarai prie pat ausies); apranga švari, nesuplyšusi, tvarkinga; avalynė patogi (ne kambarinė, ne sportinė); šypsena maloni.
4.	Prekių pateikimas.		D.	Tai – elgesio principai, kurie remiasi pagarba, santūrumu ir atsakingumu. Prieš 2400 metų, aprašydamas, kaip turi elgtis tokio tipo žmogus, Aristotelis pabrėžė, kad jis „vengs skaudinti žmones“.
5.	Aptarnaujančio personalo išvaizda.		E.	Pasiekiamumas: visuomeniniu transportu (susisiekimo stotelės), nuosavu transportu (parkavimo aikštelės).

6.	Personalas mandagus, paslaugus, dėmesingas.		F.	
7.	Personalo kvalifikacija.		G.	Slaptumas, paslapčių laikymas, vienas iš pagrindinių etikos reikalavimų, yra siejamas su pagarba klientui, tai reiškia, kad asmuo turi teisę tikėtis, kad informacija, kuri buvo pateikta, bus nutylėta ir neatskleista.
8.	Iškylančių problemų sprendimas.		H.	Lojaliems ir nuolat apsiperkantiems pirkėjams kortelių terminale pateikiami siūlymai: a) prekės mažesne kaina; b) naujienos; c) išskirtiniai pasiūlymai.
9.	Pirkėjų aptarnavimo sparta.		I.	Prekių kietimo ir grąžinimo taisyklių taikymas.
10.	Išgytų prekių kokybės garantijos.		K.	Žmogus, padedantis, patarnaujantis.
11.	Prekių pakeitimo galimybės.		L.	Grąža, komplektuojančios dalys bei kiti prekių priklausiniai atiduodami.
12.	Atsiskaitymo tikslumas.		M.	Čia ir dabar.
13.	Dėmesys nuolatiniam klientams.		N.	Prekės saugios.
14.	Pokalbių ir sandorių konfidencialumo išsaugojimas.		O.	Asmens gebėjimai ir žinios, kurias jis geba tam tikroje veikloje panaudoti tam tikru lygiu.
			P.	Dirbti greitai su prekėmis, įranga, pinigais.
			R.	Žmogus ne tik girdi, bet ir klausosi; ne tik žiūri, bet ir mato.
			S.	Teisingas informacijos apie prekę suvedimas ir registravimas.

1.2. Klientų aptarnavimo aspektai. Darbuotojų nuostatos į klientą

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra aspektas?
- Kuo skiriasi objektyvūs aspektai nuo subjektyvių aspektų?
- Kas yra maniera?

Užduotys:

1.2.1. Įvardinti objektyvius klientų aptarnavimo aspektus. Kiekvieną įvardintą aspektą apibūdinti.

1.2.2. Įvardinti subjektyvius klientų aptarnavimo aspektus. Kiekvieną įvardintą aspektą apibūdinti.

1.2.3. Pagrįsti subjektyvių klientų aptarnavimo aspektų svarbumą.

- Aptarnavimas yra neapčiuopiamas, neturi griežtai apibrėžtos formos:

- Aptarnavimas ir prekė yra neatskiriami nuo darbuotojo:

- Aptarnavimui svarbios darbuotojo nuostatos ir santykiai su klientu:

- Kartais sunku tiksliai pasakyti, kada aptarnavimas yra blogas:

- Aptarnavimas gali būti suprantamas skirtingai (to paties kliento skirtingu laiku ir skirtingai nusiteikus; klientų, turinčių skirtingas pajamas; klientų, turinčių ne vienodą išsilavinimą bei patirtį).

1.2.4. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojasi vieną kartą.

Praleisti žodžiai: **atlieka, tyrimų, pakeisti, požiūrį, malonūs, gerai, darbuotojai, Klientus, darbu, klientais, sąlygų, profesionaliau, darbuotojai.**

- _____ rezultatai rodo, kad tie _____, kurie yra patenkinti savo _____, geriau ir _____ aptarnauja _____. _____ nusiteikę _____ maloniai elgiasi su savo _____. Darbuotojai patys nelabai gali _____ savo darbo _____, tačiau gali pakeisti savo _____ į darbą, kurį _____.

1.2.5. Situacija: pildydami kainų etiketę, neteisingą užrašėte standartinio vieneto kainą. Kainų etiketėje užrašyti tokie rekvizitai: pardavimo kaina 1/30 – 8,99 Lt; apskaičiuota standartinio vieneto kaina – 29,97 Lt. Ar teisingai apskaičiuota? Pagrįsti.

1.2.6. Surašyti į lentelę savo nuostatas apie parduotuvėje besilankančius klientus. Pateikti nors po 5 nuostatas.

Parduotuvės klientų man labiausiai patinka	Parduotuvės klientų man labiausiai nepatinka
--	--

--	--

1.2.7. Pateiktos nuostatos į klientus.

Klientai – visada svarbiausi žmonės. Klientai į parduotuves ateina su savo poreikiais, parduotuvės uždavinys – patenkinti tuos poreikius. Klientas palauks. Svarbiausi – Seimo nariai. Klientai daro mums paslaugą, jei kreipiasi į parduotuvės darbuotojus. Klientai nėra tie žmonės, su kuriais derėtų ginčytis. Klientą galima apgauti vieną kartą. Klientas yra žioplis. Klientai yra ne statistika, o gyvi žmonės su jausmais ir emocijomis. Klientai privalo nupirkti tas prekes, kurių tinkamumo naudoti terminas baigiasi. Klientai yra mūsų parduotuvės viduje, bet ne išorėje. Klientai moka mums atlyginimą – ar būtume pardavėjai, ar vadovai, ar savininkai. Klientą galima aptarnauti tik deramai apsirengus.

Pateiktas nuostatas suklasifikuoti į dvi grupes:

- Teisingas –

- Neteisingas –

2.1. Kliento lūkesčių modelis. Dalykiniai ir asmeniniai poreikiai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra lūkesčiai?
- Kas yra poreikis?

Užduotys:

2.1.1. Tarp kliento lūkesčių ir aptarnavimo gali būti tam tikra atskirtis. Lentelės stulpelyje A yra surašytos atotrūkio veiksmų grupės. Stulpelyje pateikti pavyzdžiai.

	Veiksniai		Pavyzdžiai
	Žinių atotrūkis		

Standartų atotrūkis	
Aptarnavimo atotrūkis	
Komunikacinis atotrūkis	

2.1.2. Parašyti refleksiją, kurioje būtų paaiškinti rodikliai, nulemiantys klientų pasitenkinimą Parduotuvėje, bei galimybės padidinti klientų pasitenkinimą.

2.1.3. Parinkti teisingą atsakymą – parašyti raidę tos sakinio dalies, kuri teisingai užbaigia pradėtą sakinį. Klausimas yra dalykinis poreikis, o atsakymas – to dalykinio poreikio tenkinimas.

1. Gauti reikalingą informaciją, kurią
 - a) taupant prekių išdėstymui skirtą vietą;
 - b) prekybininkas suteikia apie produktą ir vartojimo tvarką;
 - c) pasirenkant patinkančią prekybos įmonę.
2. Išvengti nereikalingo laiko gaišimo
 - a) tam naudojamos savitarnos kasos;
 - b) prekės parduodamos tik sveriamos;
 - c) prekė parduodama, individualiai aptarnaujant klientą.
3. Sužinoti apie būsimas vartojimo galimybes,
 - a) gavus vartojimo instrukciją;
 - b) prisimatavus;
 - c) pardavėjui išaiškinus, kokie gali iškilti vartojimo sunkumai ir kaip juos įveikti.
4. Įsigyti ir naudotis tik reikalingais produktais,
 - a) pateikti pirkėjui jo išsirinktą prekę;
 - b) suteikti papildomą informaciją;
 - c) a ir b atsakymais vadovautis.

2.1.4. Kada klientas jausis puikiai? Atsakymą į šį klausimą atrasti B stulpelyje. Šiame stulpelyje yra pateiktas asmeninių poreikių tenkinimas.

A		Atsakymas (Pvz.: 2, F)	B	
Eil. nr.	Asmeniniai poreikiai		Eil. nr.	Poreikių tenkinimas
1.	Svarbiu jausis		A.	kai pardavėjas pagirs jo sprendimą.
2.	Suprastu jausis		B.	pardavėjas vengs perdėto familiarumo.
3.	Protingu jausis		C.	kai bus nuoširdžiai domimasi klientu.
4.	Saugiu jausis ir valdys situaciją		D.	mandagiai bus bendraujama su klientu.
5.	Maloniai pabendraus		E.	kai pardavėjas atspindės kliento jausmus.
6.	Maloniai praleis laiką		F.	kai bus klausiama kliento nuomonės.

2.15. Ar surašyti klientų lūkesčiai priimtini Jums? Jei priimtinas lūkestis, tai kodėl? Duomenis surašyti į lentelę:

Lūkestis	Priimtina. Kodėl?
Draugiški, malonūs, paslaugūs darbuotojai	
Kompetentingi darbuotojai	
Kokybiški produktai	
Prieinamos kainos	
Įvairovė	
Švara	
Greitas aptarnavimas	
Patogumas	
Patogus pasiekiamumas	
Patogus atsiskaitymas	

3.1. Profesionalaus klientų aptarnavimo principai – operatyvumas, profesionalumas, garbingumas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

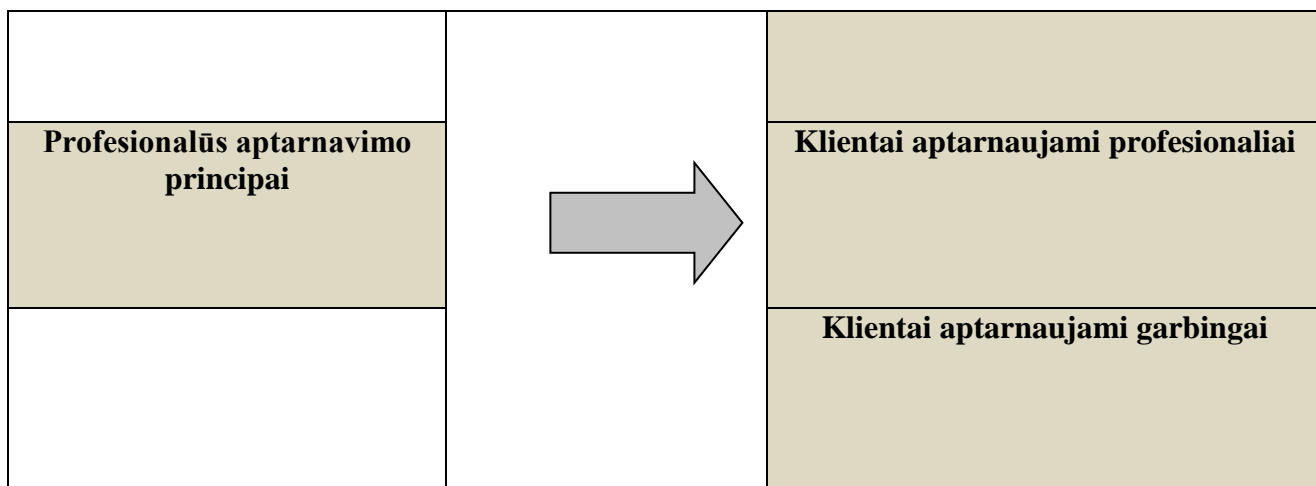
- Apibūdinti profesionalumą.
- Kas yra operatyvumas?
- Apibūdinti garbingumą.

Užduotys:

3.1.1. 1-oje lentelėje pateiktos profesionalaus klientų aptarnavimo principų grupės, o 2-oje lentelėje surašyti atsitiktine tvarka patys principai, kuriuos priskirti atitinkamai grupei ir į 1-ąją lentelę surašyti.

1 lentelė

		Klientai aptarnaujami operatyviai
--	--	--

2 lentelė

Principai

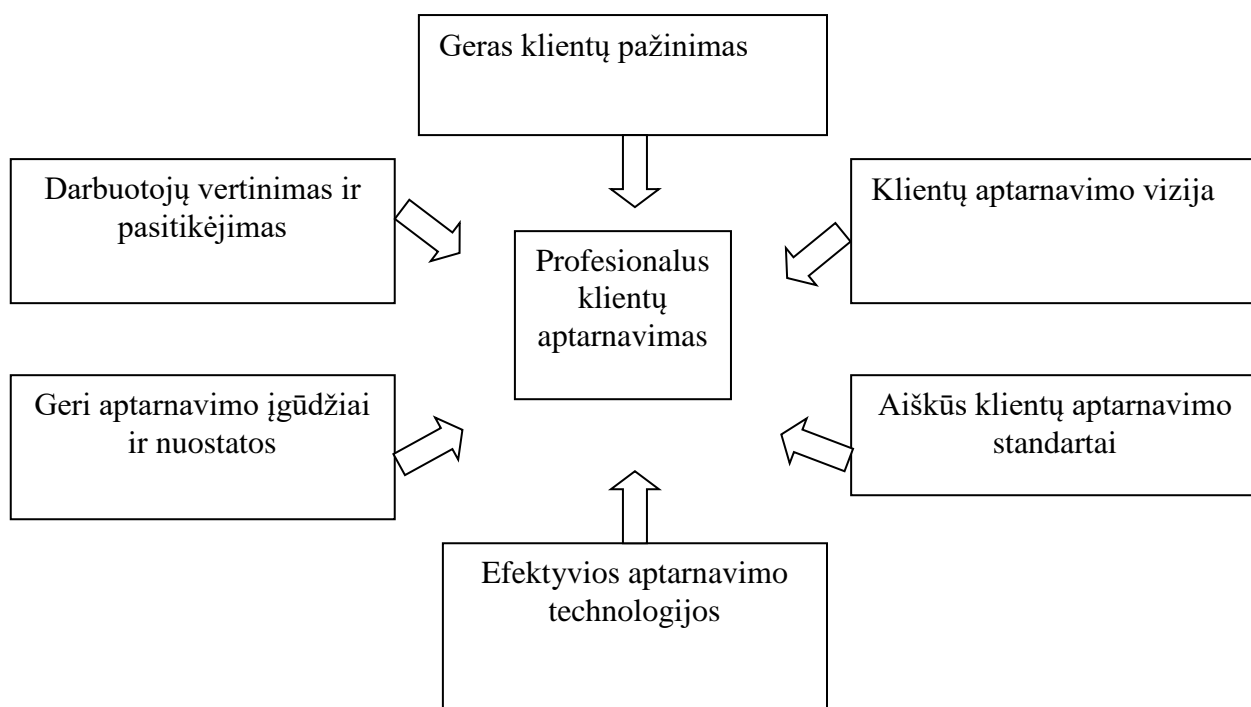
Niekada netenka ilgai laukti darbuotojo dėmesio; prisiima dalį kaltės dėl kliento patirtų sunkumų; darbuotojas išsamiai atsako į visus kliento klausimus; suteikia tik reikalingą informaciją; greitai išsiaiškina poreikius; visi nesklandumai sprendžiami, laikantis aiškiai aprašytų procedūrų; atvirai pasako produkto trūkumus; siūlo tik klientui reikalingą prekę; negalėdamas patenkinti kliento poreikių, darbuotojas pasako apie kitas vartojimo galimybes.

3.1.2. Pateikti siektini aptarnavimo veiklos rezultatai. Apibūdinti, kaip tai galima pasiekti.

Klientų aptarnavimo rezultatai	Kaip tai pasiekama
Svarbiausias tikslas – patenkintas klientas.	
Žino visą parduotuvėje esantį asortimentą.	
Vykdo įmonės klientams prisiimtus įsipareigojimus.	
Į klientų nusiskundimus reaguoja greitai.	
Periodiškai tikrinamas klientų pasitenkinimas.	
Pavyzdingas klientų aptarnavimas finansiškai atsiperka.	

Mes didžiuojamės savo darbu.	
Mes didžiuojamės, kad dirbame šioje parduotuvėje.	

3.1.3. Paveikslėlyje yra pateikti profesionalaus aptarnavimo veiksniai. Kiekvieną profesionalaus aptarnavimo veiksmą apibūdinti.

3.2. Klientų aptarnavimo taisyklės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Apibūdinti sąvoką – taisyklė (-ės).
- Kas yra „Ugdomasis vadovavimas“?

Užduotys:

3.2.1. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojami vieną kartą.

Praleisti žodžiai: **savitas, požiūrio, tikisi, bendrauti, pasekmės, vertinti, klientai.**

- Klientų aptarnavimo kokybė priklauso nuo darbuotojų _____. Mokyti _____, bandyti, taikyti ir tik po to _____. Kiekvienas klientas yra _____, bet visi jie _____ kokybiško aptarnavimo. Blogo klientų aptarnavimo _____ yra _____.

3.2.2. Pateiktos dešimt auksinių elgesio taisyklių, kiekvieną taisyklę apibūdinti. Ir duomenis surašyti į lentelę.

Taisyklės	Apibūdinimai
Pagarba kolegoms	
Sąžininga partnerystė	
Jaučiame simpatiją pirkėjams	
Socialinė atsakomybė	
Sąžiningas elgesys	
Skaidri veikla	
Įstatymų laikymasis	
Atsiribojimas nuo politikos	
Paslapčių saugojimas	
Pozityvus požiūris	

3.2.3. Atsitiktine tvarka pateiktos klientų aptarnavimo taisyklės. Surašyti eilės tvarka ir kiekvieną taisyklę apibūdinti.

Klientų aptarnavimo taisyklės		Atsakymas	
Paveikslėlis	Aprašymas	Seka	Apibūdinimas
Klientas nusipelno mano pagarbos			
	Skirti visą savo dėmesį klientui.		

			
	<p>Būti mandagiam ir draugiškam. Sveikintis, šypsotis, žiūrint į akis.</p>		
	<p>Aptarnaujant klientą, niekada nesikalbėti ir nesiginčyti su bendradarbiais. Padėti bendradarbiams.</p>		
<p>Klientas yra visada teisyus</p>			
	<p>Niekada nesiginčyti su klientu.</p>		

	<p>Visus klausimus spręsti paslaugiai ir draugiškai.</p>		
	<p>Visada atsiprašyti už bet kokius nepatogumus, sukeltus klientui.</p>		
<p>Klientas turi teisę į kokybišką aptarnavimą.</p>			
	<p>Būti tvarkingam ir greitam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dirbant su prekėmis; • dirbant su pinigais; • dirbant su įranga. 		
	<p>Būti paslaugiam ir informatyviam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprendžiant klientų problemas; • kai negali padėti klientui, susirasti darbuotoją, kuris tai padarys; • atvesti klientą prie prekių. 		

	<p>Palaikyti švarą ir tvarką:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prižiūrėti save, tinkamai rengtis; • prižiūrėti darbo vietą; • prižiūrėti įrangą. 		
---	---	--	--

3.2.4. Atlikti pateiktą užduotį, remiantis treniravimu „Ugdomojo vadovavimo“ metodu. Laikytis treniravimo etapų.

3.2.5. Pagal pateiktą skaičiavimo seką atlikti skaičiavimus, susijusius su klientų išlaikymu.

Tyrimas „Klientų aptarnavimas“

- Kiekvieno apsipirkimo metu vidutiniškai klientas išleidžia _____ Lt.
- Klientas vidutiniškai perka _____ kartus per savaitę.
- Vidutiniškai per 1 dieną parduotuvėje apsilanko _____ klientų.
- Mažmenininkai per metus praranda _____ % klientų.

Iš jų:

- miršta; _____
- pakeičia gyvenamąją vietą; _____
- palieka, paveikti kitų žmonių nuomonės; _____
- išeina pas konkurentus; _____
- išeina, nes nepatenkinti prekėmis; _____
- išeina dėl klientų aptarnavimo, netinkamo darbuotojų požiūrio. _____

Sprendimas:

- Jei pirkėjas neateina į parduotuvę, per dieną parduotuvė praranda _____ Lt.
- Per savaitę _____ Lt.
- Per metus _____ Lt.
- Kiek per 1 dieną 1 parduotuvė praranda klientų?
- Iš jų – dėl blogo klientų aptarnavimo?
Pritraukti naują klientą kainuoja šešis kartus brangiau, nei išsaugoti jau turimą.
Išvada: _____

4.1. Slaptas pirkėjas, istorija, SP tyrimo ypatumai. SP tyrimo žingsniai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra slaptas pirkėjas?
- Kokioje šalyje ir kada aptarnavimo kokybės tyrimo metodas „Slaptas pirkėjas“ atsirado?
- Metodo atsiradimo tikslas?

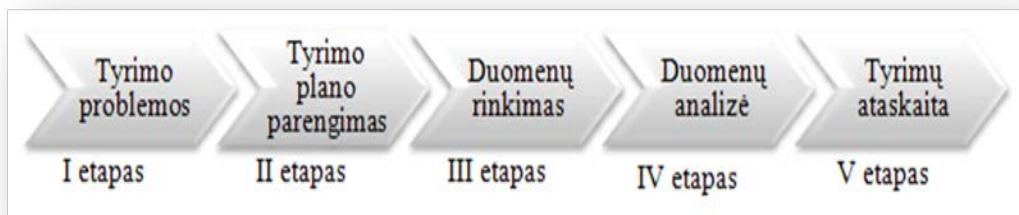
Užduotys:

4.1.1. Aptarnavimo kokybės tyrimo metodas „Slaptas pirkėjas“ pagal tyrimo problemą yra dviejų tipų. Lentelės stulpelyje A užrašyti tipai. Stulpelyje B atrasti atitikmenį.

A	B
1. Subjektyvusis	A. Aptarnavimo kokybė vertinama, remiantis faktiniu stebėjimu, kaip darbuotojai išpildo įmonės aptarnavimo standartą.
2. Objektyvusis	B. Aptarnavimo kokybė vertinama, remiantis esamų klientų atsiliepimais.

4.1.2. Vadovaudamiesi tyrimo procesu („Tyrimo procesas“), atlikite „Slapto pirkėjo“ tyrimą.

Tyrimo procesas

Apklaustos klausimyno klausimų grupės

1. Prekybos vieta:

Ar aptarnavimo patalpa švari ir tvarkinga?

Ar patogiai išdėstytos reikiamos prekės, reklaminė medžiaga ir darbo priemonės?

Ar viskas savo vietose, ar ko netrūksta?

Ar vitrinose eksponuojamos reikiamos prekės?

2. Darbuotojų išvaizda, profesinės žinios, pirmo kontakto užmezgimo įgūdžiai, pardavimo ir bendravimo sugebėjimai:

Ar darbuotojai atrodo tvarkingai (neiššaukiamai), ar tinkamai apsirengę?

Koks darbuotojų požiūris į klientą, ar aptarnaujama maloniai ir draugiškai?

Kaip jie klientą pasitinka: kada pasisveikina ar apskritai pasisveikina?

Ar jie tik stovi šalia, ar dar ir pataria klientui, renkantis prekę, ir paskatina, neapsisprendžiant, ką pirkti?

Ar jie pakankamai išmano parduodamas prekes ir paslaugas, ar tik duoda klientui lankstinuką, kuriame jis turėtų pats viską perskaityti?

Ar darbuotojai sugeba išsiaiškinti kliento poreikius, o po to, taikliai pasiūlę poreikį atitinkančią prekę, moka ją dar ir parduoti?

Ar darbuotojai sugeba parduoti papildomų prekių?

Kaip darbuotojai elgiasi, gavę iš klientų skundą ar klientui gražinus įsigytą prekę (kuomet vykdomi konfliktine emocija paremti tyrimai)?

Ar personalas išmano įmonės veiklos standartus, ar sugeba jų laikytis?

Kaip darbuotojai vykdo naujų prekių ar paslaugų pardavimo skatinimo programas, ar pamini vykstančias akcijas ir pan.?

3. Personalo mokymų rezultatyvumas (efektyvumas):

Ar darbuotojai taiko įgytas žinias?

Ar dėl įgytų žinių jie klientus aptarnauja geriau?

Kuriems darbuotojams reikėtų pratęsti mokymus?

Kurie darbuotojai netobulėja ir į kuriuos nebeverta investuoti?

4. Ar prekybos vietose laikomasi įstatymų, pavyzdžiui:

Ar teisingai žymimos kainos?

Ar kreipiamas ypatingas dėmesys į žmones su negalia?

Ar klientų atžvilgiu nėra socialinės, rasinės, lyčių ar kitokios diskriminacijos?

5. Kaip klientas aptarnaujamas telefonu ar elektroniniu paštu:

Ar operatyviai ir efektyviai?

Ar mandagiai ir suinteresuotai?

Ar profesionaliai?

6. Interneto svetainė:

Ar ji patogi naudotis?

Ar lengvai randama reikiama informacija, kiek užtrunkama?

Tyrimo proceso eiga

1. Įvertinti tyrimo tipą pagal problemą (subjektyvusis, objektyvusis). Tinkamą pabraukti ir paaiškinti.
2. Aprašyti 2-ąjį etapą.
3. Vadovaudamiesi apklausos klausimyno klausimų grupėmis, parenkite aptarnavimo kokybės vertinimo anketą (2-asis etapas).
4. Apsilankius nedidelėje parduotuvėje, surinkti duomenis pagal parengtą (3-asis etapas) anketą.
5. Parengti duomenų analizę (4-asis etapas) ir tyrimų ataskaitą (5-asis etapas).

5.1. Konfliktai, jų rūšys, priežastys, sprendimo būdai, pasekmės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra konfliktas?
- Konfliktų rūšys, kokius žinote tipus?
- Koks tai konfliktas, kuris kyla staiga?
- Koks tai konfliktas, kuris bręsta palaipsniui?

Užduotys:

- 5.1.1. 2-ojoje lentelėje atsitiktine tvarka surašytos konfliktų atsiradimo priežastys. Kiekvienam konfliktų tipui priskirti atsiradimo priežastis. Duomenis surašyti į 1-ąją lentelę. Apibūdinti konfliktų tipus (tarpasmeniniai, tarpgrupiniai).

1 lentelė

Konfliktai		Konfliktai	
Tarpasmeniniai	Priežastys	Tarpgrupiniai	Priežastys

2 lentelė**Priežastys**

Blogos darbo sąlygos; etiketo taisyklių nesilaikymas; darbo drausmės pažeidimai; bloga apmokėjimo sistema; prasta darbo kokybė; garantijų neužtikrinimas; kitų kolektyvo narių šiurkštumas; netinkami konkurencijos būdai; švaros nesilaikymas; apkalbos; bendravimo kultūros nebuvimas; darbo kultūra; patikimumas; lėtas aptarnavimas; negebėjimas tinkamai elgtis ir save valdyti; nesugebėjimas išklausti kliento; įtempti santykiai su kolektyvo vadovu, bendrosiose patalpose tvarkos nesilaikymas; padėjimas kolegoms; neverbalinė informacija nesutampa su verbaline informacija; asmeninės erdvės nesilaikymas; sąžiningai atliekamas darbas; tolerantiškumas stresinėse situacijose.

- 5.1.2. Užduotyje 5.1.1. įvardintas priežastis paaiškinti. Duomenis surašyti į lentelę.

Konfliktų kilimo priežastys	Konflikto apibūdinimas	Pasekmės po konflikto

už kitus, įtiki esąs _____ , _____
 ,
 galintis _____ . Liepsnojant konfliktui, galimybė

 susitaikyti gana _____ . Konfliktuodami turime tikslą atsakyti

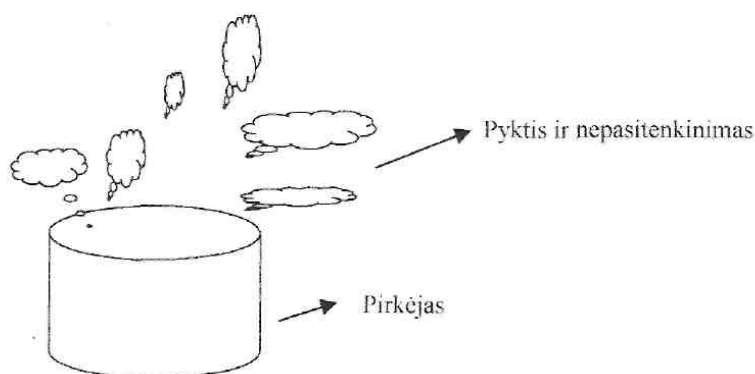
 savąją _____ . Todėl ir „priešininkui“ sunku: manome, dažnai
 kovojava, deja, _____ priemonėmis. Konfliktuodami

 laiko _____ . Mūsų mąstymas pasidaro _____ : ginčydamiesi
 naudojamės vis tais pačiais _____ .

5.1.5. Išanalizuoti pateiktus du paveikslėlius ir pateiktus teiginius.

	
Su kardu kovosi, nuo kardo ir žūsi –	
Nuo menkos kibirkšties didelis kyla gaisras –	
Jei kitam pinkles darysi, tai pats pirmas į jas įlįsi –	
Sutinka kaip akmuo su dalgiu –	
Kur du baras, trečias naudojasi –	
Nekask duobės kitam – pats įkrisi –	

5.1.6. Apibūdinti pateiktą paveikslėlį.

5.1.7. Iškilusios konfliktinės situacijos yra sprendžiamos, naudojant tam tikrus būdus. Lentelės stulpelyje „Taktika“ surašyti sprendimo būdai, o stulpelyje „Tinka naudoti“ surašytos konfliktinių situacijų priežastys atsitiktine tvarka. Stulpelyje „Atsakymas“ surašyti atitikmenys.

Konfliktų sprendimas		Atsakymas Pvz.:1, M	Kada sprendžiama		
Eil. nr.	Taktika		Eil. nr.	Tinka naudoti	Pavyzdžiai
1.	Konkurencija – tai kova, kurioje laimi tik viena pusė.		A.	Pripažįstama, jog oponentui problema daug svarbesnė.	
			B.	Siekama atpažinti savo paties prielaidas ir sustiprinti kitų poreikius.	
2.	Bendradarbiavimo taktikos esmė ta, kad laimi abi pusės, randamas tinkamas sprendimas, sutvirtinami santykiai su kita puse.		C.	Norima „užsidirbti taškų“ vėlesnio klausimo sprendimui, kur reikės oponento bendradarbiavimo.	
			D.	Reikia, kad nurimtų emocijos ir būtų galima naujai pažvelgti į problemą.	
3.	Kompromisas – surasti greitą ir abiem pusėms priimtina sprendimą. Galimas, kai yra baigtinis dydis.		E.	Sprendžiami gyvybiškai svarbūs klausimai.	
			F.	Reikia laikinai išspręsti sudėtingus klausimus.	
			G.	Bręstanti konkurencija gali pažeisti asmens tikslus ar reputaciją.	
			H.	Siekama išlaikyti gerus santykius su kita puse.	
			I.	Reikia priimti sprendimą spaudžiant laikui.	
4.	Vengimas – situacija, kai fiziškai ar emociškai vengiama konflikto, netenkama galimybės dalyvauti situacijos vystymesi ir ją paveikti.		J.	Suinteresuotumas konflikto baigtimi yra menkas.	
			K.	Tikslas ne toks svarbus, kad dėl jo būtų aršiai kovojama.	
			L.	Maža šansų laimėti, o kompromisas nepriimtinas.	

			M.	Padedą rasti ypatingus sprendimus.	
5.	Prisitaikymas – kai norima bet kokia kaina išlaikyti gerus santykius, atsiskoma kovoti už savo interesus, t. y. prisitaikoma prie oponento interesų, kad ir kokie jie būtų.		N.	Diegiamas sprendimas turės svarbų poveikį.	
			O.	Nepopuliarius sprendimus reikia priimti.	
			P.	Kai darnos išsaugojimas daug svarbesnis už klausimą, dėl kurio kilo konfliktas.	
			R.	Vadovas turi įvesti tvarką.	

5.1.8. Aprašyti konkrečias Jums pasitaikiusiais prekybos įmonėje konfliktines situacijas, kuriose

atitinkami konflikto sprendimo būdai būtų naudingi arba nenaudingi.

5.1.9. Pateiktos dvi konfliktinių situacijų sprendimo sekos, galimi ir negalimi veiksmai.

Išanalizuoti pateiktas konfliktines situacijas abiem konfliktinių situacijų sprendimo sekomis,

po to suvaidinti jas.

Konfliktinių situacijų sprendimo sekos					
I būdas		Sprendimas	II būdas		Sprendimas
Eil. nr.	Seka		Eil. nr.	Seka	
1.	Išklausyti pirkėją iki galo: - palaikyti su juo vizualinį kontaktą; - nesišypsoti; - nepertraukinėti; - nesakyti: „Prašom nusiraminti, prašom suimti save į rankas“; - niekada neklausti nepatenkinto kliento: „Tai kurgi ta Jūsų problema? Na, kas Jums atsitiko?“.		1.	Konflikto istorija: - Nuo ko konfliktas prasidėjo? -Ar buvo koks nors įvykis, signalizuojantis apie konflikto pradžia? - Kiek laiko tai trunka? - Kaip reikalai keitėsi bėgant laikui?	
			2.	Pasirinkti geriausią laiką, vietą kalbėtis: - Laikas neužtikrina sėkmės, tačiau yra svarbus veiksnys siekiant rezultato; - Čia ir dabar; - Ne prie klientų.	
2.	Suimti save į rankas: - negniaužti kumščių; - piktai nedėbčioti; - nekelti balso; - jei Jus įžeidinėja, tai griežtai ir taktiškai paprašyti to nedaryti.		3.	Surepetuoti (pasirengti tam tikrus teiginius), ką ir kaip pasakyti: - Minčių surikiavimas padės tiksliai išreikšti ir išdėstyti savo požiūrį; - Neleis išlieti pykčio taip, kad po tektų gailėtis; - Kaip vartoti teiginius „aš“, o ne skatinančius	

				gynybiškumą „tu“ (Jūs); - Repetavimas padės apgalvoti svarbiausias mintis ir frazes, kuriomis bus išreikštos mintys.	
3.	Atsiprašyti: - jei kaltas (-a) Jūs ar firma: „Atsiprašau, atleiskite mums, savo parduotuvės vardu atsiprašau“; - jei kaltas pirkėjas, neatsiprašyti, bet apgailestauti: „Aš apgailestauju, kad taip atsitiko, aš suprantu Jus, tai iš tikrųjų yra nemaloni situacija, patekęs į tokią situaciją, Jūs pagrįstai taip jaučiatės“.		4.	Konflikto kontekstas: - Kontekstas ir aplinkybės padeda suvokti konflikto dydį ir reikšmę; - Ar šis žmogus turi konfliktų su kitais?	
			5.	Kitos suinteresuotos pusės: - Kam bus naudinga, jei konfliktas plėtosis toliau? - Ar kas nors pila žibalo?	
4.	Įsitikinti, kad supratote problemos esmę: - šiuo patarimu naudotis, kai pirkėjas prisimena kaimyną, uošvę, vaikus ir t. t.; - jei abejojate, kreiptis pagalbos (vadybininką ar kitą kolegą).		6.	Konflikto klausimai: - Būtina žinoti klausimus, dėl kurių šalys nesusitaria; - Ar turime bendravimo problemų? - Ar kuris oponentas nori pakenkti? - Ar nesusitariama dėl kokybės, dėl aptarnavimo?	
			7.	Konflikto dinamika: - Nustatyti, kaip konfliktas prasidėjo; - Ar pradinės pozicijos dar labiau poliarizuotos? - Ar jaučiame vienas kitam priešišumą?	
5.	Jeigu į konflikto sprendimą yra įtrauktas trečiasis asmuo: - nemalonu, kad pirkėjas mano, jog visų kalčiausias yra pardavėjas; - įsitikinti, kad trečiasis asmuo savo darbą atliko, skatinkite abiejų pusių lankstumą, siūlykite savo		8.	Paiškinti reakcijas į oponento elgesį: - Savo interpretaciją pateikti kaip Jūsų paties; - Čia atsiskleidžia skirtumas tarp tvirto „AŠ“ kalbėjimo ir atakuojančio „TU“ (JŪS) kalbėjimo.	

	požiūrį pateikti kaip nuomonę, o ne faktą; Trečiojo asmens vaidmuo: - negatyvius teiginius versti pozityviais; - kontroliuoti konfliktuojančiųjų emocijas; - būti empatiškam; - nuolat akcentuoti, kad dėl kai ko jau susitarta; - nevaidinti gelbėtojo (rasti vidurį tarp abejingumo ir įsitraukimo į kitų problemas).		Kodėl Jūs manimi nepasitikite? (neteisingai). Atrodo, kad Jūs manote, jog aš sąmoningai tai darau, ir mane tai liūdina. (teisingai) Aš jūsų neapvogiau? (neteisingai) Kasos aparatas atkartoja dar kartą tą pačią prekę, gaila, o aš nepastebėjau. (teisingai)	
		9.	Suformuluoti pageidavimą: - Šiame etape imamas veiksmų; - Atsiprašyti už nepatogumus, už sugaištą laiką; - Gražinti permokėtus pinigus.	

5.1.10. Ar tai tiesa? Paaiškinti.

- Kuo daugiau ciklų konflikto sprendimo metu pasikartoja, tuo kaskart menkesnės galimybės konfliktą išspręsti.
- Efektyvus konfliktų sprendimo būdas gali net pagerinti santykius.
- Nepatenkintas pirkėjas primena ką tik užmaišytą cemento skiedinį, kurį dar galima praskiesti, kol nesukietėjo, nevirto akmeniu.
- Kuo ilgiau pirkėjas gyvena su neišspręsta problema, tuo labiau jis save ir aplinkinius įtikina, kad Jūsų veiksmai nusikalstami, ir daro Jums antireklamą.

5.2. Pageidavimų ir nusiskundimų knyga. Klientų skundai, jų nagrinėjimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas tai yra pageidavimų ir nusiskundimų knyga?
- Ar ji privaloma prekybos įmonėje?
- Kokie rašytiniai nusiskundimai ir pageidavimai yra nagrinėjami?
- Pareiškėjas informuojamas laiku.

Užduotys:

5.2.1. Ar nagrinėjami tie klientų nusiskundimai, po kuriais yra nenurodomas pareiškėjo vardas, pavardė, adresas. Taip / Ne. Paaiškinti.

5.2.2. Nevalstybine kalba pateiktas rašytinis nusiskundimas yra narinėjamas eilės tvarka. Prieš tai išverčiama į lietuvių kalbą. Atsakymas pareiškėjui pateikiamas valstybine kalba. Taip / Ne. Pasirinkę atsakymą, jį pagrįskite.

5.2.3. Išnagrinėti pateiktą kliento nusiskundimą ir / ar pageidavimą. Parengti atsakymą.

8.3. Užduotis:

Parengti dialogą tema:

- Pirkėjo sutikimas ir prekės siūlymas;
- Prisistatymas telefonu ir paslaugos siūlymas.

Eil. nr.	Moduliai / užduočių temos
4.2.5.	KASOS APARATAI IR KASOS SISTEMOS
1.1.	Pagrindinės sąvokos. Kasos aparatų diegimo ir naudojimo taisyklės.
1.2.	Rizikos veiksniai, dirbant kasos aparatu.
1.3.	Darbuotojų sauga ir sveikata, dirbant kasoje.
1.4.	Darbuotojo teisės ir pareigos, draudžiami veiksmai, dirbant kasos aparatu.
1.5.	Geros higienos praktika.
2.1.	Pagrindiniai mazgai.
2.2.	Klaviatūros mygtukų paskirtis.
2.3.	Užraktai ir raktai.
2.4.	Ekranų parodymų reikšmės.
2.5.	Jungiami papildomi įrenginiai (fiziniai, programinė dalis).
3.1.	Kasos sistemos fizikiniai komponentai.
3.2.	Kasos sistemos programinė dalis.
1.1.	Kvito ir kontrolinės juostos įdėjimas, apiforminimas.
1.2.	Pinigų apskaitymas kasos aparatu.
2.1.	Prekių, paslaugų registravimas elektroniniu kasos aparatu.
2.2.	Kelių vienetinių ir sveriamų prekių registravimas.
2.3.	Procentinės nuolaidos, atkainio skaičiavimas kasos aparatais.
2.4.	Klaidų taisymas. Informacijos įvedimo ištrynimas. Užregistruotos informacijos, kol neužbaigtas spausdinti kasos kvitas, taisymas.
2.5.	Klaidų taisymas, kai užbaigtas spausdinti kasos kvitas.
2.6.	Atsiskaitymo su pirkėju būdai, kvito rekvizitai.
3.1.	Prekių, paslaugų registravimas kasos aparatu. Kelių vienetinių ir sveriamų prekių registravimas kasa, neteisingų įvedimų taisymas, kvito anuliacija, nebaigto kvito atidėjimas.
3.2.	Nuolaidos, atkainio suteikimas, stiklo taros, užstato supirkimas.
3.3.	Sąskaitos faktūros išrašymas pagal pirkėjo kvitą.
3.4.	Atsiskaitymas grynaisiais, nominalų apsaugos požymiai.
3.5.	Atsiskaitymas mokėjimo kortele, atsiskaitymo iš pirkėjo sąskaitos apiforminimas.

4.1.	Kasos paruošimas darbui.
4.2.	Pirkėjų kontrolė, teisingai suvedant prekes.
5.1.	Paruošti kasos aparatą darbo dienos pradžioje.
6.1.	Kasos aparato sutvarkymas po darbo dienos.

1.1. Pagrindinės sąvokos

Užduotys:

1.1.1. Apibūdinti pateiktas sąvokas:

- Kasos aparatas (KA) –
- Nefiskalinis kasos aparatas –
- Fiskalinis kasos aparatas –
- Specializuotas kasos aparatas –
- Kasos aparato kasa –
- Kasos aparato skyrius –
- Kasininkas –
- Aptarnavimo įmonė –
- Aptarnavimo įmonės specialistas –
- Atsakingas asmuo –
- Utilizavimas –
- VMI –

1.1.2. Ar galima naudoti KA, kurie nėra įtraukti į Valstybinį registrą? Kodėl?

1.1.3. Kas kiek laiko yra atliekama profilaktinė KA patikra? Kokio tipo KA būtina tai atlikti?

1.1.4. Kodėl KA korpusas yra plombuojamas? Pagrįsti.

1.1.5. Ar su darbuotoju, kuris dirba KA, reikia sudaryti materialinės atsakomybės sutartį? Kodėl?

1.1.6. KA naudojimo ir diegimo taisyklėse nurodyta, kad įplaukų už parduotas prekes grynaisiais pinigais (mokėjimo kortelėmis) neprivaloma registruoti kasos aparatu kai kuriuose ūkio subjektuose. Tokiu atveju yra taikomos papildomos sąlygos dirbančiai įmonei. A stulpelyje pateiktos įmonės, kurioms nebūtinai KA. B stulpelyje pateiktos papildomos sąlygos. Pažymėti A ir B stulpeliuose atitikmenis.

A	B
Prekiaujant pramogų, sporto, kultūros renginiuose, jei neprekiuojama alkoholiniais gėrimais (išskyrus alų) bei tabako gaminiais.	Pinigų priėmimo kvitą, o pirkėjui paprašius sąskaitą faktūrą ar PVM sąskaitą faktūrą.
Asmenims, besiverčiantiems prekyba ir dirbantiems pagal verslo liudijimą.	Prekybos vietoje turi būti prekės įsigijimo dokumentai ar kopijos ir vadovo patvirtintas kainoraštis.
Bibliotekose – jų vykdomoms veikloms apskaityti.	Pinigų priėmimo kvitą, o pirkėjui paprašius sąskaitą faktūrą ar PVM sąskaitą faktūrą.

Iškvietimuose, kai suteikiamos paslaugos.	Jokio dokumento klientui išduoti nereikia.
---	--

1.1.7. Miesto centrinėje gatvėje vyksta tautodailininkų mugė, Jūs prekiaujate miltinės konditerijos gaminiiais, esate ūkio subjekto atstovas. Pardavimų registravimui nenaudojate KA. Ar tai teisėta? Kokios papildomos sąlygos būtinos?

1.1.8. Baigia prisipildyti KKS POS fiskalinė atmintis. Finansinių-fiskalinių ataskaitų spausdinimo lange pasirodo užrašas: LIKO DAR 30. Įvertinus situaciją, atsakyti į šiuos klausimus:

- Kodėl minėtas perspėjimas atsirado?
- Kuo jis svarbus?

1.1.9. Aptarnaujate pirkėją: prekes suregistruote, įvedėte gautus iš kliento pinigus, atidavėte gražą, padavėte pirkėjui kasos kvitą. Pirkėjas pasiėmė gražą, kasos kvitą paliko. Ar tai kasos kvito neišdavimas? Įvertinti situaciją.

1.1.10. Kasos inventorizacija atliekama tam tikrais atvejais. Lentelės stulpelyje „Atvejai“ įvardinti inventorizacijos atlikimo atvejai. Stulpeliuose „Kodėl?“ ir „Kas?“ pateikti atsakymus.

Atvejai	Kodėl?	Kas?
Pirkėjas nepatenkintas		
Vidinė kontrolė		
Išorinė kontrolė		
Keičiasi darbuotojai		

1.1.11. Jūsų parduotuvėje atlieka praktiką mokiniai. Ar praktikantą galima leisti dirbti KA? Atsakymą pagrįsti.

1.1.12. Jūs dirbate KA. Po darbo eisite savo sūnui pirkti dovanos, todėl pasiėmėte iš namų dviejų šimtų sumą grynaisiais. Minėtus pinigus pasidedate į KA kasą. Įvertinus situaciją, atsakyti į klausimus:

- Ar teisingai pasielgėte?
- Kodėl taip elgtis negalima?
- Kaip tokiu atveju turite elgtis?

1.2. Rizikos veiksniai, dirbant kasos aparatu

Užduotys:

1.2.1. Apibūdinti pateiktas sąvokas:

- Darbo aplinka –
- Darbo vieta –
- Darbo priemonės –
- Profesinė rizika (rizika) –

1.2.2. Apibūdinti pateiktus rizikos veiksnius ir atsakyti į klausimus:

- Psichosocialiniai;
- Fizikiniai;
- Cheminiai;

- Ergonominiai;
- Biologiniai.
 1. Kurie iš rizikos veiksnių tyko pardavėjo jo darbo vietoje?
 2. Kas tai yra AAP?
 3. Kokias AAP naudos pardavėjas?

1.3. Darbuotojų sauga ir sveikata, dirbant kasos aparatu

Užduotys:

1.3.1. Įvardinti biologinius rizikos veiksnius darbo vietoje bei apsisauojimą nuo jų.

1.3.2. Kokius žinote cheminius profesinės rizikos veiksnius? Norėdami išvengti šių rizikos veiksnių, kaip apsisausosite?

1.3.3. Iš pateiktų paveikslėlių išrinkite teisingus variantus ir įvardinkite priežastis, užtikrinančias ergonominę padėtį kėdėje.

		
a)	b)	c)

- Kas turi įtakos, sėdint kėdėje, kad tarp blauzdos ir šlaunies būtų status kampas, o pėdos remtųsi į grindis?

		
a)	b)	c)

- Nuo ko priklauso, kad, sėdint kėdėje, nugara atsiremtų į tvirtą atramą, išlaikančią natūralią stuburo liniją.

1.3.4. Ar tiesa, kad teisingai sureguliuoti kėdės parankiai sumažina stuburo, nugaros, rankų raumenų apkrovimą? Taip / Ne. Pasirinktą variantą pagrįskite.

1.4. Darbuotojo teisės ir pareigos, draudžiami veiksmai, dirbant kasos aparatu

Užduotys:

1.4.1. Įvardinti draudžiamus veiksmus dirbant KA ir paaiškinti, kodėl tai draudžiami veiksmai.

1.4.2. Užpildyti lentelę. Į atitinkamus stulpelius įrašyti baudos dydį ir kas bus baudžiamas (kasininkas ar vadovas).

Eil. nr.	Norminis aktas, straipsnio numeris	Draudžiamas veiksmas	Baudos dydis	Kas baudžiamas?
1.	ATPK, 163 ³ str.	Prekyba be kasos aparatų, išskyrus atvejus, kai ūkio subjektai neprivalo naudoti KA.		
2.	ATPK, 163 ⁴ str.	KA naudojimas be nustatyta tvarka įregistruoto techninio paso, kasos operacijų žurnalo arba aparato, neįrašyto į LR naudojamų kasos aparatų valstybinį registrą, naudojimas.		
3.	ATPK, 163 ⁵ str.	Neregistruoto kasos aparato, dubliuojančio registruotą kasos aparatą, pakeistos konstrukcijos ar programos kasos aparato naudojimas.		
4.	ATPK, 163 ⁶ str.	Kasos kvito už parduotas prekes neišdavimas arba kasos kvito, kuriame nurodyta kita suma, nei sumokėta, išdavimas.		
5.	ATPK, 163 ⁷ str.	KA kasoje neapskaitytų, asmeninių ar kasos operacijų atlikimo vietoje pinigų laikymas, kai pinigų suma skiriasi daugiau kaip 20,00 Lt.		

1.5. Geros higienos praktika

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kodėl, palietus nešvarų daiktą, paviršių, būtina plauti rankas?
- Kodėl negalima valyti KA korpuso valikliu, kuriame yra benzino?
- Kokiose rankos vietose yra daugiausia susikaupusių nešvarumų?
- Kada būtina plauti ir dezinfekuoti rankas?
- Kodėl būtina laikytis asmens higienos taisyklių dirbant parduotuvėje?

Užduotis:

1.5.1 Parodyti, kaip teisingai reikia plauti ir dezinfekuoti rankas.

2.1. Pagrindiniai kasos aparato mazgai

2.1.1. Įvardinti pagrindinius KA mazgus ir jų paskirtį. Duomenis surašyti į lentelę. KA parodyti įvardintus mazgus ir paaiškinti jų tikslinę paskirtį.

Sudedamoji dalis	Paiškinimai (tikslinė paskirtis)

Klaviatūra	
Rakteliai	
Spyna	
Kliento ekranas	
Kasininko ekranas	
Spausdintuvas	
Jungiamasis laidas	
Magnetinių kortelių nuskaitymo mechanizmas	

2.2. Klaviatūros mygtukų paskirtis

Užduotys:

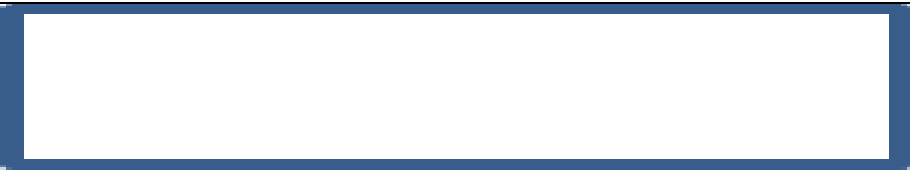
2.2.1. Įvardinti klaviatūros paskirtį.

2.2.2. Jei KA nėra klaviatūros, kaip įvedama informacija į KA ir duodama KA komanda atlikti tam tikrą veiksmą?

2.2.3. Sugrupuoti mygtukus pagal paskirtį ir įvardintus mygtukus apibūdinti. Duomenis surašyti į stačiakampius:

- į mažesnius – mygtukų grupę;
- į didesnius – mygtukų grupės apibūdinimą.

a)	
----	--

	
b)	

2.2.4. Kasos aparate parodyti mygtukų tipus ir paaiškinti jų paskirtį.

2.3. Užraktai ir raktai

Užduotys:

2.3.1. Kuo skiriasi rakteliai vienas nuo kito?

2.3.2. Jei KA nėra spynelės, tai kaip iš vieno režimo į kitą reikia „pereiti“?

2.3.3. Įvardinti režimus ir kiekvieną režimo tipą apibūdinti. Duomenis surašyti į lentelę.

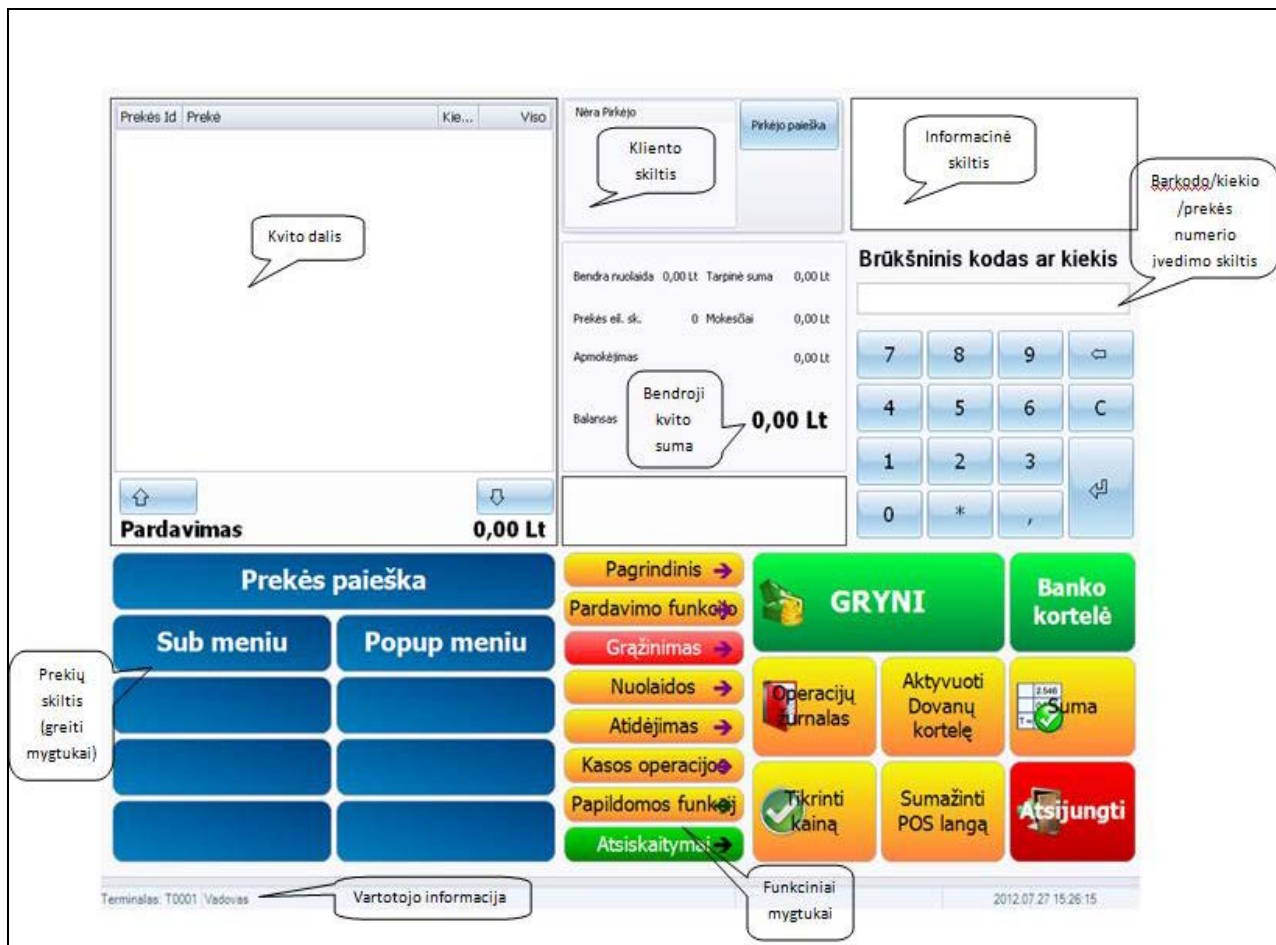
Režimas	Apibūdinimas

2.3.4. Atrakinti KA ir pereiti į atitinkamus režimus bei paaiškinti, kokias funkcijas atlieka KA atrakintame režime.

2.4. Ekranų rodmenų reikšmės

Užduotys:

2.4.1. Pateiktas kasininko ekranas yra sudalytas į tam tiktas skiltis (dalis). Kiekvienos skilties pavadinimas yra pateiktas. Įvardinti, kokias KA atlieka funkcijas atitinkamose skiltyse.

Skilties pavadinimas	Kokias funkcijas KA galima atlikti šioje skiltyje
Kvito dalis	
Prekių greitos paieškos skiltis (prekių langas)	
Kliento skiltis	
Tarpinės kvito sumos skiltis	
Informacijos įvedimo	

skiltis (brūkškinio kodo, kiekio)	
Funkcinių mygtukų pagrindinės funkcijos: pardavimo, gražinimo, nuolaidos, atidėjimo, kasos operacijos. Papildomos ir atsiskaitymo funkcijos.	
Atsiskaitymo formos: gryniesi, bankinė kortelė, operacijų žurnalas, tikrinti kainą, aktyvuoti dovanų kortelę, bankinio pavedimo suma.	

2.4.2 Priejus prie KA, paaiškinti pranešimų piktogramų reikšmes ir kokias funkcijas atlieka KA.

Apklauso testas:

Pažymėti teisingus atsakymus. Testo trukmė – 10 min.

1. Darbo režime KA atlieka šias funkcijas:

- a) atlieka prekių paiešką;
- b) registruoja prekių pardavimą;
- c) abu atsakymai teisingi.

2. X režimas:

- a) ataskaitų režimas, kai skaitikliuose rodmenys susumuojami ir neištrinami;
- b) ataskaitų režimas, kai skaitikliuose rodmenys susumuojami ir po to ištrinami;
- c) abu atsakymai teisingi.

3. Gražinimo funkcija:

- a) fiskalinė funkcija;
- b) nefiskalinė funkcija;
- c) abu atsakymai teisingi.

4. Pinigų įdėjimo į KA kasą apskaitymas
- Kasos operacijų funkcija
 - Pardavimų funkcija
 - Abu atsakymai teisingi
5. Kokioje KA lango skiltyje galima atrasti duomenis apie klientą (pavadinimas, adresas, įm. kodas, PVM mok. kodas)?
- kliento skiltyje;
 - pardavimų skiltyje;
 - abu atsakymai teisingi.
6. Kaip klientas už pirktas prekes gali atsiskaityti?
- dovanų kuponu;
 - grynaisiais ir banko kortele;
 - abu atsakymai teisingi.
7. Prekių pardavimas gali būti registruojamas KA:
- nuskenavus brūkšninį kodą;
 - padauginus kelias tos pačios vertės prekes;
 - abu atsakymai teisingi.
8. Spynos paskirtis:
- užregistruoti prekės pardavimą;
 - pereiti iš vieno režimo į kitą;
 - atlikti prekių gražinimą.
9. Informacija suvedama į KA:
- funkciniais mygtukais;
 - skaitmeniniais mygtukais;
 - abu atsakymai teisingi.
10. Informaciją apie pardavimus klientas mato:
- ekrane;
 - kliento ekrane;
 - abu atsakymai teisingi.

Vertinimas: vienas teisingas atsakymas – vienas balas.

3.1. Kompiuterinės kasos sistemos fiziniai komponentai

Užduotys:

3.1.1. Apibrėžti šias sąvokas:

- darbo diena –
- kasininkas –
- atsiskaitymo forma –
- PVM mokestis –

3.1.2. Įvardinti ir apibūdinti kompiuterinės kasos sistemos pagrindinius fizinius komponentus ir jų atliekamas funkcijas. Duomenis surašyti į lentelę.

Fizinių komponentų pavadinimai	Tikslinė paskirtis
KA kasa	
Elektroninės svarstyklės	
Magnetinių kortelių skaitytuvas	
Atsiskaitymo terminalas	
Ekranas	
Klaviatūra	
Spausdintuvas	
Skeneris	
Pinigų tikrinimo detektorius	

3.2. Kasos sistemos programinė dalis

Užduotys:

3.2.1. Detalizuoti pardavimus pagal lentelėje įvardintus požymius ir duomenis surašyti į lentelę. Vadovautis kasos operacijų žurnalo lentele.

Pardavimai	
Požymiai	Detalizuoti pardavimai
Atsiskaitymo forma	
PVM tarifas	

3.2.2. Apskaičiuoti, kiek ūkio subjektas turi buhalterinės apskaitos duomenų bazių pagal pateiktus duomenis: pagrindinė buhalterinės apskaitos duomenų bazė, septynios parduotuvės, kuriose dirba po devynis kasos aparatus. Ši įranga registruoja pardavimus.

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kodėl parduotuvėje buhalterinės apskaitos pardavimų suvestinės yra sutikrinamos?
- Su kokiais duomenimis parduotuvės pardavimai yra sutikrinami?
- Kas yra transakcija?

4.1. Kvito ir kontrolinės juostos įdėjimas, apiforminimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra kasos kvito juosta?
- Kas yra kontrolinė juosta?
- Kokio tipo žinote spausdintuvus?

Užduotys:

4.1.1. Apie kasos aparatą yra pateikti šie teiginiai:

- Spausdintuve yra tik viena vieta juostei įdėti.
- Kasos aparatu draudžiama dirbti be kontrolinės juostos.

Paaiškinti šią situaciją.

4.1.2. Apiforminti kontrolinę juostą:

4.1.3. Į KA spausdintuvą įdėti:

- Kasos kvitų juosta;
- Apiformintą kontrolinę juosta.

4.2. Darbo režimai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kodėl KA ekrane pasirodančią informaciją būtina stebėti?
- Kada galite naudoti atšaukimo mygtuką?
- Kuo skiriasi X ir Z ataskaitų režimai?
- Kodėl X – ataskaitos režimas yra vadinamas „vadybininko“ režimu?
- Kokias operacijas atlikus atsidaro KA kasa?

Užduotys:

4.2.1. Registruojant prekes KA, kasos kvito šonuose pasirodė spalvotos linijos. Ką tokiu atveju turite daryti?

4.2.2. Norite atlikti kasos inventorizaciją. Sukant raktelį iš REG režimo į X režimą, jis nesisuka. Ką tokiu atveju reikia daryti?

4.2.3. KA skleidžia garsinį signalą. Išanalizuoti situacijas ir užpildyti lentelę.

Signalas	Priežastis	Veiksmas
Ištisinis garsas, C mygtukas garso nepanaikina.		
Ištisinis garsas, C mygtukas garsą panaikina.		

4.2.4. Baigėte registruoti prekes, paspaudus tarpinės pinigų sumos mygtuką, pradingo elektra. Aprašyti tolesnius savo veiksmus.

4.2.5. Įdėjote juostelę į spausdintuvą. Registruojant pardavimus, juostelėje spausdintuvus nefiksuoja pardavimų. Kas atsitiko?

4.2.6. Lentelės stulpelyje A yra surašyti tam tikri teiginiai, lentelės B stulpelyje pažymėti teiginiui teisingą atitikmenį.

A	B
Skaitmeniniais mygtukais suvedama informacija	įvedus neteisingą informaciją, išeinant iš tam tikro lango.
Funkciniais mygtukais duodama komanda kasos aparatui atlikti	magnetinė juostelė.
Kasos kvite yra atspausdinta	prekės kodo.
Įmagnetintas geležies pagrindas	kasos operaciją.

Atšaukimas atliekamas	mokėtina suma, PVM tarifai, PVM mokesčio sumos pagal tarifus.
Perėjimo mygtukas naudojamas	kai tas pats mygtukas gali atlikti dvi funkcijas.

4.2.7. Lentelės stulpelyje „Teiginiai“ yra surašyti atitinkami teiginiai, stulpelyje „Taip arba ne“ parašyti teisingas arba neteisingas teiginys ir juos pagrįsti.

Teiginiai	Taip arba ne. Kodėl?
Kasos aparato kasa atidaroma programomis.	
Vieną termujuostelės pusę perbraukus aštriu daiktu, joje lieka brėžis.	
Į spausdintuvą galima įdėti tik vieną juostelę.	
Lietimui jautraus monitoriaus paviršių liesti galima peiliu, nagu.	
Šviesos diodų apšviestas monitorius yra įvardinamas LED.	
Nėra klaviatūros, informacija įvedama į kasos aparatą lietimui jautriu monitoriumi.	
Magnetinėje kortelėje esanti informacija saugoma luste.	
Standartinėje kompiuterinėje klaviatūroje yra integruotas magnetinių kortelių skaitytuvas.	
Atsiskaitymo terminalas užtikrina, kad klientas galės atsiskaityti magnetine bankine kortele.	
Lojalumo valdymo sistemos padeda parduotuvei „išlaikyti“ daugiau klientų.	
Centrinio ofiso buhalterinės apskaitos duomenų bazė yra sudaryta iš kiekvienoje parduotuvėje esančių kasos aparatų duomenų bazių.	
Klientui pinigų gražinimo už jo gražintą prekę operacija yra kasos operacija.	
Centrinio biuro buhalterinės apskaitos duomenų bazė yra sudaryta iš parduotuvių buhalterinės apskaitos duomenų bazių.	

4.2.8. Kasos aparato paruošimo procedūros darbo dienos pradžioje pateiktos nesilaikant sistemos. Surašyti eilės tvarka visas KA parengimo darbui procedūras. Paaiškinti, kodėl šiuos darbus reikia atlikti.

- ___ Suskaičiuoti pinigus, skirtus grąžai atiduoti;
- ___ Suskaičiuotą sumą sulyginti su vakarykščiu likučiu;
- ___ Apiforminti kontrolinę ataskaitą;
- ___ Apskaityti kasos aparatu pinigus;
- ___ Susidėti pinigus į kasos dėklo lizdus;
- ___ Patikrinti atspausdintą kontrolinę ataskaitą;
- ___ Paruošti inventorių;
- ___ Įvardinti inventorių, kuris bus reikalingas, dirbant kasos aparatu;
- ___ Atsispausdinti kontrolinę ataskaitą;
- ___ Įklijuoti į kasos operacijų žurnalą.

4.2.9. Įdėti kvito ir kontrolinę juostas į kasos aparato spausdintuvą. Kontrolinės juostos pradžia ir pabaigą apiforminti.

4.2.10. Apskaityti kasos aparatu įdėtus ir išimtus pinigus į / iš kasos aparato kasą (-os).

4.2.11. Atsispausdinti kasos kvitus, registruojant pardavimus pagal kainas, pagal kodus (rankiniu būdu suvedant ar skenuojant).

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra prekių registravimas pagal kodus?
- Kas yra kartojimo operacija?
- Kuo skiriasi kartojimo operacija nuo kainos įvedimo operacijos?
- Kodėl skystis (alus) ir butelis yra registruojami skirtinguose skyriuose?
- Kas tai yra brūkšninis kodas?

Užduotys:

4.2.12. Užrašyti prekės (skystis ir užstatas) registravimo seką. Pateikti režimą.

4.2.13. Pateikti prekės pardavimo kainos 17,99 Lt įvedimo centais ir registravimo 1-ajame skyriuje

seką, į tuščias vietas įrašyti skaičius, žodžius.

Režimas Skaitmeniniais mygtukais, patikrinti, ar teisingai įvesta kaina tada spausti funkcinį mygtuką ir patikrinti, ar teisingas skyriaus mygtukas paspaustas

4.2.14. Parduodama prekė fasuota minkštoje pakuotėje. Skeneris neskenuoja. Kaip šioje situacijoje elgsitės?

4.2.15. Lentelėje pateikti informacijos suvedimai ir prekių registravimai KA. Stulpelyje „Kodėl neteisinga?“ įrašykite, kodėl atliktas veiksmas yra neteisingas?

Informacijos suvedimas	Prekės registravimas	Kodėl neteisinga?
4779840003651	Skyrius „1“	
1920 ct	PLU	
005	Skyrius „3“	
399 ct ir 25 ct (alus ir užstatas)	Skyrius „2“	

4.2.16. Kas yra 2D formato kodas? Ar galima 2D formato kodą nuskaityti brūkšninių kodų nuskaitymo įrenginiu?

4.2.17. Atsispausdinti kasos kvitą su įvairiais prekių kiekiais.

4.2.18. Atlikti klaidų taisymo užduotis: informacijos įvedimo ištrynimą, užregistruotos informacijos, kol neužbaigtas spausdinti kasos kvitas, taisymą.

4.2.19. Atlikti klaidų taisymo užduotis: užregistruotos informacijos, kai užbaigtas spausdinti kasos kvitas, taisymą.

4.2.20. Pirkėjo aptarnavimas, kasos kvito atspausdinimas.

4.2.21. Aptarnauti pirkėją, suteikiant įvairias nuolaidas / atkainius.

4.2.22. Atlikti taros supirkimą kasos sistema.

4.2.23. Išrašyti PVM sąskaitą faktūrą pagal kasos kvitą.

4.2.24. Atspausdinti kasos kvitą, kai pirkėjas atsiskaito grynaisiais pinigais, įvertinti nominalų apsaugos požymius.

4.3. Pinigų apsauga

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokia moneta gali būti nemoki?
- Kokia kupiūra gali būti nemoki?
- Koks kupiūroje apsaugos požymis yra vadinamas daugiatoniu?
- Kokioje kupiūroje yra mikroperforacija, kai nominalo skaičius sudarytas iš labai mažų skylių.

Užduotys:

4.3.1. Kokių leidimo metų kupiūros ir monetos yra nemokios. Duomenis surašyti į lentelę:

Kupiūros, monetos vertė	Leidimo metai	Mokios, nemokios
2,00;	1993	
100,00; 50,00;	1991	
100,00;	1993	
20,00; 10,00;	1991 ir 1993	
5,00; 2,00; 1,00;	1991	
50,00;	1993	
1,00;	1993	

4.3.2. Darbo vietoje nėra UV pinigų tikrinimo detektoriaus, kaip patikrinti priimamų pinigų mokumą?

4.3.3. Jei banko darbuotojai tarp pristatytų pinigų aptiko nemokią 100,00 Lt kupiūrą. Gražins / negražins. Pasirinkę vieną iš atsakymų, jį pagrįskite.

4.3.4. Apibūdinti lustinės kortelės identifikavimo seką, kai už pirktas parduotuvėje prekes pirkėjas

atsiskaito bankine lustine atsiskaitymo kortele.

4.3.5. Pirkėjas atsiskaito lustine bankine atsiskaitymo kortele. Prieš save kasininkas mato pirkėją

–

moterį, o kortelėje užrašyta vyriška pavardė. Kaip šioje situacijoje turi elgtis kasininkas?

4.3.6. Skaičiai, susiję su pinigais, į KA įvedami centais. Pirkėjas už pirktas prekes turi mokėti 99,00 Lt. Jis moka 100,00 Lt, o kasininkas į KA įvedė tik 10,00 Lt. Kasos aparatas nebaigia spausdinti kasos kvito. Kasininko veiksmai šioje situacijoje.

4.3.7. Pateikto pinigų (kupiūros, monetos) įvardinti apsaugos ženklus, patikrinti kupiūros, monetos mokumą.

5.1. Kitos procedūros, atliekamos kasos aparatu

5.1.1. Atspausdinti kasos kvitą, kai pirkėjas atsiskaito mokėjimo kortele, arba atlikti atskaitymą iš

pirkėjo sąskaitos.

5.1.2. Padėti pasirinkti prekes iš prekių sąrašo, kontroliuoti alkoholinių gėrimų, tabako gaminių pirkimą.

5.1.3. Paruošti kasos aparatą darbo dienos pradžioje:

- Atspausdinti kontrolinę ataskaitą;
- Patikrinti atspausdintą ataskaitą;
- Suskaičiuoti gautus pinigus;
- Sulyginti suskaičiuotą pinigų sumą su dokumente esančiu likučiu;
- Apskaityti pinigų sumą kasos aparatu;
- Sutvarkyti pateiktus dokumentus.

5.1.4. Sutvarkyti kasos aparatą, pasibaigus darbo dienai:

- Kartu su vyr. kasininku atspausdinti nefiskalinę kasos ataskaitą;
- Suskaičiuoti kasos aparato kasoje esančius pinigus;
- Atspausdinti pinigų išėmimo kvitą;
- Atspausdinti bendrąją dienos finansinę-fiskalinę ataskaitą;
- Užpildyti pateiktus dokumentus.

Eil. nr.	Moduliai / užduočių temos
4.2.6.	KASOS OPERACIJOS
1.1.	Kasos aparatų įsigijimas, registracija.
1.2.	Kasos aparatų kategorijos pagal įtraukimą į valstybinį registrą. Kasos aparatų kategorijos, jų ypatumai.
1.3.	Atvejai, kai kasos aparatai neprivalomi, ir papildomos sąlygos.
2.1.	Mokūs, nemokūs nominalai.
2.2.	Falsifikuoti nominalai.

1.1.	Kasos darbo organizavimo taisyklės.
1.2.	Materialios atsakomybės sutartys, rūšys.
1.3.	Kasos pajamų orderis.
1.4.	Kasos išlaidų orderis.
1.5.	Pinigų priėmimo kvitas.
1.6.	Kasos knyga.
2.1.	Techninis pasas.
2.2.	Ataskaitos.
2.3.	Kasos operacijų žurnalas.
2.4.	Kasos kvitas, kontrolinė juosta.
3.1.	Pinigų paruošimas perdavimui į banką.
3.2.	Pinigų lydraštis. Pinigų perdavimas inkasatoriui.
4.1.	Banko sąskaitos ir mokėjimai.
4.2.	Pavedimai: vietiniai ir tarptautiniai. Administravimas.
5.1.	Kasos tikrinimo atvejai, esant vidinei, išorinei kontrolei, keičiantis darbuotojams.
5.2.	Kasos inventorizacija, aktas.
6.1.	Daiktų keitimo ir grąžinimo taisyklės.
6.2.	Pinigų išmokėjimas klientui už jo grąžintą prekę.
6.3.	Prekės lydimieji dokumentai – PVM sąskaita faktūra, sąskaita faktūra, važtaraštis.
7.1.	Kainodara. Kainodarai įtakos darantys veiksniai. Kainodaros tikslai.
7.2.	Prekybos įmonių kainodaros ypatumai. Kainodaros strategijos. Kainos koregavimas.
7.3.	Prekės pardavimo kainų skaičiavimo seka.
8.1.	Nuostoliai, rūšys, apskaičiavimas.

1.1. Kasos darbo organizavimo taisyklės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas reglamentuoja kasos darbą?
- Kas yra kasininkas? Jo paskyrimo tvarka.
- Kaip užtikrinamas laikomų pinigų saugumas?
- Kokie dokumentai naudojami kasoje?

Užduotys:

1.1.1. Apibūdinti sąvokas:

- Grynieji pinigai –
- Kasa –
- Kasos operacijos –
- Ūkio subjekto vadovas –
- Vyr. buhalteris –

1.1.2. Pažymėti kasos dokumentų pildymui keliamus reikalavimus:

- Pildomi aiškiai, tiksliai, be pribraukymų;
- Suma žodžiais užrašoma;
- Išrašomi tik dviem egzemplioriais;
- Orderiuose nurodomi dokumentai, kurių pagrindu priimami į kasą arba išimami pinigai;

- Pinigai priimami arba išmokami tik dokumentų išrašymo dieną;
- Atspausdinamas kasos kvitas.

1.2. Materialios atsakomybės sutartys, rūšys

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra materialinė atsakomybė?
- Kada dirbantysis tampa materialiai atsakingas asmuo?
- Apibūdinti atskaitingą asmenį.
- Kodėl prekybos įmonėse reikalinga materialinė atsakomybė?
- Kokios yra materialios atsakomybės formos?
- Kokia yra asmens ar kolektyvo padarytų materialių vertybių trūkumo padengimo tvarka?

Užduotys:

1.2.1. Kurie įvardinti teiginiai yra materialiai atsakingo asmens pareigos, o kurie – jo teisės?

- Prašyti administracijos pagerinti darbo sąlygas;
- Saugoti patikėtas vertybes;
- Dalyvauti materialių vertybių inventurizacijoje;
- Nustatyta tvarka apskaityti materialias vertybes, sudaryti ataskaitas;
- Pranešti administracijai apie pavojų vertybių saugumui;
- Prašyti administracijos atlikti materialių vertybių inventurizaciją;
- Priimti materialias vertybes;
- Prašyti administracijos paaiškinti materialių vertybių saugojimo tvarką įmonėje.

1.2.2. Materialiai atsakingo asmens pagrindinės teisės. Nurodyti jas.

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

1.2.3. Materialiai atsakingo asmens pagrindinės pareigos. Nurodyti jas.

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

1.2.4. Pažymėti materialios atsakomybės rūšis, jas apibūdinti:

- Dalinė materialinė atsakomybė _____
- Kolektyvinė materialinė atsakomybė _____
- Visiška kolektyvinė materialinė atsakomybė _____
- Visiška materialinė atsakomybė _____

- Visiška individuali materiali atsakomybė _____
- Neatsako už materialias vertybes _____

1.2.5. Dėl netvarkingo vandentiekio sudrėko prekės. Kad netvarkingas vandentiekis, materialiai atsakingas asmuo raštiškai informavo administraciją. Kas turės atsakyti už padarytą žalą?

- Laikytasi prekių laikymo taisyklių;
- Nesilaikyta prekių laikymo sąlygų.

1.2.6. Švieži vaisiai prarado prekinę išvaizdą ir negali būti parduoti pajamavimo kainomis. Kokie tai nuostoliai, kas juos turi padengti?

1.2.7. Stulpelyje A surašytas materialios žalos atsiradimas, stulpelyje B pateiktas konkrečios žalos pavyzdys. Atrasti atitikmenis.

A	B
Turto netekimo, ar jo vertės sumažėjimo.	Suprastėjo šviežių daržovių išvaizda, ir pajamavimo kainomis šių prekių parduoti nebegalima, todėl keičiama pardavimo kaina. Susidarė prekių perkainojimo skirtumas.
Baudų, kurias darbdavys turėjo sumokėti dėl darbuotojo kaltės.	Pusgaminiui gaminti sunaudota daugiau žaliavos, negu pateikta patvirtintoje kalkuliacinėje kortelėje.
Netinkamo materialių vertybių saugojimo.	Prekės sudėtos ant grindų, papildas vanduo sudrėkino prekes.
Medžiagų pereikvojimo.	Darbuotojas dirbdamas nesilaikė geros higienos praktikos taisyklių, todėl po higienisto patikrinimo įmonei teko sumokėti baudą.
Išlaidų, susidariusių dėl sugadintų daiktų.	Kasos aparato spausdintuvo juostelių praėjimo kanalai užsikimšo popieriaus dulkėmis, todėl reikia keisti spausdintuvą.
Netinkamos materialių vertybių apskaitos.	Nepastebėta, kad išsijungė šaldytuvas, ir atitirpo šaldyti mėsos gaminiai.
Netinkamos piniginių vertybių apskaitos.	Kasos aparato kasoje faktiška pinigų suma mažesnė, negu rodo kasos likutis ataskaitoje (trūksta pinigų kasoje).
Kitokių darbo tvarkos taisyklių, pareiginių ar kitų instrukcijų pažeidimo.	Atlikus inventorizaciją, trūksta prekių.
	Pardavėja pardavė alaus asmeniui, neturinčiam 18 metų, todėl įmonė nubausta pinigine bauda.

1.2.8. Kolektyve dirba trys darbuotojai. Atlikus inventorizaciją, nustatytas 250,09 Lt sumos trūkumas. Paskutinį kartą inventorizacija buvo daryta prieš 6 mėnesius. Du darbuotojai dirbo 6 mėn. Vienas dirbo tik 1 mėn. Apskaičiuokite atlygintinos žalos dalis, tenkančias kiekvienam darbuotojui.

1.2.9. Pažymėti materialios atsakomybės atsiradimo atvejus:

- Žala padaryta tyčia;
- Žala padaryta nusikalstama veika ir nustatyta baudžiamojo proceso metu;
- Žala padaryta nusikalstama veika, bet nenustatyta baudžiamojo proceso metu;
- Žala padaryta, prarandant materialias vertybes, perduotas darbuotojui naudotis darbe;
- Žala padaryta neblaivaus ar apsvaigusio nuo narkotikų ir toksinių medžiagų žmogaus;
- Visiška materialinė atsakomybė numatyta kolektyvinėje sutartyje.

1.2.10. Pažymėti darbuotojo visiškos materialios atsakomybės atsiradimo atvejus:

- Turto netekimas ar jo sugadinimas;
- Žaliavų pereikvojimas;
- Išlaidos, susijusios dėl sugadintų daiktų;
- Sumokėtos baudos, atsiradusios dėl darbuotojo kaltės;
- Netinkamas materialių vertybių saugojimas;
- Netinkama materialių vertybių apskaita;
- Vidaus tvarkos taisyklių nesilaikymas.

1.3. Kasos pajamų orderis

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra kasos pajamų orderis?
- Kokie standartiniai ir papildomi privalomi rekvizitai yra surašomi kasos pajamų orderyje?
- Apibūdinti kasos pajamų orderio juridinį statusą.
- Kodėl kasos pajamų orderis sudarytas iš dviejų skilčių?
- Keliais egzemplioriais išrašomas kasos pajamų orderis?
- Ar galima dokumente taisyti klaidas?

Užduotys:

1.3.1. Pažymėti teisingus pinigų priėmimo į pagrindinę įmonės kasą atvejus:

- Pinigų inkasavimas iš kasos aparato;
- Pirkėjų atsiskaitymas grynaisiais;
- Alimentų priėmimas;
- Atskaitingų asmenų avansų gražinimas;
- Pinigų perkėlimas iš atsiskaitomosios sąskaitos banke;
- Baudų už eismo taisyklių pažeidimus priėmimas;
- Materialiai atsakingų asmenų trūkumų padengimas;
- Kiti pinigų priėmimo atvejai.

1.3.2. Pagal pateiktus duomenis išrašyti kasos pajamų orderį.

1.3.3. Aprašyti pinigų priėmimo į pagrindinę įmonės kasą iš kasos aparato kasų seką.

1.4. Kasos išlaidų orderis

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra kasos išlaidų orderis?
- Kokie standartiniai, papildomi privalomi rekvizitai rašomi kasos išlaidų orderyje?
- Apibūdinti kasos išlaidų orderio juridinį statusą.
- Keliais egzemplioriais išrašomas kasos išlaidų orderis?
- Ar galima dokumente taisyti klaidas?

Užduotys:

1.4.1. Pažymėti teisingus išmokėjimo atvejus iš pagrindinės įmonės kasos:

- Darbo užmokesčio mokėjimas;
- Pinigų persiuntimas į įmonės sąskaitą;
- Alimentų išmokėjimas;
- Avanso išmokėjimas atskaitingiems asmenims;
- Atsiskaitoma tiekėjams už prekes.

1.4.2. Pagal pateiktus duomenis išrašyti kasos išlaidų orderį.

1.5. Pinigų priėmimo kvitas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra pinigų priėmimo kvitas?
- Keliais egzemplioriais yra išrašomas šis dokumentas?
- Ar dokumente galima taisyti klaidas.

Užduotys:

1.5.1. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojami vieną kartą.
Praleisti žodžiai: **grynieji pinigai, tvarka, kartą per mėnesį, už atliktas paslaugas, darbo, gautus grynuosius pinigus, Valstybinėje mokesčių inspekcijoje, vadovo, įmonės, kasą.**

Pinigų priėmimo kvitas – tai dokumentas, kurio pagrindu yra priimami

_____ iš klientų _____ jų namuose ar _____ vietoje. Pinigų priėmimo kvitai yra registruojami _____. Įmonės _____ patvirtinta _____ ne rečiau kaip _____ atskaitingi asmenys turi pristatyti į _____ antruosius pinigų priėmimo kvitus egzempliorius ir pagal juos _____.

1.5.2. Pagal pateiktus duomenis išrašyti grynujų pinigų priėmimo kvitą.

1.6. Kasos knyga

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra kasos knyga?
- Kuo skiriasi kasos knyga nuo kasos operacijų žurnalo?

- Ar galima padarytus kasos knygoje įrašus taisyti?
- Kas kontroliuoja kasos knygos pildymą?

Užduotys:

1.6.1. Paruošti naują kasos knygą pildymui.

1.6.2. Pažymėti teisingų pinigų apskaitai naudojamų dokumentų pavadinimus:

- Kasos pajamų orderis;
- Darbo laiko apskaitos dokumentas;
- Kasos išlaidų orderis;
- Sąskaita faktūra;
- Darbo užmokesčio mokėjimo žiniaraštis;
- Pinigų inkasavimo į sąskaitą banke lydraštis;
- Grynųjų pinigų priėmimo kvitas.

1.6.3. Keliais egzemplioriais kasos knygoje yra atliekami įrašai? Kur panaudojami atliktų įrašų egzemplioriai?

1.6.4. Kasos knygoje atliekami įrašai, remiantis _____.
(užbaigti sakinį)

1.6.5. Užrašyti kasos knygoje pinigų likučio skaičiavimo seką:
_____.

1.6.6. Pagal pateiktus duomenis užpildyti kasos knygą. Išvesti pinigų likutį.

2.1. Kasos aparatų įsigijimas, registravimas

Užduotys:

2.1.1. Apibūdinti sąvokas:

- Aptarnavimo įmonė –
- Aptarnavimo įmonės specialistas –
- Atsakingas asmuo –
- Utilizavimas –
- VMI –
- Kasos aparatų registras –
- Darbo diena –
- Kasininkas –
- Atsiskaitymo forma –
- PVM mokestis –

2.1.2. Apibūdinti kasos aparatų įsigijimo, registracijos tvarką VMI.

2.2. Kasos aparatų kategorijos

Užduotys:

2.2.1. Apibrėžti sąvokas:

- Fiskalinis kasos aparatas –
- Nefiskalinis kasos aparatas –

2.2.2. Apibūdinti specializuotą kasos aparatą.

2.2.3. Apibūdinti kompiuterinę kasos sistemą.

3.1. Techninis pasas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas tai yra techninis pasas?
- Kada yra išrašomas techninis pasas?
- Kas išrašo techninį pasą?
- Kodėl kasos aparatas yra plombuojamas?
- Kas atlieka įrašus techniniame pase?
- Ar galima taisyti padarytas klaidas techniniame pase?
- Techninio paso naudojimo trukmė.

Užduotys:

3.1.1. Pažymėti techniniame pase pateikiamą informaciją:

- Plombos spaudo pavyzdys;
- Žinios apie KA savininką (pavadinimas, adresas) ir KA buvimo vietą (adresą);
- Pasikeitus KA buvimo vietai bei savininką (pardavus, išnuomojus) šie pasikeitimai fiksuojami;
- Sugedus KA, prieš remontuojant ir po remonto techniniame pase yra užrašomi nepanaikinamos atminties skaitiklio rodmenys;
- Skaitiklių rodmenys patvirtinami VMI ir aptarnavimo tarnybos specialistų (pareigos, vardai, pavardės ir parašai);
- Aptarnavimo tarnybos specialisto profilaktinės patikros atlikimas (data, kas atliko, ataskaitos);
- Suma, kuri buvo sumokėta už KA;
- KA techninės galimybės.

3.1.2. Įvardinti techninio paso svarbą, perregistravimo, naujo išdavimo atvejus.

3.2. Ataskaitos

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra ataskaita?
- Kokias žinote ataskaitas?
- Kuo skiriasi KA režimai vienas nuo kito?

Užduotys:

- 3.2.1. Paaiškinti nefiskalinės ataskaitos rekvizitus ir tikslą, kodėl buvo ji atspausdinta.
- 3.2.2. Paaiškinti fiskalinės ataskaitos rekvizitus ir tikslą, kodėl ją būtina atsispausdinti.
- 3.2.3. Atspausdinti periodinę (laikotarpio) ataskaitą. Paaiškinti tikslą.
- 3.2.4. Atlikti nuskaitymą nuo fiskalo.
- 3.2.5. Paaiškinti, kuo skiriasi periodinė ataskaita nuo suminės fiskalinės ataskaitos.

3.3. Kasos operacijų žurnalas

Užduotys:

- 3.3.1. Aprašyti naujo kasos operacijų žurnalo apiforminimą. Pateiktą apiforminimo seką ir kiekvieną sekos eilutę apibūdinti:
- Apiformintas titulinis ir pirmasis lapai –
 - Sunumeruoti ir perverti virvele –
 - Patvirtinti –
- 3.3.2. Išnagrinėti kasos operacijų žurnalo stulpelių pavadinimus ir suskirstyti pardavimus. Įvardinti požymius, pagal kuriuos pardavimai yra detalizuoti.

Požymiai	Pardavimai	Kasos operacijų žurnalo stulpelių numeriai

3.3.3. Kasos operacijų žurnalo lapo paskutinėje eilutėje yra susumuoti ir užrašyti pateiktų stulpelių rodmenys:

- Dienos įplaukos – visos;
- 21 proc. apmokestinta įplaukų suma – iš viso su mokesčiu (Lt) ir mokesčio suma;
- 9 proc. apmokestinta įplaukų suma – iš viso su mokesčiu (Lt), mokesčio suma;
- PVM neapmokestintų įplaukų suma (Lt).

Tame pačiame lape yra neužpildytų, tuščių eilučių. Ar to lapo tuščiuose eilutėse galima daryti įrašus iš bendrosios dienos finansinės fiskalinės ataskaitos? Taip / Ne. Pasirinktą atsakymą pagrįsti.

- 3.3.4. Nepanaikintos atminties skaitiklyje kasos aparatas kaupia informaciją _____ . (užbaigti sakinį).

3.4.2. Apiforminti kontrolinę juostą, paaiškinti saugojimo terminus.

4.1. Pinigų paruošimas inkasavimui

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas ruošia pinigus bankui?
- Kaip ruošiami pinigai bankui?
- Kur sudedami paruošti pinigai?
- Kas apsprendžia lietuviškos valiutos mokumą?
- Kaip atrodo falsifikuota lietuviška valiuta?
- Keliais egzemplioriais pildomas pinigų lydimasis lydraštis?
- Kokie standartiniai ir papildomi-privalomi pinigų lydimą lydraščio rekvizitai?

Užduotys:

4.1.1. Vienoje krūvelėje, maišelyje turi būti nominalų (kupiūrų, monetų) ne daugiau kaip _____.
(užbaigti sakinį)

4.1.2. Sutvarkyti pinigus: piniginių nominalų rūšiavimas, perskaičiavimas, sutvarkymas.

4.1.3. Kaip bankas elgsis, kai inkasavimo maišelyje ras nemokią kupiūrą ar monetą?

4.1.4. Kaip bankas elgsis, kai inkasavimo maišelyje ras padirbtą kupiūrą ar monetą?

4.1.5. Kai banko darbuotojas patikrins pinigus, kuris pinigų lydimasis lydraščio egzempliorius bus atiduotas į įmonės buhalteriją?

4.1.6. Aprašyti pinigų inkasavimo seką iš KA kasos ir tai atlikti praktiškai.

4.2. Pinigų lydimasis lydraštis

Užduotys:

4.2.1. Išnagrinėjus pateiktus „Pinigų lydimą lydraščio“ egzempliorius, atsakyti į šiuos klausimus:

- Kuo skiriasi vienas nuo kito egzemplioriai?
- Ką 1-asis egzempliorius patvirtina?
- Ką 2-asis egzempliorius patvirtina?
- Ką 3-iasis egzempliorius patvirtina?
- Kas yra siuntėjas?
- Kas yra gavėjas?

4.2.2. Užpildyti pinigų lydraštį.

4.3. Pinigų perdavimas inkasatoriui

Užduotys:

4.3.1. Paruošti inkasavimo maišelį.

4.3.2. Paaiškinti pinigų perdavimo inkasatoriui procedūrą bei duomenis surašyti į lentelę.

Lentelėje stulpelyje A pateikti veiksmai atsitiktine tvarka. Vienus veiksmus priskirti inkasatoriui, kitus – materialiai atsakingam asmeniui. Atitinkamu trumpiniu pažymėti veiksmą stulpelyje I / M.

Trumpiniai:

Veiksmas, priskiriamas inkasatoriui, pažymėti – **I**;

Veiksmas, priskiriamas materialiai atsakingam asmeniui, pažymėti – **M**.

A	I / M
Asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą su nuotrauka ir parašo pavyzdžiu.	
Patikrinti inkasatoriaus pateiktus dokumentus.	
Pateikti įgaliojimą vertybių paėmimui.	
Tuščią su tokiu pat numeriu maišelį.	
Patikrinti tuščio maišelio numerį.	
Pareikštinę kortelę.	
Užrašyti pareikštinėje kortelėje atvykimo datą, valandą ir atiduotą pinigų sumą.	
3-iajame lydimojo lydraščio egz. patvirtinti pinigų paėmimą parašu ir asmeniniu spaudu.	
Reikalauti, kad inkasatorius 3-iajame pinigus lydimojo lydraščio egz. pasirašytų ir uždėtų spaudą, patvirtindamas, kad paėmė pinigus.	
Kartu su maišeliu atiduoti 2-ąjį pinigus lydimąjį lydraštį.	
3-iajį pinigus lydimojo lydraščio egz. su atliktais inkasatoriaus įrašais pasilikti sau.	

5.1. Banko sąskaitos ir mokėjimai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra atsiskaitomoji sąskaita?
- Kas reikalinga norint atlikti mokėjimus bankiniu pavedimu?
- Kokios būna atsiskaitomosios sąskaitos?
- Kas yra bankinė kortelė?
- Kokios būna bankinės kortelės?

Užduotys:

5.1.1. Aptarnauti klientą, kai jis už pirkinį atsiskaito bankiniu pavedimu.

5.2. Pavedimai: vietiniai ir tarptautiniai. Administravimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra tarptautinis pavedimas?
- Kas yra vietinis pavedimas?

- Kaip yra apiforminami tarptautiniai pavedimai užsienio valiuta?

Užduotys:

5.2.1. Išrašyti PVM sąskaitą faktūrą, kai atsiskaitoma bankiniu pavedimu.

5.2.2. Atlikti apmokėjimą bankiniu pavedimu, kai klientas perka prekes virtualioje parduotuvėje.

5.3. Tiesioginis diabetas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra tiesioginis diabetas?
- Kodėl tiesioginis diabetas naudojamas nuolatinių sąskaitų apmokėjimui?

Užduotys:

5.3.1. Aptarnauti pirkėją, kai jis atsiskaito tiesioginiu diabetu. Tai atlikti kasos aparatu.

1.1. Kasos tikrinimo atvejai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokias žinote materialias vertybes?
- Kas yra pajamavimas?
- Kaip suprantate inventorizaciją?
- Skirtingos materialios vertybės gali būti rašomos viename inventorizaciniame lape. Ne / Taip. Pagrįsti.
- Kokie yra inventorizacijos tikslai ir uždaviniai?
- Koks įsakymo dėl inventorizacijos turinys?
- Kokius žinote inventorizacijos atlikimo būdus? Kiekvieną iš jų paaiškinti.

Užduotys:

1.1.1. Keičiasi kai kurių prekių pardavimo kainos, atpinga 13 %. Prekių likutis tą dieną, nuo kurios keisis prekių pardavimo kainos.

Prekės pavadinimas	Mato vienetai	Kiekis	Pardavimo kaina, Lt	Naujoji kaina
Pienas past. 2,5 %; 1/500	pak.	59	1,59	
Pienas past. 2,5 %; 1/1000	pak.	53	2,99	
Pienas past. 3,5 %; 1/1500	pak.	45	3,89	
Grietininė nat. 30 %; 1/450	ind.	20	3,99	
Grietinės ir aug. rieb mišin. 25 %; 1/500	pak.	15	3,09	
Grietinės ir aug. rieb. mišin. 15 %; 1/200	ind.	20	2,09	

Apskaičiuoti naujas prekių pardavimo kainas.

Atsakyti į klausimą ir atlikti dar vieną užduotį:

- Kaip buvo nustatyti prekių likučiai?
- Sudarykite prekių perkainavimo aktą.

1.1.2. Skyriuje atlikta inventorizacija. Pažymėti, kuriuo atveju skyriaus rezultatai bus geri:

- Rastas faktiškas prekių likutis didesnis negu dokumentinis prekių likutis. Kas tokiu atveju bus daroma?
- Rastas faktiškas prekių likutis sutampa su dokumentiniu prekių likučiu.
- Rastas faktiškas prekių likutis mažesnis už dokumentinį prekių likutį. Kas tokiu atveju bus daroma?

1.1.3. Aprašyti kasos inventorizacijos eigą.

1.1.4. Inventorizacijos metu aptiktas prekių trūkumas – 949,09 Lt. Apyvarta inventorizaciniu laikotarpiu – 103444,06 Lt. Normuotų nuostolių dydis – 0,9 %. Apskaičiuoti normuotų nuostolių sumą, kurią dengs prekybos įmonė. Kokią sumą reikės dengti materialiai atsakingiems asmenims?

1.2. Užregistruotos informacijos klaidų taisymas: nėra užbaigtas spausdinti kasos kvitas, užbaigtas spausdinti kasos kvitą

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra prekių registravimas?
- Kodėl klaidingo pardavimo, kai užbaigiamas spausdinti kasos kvitas, kasos aparatas netaiso?

Užduotys:

1.2.1. Pagal surašytą klaidų taisymo aktą atlikti įrašą kasos operacijų žurnale.

1.3. Kasos inventorizacija, aktas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kuo skiriasi kasos inventorizacija nuo prekių inventorizacijos?
- Kodėl kasos aparato ekrane pasirodančią informaciją būtina stebėti?
- Kuo skiriasi X ir Z ataskaitų režimai?
- Kokiam režime yra atliekamos kasos operacijos?
- Kodėl X – ataskaitos režimas – yra vadinamas „vadybininko“ režimu?
- Kokias operacijas atlikus atsidaro kasos aparato kasa?

Užduotys:

1.3.1. Atlikti kasos inventorizaciją:

- Atspausdinti X ataskaitą (kurioje matytųsi kasos likutis);
- Susiskaičiuoti kasos aparato kasoje esančius pinigus;
- Sulyginti ataskaitoje esantį likutį su kasos aparato kasoje suskaičiuota pinigų suma;
- Užpildyti pinigų patikrinimo aktą;

- Kas bus daroma su nustatyto kasos likučio pertekliumi?
- Kas bus daroma su nustatyto kasos likučio trūkumu?
- Kada bus rezultatai geri?

2.1. Kasos aparato paruošimas darbui

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas ruošia kasos aparatą darbo dienos pradžioje?

Užduotys:

2.1.1. Apibūdinti šias sąvokas:

- Darbo diena –
- Kasos aparato kasa –
- Kasininkas –
- Vyr. kasininkas –

2.1.2. Lentelės stulpeliuose pateiktos sumos. Kurią iš eilutėje pateiktų sumų apskaitysite kasos aparatu darbo dienos pradžioje? Ką darysite su pinigų pertekliumi ar trūkumu?

Eil. nr.	Kasos aparato kasoje esanti pinigų (faktinė) suma, Lt	Kasos operacijų žurnale užrašytas kasos likutis, Lt	Jūsų sprendimas
1.	756,29	756,14	
2.	756,14	756,14	
3.	756,00	756,14	

2.1.3. Apiforminti kontrolinę juostelę darbo dienos pradžioje.

2.1.4. Ar gali, darbo dienai ruošiant KA, visas procedūras atlikti vienas kasininkas? Taip / ne. Pasirinktą atsakymą pagrįsti.

2.2. Kasos aparato dokumentų sutvarkymas po darbo

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokiuose režimuose yra spausdinamos ataskaitos?
- Kokiame režime yra spausdinama bendroji dienos finansinė fiskalinė ataskaita?
- Kas tai yra suminė fiskalinė ataskaita?

Užduotys:

2.2.1. Pildydami kasos operacijų žurnalą, į vieną stulpelį įrašėte neteisingą skaičių. Kaip taisysite padarytą klaidą?

2.2.2. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojami vieną kartą. Praleisti žodžiai: **suma; bendroje dienos finansinėje fiskalinėje, už grynuosius pinigus, įdėtų, minus, išimtų.**

- Atspausdintoje _____ ataskaitoje kasos likutis yra lygus dienos įplaukų _____ plus _____ pinigų suma, _____ pinigų _____ darbo dienos eigoje.

2.2.3. Reikėjo inkasuoti 1650,00 Lt sumą, o inkasavote 16,50 Lt. Kodėl taip atsitiko? Ką turite dar padaryti?

2.2.5. Atspausdinus kontrolinę ataskaitą, skaitiklio „kasos likutis“ rodmenys – 579,99 Lt, kai Suskaičiavote, kasoje radote 570,57 Lt. Kaip elgsitės šioje situacijoje?

2.2.6. Reikia išimti (inkasuoti) pinigus. Atliktoje kontrolinėje ataskaitoje skaitiklių rodmenys:

- Dienos pardavimas – 4509,98 Lt;
- Dienos pardavimas grynaisiais – 3999,59 Lt;
- Dienos pardavimas bankinėmis kortelėmis – 510,39 Lt;
- Gauta – 200,00 Lt;
- Inkasuota – 45,99 Lt;
- Kasos likutis – 4153,60 Lt.

Kasos aparato kasoje turite palikti darbo dienos pradžioje gautą pinigų sumą. Kokią pinigų sumą turite išimti (inkasuoti)? Kodėl darbo metu buvo išimta (inkasuota) pinigų suma 45,99 Lt?

2.2.7. Pagal bendrojoje dienos finansinėje-fiskalinėje ataskaitoje (a) pateiktų skaitiklių rodmenis užpildyti kasos operacijų žurnalą (b) stulpelį „Pildymas“.

a) Bendroji dienos finansinė- fiskalinė ataskaita:

Šiaulių profesinio rengimo centras Vytauto 267, Šiauliai PVM mok. kodas. LT mokomasis □□	
DIENOS FINANSINĖ-FISKALINĖ	
GT	5883526,99
Įplaukos	5300,29
Kortelėmis	15
	950,99
Grynaisiais	
85	4349,30
Gauta	1
	100,00
Inkasuota	1
	4349,30
Gr.Kasoje	100,00
PVM21%	4499,35
	3813,01A
	686,34A
PVM9%	800,94B
	726,80B
	38,14B
PVM0%	
0,00C	
2013-05-01	Z 12342
22:10	
LTF CD12220065	

b) Kasos operacijų žurnalo skyrius „Kasos operacijų duomenys“, stulpelių pavadinimai ir numeriai.

Kasos operacijų žurnalo stulpeliai		Pildymas
Eil. nr.	Pavadinimas	
1.	Data	
2.	Dienos (Z) ataskaitos Nr.	
3.	Bendrųjų įplaukų skaitiklių (GT) rodmenys (Lt)	
4.	Dienos įplaukos – visos	
5.	Iš jų – grynaisiais pinigais	
6.	Iš jų – be grynųjų pinigų (kortelėmis ir pan.)	
7.	Išmokėta suma (Lt) už grąžintas prekes ir ištaisyta klaidų	
8.	Už supirkta prekes	
9.		
10.	21 proc. apmokestinta įplaukų suma – iš viso su mokesčiu (Lt)	
11.	Mokesčio suma	
12.	9 proc. apmokestinta įplaukų suma – iš viso su mokesčiu (Lt)	
13.	Mokesčio suma	
14.		
15.		
16.	PVM neapmokestintų įplaukų suma (Lt)	
17.		
18.		
19.	Realizacijai nepriskirtų įplaukų suma (Lt)	
20.	Ankstesnis likutis + įdėta dienos pradžioje (Lt)	
21.	Inkasuota (Lt)	
22.	Likutis (Lt)	
23.	Pinigus atidaviau (parašas)	
24.	Įrašą patikrinau, pinigus priėmiau (parašas)	

c) Atsakyti į klausimą:

- Kodėl bendrojoje dienos finansinėje-fiskalinėje ataskaitoje (a), kai kurie skaitikliai ir jų rodmenys pažymėti mėlyna spalva?

2.2.8. Paruošti kasos aparatą darbo dienos pabaigoje pagal pateiktus duomenis:

a) vakarykščiai duomenys:

- bendroji dienos finansinė-fiskalinė ataskaita;

VšĮ Šiaulių DRMC Dvaro 144a, Šiauliai PVM kodas LT441322610 ***mokomasis***	
Apyvarta PK	80 8969,37
Grynais PK	65 7469,37
Bankinėmis Kortelėmis	15 1500,00
Gauta	1 150,00
Inkasuota	1 7469,37
Pinigų suma	150,00

PVM 21 %	7652,45 A 6324,34 A 1328,11 A
PVM 9 %	1316,92 B 1208,18 B 108,74 B
PVM 0 %	0,00 C
GT	0005739622,26
2012-11-01 Z0975 22:05 LTF CD000452 00979	

- kasos operacijų žurnale atlikti įrašai:

Data	Dienos (Z) ataskaitos Nr.	Bendrųjų įplaukų skaitiklių (GT) rodmenys (Lt)	Dienos įplaukos – visos	Iš jų grynaisiais pinigais	Iš jų be grynųjų pinigų (kortelėmis ir pan.)	21 proc. apmokėsinta - įplaukų suma – iš viso su mokesčiu (Lt)	Mokesčio suma	9 proc. apmokėsinta įplaukų suma – iš viso su mokesčiu (Lt)	Mokesčio suma	PVM neapmokėsintų įplaukų suma (Lt)	Ankstesnis likutis + įdėta dienos pradžioje (Lt)	Inkasuo -ta (Lt)	Likutis (Lt)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	10.	11.	12.	13.	16.	20.	21.	22.
2012-11-01	0975	5739622,26	8969,37	7469,37	1500,00	7652,45	1328,11	1316,92	108,74	0,00	150,00	7469,37	150,00

b) rytą pateiktų pinigų suskaičiavimo aprašas.

Kiekis	Nominalas (Lt)	Suma (Lt)
5	1,00	5,00
15	2,00	30,00
20	5,00	100,00
22	0,50	11,00
5	0,20	1,00
20	0,10	2,00
22	0,05	1,10
45	0,02	0,90
10	0,01	0,10
Viso:		

3.1. Daiktų keitimo ir gražinimo taisyklės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas reglamentuoja daiktų keitimą ir gražinimą?
- Kas yra kombinuotoji prekių nomenklatūra?
- Kodėl prekė nepriimama ir už ją negražinami pinigai, jei pirkėjas nepateikia kasos kvito?

Užduotys:

- 3.1.1. Apibūdinti sąvokas:
- Kokybės garantinis terminas –
 - Tinkamumo vartoti terminas –
- 3.1.2. Įvardinti požymius ir pagal juos sugrupuoti prekes į grupes, kurioms būtų galima pritaikyti daiktų grąžinimo ir keitimo taisykles.
- 3.1.3. Tinkamos kokybės maisto produktai grąžinami. Taip / Ne. Pasirinkę atsakymą, jį pagrįskite.
- 3.1.4. Įvardinti visas LR valstybės garantuojamas pirkėjui teises, jei jam yra parduodama atitinkamos kokybės prekė.
- 3.1.5. Iš pateiktų teiginių išrinkti teisingus ir neteisingus teiginius ir paaiškinti, kodėl teisingas ir kodėl neteisingas:
- Vaikiška pižama tinkamos kokybės keičiama ir atgal priimama;
 - Elektrinė buitinė technika nekokybiška remontuojama nemokamai;
 - Prekė nukainota, dėl kokybės defektų keičiama ir priimama;
 - Netinkamos kokybės kosmetika keičiama ir priimama;
 - Prekės ekspertizė atliekama, kai šalys nesutaria dėl defekto atsiradimo priežasties;
 - Už ekspertizės atlikimą sumoka pardavėjas.

3.2. Pinigų išmokėjimas klientui už jo grąžintą prekę

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kuo skiriasi pinigų už grąžintą prekę išėmimo apskaitymas per grąžinimo funkciją nuo pinigų apskaitymo mygtuku „Inkasavimas“?

Užduotys:

3.2.1. Darbo dienos pabaigoje reikėjo inkasuoti (išimti) 275,20 Lt sumą, o inkasavote 27,52 Lt. Aprašyti tolesnius veiksmus šioje situacijoje.

3.2.2. Ką daryti su atspausdintais kasos kvitais:

Atliktas veiksmas	Jūsų veiksmas
Atlikote įdėtą į KA kasą pinigų apskaitymą darbo dienos pradžioje.	
Atlikote grąžinimo funkciją, t. y. grąžinote klientui pinigus už jo grąžintą prekę.	
Atlikote darbo eigoje pinigų inkasavimą (išėmimą), kad būtų užtikrintas pinigų saugumas.	

- 3.2.3. Išsiaiškinus dokumentų įforminimą, klientui atidavus pinigus už grąžintą prekę, pinigų išėmimas iš kasos aparato apskaitomas inkasavimo mygtuku. Atsakyti į šiuos klausimus:
- Kodėl koreguojamas dienos pardavimas?
 - Kodėl koreguojamas dienos pardavimas su PVM 21 %?
 - Kodėl koreguojama PVM 21 % mokesčio suma?
 - Kodėl koreguojamas dienos pardavimas su PVM 9% ?

- Kodėl koreguojama PVM 9 % mokesčio suma?
- Kodėl koreguojama neapmokestinta apyvarta?
- Kodėl nekoreguojama inkasuota suma?

3.2.4. Pagal pateiktus duomenis atlikti korekcijas.

Duomenys iš klaidingo kasos kvito:

Mokama suma apmokestinta PVM 21 % – 150,99 Lt. PVM 21 % suma – 23,03 Lt.

Duomenys iš dienos finansinės-fiskalinės ataskaitos:

Dienos pardavimas – 3700,99 Lt;

Dienos pardavimas grynaisiais – 3600,99 Lt;

Dienos pardavimas bankinėmis kortelėmis – 100,00 Lt;

Apmokestinama PVM 21 % suma su PVM – 900,59 Lt;

Apmokestinama PVM 21 % suma be PVM – 763,21 Lt;

PVM 21 % suma – 137,38 Lt;

Inkasuota suma – 3600,00 Lt.

3.2.5. Surašyti prekės grąžinimo aktą ir sutvarkyti kasos operacijų dokumentus.

3.3. Prekes lydymieji dokumentai – PVM sąskaita faktūra, sąskaita faktūra, važtaraštis

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokie yra prekes lydymieji dokumentai?
- Kas išrašo PVM sąskaitą faktūrą?
- Kas išrašo sąskaitą faktūrą?
- PVM sąskaitoje faktūroje prekės pardavimo kaina rašoma?
- Ką reiškia rekvizitas – PVM mokėtojo kodas?
- Kaip iš prekės, paslaugos pardavimo kainos „išgriebti“ PVM sumą?
- Pirmasis PVM sąskaitos faktūros egzempliorius pagrindžia...
- Antrasis PVM sąskaitos faktūros egzempliorius pagrindžia...
- Trečiasis PVM sąskaitos faktūros egzempliorius pagrindžia...
- Kuo skiriasi sąskaita faktūra nuo PVM sąskaitos faktūros?

Užduotys:

3.3.1. Išrašyti PVM sąskaitą faktūrą, kai klientas atsiskaito grynaisiais, pagal kasos kvitą.

3.3.2. Išrašyti PVM sąskaitą faktūrą, kai klientas atsiskaito bankiniu pavedimu.

3.3.3. Atspausdinti kasos kvitus ir pagal juos išrašyti PVM sąskaitą faktūrą, kai pirkėjas perka prekes, kurių pardavimo kainoje yra standartinis PVM tarifas, perkamoms prekėms taikoma atitinkama nuolaida.

Eil. nr.	Moduliai / užduočių temos
4.2.7.	PARDAVIMŲ IR KOMUNIKACIJOS TECHNOLOGIJOS
1.1.	Pardavimo samprata, filosofija.

1.2.	Gero pardavėjo savybės. Prekybos darbuotojų paplitusios klaidos.
2.1.	Bendravimo procesas, tipai, tikslai. Klausymasis, jo stiliai, trukdžiai ir barjerai.
2.2.	Kalbėjimo poveikis: jutiminės patirtys, hipnozė, kalbos sąstai. Atviri ir uždari, situacijos ir problemos klausimai.
3.1.	Improvizacija bendraujant – pokalbio užmezgimas, palaikymas, baigimas. Pardavimų ciklo modelis.
4.1.	Naudos kalba, pristatant prekę klientui.
4.2.	Efektyvus prekės pristatymas.
4.3.	Klientų poreikiai ir jų išsiaiškinimas. SPIN modelis.

1.1. Pardavimo samprata, ideologija

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra prekyba?
- Kas yra prekė?
- Kas yra pardavimas?
- Kuo skiriasi noras nuo poreikio?
- Apibūdinti konkurencijos lygius prekyboje.
- Kodėl būtina segmentuoti rinką?
- Kokie yra rinkos segmentavimo požymiai?
- Kokiomis savybėmis turi pasižymėti, išskirti rinkos segmentai?

Užduotys:

1.1.1. Žmogus jam reikalingus daiktus gali išmainyti, pasigaminti pats arba laukti, kol kas nors duos (pvz., išmalda). Kaip manote, kuris iš šių būdų yra efektyviausias, t. y. kada žmogus savo poreikius galės patenkinti greičiausiai?

1.1.2. Žemiau pateiktas norų ir poreikių sąrašas. Pliuso ženklą (+) pažymėkite, ką galima priskirti norams, o ką – poreikiams.

Prekės pavadinimas	Poreikis	Noras
Miegas		
Alkis		
Poilsis paplūdimyje		
Šilta pūkinė striukė		
Sumuštinis su kumpiu ir sūriu		
Stiklinė geriamojo vandens		
Stiklinė natūralių apelsinų sulčių		
„Mercedes“ automobilis		
Dantų valymas		
Dantų balinimas		

1.1.3. Ar teisingas teiginys? Paaiškinti teisingus teiginius.

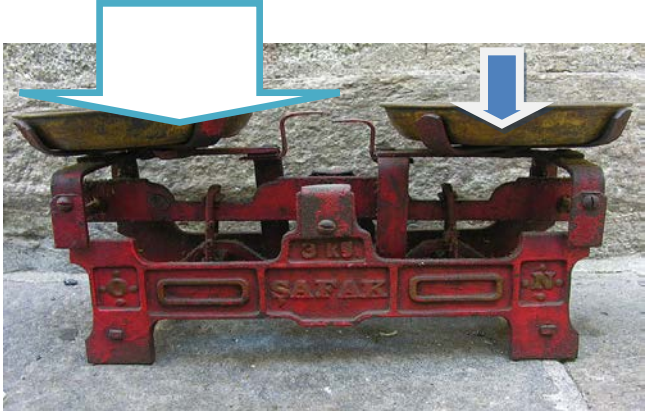
- Poreikis nuo noro skiriasi tuo, kad poreikis gali būti vienas, o norų poreikiui tenkinti gali būti labai daug.

- Įsigytas nuosavas būstas tenkina dvasinius žmogaus poreikius.
- Žmogus savo poreikius gali patenkinti, įsigydamas įvairius objektus, daiktus, atlikdamas kokį nors veiksma.
- Straipsnis laikraštyje apie Lietuvos ekonominę situaciją gali būti vertinamas kaip produktas.
- Raganų kalnas Juodkrantėje yra prekė.
- Prekės teikiama naudą visi žmonės vertina vienodai.
- Jei vartotojo pasitenkinimas, suvartojus prekę, yra žemas, jis apie tai papasakoja kitiems.
- Mainai yra svarbiausia prekybos sąlyga.

1.1.4. Atlikti rinkoje dirbančių tiesioginių konkurentų tyrimą.

Sudaryti:

- Jums žinomų tiesioginių konkurentų sąrašą, ir suskaičiuoti _____ kiekį;
- Suskaičiuoti, kiek darbuotojų parduoda prekes atskirai pas kiekvieną konkurentą; Susumuoti bendrą pardavėjų _____ kiekį;
- Suskaičiuoti pasirinktos parduotuvės darbuotojų, parduodančių prekes, _____ skaičių;
- Atlikti bandymą: didesnį skaičių padėti ant svarstyklių kairės lėkštės, o ant dešinės – mažesnį skaičių;

Konkurentų pardavėjai	Pasirinktos parduotuvės pardavėjai
	

- Apibūdinti gautą rezultatą;
- Apibūdinti pardavėjo svarbą šioje situacijoje.

1.1.5. Įvardinti priežastis, kodėl būtent Jūsų pasirinktoje parduotuvėje pirkėjas turi pirkti šaldytuvą „Samsung Siede-By Siede“. Kiekvieną užrašytą priežastį paaiškinti.

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Po to, kai įvardinote visas Jums žinomas priežastis, vieną ganėtinai svarbią priežastį tikrai pamiršote: **pirkėjo pasitikėjimą pardavėju, kaip organizacijos atstovu.** Šią savybę taip pat paaiškinti.

1.1.6. Paaiškinti teiginį: „Pardavėjų rankose sutelkta didžiulė galia“.

1.2. Gero pardavėjo savybės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra pardavėjas?
- Kas formuoja pardavėjo įvaizdį?
- Kodėl pardavėjo įvaizdis yra svarbus?
- Apibūdinti pozityvų požiūrį į aplinkoje vykstančius reiškinius.
- Apibūdinti negatyvų požiūrį į aplinkoje vykstančius reiškinius.

Užduotys:

1.2.1. Lentelės stulpelyje A įvardintos gero pardavėjo savybės. Stulpelyje B rasti atitikmenį.

Pardavėjo		Atsakymas Pvz.: 2, C	Pardavėjo	
Eil. nr.	Savybės		Eil. nr.	Apibūdinimas
1.	Tikėjimas parduodama preke		A.	„Bambeklio“ niekas nemėgsta. Be to, toks žmogus atstumia pirkėjus.
2.	Noras ir pasirengimas dirbti pardavėju		B.	Jei darbe pardavėjui sekasi, tai iš karto atsiranda „žmonės krabai“, kurie tempia dirbantįjį žemyn. Tai žmonės – pavyduoliai, jie nori nuvilti, pakirsti sparnus, esant sėkmei.
3.	Teigiamas (pozityvus) požiūris		C.	Įdomus pirkėjui kaip pašnekovas ir žino prekių svarbiausias charakteristikas.
4.	Fizinės savybės		D.	Puiki sveikata, nes ilgos darbo valandos, sunkus fizinis darbas.
5.	Savo produkto žinojimas		E.	Parduotuvėje, kas parduodama, tą ir pirkti.
6.	Mokėjimas susitelkti darbui		F.	Spaudimas iš pirkėjų pusės – atsisakymai ir įvairūs pretekstai nepirkti, įžeidinėjimai, iš konkurentų pusės – įžūlūs išsišokimai.
7.	Sąžiningumas		G.	60 proc. sandorių įvyksta tik iš penkto karto. 4 proc. įvyksta tik iš pirmo karto. Kad žmogus pirktų prekę, vidutiniškai jam reikia devynių įspūdžių apie prekę bei įmonę.
8.	Atkaklumas		H.	Mandagus, paslaugus, dėmesingas.
9.	Rūpinimasis pirkėju		I.	Pirkėjui visada malonu, kai nuoširdžiai gilinamasi į jo

				padėtį, juo rūpinamasi, atidžiai išklausoma, kad pardavėjas atsakingas už savo veiksmus, drausmingas, tausoja jo laiką.
10.	Kitos asmeninės savybės		J.	Kiekvienas žmogus pats savo elgesiu kuria reputaciją, atsakingas už materialias vertybes.

1.2.2. Pardavėjas geba atsakyti į žemiau pateiktus klausimus. Apie kokią darbuotojo savybę čia kalbama?

- Kaip įranga dirba, funkcionuoja?
- Kuo prekė naudinga pirkėjui?
- Kuo pirkėjo išsirinkta prekė skiriasi nuo tokių pat produktų, esančių rinkoje?
- Kaip taisomas ir kokios garantijos?

1.2.3. Apie kokią pardavėjo savybę kalbama?

Pasistengti, kad mintis, jog darbdavys norės viską sužinoti apie Jus, kaip apie būsimą darbuotoją, nekeltų baimės, įsidarbinus kitoje įmonėje.

1.2.4. Parašyti refleksiją, kurioje būtų atsakyta „Koks aš būsiu pardavėjas?“.

1.3. Prekybos darbuotojų paplitusios klaidos

Užduotys:

1.3.1. Užpildyti lentelę, sudarytą iš dviejų stulpelių. Pirmame stulpelyje surašyti Jūsų žinomos parduotuvės privalumai. Kitame stulpelyje surašykite šalia esančių konkurentų privalumus. Situaciją analizuoti ir pateikti išvadas.

Pasirinktos prekybinės įmonės privalumai	Šalia esančių konkurentų privalumai
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

Išvados:

- 1.3.2. Išsirinkti iš pateiktų teiginių teisingus, juos pažymėti ir paaiškinti. Kodėl teisingas?
- Parduotuvės visiškai priklauso nuo klientų (a);
 - Kai parduotuvėje trūksta pinigų, savininkas nubėga namo, sudaužo „kiaulę-taupyklę“ ir taip išsprendžia trūkstamų pinigų klausimą (b);
 - Pirkėjas privalo pardavėją sužavėti savo išvaizda (c);
 - Mokėjimas pateikti dalykiškų klausimų (d);
 - Jeigu produktas naudingas Jūsų pirkėjui, tai kodėl jo nepasiūlius jo draugams (e);
 - Kalbėjimas su klientu seksualinės orientacijos klausimais (f);
 - Konkurentų kritika (g);
 - Pripažinti konkurento buvimą (h).

1.3.3. Iš pateiktų teiginių išsirinkti teisingą:

- Pardavėjo pareiga – sudominti pirkėją turimu produktu, parodyti naudą, kurią gaus pirkėjas juo naudodamasis.
- Sudominti pirkėją, verčiant jį pirkti, kad jis būtinai pirktų tą prekę.

1.3.4. Pateikti 5 pavyzdžius negatyvių veiksnių, pasireiškiančių darbe.

--

1.3.5. Atsakyti į dažniausiai pirkėjų užduodamus klausimus. Jei šalia klausimo skliausteliuose įrašyta prekė, tai apie tą prekę ir klausia pirkėjas.

Kaip prekė funkcionuoja (šaldytuvas, turintis „No Frost“ sistemą).
Iš kokių ingredientų sudaryta prekė? (ruginė duona)
Kuo naudingas pirkėjui biojogurtas? (3,5 % riebumo, su miško uogomis, „Pieno žvaigždės“, 450 g)
Kuo sterilizuotas pienas skiriasi nuo pasterizuoto pieno?
Kuo yra unikalus ar ypatingas vaisius kertuotis?
Kuo ypatinga vasarinė palaidinė iš medvilnės pluošto?
Ką galite pasakyti apie ekologiškų maisto produktų kainas? Kodėl jos yra ganėtinai aukštos?
Kodėl ši prekė tiek sveria / tokios spalvos / tokios formos? Cukrus išfasuotas po 5 kg; palaidinė rožinės spalvos; taurė „tulpės“ formos)
Ką slepia pavadinimas „Pelėsinis sūris“?
Kur prekė gaminama ir kodėl ten gaminama? (avalynė pasiūta Kinijoje)

Kaip prekę reikės pataisyti ir kokios garantijos suteikiamos parduodamai prekei? (buitiniam šaldytuvui).

1.3.6. Pateikti 3 pavyzdžius, iš kurių būtų matyti, kad pardavėjas rūpinasi pirkėju.

1.3.7. Kodėl žmogus, kitam žmogui trukdantis atsiskleisti darbe, yra vadinamas „krabu“?

1.3.8. Atlikti užduotį, susijusią su nenoru išklaudyti pirkėjo. Pateikti išvadas.

1.3.9. Atlikti užduotį, susijusią su pirkėjo raginimu „Pirk, pirk.“ Pateikti išvadas.

1.4. Pirkėjų tipai. Pirkėjų lūkesčiai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kuo skiriasi klientas nuo pirkėjo?
- Kas yra lūkestis?
- Kuo skiriasi nuolatinis pirkėjas nuo lankytojo?
- Kuo išskirtinis pirkėjas su vaiku?
- Kas yra segmentavimas?
- Kas yra potencialus pirkėjas?

Užduotys:

1.4.1. Pirkėjai segmentuoti pagal tam tikrus požymius. Pateiktus požymius (stulpelis „Grupės“) sugrupuoti į keturias stambias grupes, kurių pavadinimai pateikti paveikslėlyje „Vartotojų požymių grupės“ ir surašyti į stulpelį „Pogrūpiai“. Stulpelyje „Pirkėjų pavyzdžiai“ pateikti konkrečių pavyzdžių.

Požymiai		Pirkėjų pavyzdžiai
Grupės	Pogrūpiai	
Amžius		
Lytis		
Rasė		
Tautybė		
Pajamos		

Išsilavinimas		
Užsiėmimas		
Šeimos dydis		
Religija		
Socialinė klasė		
Regionas		
Miestas		
Kaimas		
Klimatas		
Gyvenimo stilius (pomėgiai)		
Asmenybė		
Prekės vartojimo intensyvumas		
Lojalumas prekės ženklui		
Pirkimo motyvai		

Vartotojų požymių grupės

1.4.2. Paaiškinti, kuo ypatingas pirkėjų aptarnavimas pagal jų poelgi.

Pirkėjai pagal jų poelgi	Aptarnavimas
Aktyvūs pirkėjai	
Pasyvūs pirkėjai	

1.4.3. Ko tikisi skirtingo tipo pirkėjai iš prekybininkų. Įvardinti lūkesčius.

Pirkėjai	Lūkesčiai	Aptarnavimas
Senjorai		
Moterys		
Vaikai		
Turkai		
Daug uždirbantieji		
Aukštasis išsilavinimas		
Dirbantieji		
Pensininkai		
Musulmonai		
Vidutinės klasės		
Europiečiai		
Miestiečiai		
Kaimiečiai		
Šiauriečiai		

Pietiečiai		
Kolekcininkai		
Turistai		
Fiziologinius poreikius tenkinantys pirkėjai		
Ištikimi lietuviškajam gamintojui		
Girtas klientas		
Klientas su vaikais		
Užsieniečiai		

1.4.4. Apibūdinti pirkėją – fizinį asmenį; juridinį asmenį.

1.4.5. Kad pirkėjas taptų potencialiu pirkėju, jis turi atitikti tam tikrus reikalavimus. Šiam posakiui tinkančius teiginius pažymėti ir apibūdinti.

- Kam skirti laiko verbuojant pirkėją, kad jis pirktų svetainės baldus, jei jam to nereikia.
- Pardavimas atsiranda tada, kai pirkėjui atsiranda poreikis nusipirkti vieną ar kitą prekę.
- Noras ir poreikis – skirtingi dalykai.
- Pardavėjas sudomina pirkėją siūlomu produktu, mokėdamas efektyviai pristatyti prekę.
- Finansinės galimybės įsigyti prekę.
- Ar pardavėjas nurodė savo produkto privalumus, kurie padėtų pirkėjui apsispręsti dėl jo reikalingumo.

2.1. Bendravimo procesas, tipai, tikslai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra bendravimas?
- Kokie bendravimo tipai Jums yra žinomi?
- Kodėl gebėjimas bendrauti yra viena svarbiausių žmogaus savybių?
- Kaip bendravimas siejasi su jausmais?
- Kaip suprantami bendravimo signalai?
- Kaip formuojami bendravimo įgūdžiai?
- Įvardinti bendradarbiavimo tikslą.

Užduotys:

2.1.1. Pakomentuoti pateiktas „auksines mintis“ apie bendravimą.

- Mes nė vienas nemokam būti vienas.

Justinas Macinkevičius

- Žmonės yra sukurti vieni kitiems.

Aurelijus

2.1.2. Lentelės stulpelyje A surašyti bendravimo rodikliai, turintys įtakos bendravimo efektyvumui, o stulpelyje B reikia atrasti atitikmenį (rodiklio apibūdinimą).

Rodikliai		Atsakymai Pvz.: 3, A	Apibūdinimas	
Eil. nr.	Įvardinimas		Eil. nr.	Rodiklio emė
1.	Verbalinis bendravimas		A.	parodyti, kad pašnekovą suprantame, rūpinamės. Pašnekovų nediferencijuoti pagal amžių, lytį, tradicijas, socialinę aplinką.
2.	Kūno kalba		B.	nekeisti balso tono, neižeidinėti, laikytis atstumo.
3.	Gebėjimas kurti santykius ir prisiderinti prie pašnekovo		C.	pokalbio partnerį palenksti į savo pusę, įtikinti pakeisti savo nuomonę.
4.	Mokėjimas daryti poveikį pašnekovui		D.	valdyti savo kūną. Stebėti ir suprasti pašnekovo kalbą.
5.	Dalykinių ir kasdienių bendravimo ir etiketo taisyklių bei normų žinojimas		E.	gebėjimas gauti informaciją, surinkti faktus, užduodant įvairius klausimus ir atidžiai klausant. Nuoseklus, aiškus informacijos pateikimas pašnekovui. Klausantis rodyti, kad tai Jus domina.

2.1.3. Iš pateiktų teiginių ir žodžių išrinkti bendravimo tikslus. Tinkamą teiginį pažymėti +.

Teiginiai, žodžiai	Bendravimo tikslas
Savigarbos	
Saugios aplinkos	
Suprasti kitus	
Informuoti	
Draugystė	
Pasiekti, kad klausytojas pradėtų daryti tai, ko Jūs norite	
Ištikimybė	
Būti suprastam	
Savęs tobulinimo	
Gauti pritarimą	
Pasiekti bendrą supratimą	
Kūrybiškumo	

2.1.4. Žodinio bendravimo įgūdžiai priklauso nuo

- Klausimų uždavimo:

Kas tai yra uždari klausimai? Kada jie yra naudojami? Sugalvoti ir užrašyti 5 uždarus klausimus.

Kas tai yra atviri klausimai? Kada jie yra naudojami? Sugalvoti ir užrašyti 5 atvirus klausimus.

Kas tai yra zonduojantys klausimai? Kada jie yra naudojami? Sugalvoti ir užrašyti 5 zonduojančius klausimus.

Kas tai yra alternatyvūs klausimai? Kada jie yra naudojami? Sugalvoti ir užrašyti 5 alternatyvius klausimus.

Kas tai yra nukreipiantys klausimai? Kada jie yra naudojami? Sugalvoti ir užrašyti 5

nukreipiamus klausimus.

Kas tai yra jungiamieji klausimai? Kada jie yra naudojami? Sugalvoti ir užrašyti 5 jungiamuosius klausimus.

- Gebėjimo klausytis (užduotys bus pateiktos skirsnyje 2.2.);
- Pokalbio apibendrinimo.

2.1.5. Kas yra pokalbio apibendrinimas? Apibendrinimo būdai yra surašyti lentelės stulpelyje A, o stulpelyje B atrasti atitikmenis (pokalbio apibūdinimo tikslas).

A		Atsakymas Pvz.: 3, A	B	
Eil. nr.	Apibūdinimo būdas		Eil. nr.	Tikslas
1.	Pasitikslinimas		A.	Pašnekovo jausmų supratimas ir įvardinimas. Jų metu reikia: - vengti interpretacijų ir spėjimų; - sakyti tik tai, ką pašnekovas išreiškė žodžiais ir veiksmais.
2.	Perfrazavimas		B.	yra esmės apie pašnekovo elgesį, mintis, jausmus išsakymas savais žodžiais pašnekovui: - padeda suprasti situaciją; - nustato svarbiausias pokalbio temas; - sujungia pokalbio dalis.
3.	Apibendrinimas		C.	tai pašnekovo minčių esmės pakartojimas savais žodžiais ir: - padeda atidžiai klausytis; - parodo, kaip buvo suprastas pašnekovas; - suteikia progą pašnekovui patikslinti informaciją. Trumpas, konkretus, svarbiausi faktai, išdėstomi savais žodžiais. Galimos formuluotės: „Kaip Jus suprantu“, „Panašu, kad turite daug idėjų“...
4.	Jausmų atspindėjimas		D.	- užtikrina supratimo kokybę; - padeda išlaikyti kontaktą; - pašnekovas jaučiasi užtikrinčiau ir saugiau, nes jis yra suprastas.

2.1.6. Lentelėje surašytos bendravimo kliūtys. Viename stulpelyje įrašyti kliūčių apibūdinimą, jį išsirinkti iš žemiau pateiktų apibūdinimų, o kitame stulpelyje pateikti pavyzdžių.

Bendravimo kliūtys	Apibūdinimas	Pavyzdžiai
Fizinės		
Psichologinės		
Semantinės		

A. Žodžiai ir simboliai retai kada turi vienintelę reikšmę. Klausytojas tokiu atveju interpretuoja. Kaip supranta vadovas, taip nesupras darbininkas.

B. Asmeninių idėjų skirtumas tarp bendraujančių žmonių. Emocijos, socialinės vertybės ir pareigybių organizacijoje skirtumas gali prisidėti prie tokio tipo kliūčių.

C. Atstumas, laiko trūkumas, triukšmas, mechaninių komunikacinių technologijų gedimas.

2.1.7. Praktinė užduotis. Pokalbis dviese. Tema – rinkoje pasirodžiusi nauja prekė. Panaudoti klausimų tipus, klausymąsi, pokalbio apibūdinimą, vengti bendravimo kliūčių.

2.1.8. Aptarti pateiktus aforizmus:

- Su žmonėmis negalima bendrauti be meilės taip, kaip negalima elgtis neatsargiai su bitėmis. Tokia bičių savybė, kad jeigu su jomis pradėsi nepagarbiai elgtis, tai ir joms pakenksi, ir sau. Tas pats ir su žmonėmis.
- Ieškok žmonėse visada gerųjų pusių, o ne blogųjų. Kad kiekvieną dieną tavo meilė žmonijai pasireikštų kuo nors.
- Žodis – minčių reiškimo būdas ir gali tarnauti žmonių suartinimui ar išskyrimui, todėl ir reikia atsargiai su juo elgtis.
- Žodis gali pasitarnauti meilei, gali pasitarnauti ir neapykantai bei nesantaikai. Saugokis tokio žodžio, kuris gali tarnauti nesantaikai tarp žmonių, sukelti neapykantą.

2.1.9. Surašyti lentelėje neverbalinės kalbos tipai. Parašyti, ar tai svarbu bendravime ar ne. Praktiškai pademonstruoti.

Neverbalinis bendravimas	Taip	Ne
Stovėseną		
Rankos		
Delnai		
Rankos paspaudimas		
Galva		
Veido išraiška		
Akys		
Kalba		
Sėdėjimas		

2.1.10. Žmogus perduoda ir priima informaciją verbaline ir neverbaline kalba. Stulpelyje A parašytas bendravimo tipas, stulpelyje B atrasti atitikmenį.

A		Atsakymas	B	
Eil. nr.	Bendravimas		Eil. nr.	Informacijos perdavimas %
1.	Informacija perduodama kūno kalba		A.	37,5
2.	Informacija perduodama intonacija		B.	7,5
3.	Informacija perduodama žodžiais		C.	55

2.1.11. Kas sudaro neverbalinį bendravimą:

- _____
- _____

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

2.1.12. Apie ką parašyta?

- Žmogaus kūnas visą laiką siunčia jį suprantantiems žmonėms informaciją, parodydamas jo nuotaiką, nusiteikimą, sutikimą ar nesutikimą, domėjimąsi ar nesidomėjimą kuo nors.

2.1.13. Paaiškinti pateiktus teiginius, kodėl taip yra:

- Dauguma konfliktų kyla tarp žmonių, nes neatitinka jų gauta verbalinė (žodžiai) ir neverbalinė (tai, ką jie mato) informacija.
- Neverbalinis bendravimas vyksta tarsi nepriklausomai nuo mūsų, todėl jis yra pavojingas.
- Kūnas nevalingai išduoda pašnekovui tai, ką mes suvokiame arba galvojame, netgi jeigu mes bandome nuslėpti informaciją.
- Neverbalinis bendravimas yra svarbus ir kartu pavojingas.

2.1.14. Kokiais rodikliais yra apibūdinamas balsas? Reikalingus rodiklius pabraukti ir paaiškinti, kaip tai supranta pašnekovas.

Aiškumas, mimika, tembras, laikas, garsas, tempas, tonas, tyła, pauzė.

2.1.15. Ką duoda žemiau įvardinti dalykai:

- kvėpavimo pratimai;
- greitakalbės pratimai;
- išraiškingas ir garsus knygų skaitymas.

2.1.16. Kaip vadinami veido judesiai, atskleidžiantys žmogaus išgyvenimus, nuotaikas, būseną?

2.1.17. Mimika išreiškia emocijas. Stulpelyje A yra surašyta lūpų būseną, formos. Stulpelyje B atrasti atitikmenį, rodantį žmogaus emocijas.

A		Atsakymas Pvz.: 1, C	B	
Eil. nr.	Lūpų būseną		Eil. nr.	Reikšmė
1.	Tvirtai suspaustos		A.	gerą nuotaiką, draugiškumą.
2.	Įtemptos, žemyn nuleistais kampučiais		B.	viršenybę pašnekovo atžvilgiu.
3.	Šypsena		C.	gilų susimąstymą.
4.	Šypsena su pakeltais antakiais		D.	abejojimą arba sarkazmą.

2.1.18. Kas sudaro žvilgsnį?

2.1.19. Kada keičiasi vyzdžiai?

2.1.20. Akių kontakto nebuvimas susijęs su _____ .

(užbaigti sakinį)

2.1.21. Intensyvus akių kontaktas reiškia _____ .
(užbaigti sakinį)

2.1.22. Užsitęsęs akių kontaktas rodo _____ .
(užbaigti sakinį)

2.1.23. Drovūs žmonės žiūri paprastai _____ pokalbio
(įrašyti praleistą žodį ir / ar skaičių)

2.1.24. Dalykinio pokalbio metu koks žvilgsnis signalizuoja rimtą nusiteikimą

(užbaigti sakinį)

2.1.25. Kokius žinote kūno gestus pagal reikšmes?

2.1.26. Liečiamas veidas, kaklas. Koks tai gestas?

2.1.27. Pateikti gestai: sukryžiuotos rankos ant krūtinės, sukryžiuotos kojos sėdint ar stovint. Tai _____ gestai. (įrašyti praleistą žodį).

2.1.28. Rankos ant klubų, tai _____ .
(užbaigti sakinį)

2.1.29. Aprašyti atsipalaidavimo pozą:

2.1.30. Apie ką parašyta – minimalus priimtinas atstumas tarp mūsų ir kitų žmonių.

2.2. Klausymasis, jo stiliai, trukdžiai ir barjerai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra klausymasis?
- Kokius žinote klausymosi būdus?
- Kas yra klausymosi stiliai?
- Kokius žinote klausymosi stilius?
- Kas lemia efektyvų klausymąsi?

Užduotys:

2.2.1. Pateiktus klausymo stereotipus apibūdinti:

- Klausymas yra natūralus procesas;
- Girdėjimas nesiskiria nuo klausymo;
- Visi klausytojai, dalyvaujantys toje pačioje situacijoje, priima tą patį pranešimą;

- Mokyti klausyti – tai visų pirma mokyti stebėti, pamatyti, išgirsti, pajusti, atkreipti dėmesį į tai, ko anksčiau nepastebėdavai.

2.2.2. Kas yra aprašyta?

- Reikia kantrybės, užsispyrimo ir koncentracijos, bet tai labai vertingas bendravimo įgūdis. Reikia rodyti, kad dalyvaujate pokalbyje ir kad jums įdomu, apie ką jūs kalbatės. Teisingai naudodami akis, kūną, balsą, parodote pašnekovui, kad šiuo metu jis yra svarbiausias.

2.2.3. Pateikti du klausymosi būdai. Jums reikia parašyti, koks klausymosi būdas yra aprašytas.

Klausymosi aprašymas, taip elgiasi klausantysis	Būdas
- HM...HM...technika; - minties pakartojimas; - patikslinimas; - jausmų atspindėjimas.	
- ignoravimas; - įkyrus klausinėjimas; - hipotezių kėlimas; - vertinimai.	

2.2.4. Klausymosi įgūdžių sritys yra keturios. Stulpelyje A įvardinti klausymosi aprašymai, stulpelyje B reikia atrasti atitikmenį, patvirtinantį įgūdžių sritį.

A		Atsakymai Pvz.: 2, A	B	
Eil. nr.	Aktyvaus klausymosi aprašymas		Eil. nr.	Klausymosi įgūdžių sritys
1.	- Išlikti santūriam ir nedominuoti pokalbio metu; - reguliuoti tempą, bet pašnekovo nestumti; - nepertraukinėti, neužbaiginėti sakinių vietoj pašnekovo; - neprarasti susidomėjimo; - kalbant su lėtai ar nerišliai kalbančiais, išlikti ramiam; - nesiblaškyti.		A.	patvirtinantis klausinėjimas
2.	- Išlikti nešališkam; - stengtis pasižiūrėti į situaciją pašnekovo akimis; - neleisti, kad jūsų mintys kliudytų pašnekovo mintims; - prieš vertinant pašnekovo mintis, įsitikinti, kad jį supratote; - būti pasirengusiam sužinoti trečios šalies nuomonę.		B.	parodymas, kad supratote
3.	- Patikrinti datas, valandas, skaičius, bet kokių techninių terminų supratimą; - patikrinti informacijos		C.	objektyvumas

	šaltinius; - nepasikliaukite atmintimi, užsirašykite; - pasitikrinkite, ar teisingai supratote.			
4.	- Rodyti susidomėjimą, žiūrėti į akis, linksėti galva; - naudokite tinkamą mimiką ir kūno kalbą; - nuraminkite, sakydami „supratau“; - kartokite pagrindines frazes, kurias naudojo pašnekovas; - jei yra galimybė, paprašykite, kad duotų jums laiko užsirašyti, jog nieko nepražiopsotumėte.		D.	kantrybė

2.2.5. Išanalizuoti pateiktas lietuvių liaudies patarles:

- Turime dvi ausis ir vieną burną, kad daugiau klausytume.
- Pro vieną ausį įėjo, pro kitą išėjo.
- Daug girdėk, mažai šnekėk.
- Žodį paleidęs, nesulaikysi.
- Žodis žvirbliu išlekia, o jaučiu sugrįžta.
- Iš balso pažinsi paukštį.
- Koks balsas, toks ir aidas.
- Pagal drabužį sutinka, pagal protą palydi.

2.2.7. Išrinkti blogus įpročius klausymosi metu, paaiškinti, kodėl taip daryti negalima.

Įpročiai ir kita	Blogai	Kodėl?
Pasiduoti emocijoms		
Pasirinkti tinkamą aplinką		
Susikaupti ir būti atkakliam		
Spręsti pagal turinį, o ne pagal pateikimą		
Galvoti apie save ir savo reikalus		
Turėti išankstinę nuostatą ir neklausyti pašnekovo		
Pertraukinėti		
Praktikuotis		
Leisti nuklysti savo mintims		
Keisti pokalbio temą		
Ignoruoti tuos, kuriems nejaučiame simpatijos		
Nekontaktuoti su pašnekovu kūno kalba, veido išraiška, rankų judesiais.		

Klausti, norint patikslinti, ar suprasta.		
---	--	--

2.2.1. Testas: „Ar mokate klausytis?“.

2.3. Kalbėjimo poveikis: jutiminės patirtys, kalbos spąstai. Alternatyvos, paslėpti klausimai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Ar kalbėjimo technikomis galima manipuliuoti?
- Kas tai yra NLP?
- Kas tai yra paslėptas klausimas?
- Kas yra alternatyva ir kada ji yra pateikiama?

Užduotys:

2.3.1. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojami vieną kartą.

Praleisti žodžiai: **nurodyti keletą, mąstymas ir bendravimas, programuoti, kitus, sunkumų, pačiu save, psichologinius, elgesį, julsėmis, bendravimo, informacija, pereina, reprezentuojama, vertybės, dvasinę būseną.**

- (NLP) Neurolingvistinio programavimo esmė išaiškinti, kas _____ veikia kartu, taip pat ir _____ būdų, kaip išvengti _____ šiose abiejose srityse. NLP taip pat siūlo, kaip galima _____ ir _____, ir _____, jei siekiama tobulėti ir įveikti _____ barjerus. NLP _____ modelis pagrįstas _____ – matome, girdime, liečiame, uodžiame, ragaujame. _____ per tam tikrą filtrą, kad po to būtų _____ sąmonėje. Filtre glūdi mūsų _____, patirtys, įsitikinimai. Tai atveda į tam tikrą _____, kuri veikia mūsų _____.

2.3.2. Kas veikia žmogaus dvasinę būseną?

2.3.3. Testas: „Kaip žodžiai veikia žmogų?“.

2.3.4. Dvasinė žmogaus būseną veikia jo _____ .
(užbaigti sakinį)

2.3.5. Bendraujant negatyvią aplinką formuoja žodelis „ne“. Lentelės stulpelyje A pateikti sakiniai su žodeliu „ne“. Stulpelyje B formuluoti sakinį taip, kad būtų pasakoma, kas ir kaip mums atrodo turi būti, o ne tai, ko būti neturi.

A	B
Negrižk per vėlai	
Neužmiršk dokumentų	
Nepasakok kitiems	
Nežaisk su degtukais	
Nešviežias produktas	
Neturiu gražos	
Neskanus tortas	
Nesigulk per vėlai	

Ne laiku atėjote	
Netriukšmaukite	
Negaliu Jūsų aptarnauti	
Neskanus produktas	
Ne vietoje padėtas daiktas	
Nesilieskite prie vitrinės langų	
Neturiu laiko	
Netiesą sakote	

2.4. Situacijos ir problemos klausimai

Užduotys:

- 2.4.1. Apibūdinti atvirus ir uždarus klausimus. Kada jie yra sudaromi?
- 2.4.2. Kokio tipo klausimai padeda išsiaiškinti esamą padėtį? Kada jie yra pateikiami?
- 2.4.3. Kokio tipo klausimai atskleidžia trūkumus, sunkumus tos srities, kurioje siūloma idėja, prekė ar paslauga, yra reikalinga ir gali padėti.
- 2.4.4. Kas padeda atskleisti neišspręstų problemų padarinius? Kada tokie klausimai yra pateikiami?
- 2.4.5. Įmonė parduoda buitinę techniką. Klientas norėtų nusipirkti šaldytuvą. Išsiaiškinti:
- situaciją (šeimos dydį, užimtumą, laisvalaikį ir t. t.);
 - problemą (kokio tipo šaldytuvą turi: talpa, priežiūra, ekonomiškumas ir t. t.);
 - padarinius (kas bus, jei šios problemos nespres, kokią naudą turės...).

3.1. Pardavimo ciklas. Naudos kalba

- 3.1.1. Apie ką kalbama?
- Tai schema, algoritmas, pagal kurį yra prekės parduodamos.
- 3.1.2. Lentelės A stulpelyje surašyti pardavimų ciklai atsitiktine tvarka. Sužymėti pardavimų ciklus eilės tvarka ir kiekvienam ciklui rasti stulpelyje B apibrėžimą.

Pardavimų ciklai		Atsakymai	Apibrėžimai
	P		
	v		
	z.		
Pavadinimai	:	Kokiam pardavimui taikomas: ilgalaikio vartojimo, kasdienės paskirties	Aprašymas
	1		
	,		
	C		
Ideologija			sveikinimai, siūlymai naujų prekių.
Pirkėjų paieška			prekės pardavimas.

Strategijos pasirinkimas

tai derybos, už ką pirkėjas moka.

Derybos

patirtis rodo, kad pardavimai įvyksta tik įveikus penktą, šeštą prieštaravimą.

Sandorio baigimas

išskiriamas pozicionavimas, įtakos technologija, pristatymas.

Tolesnis bendravimas su pirkėju

suprasti pirkėją, jo poreikius, norus, užduodant atitinkamus klausimus. Supratus poreikius, įgyjamas pranašumas prieš pirkėją.

Šaltieji ryšiai

prisistatymas, pareigos, vardas, pavardė, kokią įmonę atstovauja. Tikslas, kad oponentas atsipalaiduotų ir suvoktų, kad bendraus su normaliu žmogumi, pirmajam įspūdžiui turi įtakos derybų etikos paisymas, išvaizdos atitikimas standartus ir pirkėjo lūkesčius, gestai, mimika, pozityvaus nusiteikimo užtikrinimas, šypsena, derybų erdvės organizavimas, balso charakteristikos, pokalbis apie šį bei tą, komplimentai, komforto aura.

Efektyvus siūlymas

nuo ko pradėti, koks bus tęsinys, kada nusileisti, ko pareikalauti, kur paspausti, o kur pasakyti komplimentą, ką tuo pasiekti.

Darbas su

Tai etapas, kuris yra

prieštaravi
mais

rinkodaros ir intuicijos sandūroje, sudarytas iš daugelio specialių priemonių, nukreiptų išskirti iš visos užplūstančios informacijos srauto apie tas įmones, kurios domina.

Pirkėjo
perpratimas

tai nuostatos, vadovaujančios pardavėjui, kiekvienam jo žodžiui ir judesiui.

3.1.3. Apibūdinti pardavimų ideologijai būdingus teiginius.

- Sužadinti teigiamas emocijas.
- Nepasirūpinsi pirkėju tu, pasirūpins juo kiti.

3.1.3. Apibūdinti „šaltiesiems ryšiams“ būdingus teiginius:

- Užmezgama pažintis su pirkėjais visomis ryšio priemonėmis – telefonu, pranešimų išsiuntinėjimu paštu, elektroniniu paštu.
- Susiduriama su vidutinio statistinio pirkėjo nenoru bendrauti ir tęsti pardavėjo pradėtą pokalbį.
- Padeda užmegzti ryšį su pirkėju teigiamas nusiteikimas, užsidegimas, entuziazmas, nuoširdumas, su kuriuo siūlome pirkėjui paslaugas.
- Padeda užmegzti ryšį su pirkėju supratimas, kad pirkėjai turi teisę nesikalbėti su pardavėju, kad jie taip pasireiškia kaip asmenybės. O pardavėjai negali ir neturi varžyti žmogiškųjų pirkėjų apraiškų.
- Padeda užmegzti ryšį su pirkėju supratimas, suvokimas, kad pirkėjo atsisakymas yra prekybininko verslo dalis.
- Padeda užmegzti ryšį su pirkėju supratimas, tikėjimas, kad prie kiekvieno atskiro žmogaus galima rasti būtent tokį priėjimą, kuris užtikrintų konstruktyvų bendravimą.
- Padeda užmegzti ryšį su pirkėju pirkėjo dėmesio atkreipimo ir sudominimo technologijos supratimas.
- Vietoj „pagalbos“ užmegzti ryšį sakiniais: „Jūs pirmą kartą parduotuvėje? Ar ieškote ko nors konkrečiau, ar atėjote pasižiūrėti asortimento? Klauskite manęs, ko norite, aš su malonumu į klausimus atsakysiu“.

3.1.3. Paruošti prekės pristatymą, naudojant prekės naudos kalbą (pristatoma skalbimo mašina):

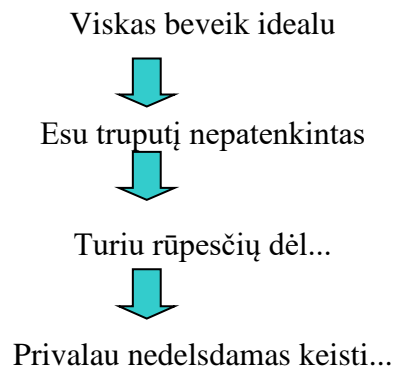
- Kontakto užmezgimas;
- Pirkėjo poreikių nustatymas;
(Poreikius nustatyti, pateikiant klausimus (atvirus, probleminius)
- Sprendimo pateikimas, įvertinant charakteristiką, privalumus ir naudą.

Pateikti 5-ias charakteristikas, 5-is to modelio privalumus prieš kitas skalbimo mašinas ir įvertinti naudą.

4.1.1. Iššifruoti SPIN pardavimo modelį.

4.1.2. Apibūdinti poreikius: išreikštus ir neišreikštus.

4.1.3. Pateikta poreikių stiprėjimo piramidė, visus etapus apibūdinti.

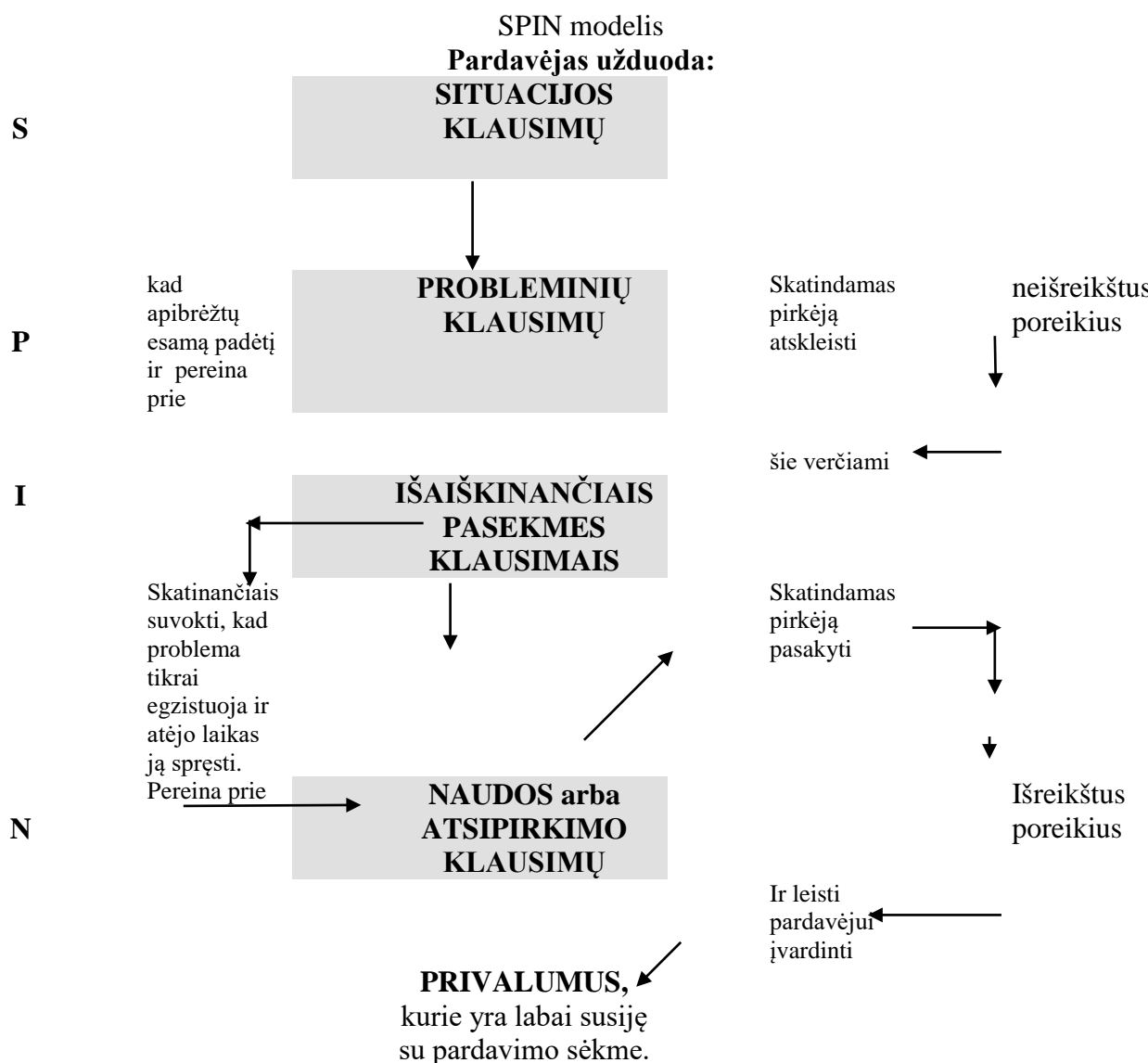
4.1.4. Prekę kainuoja 4200,00 Lt, tai buitinis, integruojamas espresso kavos ruošimo aparatas. Pirkėjas kavos gėrimą gamina puodelyje, plikydamas kavos miltelius. Pateikti problemų tiek, kad jų vertė, būdama nereikšmingais įrangos trūkumais (kavos gėrimo ruošimas puodelyje), išaugtų iki didžiausios ir brangiai kainuojančios problemos. Visas problemas surašyti lentelės stulpelyje „Problemos svarba“.

PIRKTI		NEPIRKTI
<p>Nelengva naudotis</p> <div style="border: 2px solid cyan; width: 100px; height: 100px; margin: 10px auto;"></div> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p> <p>3. _____</p> <p>4. _____</p> <p>5. _____</p>		<p>4200,00 Litų</p> <div style="border: 2px solid blue; width: 50px; height: 50px; margin: 20px auto;"></div>
Problemos svarba		Sprendimo kaina

4.1.5. Apibūdinti klausimų tipus:

- Situacijos klausimai –
- Probleminiai klausimai –
- Išaiškinantys pasekmes klausimai –
- Naudos ir atsipirkimo klausimai –

Pagal pateiktą paveikslėlį paaiškinti SPIN pardavimo modelio esmę.

4.1.6. Pasirinkai prekei (pvz., svetainės komplektas, trijų dalių sofa, dviejų vietų sofa, fotelis, gobelenas natūralios odos) sudaryti pagal SPIN modelį atitinkamus klausimus.

Eil. nr.	Moduliai / užduočių temos
4.3.1.	AUGALINĖS KILMĖS MAISTO PRODUKTAI, SKONINĖS PREKĖS.
1.1.	Grūdo struktūra. Cheminė sudėtis. Maistinė, energetinė ir kitos vertės.
1.2.	Krakmolos, cukrus. Cukraus pakaitalai.
2.1.	Konditerijos gaminių kokybė. Vartojamoji vertė.
3.1.	Šviežių daržovių, vaisių, uogų maistinė, biologinė bei fiziologinė vertės.
4.1.	Švieži ir perdirbti grybai, išskirtinės asortimentinės rūšys.
4.2.	Riešutų maistinė, energetinė, biologinė ir kitos vertės.
5.1.	Aliejingi augalai. Aliejaus gamybos technologijos.
6.1.	Arbatos žaliava. Cheminė sudėtis ir maistinė, energetinė ir fiziologinė vertės. Arbatos

	gamybos technologija.
6.2.	Kavamedžių rūšys. Kavamedžio vaisius – kavos pupelė. Cheminė sudėtis. Kavos pupelių apdorojimo technologija. Kavos kokteilių gamyba.
7.1.	Prieskonių grupės ir mišiniai.
8.1	Šiuolaikinių svaigiųjų gėrimų gamybos technologija. Žaliava.
8.2.	Konjako ir brendžio žaliavos, gamyba, ženklavimas.
8.3.	Senosios vyno gamybos ir naujosios vyno gamybos technologijos. Ypatumai. Vynuogių veislės. Kolekciniai vynai. Klasifikavimas.
8.4.	Alaus žaliava, gamyba, asortimentas, ženklavimas, laikymas.
9.1.	Stalo ir mineraliniai vandenys, asortimentas, ženklavimas.
10.1	Tabako grupavimas ir asortimento apibūdinimas.

1.1. Grūdų ir miltų prekės. Klasifikavimas. Laikymo sąlygos

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Iš kokių grūdo dalių yra gaminamos kruopos?
- Kaip atskirti šlifotas ir poliruotas kruopas?
- Kokiems maisto produktams gaminti yra naudojamos kruopos?
- Iš kokių grūdų yra malami miltai?
- Kokie miltų tipai yra sumalami paprastuoju malimu?
- Kokie miltų tipai yra sumalami rūšiniu malimu?
- Kokios kruopos yra gaminamos rūšinio malimo metu.

1.1.1. Apibūdinti kruopų gamybos technologinį procesą.

1.1.2. Kas tai yra glitimas? Kuo jis yra svarbus duonos ir pyragų gaminiams?

1.1.3. Išsifruoti miltų pažymėjimus ir apibūdinti. Duomenis surašyti į lentelę

Miltų pavadinimas	Pažymėjimas	Apibūdinimas
Aukščiausiosios rūšies kvietiniai miltai	405 A	
Aukščiausiosios rūšies kvietiniai miltai	550 D	
Pirmosios rūšies kvietiniai miltai	812 D	
Rupūs kvietiniai miltai	Rupūs	

1.1.4. Pagal pagaminimo būdą sugrupuoti ruginius miltus ir juos apibūdinti.

1.1.5. Pateiktos kruopos: perlinės, skaldytos, dribsniai, šlifotos, poliruotos, manų kruopos, garintos neskaldytos, aižytos, žirniai, pupelės, soros, sojos pupelės, lėšiai, sveiki grikių branduoliai, kukurūzų kruopos, penkių grūdų kruopų mišiniai.

Ties įvardintu požymiu įrašyti pateiktų kruopų pavadinimus:

- Gamybos technologija _____

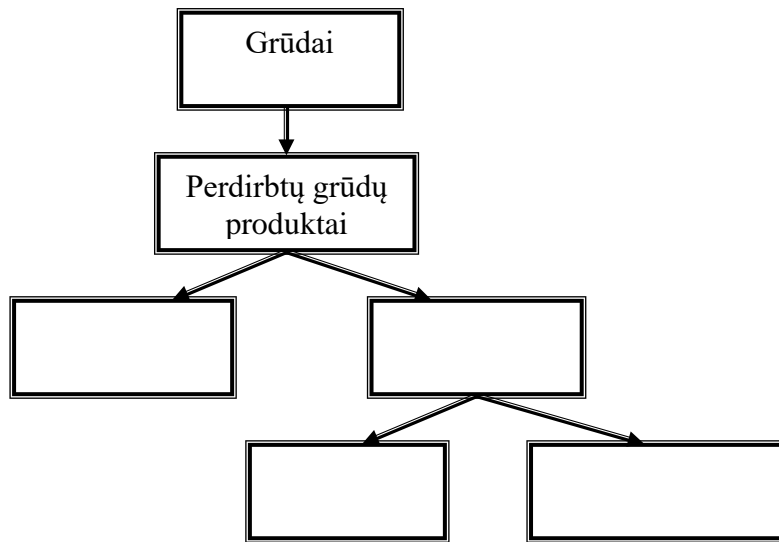
- Varpinių grūdų kruopos

-
- Rūgtinių grūdų kruopos

-
- Ankštinių grūdų kruopos
-

1.1.6. Įvardinti kruopų ir miltų laikymo sąlygas.

1.1.7. Sugrupuoti grūdų perdirbimo produktus. Duomenis surašyti į lentelę. Pateikti grūdų perdirbimo produktų.

1.2. Grūdo struktūra. Cheminė sudėtis. Maistinė, energetinė ir kitos vertės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokia vertingiausia varpinių kultūrų grūdo dalis?
- Kokie grūdai patys maistingiausi?
- Kuo vertingi griekiai ir avižos?
- Kokie produktai gaminami iš sojos kruopų?

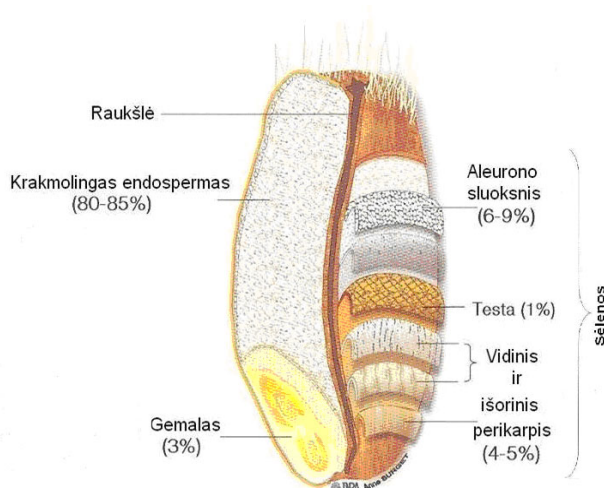
Užduotys:

1.2.1. Įrašyti grūdų pavadinimus, kuriuose įvardintas tam tikras baltymų skaičius.

- Grūduose yra 7,3 % _____
- Grūduose yra 48 % _____

1.2.2. Paveiksle parodytas grūdo išilginis pjūvis. Apibūdinti:

- Grūdo sudedamųjų dalių maistinę vertę;
- Kokie grūdų produktai yra gaminami iš atitinkamų grūdo dalių. Pateikti pavyzdžių.

1.2.3. Pagal ženklavimo etiketėje pateiktą informaciją įvertinti grūdinio produkto maistinę ir energetinę vertes.

1.2.4. Apskaičiuoti energetinę vertę. Aukščiausiosios rūšies kvietiniai miltai. 100 g. Sudėtis: baltymai – 10,3 %, riebalai – 1,1 %, krakmolas – 68,7 %, cukrus – 0,2 %, ląsteliena – 0,1 %.

1.3. Perdirbti grūdų produktai: kruopos, miltai. Vartojamoji vertė, kokybė

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas tai yra vartojamoji vertė?
- Kas tai yra glitimas?
- Grūduose yra tam tikras pelenų kiekis. Kas tai yra?
- Kokiuose grūduose yra glitimo?

Užduotys:

1.3.1. Apibūdinti kruopas ir jų asortimentą. Lentelėje pateiktas grūdo pavadinimas bei iš to grūdo pagamintos kruopos. Įvertinti kiekvienos kruopos maistinę vertę bei tų kruopų kulinarinę paskirtį.

Grūdo pavadinimas	Kruopų pavadinimas pagal gamybą	Apibūdinimas, kulinarinė paskirtis
Griekiai	Sveiki grikių branduoliai	
	Skaldytos grikių kruopos	
	Grikių dribsniai	
	Grikių miltai	

Avižos	Avižų dribsniai	
	Avižų miltai	
Miežiai	Perlinės kruopos	
	Skaldytos miežinės kruopos	
Ryžiai	Ilgagrūdžiai, šlifuoti, poliruoti	
	Apvaliagrūdžiai, šlifuoti, poliruoti	
	Plikyti šlifuoti, poliruoti	
	Auksiniai šlifuoti, poliruoti	
	Dribsniai	
	Miltai	
Kviečiai	Manų kruopos	
	Kviečių dribsniai	
Kukurūzų kruopos	Sveikos kukurūzų kruopos	
	Kukurūzų dribsniai	
	Miltai	
Soros		

	Sorų kruopos, šlifluotos	
Ankštinių augalų kruopos	Aižyti žirniai	
	Skaldyti žirniai	
	Pupelės	
	Lęšiai	

1.3.2. Į lentelę surašyti svarbiausius miltų kokybės rodiklius.

Jusliniai kokybės rodikliai	Kiti rodikliai

1.3.3. Paaiškinti grūdų produktų svarbą žmogaus mityboje pagal mitybos piramidę.

- Parinkti atsakymus (pagal mitybos piramidę). Kiekvienai sąvokai A stulpelyje parinkti apibrėžimą iš B stulpelio. Atsakymus užrašyti taip: 1 A, 3 B ir t. t.

A	Atsakymai	B
1. Mitybos piramidė		A. organizmui teikia energijos bei yra pagrindinis maistinių skaidulų šaltinis.

2. Keletą kartą per dieną valgyti		B. juose yra mineralinių medžiagų, baltymų bei riebalų, tačiau šiuos produktus dėl juose esančių sočiųjų riebiųjų rūgščių reikia vartoti saikingai.
3. Pieno, žuvies ir mėsos produktai		C. sveikos mitybos ir subalansuoto maisto pagrindas.
4. Mažiausiai suvartoti produktų, esančių piramidės viršuje,		D. išgerti apie 7 stiklines po 200 ml.
4. Piramidės apačioje esantys produktai turi sudaryti daugiau nei pusę dienos raciono		E. vaisių, uogų ir daržovių, duonos ir pyrago gaminių, kruopų košės.
5. Vandens		F. saldumynų ir gyvulinės kilmės riebalų, nes šie produktai yra labai kaloringi ir beveik neturi jokių organizmui naudingų medžiagų.

1.4. Miltų produktai – makaronai, duonos ir pyrago gaminiai, vartojamoji vertė, kokybė, laikymo sąlygos

Atsakyti į pateiktus klausimus:

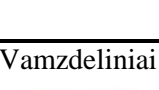

- Kas yra makaronai?
- Kaip formuojami makaronai?
- Nuo ko priklauso makaronų spalva?
- Kuo skiriasi vaikų ir dietinės mitybos makaronai nuo bendrosios paskirties makaronų?
- Kas tai yra kulinarinė paskirtis?
- Kokia maltų džiūvėsių paskirtis?
- Kas yra raugas?
- Kas yra įmaišas?

Užduotys:

1.4.1. Sugrupuoti makaronus pagal paskirtį, gamybos būdą.

1.4.2. Įvertinti kulinarinę paskirtį įvairių formų makaronų.

Pavadinimas	Forma	Koks patiekalas gaminamas ir su patiekiamas?
Angelo plaukai	Ilgi, apvalūs ir labai ploni.	
Vermišeliai	Ilgi, apvaliniai, plonesni negu spagečiai. Išvertus iš italų kalbos, reiškia „maži sliekiukai“.	
Lakštiniai	Ilgi, plokšti ir siauri, truputį ilgesni	

	negu spagečiai. Išvertus iš italų kalbos, reiškia „maži liežuvėliai“.	
Spagečiai 	Patys populiariausi makaronai pasaulyje: ilgi, apvalūs, vidutinio storumo. Itališkai reiškia „mažos virvutės“.	
Lazanija 	Ilgi ir labai platus. Gali būti lygiais arba garbanotais kraštais. Taip pat vadinamas ir apkepas iš šių makaronų (lazanija).	
Spiralės 	Labai trumpos spiralės.	
Kiaušininiai lakštiniai 	Plačios, ilgos juostelės. Labiausiai paplitę Toskanos regione.	
Vamzdeliniai 	Tiesūs, vidutinio ilgio vamzdeliai su šoniniais grioveliais. Pavadinimas išvertus reiškia „plunksna“ – jis kilo nuo makaronų panašumo į rašymo plunksną, dėl įstrižo nupjovimo galuose.	
Vamzdeliniai 	Stambūs, dideli vamzdeliai. Išvertus reiškia „didelė nendrė“.	
Raidelės 	Raidelių formos makaronai. Vieni iš mėgstamiausių tarp vaikų.	
Kaspinėliai 	Kvadratiniai tešlos lakšteliai, suspausti per centrą, kad išeitų kaspinėlis. Išvertus iš italų kalbos, reiškia „drugeliai“.	
Kriauklės 	Kriauklės pailgu ir siauru kraštu. Itališkai reiškia „moliusko kiautas“. Būna įvairių dydžių.	
Kriauklės 	Kaip įprastos kriauklės, tik daug stambesnės. Patiekiami labai įvairiai, nes efektingai atrodo.	
Ratai 	Forma primena vežimo ratą.	

1.4.3. Apskaičiuoti pateikto makarono patiekalo energetinę vertę.

1.4.4. Kas tai yra žiedėjimas? Įvertinti rodiklius, turinčius įtakos žiedėjimui?

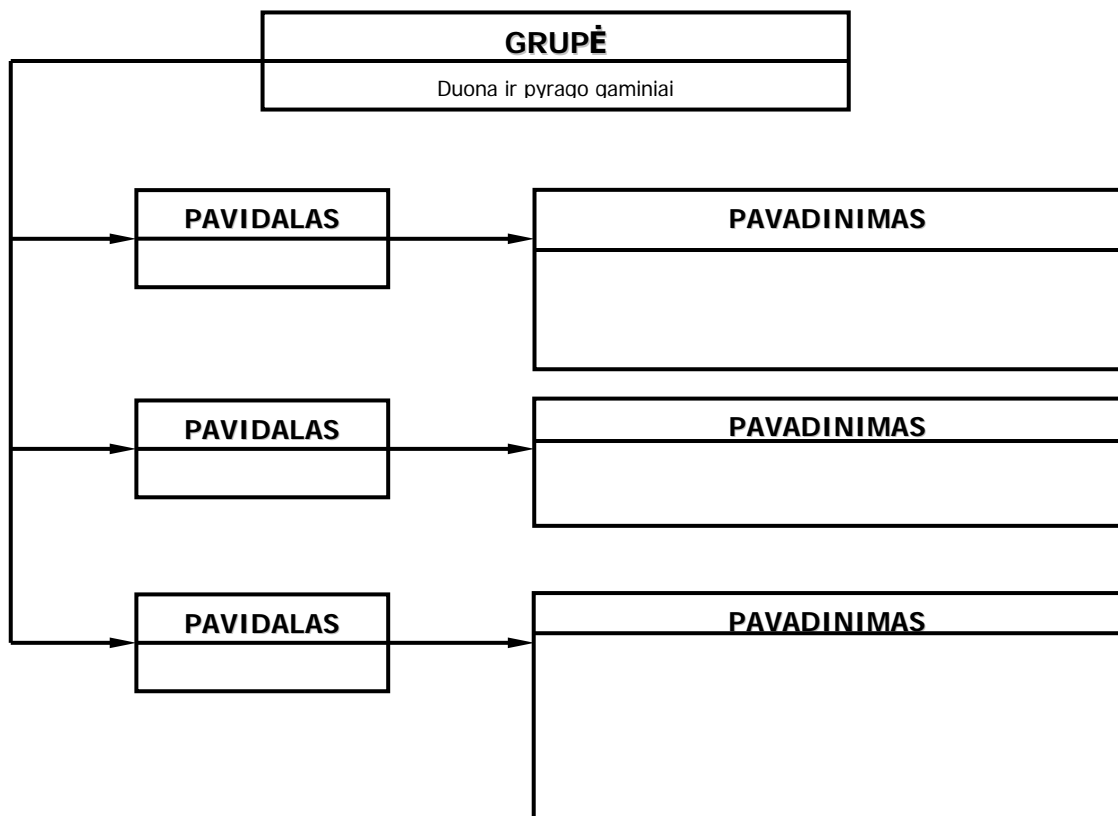
1.4.5. Išbraukti nereikalingą žodį. Paaiškinti kodėl?

- Kepiniai iš pagerintos tešlos žiedėja lėčiau / greičiau.

1.4.6. Surašyti žaliavą, kuri yra naudojama pagerintos duonos gamybai.

1.4.7. Apibūdinti bemielę duoną.

1.4.8. Sudaryti asortimento struktūrą duonos ir pyrago gaminiams. Grupė detalizuojama į prekių pavidalus – pagal receptūrą. Pavidalas smulkinamas į konkrečius duonos ir pyrago pavadinimus.

1.4.9. Įvardinti rodiklius, nuo kurių priklauso duonos ir pyrago gaminių maistinė ir energetinė vertės. Teisingus rodiklius pabrauti. Rodikliai:

- Miltai iš aukštesniųjų rūšių – daugiau angliavandenių (krakmolas, cukrus, gliukozė);
- Miltai iš žemesniųjų rūšių – daugiau ląstelienos;
- Pienas, kiaušiniai – daugiau baltymų (nepakeičiamos amino rūgštys);
- Džiovinti vaisiai, uogos, grūdai, saulėgražos – mineralinės medžiagos, vitaminai;
- Riešutai, alyvuogių aliejus, dumbliai ir t. t.;
- Raugas – be mielių;
- Balastinės medžiagos;
- Sviestas;
- Įmaišas;
- Glitimo kiekis.

1.4.10. Įvertinti duonos ir pyrago kokybę jusliniu būdu.

Kokybės rodikliai	Apibūdinimas
Išvaizda:	
Spalva	
Forma	
Paviršiaus būklė	
Minkštumas:	
Akytas	
Nelipnus	
Elastingas	
Skonis ir kvapas	

1.5. Krakmolas, cukrus. Cukraus pakaitalai. Laikymas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kuo skiriasi smulkus cukrus nuo rafinado?
- Kas tai yra rudasis cukrus?
- Kuo skiriasi cukrus nuo sacharozės?
- Sugrupuoti angliavandenius.
- Kuo ypatinga ląsteliena?

Užduotys:

1.5.1. Įvardinti krakmolo pavidalus ir apibūdinti, kuo jie vienas nuo kito skiriasi.

1.5.2. Kas tai yra modifikuotas krakmolas? Kuo skiriasi modifikuotas krakmolas nuo genetiškai modifikuotų organizmų?

1.5.2. Apibūdinti cukraus pakaitalus.

1.5.3. Įvardinti cukraus pavidalus ir jų skirtumus ar panašumus. Užpildykite lentelę:

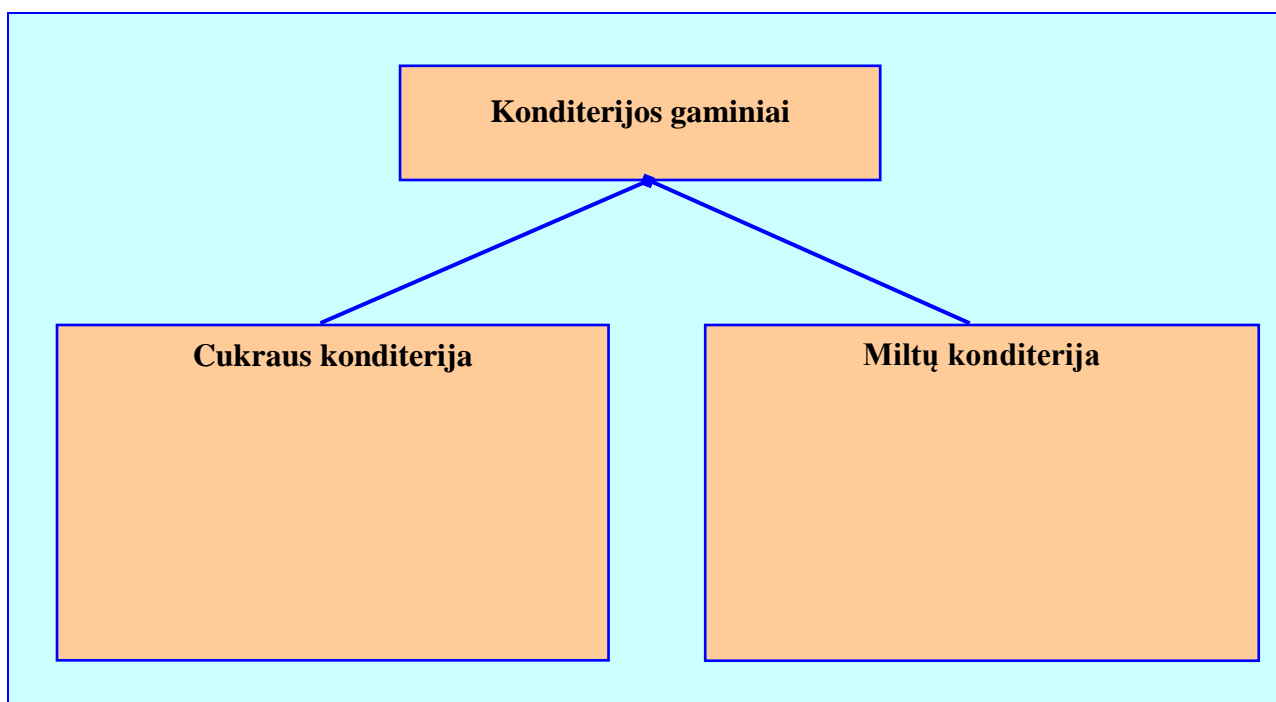
Cukraus tipas	Ypatumai

1.5.4. Įvertinti situaciją: įpiltas smulkus cukrus į cukrinę. Po kelių dienų sukietėjo.

2.1. Konditerijos gaminiai ir jos rūšys. Kokybė. Vartojamoji vertė. Laikymas

Užduotys:

2.1.1. Į pateiktą lentelę surašyti cukrinės ir miltinės konditerijos gaminius.

2.1.2. Apibūdinti kakavos pupelės ir jų produktus.

Kakavos pupelės 	Produktai:	
	Kakavos sviestas	Kakavos milteliai

--	--	--

2.1.3. Apibūdinti kakavos miltelių sudėtį bei jų maistinę ir energetinę vertes.

2.1.4. Sugrupuoti šokoladą, įvardijant požymius.

2.1.5. Šokolado defektai, atsirandantys laikymo metu:

- Šiltai laikant –
- Šaltai (šaldytuve) laikant –

2.1.6. Kas yra karamelė? Įvardinti karamelės gamybos žaliavą, karamelės pavidalus. Įvardinti glazūrų rūšis.

2.1.7. Pagal pateiktą aprašymą pasakykite, kas tai yra.

- Minkštos konsistencijos gaminy iš saldžios masės, kuris formuojamas pjaustant, liejant, presuojant.

Tai

(sugrupuoti pagal: gamybos būdą ir apdailinimą, pagal masės sudėtį)

2.1.8. Apibūdinti karamelės ir saldainių skirtumus ir panašumus.

2.1.9 Apibūdinti cukrinės ir miltinės konditerijos gaminių laikymo sąlygas.

2.1.10. Paveikslėlyje pateikti tam tikri gaminiai. Kas tarp jų yra bendra? Kuo jie skiriasi?

2.1.10. Apibūdinti triufelius. Trumas ir triufelis – tas pats. Pagrįsti.

2.1.11. Sugrupuoti miltų konditerijos gaminius ir jų pavidalus. Įvertinti juslinius kokybės rodiklius.

2.1.12. Užpildyti lentelę:

Šokolado rūšis	Apibūdinimas
----------------	--------------

2.1.13. Užpildykite lentelę:

Vaisių ir uogų gaminiai	Apibūdinimas

2.1.14. Užbaigti sakinį:

Šakočio tinkamumo vartoti terminas ilgas todėl, kad

3.1. Daržovių klasifikavimas pagal augalo vartojamas dalis. Kokybė. Laikymas

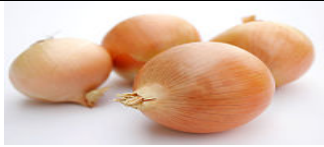
Užduotys:

3.1.1. Sugrupuoti gumbavaisines, šakniavaisines, kopūstines, salotines, prieskonines, pomidorines, svogūnines, ankštines daržoves. Įvertinti minėtų daržovių grupių maistinę, biologinę bei fiziologinę vertes.

3.1.2. Kokioms daržovių grupėms yra priskiriami arbūzai, ankštiniai pipirai, gelteklės, kaliaropės?

3.1.3. Įvardinti šakniavaisių, kopūstinių daržovių maistui vartojamas dalis.

3.1.4. Pateikti prieskoninių lapinių ir lapkotinių daržovių skirtumus. Apibūdinti pateiktas daržoves, įvertinant vartojamąsias vertes.

Šviežia daržovė	Apibūdinimas
	
	

3.1.5. Kokie svarbiausi prieskoninių daržovių sudėties komponentai? Pagal kokius požymius atpažinti baziliką, dašį, melisą ir pipirmėtę?

3.1.6. Kokie svarbiausi vaisių ar daržovių gyvybinės veiklos procesai? Apibūdinti juos.

3.1.7. Įvardinti daržoves, kurios išlaikomos trumpiausiai.

3.1.8. Apibūdinti laikymo sąlygas. Kokią įtaką turi oro dujų sudėtis ir apšvietimas daržovių laikymo trukmei.

3.1.9. Pagal kokybę sugrupuoti daržoves ir įvertinti rodiklius, nuo kurių priklauso daržovių prekinė rūšis.

3.2. Vaisių ir uogų asortimento grupavimas. Kokybė. Laikymas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokių maistinių savybių turi svarainiai?
- Kaip skirstomos vynuogės pagal spalvą?
- Kokie riešutai yra auginami Lietuvoje?
- Kodėl riešutai vadinami „dievų maistu“?
- Kaip vadinamas mažiausias citrusinis vaisius?
- Kas nulemia skonį ir kvapą?

Užduotys:

3.2.1. Apibūdinti vaisių ir uogų maistinę, energetinę, biologinę vertes.

3.2.2. Pateikti vaisių ir uogų kokybę apibūdinančius rodiklius. Pagal kokybę suskirstyti vaisius, uogas į grupes ir tas grupes apibūdinti.

3.2.3. Apibūdinti ekstra klasės obuolių kokybės reikalavimus.
EKSTRA klasės obuoliai turi būti

3.2.4. Užbaigti teiginius:

- Mechaniniai pažeidimai

- Mikrobiologiniai pažeidimai

- Ligų pažeidimai

3.2.5. Į lentelę surašyti kultūrinių ir miško uogų pavadinimus.

Kultūrinės uogos	Miško uogos

3.3. Perdirbtų daržovių, vaisių ir uogų asortimentas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas tai yra bombažas?
- Kodėl džiovinti vaisiai ir uogos laikomi sausoje vietoje?
- Kokioje temperatūroje yra laikomi šaldyti vaisiai ir daržovės bei uogos?
- Kodėl greitas šaldymas yra pažangus konservavimo būdas?

Užduotys:

3.3.1. Apibūdinti procesus, vykstančius rauginimo, džiovinimo metu.

3.3.2. Įvertinti perdirbtų daržovių, vaisių, uogų maistinę, energetinę vertę.

3.4. Švieži ir perdirbti grybai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas lemia grybų maistinę vertę?
- Pagal maistinę vertę švieži grybai skirstomi į kategorijas. Įvardinti kategorijas ir nurodyti, kokie grybai priskiriami tam tikrai kategorijai.

Užduotys:

3.4.1. Įvardinti požymius, pagal kuriuos yra grupuojami švieži grybai, ir pateikti pavyzdžių.

3.4.2. Įvertinti perdirbtų grybų kulinarinę paskirtį.

3.4.3. Paruošti pristatymą pasirinktai grybo asortimentinei rūšiai.

3.5. Riešutai, maistinė, energetinė, biologinė ir kitos vertės

Užduotys:

3.5.1. Parinkti atsakymus – kiekvienam riešuto pavyzdžiui I stulpelyje; iš II stulpelio – riešuto pavadinimą; iš III stulpelio – to riešuto apibūdinimą. Atsakymus užrašykite taip: 11, a, B ir t. t.

Pavyzdys	Pavadinimas	Apibūdinimas	Atsakymas
I	II	III	IV

 <p>1.</p>	<p>Lazdynų riešutai a</p>	<p>Juose gausu naudingųjų medžiagų, iš kurių ypač svarbūs polinesotieji riebalai, mažinantys širdies ligų riziką, ir vitaminas B6, kuris padeda gamintis antikūnams ir raudoniesiems kraujo kūneliams. Mažina cholesterolio kiekį kraujyje, gerina kraujotaką ir stiprina širdį.</p> <p>A</p>	
 <p>2.</p>	<p>Graikiniai riešutai b</p>	<p>Tai augalai – pupos. Žalių jų valgyti nerekomenduojama, nes sukelia deginimą skrandyje, o lukštai yra itin stiprus alergenai. Išlukštenti ir paspraginti žemės riešutai – puikus augalinių baltymų šaltinis, vegetarams praktiškai atstojantis mėsą. Beje, žinoma faktų, kai stiprią alergiją, net anafilaksinį šoką, žmonėms sukėlė vien tai, kad juos pabučiavo žemės riešutų kramsnojusieji.</p> <p>B</p>	
 <p>3.</p>	<p>Migdolai c</p>	<p>Šie riešutai stabdo senėjimo procesą. Suvalgę 100 g riešutų, aprūpinsite savo organizmą keturių dienų vitamino E norma. Juose labai nedaug natrio, todėl jie tinka ir turintiesiems aukštą kraujospūdį. Malti lazdyno riešutai – puikus pagardas desertams, kepiniams, ledams.</p> <p>C</p>	
 <p>4.</p>	<p>Anakardžių riešutai d</p>	<p>Gražina odą. Juose gausu ląstelienos ir odai būtino vitamino E. Tai moterų riešutai, nes jie labai naudingi būsimoms ir maitinančioms mamoms. Juose esanti rūgštis gali pakenkti tiems, kas turi inkstuose akmenų.</p> <p>D</p>	
	<p>Bertolijų riešutai e</p>	<p>Savo forma primenantys inkstą riešutai rekomenduojami besilaukiančioms moterims, nes juose yra folio rūgšties. Gausu magnio, cinko ir vario, kurie stiprina imuninę sistemą, ramina nervus, padeda įveikti stresą ir gerina savijautą. Jų valgyti patariama ir kontraceptikus vartojančioms</p>	

 <p>5</p>		<p>moterims. Vegetarams šie riešutai – nepakeičiamas geležies ir baltymų šaltinis. Smulkinti riešutai puikiai tinka salotoms.</p> <p>E</p>	
 <p>6.</p>	<p>Kedrų riešutai</p> <p>f</p>	<p>Tai didoki, pailgi, kreminės spalvos riešutai su tamsiai ruda luobele, pasislėpę tvirtame trisluoksniame kevale. Juose gausu fosforo ir seleno, kuris neleidžia susidaryti laisviesiems radikalams ir užkerta kelią vėžiui. Tai puikus vaikų ir vyresniojo amžiaus žmonių mitybos pajvairinimas, be to, nepakeičiamas šventinių pyragų bei kitokių kepinių pagardas.</p> <p>F</p>	
 <p>7.</p>	<p>Pistacijos</p> <p>g</p>	<p>Riešutai turi daug jodo, stimuliuojančio medžiagų apykaitą, ir vitamino E bei įvairių augalinių aliejų, reguliuojančių moteriškų hormonų veiklą.</p> <p>G</p>	
 <p>8.</p>	<p>Žemės riešutai</p> <p>h</p>	<p>Jos yra tikras vitamino A, reikalingo regėjimui ir lygiai odai, aruodas. Beje, kuo žalesni šie riešutai, tuo jie naudingesni.</p> <p>H</p>	

4.1. Aliejingi augalai. Aliejaus gamybos technologijos

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokia 1 g riebalų energetinė vertė?
- Kokios konsistencijos būna augaliniai aliejai? Pateikti pavyzdžių.
- Nuo ko priklauso riebalų įsisavinimas?
- Kaip vadinamas aliejaus apdorojimas šarmais, siekiant neutralizuoti sočiausias riebiąsias rūgštis, kurios aliejuje sudaro drumzles?

- Kaip vadinamas aliejus, apdorotas karštais vandens garais, kurie sugeria kvapiąsias medžiagas?
- Kaip vadinamas aliejus, apdorotas karštu vandeniu?
- Iš kokios žaliavos pagamintas aliejus yra vertingiausias maistiniu požiūriu?

Užduotys:

4.1.1. Įvardinti aliejingus augalus, nurodyti išskirtines jų savybes.

4.1.2. Įvertinti aliejaus gamybos technologiją aliejaus paskirčiai bei vartojamajai vertei.

4.1.3. Parengti refleksiją apie margariną, kur būtų aprašyti ingredientai, gamybos technologija, kulinarinė paskirtis, vartojamoji vertė, laikymo sąlygos, ženklavimas.

5.1. Sugrupuoti skonio prekes pagal fiziologiškai veikliąsias medžiagas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokios prekės priskiriamos skonio prekių grupei?
- Kuo skonio prekės yra svarbios žmogaus organizmui?
- Kokių savybių, darančių įtaką žmogaus organizmui, turi skonio prekės?

Užduotys:

5.1.1. Suskirstyti skonio prekes į grupes pagal joms būdingus požymius. Požymius įvardinti.

5.1.2. Pateiktose skonio prekėse išskirti, kokios sudedamosios skonio prekių dalys stimuliuoja žmogaus centrinę nervų sistemą, virškinamąjį traktą, visą organizmą.

5.1.3. Įvertinti pateiktos skonio prekės energetinę, fiziologinę ir maistinę vertes.

6.1. Arbatos žaliava. Cheminė sudėtis ir maistinė, energetinė bei fiziologinė vertės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokiose šalyse auginami arbatos krūmai?
- Dėl kokių savybių arbata labiausiai vertinama?
- Apibūdinti arbatos cheminę sudėtį.
- Kuo skiriasi juodoji arbata nuo žaliosios arbatos?
- Iš ko gaminama kvapioji arbata?
- Kokius žinote arbatos gėrimus?
- Matė – kas tai yra?
- Kas yra kvapioji arbata?

Užduotys:

6.1.1. Paaiškinti, kaip priklauso arbatos kokybė nuo arbatžolių skynimo būdo ir laiko.

6.1.2. Aplankytoje prekybos įmonėje išnagrinėti parduodamą arbatos asortimentą, sugrupuoti ir surašyti į lentelę.

Juodoji arbata	Žalioji arbata	Raudonoji arbata	Kvapioji arbata	Tirpioji arbata	Birioji arbata

6.1.3. Kas pateikta paveikslėliuose? Trumpai aprašyti.

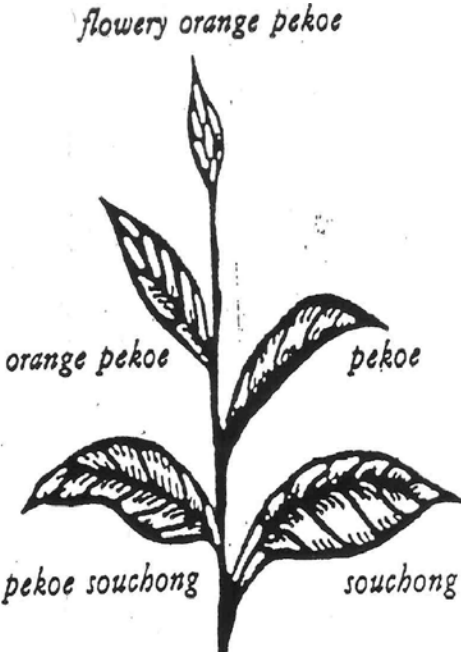
Paveikslėliai	Apibūdinimas
	
	

6.1.4. Įvardyti ir apibūdinti birios arbatos kokybės rodiklius.

6.1.5. Įvardinti atitinkamų arbatos rūšių paskirtį _____

6.1.6. Paveikslėlyje yra parodyti arbatos šakelės lapeliai. Iš šių penkių pirmųjų lapelių yra gaminama geriausia arbata. Lapelių pavadinimai pateikti anglų kalba. Išversti į lietuvių kalbą ir apibūdinti.

Arbatos šakelė su penkiais pirmaisiais lapeliais	Lietuviškas vertimas, apibūdinimas
---	---

	<p>Flowery orange pekoe – _____</p> <hr/> <p>Orange pekoe – _____</p> <hr/> <p>Pekoe – _____</p> <hr/> <p>Pekoe souchong – _____</p> <hr/> <p>Souchong – _____</p> <hr/>
---	--

6.1.7. Pagal tai, iš kokių arbatos krūmo lapų yra gaminama arbata, ji klasifikuojama į grupes. Lentelės stulpeliuose surašyti arbatos rūšies žymenys ir angliškas pavadinimas. Stulpelyje „Apibūdinimas“ atrasti atitikmenį.

Žymuo, pateiktas ant pakuotės	Angliškas aprašymas	Apibūdinimas	Atsakymas (1, C)
1. O. P.	Orange Pekoe	A. Arbata iš labai aromatingų Orange Pekoe viršutinių arbatkrūmio lapelių. Dalis lapelių papildomai supjaustomi, todėl gėrimas įgauna ypatingą skonį ir aromatą.	
2. F. B. O. P. F.	Flowery Broken Orange Pekoe Fannings	B. Arbata sudaryta iš Orange Pekoe standarto pumpurų ir lapelių, kurie dar papildomai supjaustomi. Joje nėra arbatos trupinių, todėl gėrimas būna šiek tiek lengvesnis, tačiau stipresnis negu paruoštas iš O. P. standarto sveikų lapelių arbatos.	

3. B. O. P. 1.	Broken Orange Pekoe	C. Aukštos kokybės sveikų lapelių arbata, kurioje yra pumpurų ir viršutinių arbatkrūmio lapelių. Šie lapeliai laikomi pačiais vertingiausiais, jie renkami rankomis, todėl lieka sveiki.	
4. G. B. O. P.	Golden Broken Orange Pekoe	D. Standarto (žr. aukščiau) arbata, kurios sudėtyje yra retųjų „auksinių“ pumpurų, suteikiančių gėrimui subtilų aromatą ir ypatingą skonio atspalvį.	
5. B. O. P.		E. Arbata, pagaminta iš sulaužytų („broken“) arba rupiai supjaustytų lapelių.	
6. T. F. B. O. P.	Tippy Fine Broken Orange Pekoe	F. Arbata iš aromatingų sveikų Orange Pekoe standarto lapelių su didesniu retųjų „auksinių“ pumpurų skaičiumi. Iš arbatžolių pašalinti arbatos trupiniai, todėl gėrimas būna turtingo skonio ir aromato, tačiau ne per daug stiprus.	
7. F. T. G. F. O. P.	Flowery Tippy Golden Fine Orange Pekoe	G. Arbatos sudėtyje yra rinktiniai B. O. P. standarto (žr. aukščiau) lapeliai. Šiam standartui būdingas didesnis pusiau prasiskleidusių pumpurų skaičius.	

6.1.8. Pagal kinų patirtį kiekvienas išgertas puodelis atitinkamai veikia žmogų. Pateiktas geriamos arbatos puodelių eiliškumas, o poveikis pateiktas atsitiktine tvarka. Surasti atitikmenis.

Arbatos puodelis		Atsakymas (1, A)	Poveikis	
1.	Pirmas puodelis		A.	panaikina vienatvės jausmą.
2.	Antras puodelis		B.	tik suvilgo lūpas ir gerklę.
3.	Trečias puodelis		C.	sukelia lengvą prakaitavimą.
4.	Ketvirtas puodelis		D.	prasismelkia į sielą.
5.	Penktas puodelis		E.	jau kviečia į nemirtingųjų valdas.
6.	Šeštas puodelis		F.	apvalo.

7.2. Arbatos gamybos technologija. Arbatos asortimentinės rūšys

Užduotys:

7.2.1. Apibūdinti arbatos gamybos technologijos įtaką pagamintos arbatos vartojamosioms vertėms.

7.2.2. Apibūdinti prieskoninės arbatos vartojamąsias vertes.

7.2.3. Pateikti arbatos ir jos mišinių laikymo sąlygas.

7.2.4. Suklasifikuoti arbatą pagal pateiktus požymius:

Požymiai	Arbatos grupės
Arbatos krūmų rūšis	
Arbatos lapelių fermentacijos laipsnis	
Receptūra	

7.2.5. Apibūdinti juodosios arbatos gamybos procesą ir surašyti paeiliui. Gamybos proceso operacijos surašytos atsitiktine tvarka. (1–4).

_____ fermentacija;

_____ džiovinimas;

_____ vytinimas;

_____ susukimas.

7.3. Kavamedžių rūšys Kavamedžio vaisius – kavos pupelė. Cheminė sudėtis. Kavos pupelių apdorojimo technologija. Kavos kokteilių gamyba

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokia kavos pupelių cheminė sudėtis?
- Kaip veikia kavos pupelės žmogaus organizmą?
- Kokias žinote kavos pupelių botanines rūšis?
- Kas yra kava be kofeino?
- Kas yra kavos „kokteilis“?

Užduotys:

7.3.1. Įvardyti prekinį kavos asortimentą.

7.3.2. Įvardinti kavos pupelių rūšis ir jas apibūdinti.

Kavos rūšys	Apibūdinimas

8.3.4. Lentelėje pateiktus paveikslėlius apibūdinti:

Paveikslėliai	Apibūdinimas
	
	
	

7.3.4. Parinkti teisingą atsakymą – parašant raidę tos sakinio dalies, kuri teisingai užbaigia sakinį.

1. Kavos kokybė prasideda:

- a) auginimo rajonuose – nuo kavamedžių botaninės rūšies, dirvožemio sudėties, auginimo technologijos;
- b) transportavimo – kokia transporto rūšimi vežama kava;
- c) pardavimo įmonės – kokia pardavimo forma naudojama.

2. Už kavos kokybę atsakinga įmonė, kurioje atliekamas pirminis kavos apdorojimas:

- a) paruoštos kavos pupelės pakraunamos į laivą;
- b) kavos rinkimo būdas, minkštimo pašalinimas nuo kavos uogos;
- c) džiovinimas ir kavos rūšiavimas.

3. Geros kokybės neskrudintos kavos pupelės atrodo:

- a) balkšvos ir bekvapės;
- b) gelsvos, žalsvos spalvos, maloniai kvėpia žaluma, o paragavus „kerpa“ liežuvį;
- c) ilginiui paveiktos šviesos ir drėgmės.

4. Neskrudintų kavos pupelių kokybė išliks puikios kokybės, jei:

- a) bus supiltos į polietileninius maišus;
- b) supiltos į orui pralaidžius „džiuto“ maišus, išlaikytos sausose, tamsiose, vėsiose ir gerai vėdinamose patalpose;
- c) šaldymo įrengimuose aštuonerius metus.

5. Taip kavos kokybę pradeda formuoti:

- a) vartojimo rajonuose;
- b) auginimo rajonuose;
- c) kavos perdirbimo įmonėse.

6. Kavos pupelės, „laukdamos“ tolesnio apdorojimo:
- tarsi dar negyvena;
 - tarsi „snaudžia“ lyg gamta viduržiemį;
 - viena ir kita kavos pupelėms yra priimtina.
7. Kitas etapas, prisidedantis prie kavos skoninių ir aromatinių savybių formavimo, yra:
- skrudinimas, malimas ir pakavimas;
 - pateikimo būdas;
 - keptuvės „*mahmas al kava*“ dydžio.
8. Skrudinant vienos cheminės medžiagos suyra, kitos susidaro:
- visos paslaptys, susijusios su cheminių medžiagų pakitimais, dar nėra žinomos;
 - dėl susidarančių dujų keičia savo sudėtį;
 - nuo susidarančių dujų (daugiausia azoto dioksido) kavos pupelės išsipučia (50 %) ir palengvėja (18 %).
9. Netinkamai skrudinant, kavos pupelės „prakaituoja“:
- per aukštoje temperatūroje ir per greitai išsiskiria riebalai;
 - per greitai išdžiūsta;
 - netenka aromato.
10. Tinkamai skrudinamos kavos pupelės įgauna aromato ir skoninių medžiagų:
- kad tolygiai apskrustų, pupelės nuolat yra maišomos, greitai ataušinamos, kad nesuirėtų aromatinių medžiagų, pakuojamos;
 - skrudinimo laikas priklauso nuo to, kokio skonio norima;
 - kol kavos pupelės tampa šviesiai rudos spalvos.

7.3.5. Apsilankyti prekybos įmonėje, susipažinti su parduodamos kavos asortimentu, užpildyti lentelę:

Kavos pupelės	Malta kava	Kava be kofeino	Tirpi kava	Kavos gėrimai

7.3.6. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojami vieną kartą.

„Iškrite“ žodžiai ar žodžių junginiai: **šaldytuve, garais, pakuojama, stipresnis, džiasvėmis, keramikinius ar tamsaus stiklo, įtaisas su spaudimu, dideliu, malinį.**

- Kava _____ aromato nepralaidžią pakuotę, kuri taip pat turinį apsaugo nuo neigiamo deguonies, šviesos ir drėgmės poveikio.
- Namuose perpilti kavos miltelius į _____ indelius.

- Kavos negalima laikyti _____, nes ji lengvai sugeria įvairius kvapus.
- Įvairaus dydžio rytietiškos kavos kavaviris, dar yra vadinamas _____ .
- 1946 metais italas Achilas Gadžija pagamino kavos paruošimo aparatą espresso, kitaip _____, kur užviręs vanduo _____ spaudimu kartu su _____ purškiamas per kavos _____, kavos gėrimas gaunamas daug _____ .

7.3.7. Išskirti augalus, iš kurių gaminami kavos gėrimai, paaikškinti ženklimą, laikymo sąlygas.

7.3.8. Apibūdinti kavos ruošimo būdus ir jais paruoštos kavos gėrimo skonines savybes.

7.3.9. Apibūdinti kavos pupeles, prie kurių apdoravimo prisidėjo kačių šeimai priklausanti katė civeta.

8.1. Prieskonių grupės ir mišiniai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra prieskoniai?
- Kokia prieskonių reikšmė žmogaus mitybai?
- Kodėl vienų augalų vaisiai, kitų žievė naudojami kaip prieskoniai?
- Kokie produktai priskiriami pagardams?
- Kokia pagardų reikšmė žmogaus mitybai?
- Kokia yra padažų paskirtis? Įvardinti rūšis.
- Kuo pomidorų padažai skiriasi nuo kečupų?
- Kokios maistinės rūgštys dažniausiai naudojamos padažų gamyboje?
- Kuo skiriasi valgomoji druska nuo ūkio reikmėms naudojamos druskos?

8.1.1. Pateiktus prieskonius priskirti tam tikroms prieskonių grupėms.

Kalendra, apyniai, gvazdikėliai, šafranas, muskato riešutas, imbieras, kurkuma, juodieji, baltieji ir žalieji pipirai, paprika, ciberžolė, česnakas, vanilė, cinamonas, sandalas, lauro lapeliai, garstyčių sėklos, krienai, svogūnai, aguonos.

Grupės	Prieskoniai
Vaisiniai ir sėkliniai prieskoniai	
Žiediniai prieskoniai	
Žieviniai prieskoniai	
Lapiniai prieskoniai	

Šakniniai prieskoniai	
Mišiniai prieskoniai	
Prieskoninės žolelės	

8.1.2. Ką bendro turi juodieji, žalieji, raudonieji, baltieji, kvepiantieji pipirai? Įvardinti ir skirtumus.

8.1.3. Sugrupuoti prieskonius pagal paskirtį.

8.1.4. Įvardinti ydas, atsirandančias prieskoniuose dėl netinkamo laikymo.

8.1.5. Koks prieskonis yra brangiausias ir kodėl?

8.1.6. Kokia yra prieskonių mišinio „Karis“ sudėtis?

8.1.7. Palyginti, kokiomis sudedamosiomis dalimis skiriasi įvairios paskirties prieskonių mišiniai.

8.1.8. Apibūdinti gliutaminatus.

8.1.9. Pagal pasirinkto vienos rūšies prieskonio ir prieskonių mišinio ženklavimo etiketėje pateikta informacija, apibūdinti jų vartojamąsias savybes.

8.1.10. Įvardinti prieskonių ir pagardų panašumus ir skirtumus.

8.1.11. Suklasifikuoti druską (Na Cl) pagal gavybos būdą. Kokia valgomosios druskos sudėtis?

8.1.12. Sugrupuoti padažus pagal sudedamąsias dalis. Apibūdinti padažų paskirtį.

8.1.13. Ką bendro turi krienu šaknys ir garstyčių sėklos?

9.1. Svaigiųjų gėrimų rūšys ir asortimentas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Koks ingredientas yra įtrauktas į svaigiuosius gėrimus?
- Iš ko yra gaminamas etilo spiritas?
- Kodėl alkoholiniai gėrimai yra vadinami svaigiaisiais?
- Kokias žinote apie vaisines degtines?
- Kokie priedai suteikia džinui būdingą skonį?
- Koks likeris yra laikomas seniausiu?

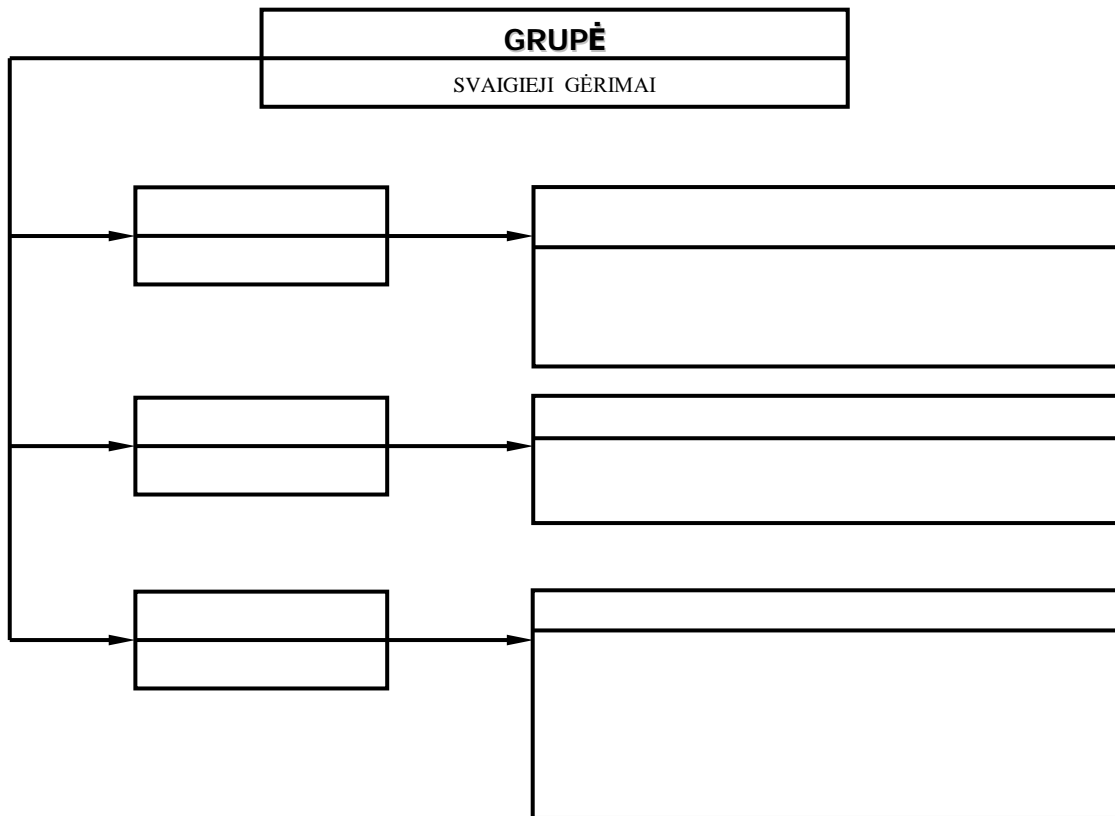
Užduotys:

9.1.1. Suklasifikuoti pasirinktos įmonės svaigiųjų gėrimų asortimentą.

- Apibūdinti – ypatumus, pateikimo būdus.

9.1.2. Etilo alkoholis yra gaminamas iš žaliavos, turinčios daug _____
(užbaigti sakinį)

9.1.3. Suklasifikuoti svaigiųjų gėrimų asortimentą, įvardinti požymius.

9.1.4. Kokie pusgaminiai yra naudojami dirbtinių alkoholinių gėrimų gamyboje?

9.1.5. Apibūdinti grupę – degtinė ir likerio gaminiai. Kokių tipų yra likeriai ir trauktinės?

9.1.6. Aprašyti karčiąsias, pussaldes, midaus trauktines.

9.1.7. Apibūdinti džinų rūšis;

- Sausas džinas –
- Saldus arba truputį pasaldintas džinas –

9.1.8. Apibūdinti punšų, aperityvų, balzamų, kokteilių, džino vartojimą.

9.2. Stiprieji natūralūs alkoholiniai gėrimai. Žaliavos, gamyba, ženklavimas, laikymas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra alkoholio išradėjai?

- Kaip geriamas absentas?
- Iš ko yra gaminama tekila?
- Koks gėrimas mėgstamas angliškai kalbančiuose kraštuose?
- Kuo skiriasi *whisky* ir *whisey*?
- Kas yra burbonas?
- Kokio gėrimo tėvynė yra Karibų jūros salos?
- Koks brendis turi teisę vadintis konjaku?
- Kaip reikia pateikti ir ragauti konjaką?
- Kas tai yra kalvadosas?

Užduotys:

9.2.1. Sugrupuoti konjaką pagal laikymo trukmę ir kokybę.

9.2.2. Apibūdinti konjako ir brendžio ypatybes.

9.2.3. Pagal pateiktą konjako ir brendžio etiketę įvertinti žaliavą, kokybę, originalumą ir kitas savybes.

9.2.4. Pagal pateiktą aprašymą nustatyti, koks tai gėrimas.

Spirituotas gėrimas, gaminamas iš grūdų ir salyklo, brandintas iš vidaus apdegintose ažuolinėse statinėse. Jo stiprumas – nuo 40 iki 45 %. Nustatytą gėrimą aprašyti. Sugrupuoti pagal kilmės šalį ir įvardinti skirtumus, pranašumus.

Tai _____

9.2.5. Parašyti, ką reiškia brendžio etiketėje užrašyti raidiniai simboliai.

V. S. - _____

V. S. O. P. - _____

V. O. ie Reserve - _____

V. V. S. O. P. ir Grande Reserve - _____

X. O., Exelience, Tres Vieux, Vieille Reserve - _____

9.2.5. Koks alkoholinis gėrimas yra vadinamas romu? Įvardinti romo tipus ir juos apibūdinti. Koks romas yra naudojamas konditerijoje? Kodėl?

9.2.6. Įvardinti brendžio ir konjako panašumus ir skirtumus.

9.2.7. Konjakas, sumaišytas iš 100 konjakų, kurių amžius siekia iki 200 metų. Tai kokybiškas, brangus konjakas. Kaip jis yra vadinamas?

9.2.8. Vyresnysis konjako brolis, kuriame jaučiasi švelnus žolelių prieskonis, šviesios spalvos. Kas tai?

9.3. Vynų klasifikavimas pagal žaliavą, stiprumą, amžių

Savikontrolės klausimai, užduotys:

- Iš ko yra gaminamas vynas?
- Kas tai yra vermutas?
- Kas tai yra madera?
- Kas tai yra cheresas?
- Kas tai yra vyno tvirtumas?
- Ar *Sherry* yra cheresas?
- Kokius žinote portugališkus spirituotus vynus?
- Apibūdinti vermutą.

Užduotys:

9.3.1. Apibūdinti fermentacijos procesą vynuogių sultyse.

9.3.2. Spalvą raudonam vynui suteikia:

- Raudonųjų vynuogių sultys;
- Raudonųjų vynuogių odelės.

Pasirinktą atsakymą pagrįskite.

9.3.3. Suklasifikuoti natūralius vynus. Įvardinti vynų grupes ir apibūdinti jas.

Klasifikavimo požymiai	Grupė	Apibūdinimas
Pagal gamybai naudojamą žaliavą		
Pagal spalvą		
Pagal cukraus kiekį		
Pagal išlaikymo laiką		
Pagal amžių		
Pagal tvirtumą		

Pagal šalį gamintoją		
----------------------	--	--

9.3.4. Jaunas vinas gaminamas iš ‚Gamay‘ veislės vynuogių, raudonos spalvos. Galima gerti, praėjus 6 savaitėms po vynuogių derliaus surinkimo. Oficialiai išleidžiamas į prekybą trečiąją lapkričio ketvirtadienį. Koks tai vinas? Kokios šalies ir kokio regiono?

9.3.5. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojami vieną kartą. „Iškritę“ žodžiai ar žodžių junginiai:

6 atmosferų, Prancūzija, Europos, forma, butelyje, vinas, 1935, žemėlapiai, apeliacija, vynuogės, šampano, angliarūgštė, dujų slėgį, šampanizuotas vinas.

- Pirmoji vyko kokybę reglamentuojančius įstatymus priėmė _____, _____ m.
- Sudaryti atskirų šalies vynuogės auginančių regionų ir atskirų vynininkystės ūkių _____.
- _____ tai geografinė nuoroda, nurodanti, kurioje vietovėje buvo išaugintos _____ ir pagamintas _____. Šios geografinės nuorodos suteikimą ir vartojimą reglamentuoja valstybių nustatytos taisyklės.
- _____ vardo teisinė apsauga remiasi 1891 m. Madrido sutartimi; patvirtinta 1919 m. Versalio sutartimi. 1994 m _____ teisingumo teismo sprendimu uždrausta naudoti tokius terminus, kaip _____.
- Šampanas gaminamas, _____ sukeliama antrinė vyno fermentacija, kurios metu susidaro _____.
- Putojančio vyno butelio _____ ir storos sienelės yra pritaikytos atlaikyti aukštą _____ siekiantį _____ butelio viduje.

9.3.6. Įvardinti skirtumus ir panašumus:

- putojančio vyno;
- gazuoto vyno;
- putojančio gėrimo;
- šampano.

9.3.7. Iš ko yra gaminamas vinas ir vaisvynis?

9.3.8. Įvardinti „senąsias“ ir „naujasias“ vyno šalis gamintojas. Apibūdinti panašumus ir skirtumus.

9.3.9. Prancūzijoje kiekvienas šampano butelio dydis turi savitą pavadinimą. Surašyti butelių pavadinimai prancūziškai ir lietuviškai. Atrasti butelio talpos atitikmenį.

Putojančio vyno, šampano butelių pavyzdžiai	Butelis		Atsakymas (1, D)
	Pavadinimas	Talpa	
	1. la quart	A. 3 litrų	

	(ketvirtis)		
	la demie (pusė)	B. 0,75 litro, standartinis butelis	
	2. la bouteille (butelis)	C. 0,375 litro	
	3. la magnum	D. 0,2 litro	
	4. la jéroboam	E. 1,5 litro. Manoma, kad šioje talpoje šampanas bręsta lėčiau ir išsilaiko geriau nei standartiniame butelyje.	

9.3.10. Kodėl tam tikrose šalyse gaminamas putojantis vynas yra vadinamas skirtingai? Lentelės stulpelyje A surašytos šalys gamintojos. Stulpelyje B atrasti putojančio vyno pavadinimus.

A	B	Atsakymas
1. Ispanija	A. Sekt	
2. Italija	B. Cap Classique	
3. Vokietija	C. Crémant	
4. Prancūzija – Burgundijos, Elzaso regionas	D. Spumante	
5. Pietų Afrika	E. Cava	

9.3.11. Remiantis šalių teisiniu reglamentavimu, tos šalies vynai yra skirstomi pagal kokybę į tam tikras kategorijas. Kategorijų žymes surašyti stulpelyje „Vyno kategorijos žymuo“.

Šalis	Vynų kategorijos žymuo	Apibūdinimas
Prancūzija		Stalo vynas – tai paprastas vynas, geriamas pietų metu, valstybės nekontroliuojamas, neapibrėžtas vynuogių auginimo rajonas, gamavimo technologija.
Italija		
Ispanija		
Vokietija		
Prancūzija		Krašto vynas, jis yra panašus į stalo vyną, bet šiek tiek geresnės kokybės. Jo gamybai keliami griežtesni reikalavimai, vynuogės auginamos dideliame lauke.
Italija		
Ispanija		
Vokietija		
Prancūzija		Valstybės kontroliuojamas (rūšinis) vynas. Vynuogių auginimo, vynuogių kokybės, vyno gamavimo, išpilstymo ir laikymo sąlygos yra apibrėžtos Vyno įstatymo. Visų tų rodiklių laikymąsi kontroliuoja valstybė. Geras vynas gaminamas apibrėžtoje teritorijoje, dažniausiai yra išpilstomas ten pat. Kad įgytų geresnę kokybę, brandinamas vynas ažuolinėse statinėse.
Italija		
Ispanija		
Vokietija		

9.3.12. Iššifruoti Prancūzijoje, Vokietijoje, Ispanijoje, Italijoje pagamintų vynų ženklavimo etiketes ir pagal sužinotą informaciją įvertinti vynų vartojamąsias vertes.

9.4. Alaus žaliava, gamyba, asortimentas, ženklavimas, laikymas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Įvardinti pagrindinę žaliavą alaus gamyboje.
- Kas fermentuoja alų?
- Apibūdinti fermentacijos procesą.
- Kodėl vanduo turi įtakos alaus skoniui?
- Kas tai yra salyklas?
- Kodėl į alų dedami apyniai?
- Kas suteikia alui antibiotinį efektą?

Užduotys:

9.4.1. Pateikiamo alaus temperatūra turi įtakos jo skoniui. Atsakyti į klausimus:

- Kokio tipo aluje visiškai atsiskleidžia gaivumas žemoje temperatūroje?
- Kokio tipo aluje visiškai atsiskleidžia skoninės savybės kambario temperatūroje?

9.4.2. Apibūdinti skirtumus juodo, šviesaus, balto alaus.

9.4.3. Paruošti pristatymą lengvo svaigiojo alkoholinio gėrimo, pagaminto Lietuvoje.

9.4.4. Įvardinti teisinę atsakomybę už pardavimą alkoholinių gėrimų neblaiviems ir asmenims, neturintiems 18 metų.

9.4.5. Alaus rūšys ir alaus „stiliai“ – tas pats. Taip / Ne. Pasirinkti vieną iš atsakymų ir jį pagrįsti.

9.4.6. Pagal Lietuvos teisės aktuose pateiktus nurodymus alus yra skirstomas pagal stiprumą, spalvą, gamybos būdą, žaliavą.

Požymiai	Grupės	Apibūdinimas
Pagal stiprumą		
Pagal spalvą		
Pagal naudojamą žaliavas ir gamybos ypatumus		

9.4.7. Parašyti esė tema „Alkoholio įtaka žmogaus sveikatai bei pasekmės“.

10.1. Stalo ir mineraliniai vandenys, asortimentas, ženklavimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra taurinas?
- Kas yra kofeinas?
- Kuo ypatingas gazuotas gaivusis gėrimas?
- Kuo skiriasi natūralus mineralinis vanduo nuo mineralizuoto vandens?
- Kas yra vaisvandeniai?
- Kokių savybių turi energetiniai gėrimai?
- Kas yra rūšinės sultys?
- Kuo skiriasi sultys nuo nektarų?

Užduotys:

10.1.1. Suklasifikuoti mineralinį vandenį, atsižvelgiant į mineralinių medžiagų kiekį, kilmę, gamybą.

10.1.2. Paaiškinti mineralinio vandens mineralizaciją.

10.1.3. Charakterizuoti tonizuojančiuosius ir specialios paskirties vaisvandenius.

10.1.4. Pagal pateiktą gaiviųjų gėrimų ženklavimo etiketę įvertinti duoto gėrimo naudingumą.

10.1.5. Apibūdinti girą. Įvertinti žaliavą, gamybos technologiją, įtaką žmogaus savijautai. Pateikti giros gamybos receptūrą.

11.1. Tabako grupavimas ir asortimento apibūdinimas

Savikontrolės klausimai, užduotys:

- Kas yra humidoras?
- Kas yra cigaras?
- Kuo skiriasi rankų darbo cigaras nuo mašinomis pagaminto cigaro?
- Ką parodo cigarą dengiamojo lapo spalva?
- Ar tiesa, kad pypkės rūkymas slopina agresiją ir priešišumą? Taip / Ne. Pagrįsti.
- Ar lygybė yra teisinga: kaljanas = vandens pypkė.
- Kas yra tabako derva?
- Kas yra tabako dūmų kondensatas?
- Kas yra anglies monoksidas?

Užduotys:

11.1.1. Dėl žalos sveikatai ir sukeltos stiprios priklausomybės daugumoje šalių tabako gaminių vartojimas yra _____
(užbaigti sakinį)

11.1.2. Įsidėmėti:

- tabake yra alkaloido _____ kuris yra stiprus _____, ypač kenksmingas _____.
- Neurotoksinas apsaugo _____ nuo vabzdžių, nes jis yra _____
- Insekticidas – medžiaga, kuri naikina _____ vabzdžius
- Insekticidais naikinami _____ kenkėjai, _____, _____ parazitai.

Pamestus žodžius surašyti į praleistas vietas sakinyje: **vabzdžiams, nikotino, neurotoksinas, tabaką, insekticidas, žalingus, gyvūnų, augalų, žmogaus.**

- Susimąstyk, prieš imdamas cigaretę į rankas: lot. *insectum* – vabzdys + *coedo* – žudau.

11.1.3. Kas tai yra – gaminys, skirtas rūkyti, uostyti, čiulpti, kramtyti ir pagamintas iš genetiškai modifikuoto ar nmodifikuoto lot. *Nicotiana tabacum*.

11.1.4. Lentelės stulpelyje A yra parodyti tabako gaminiai ir prietaisai, skirti rūkymui, stulpelyje B atrasti atitikmenį. Pvz., (1, C).

A	Atsakymas	B
1.		<p>A. Trumpas siauras cigaras. Susuktas į tabako lapą, be filtro.</p>
2.		<p>B. „Snus“ – tai drėgnas arba pusiau drėgnas tabako produktas, sukurtas vartoti užsikišant nedidelę jo dozę tarp dantenų ir viršutinės lūpos.</p>
3.		<p>C. Smulkinti tabako lapai, paruošti rūkyti pypke.</p>

4.			D.	<p>Veikimo principas panašus į inhaliatoriaus. Kaitiklis kaitina ant jo iš kapsulės patekusį skystį, ir išgaunami garai. Taip aprūpina organizmą nikotinu.</p>
5.			E.	<p>Prietaisas, skirtas rūkymui, pagamintas iš brangių medžiagų.</p>
6.			F.	<p>Gaminys, užpildomas sveikais susuktais tabako lapais ir įvyniotas ne į popierių, į tabako lapus.</p>
7.			G.	<p>Gaminys iš plonai pjaustytų džiovintų tabako lapų, sumaišytų su įvairiais priedais, sugrūstas į iš popieriaus suvyniotą cilindrą.</p>

6.1.5. Lentelės stulpelyje A pateiktos datos, kurios yra susijusios su rūkymo prevencija. Stulpelyje B atrasti atitikmenys.

A	B
----------	----------

A. Nuo 1987 m. gegužės 31 dienos	1. Lietuvos Respublikoje pateikiamose į rinką bei gaminamose cigaretėse (1 cigaretės dūmuose) kenksmingų medžiagų kiekiai turi būti: - ne daugiau kaip 10 mg dervų; - ne daugiau kaip 1,0 mg nikotino; - ne daugiau kaip 10 mg anglies monoksido.
B. Nuo 2004 m.	2. Pasaulinė diena be tabako
C. Nuo 2007 m. sausio mėn. 1 d.	3. Įvestas Lietuvoje draudimas rūkyti restoranuose, kavinėse, baruose, kitose viešojo maitinimo įstaigose, klubuose, diskotekose, išskyrus specialiai įrengtus cigarų ar pypkių klubus.

11.1.6. Parašyti esė tema „Rūkai – žudai save ir kaimyną“.

Eil. nr.	Moduliai / užduočių temos
4.3.2	GYVŪNINĖS KILMĖS MAISTO PRODUKTAI
1.1.	Gyvūninės kilmės maisto produktai. Ženklėjimas. Cheminė sudėtis ir svarba žmogaus mityboje. Gyvūninės kilmės maisto produktų ženklėjimo ypatumai.
2.1.	Skerdenos tipai ir rūšys, terminė būseną, morfologinė ir cheminė sudėtis, kokybė, ženklėjimas, laikymas.
2.2.	Mėsos gaminiai, jų asortimentas, ženklėjimas, laikymas.
2.3.	Mėsos pusgaminiai.
3.1.	Pieno produktų žaliava ir pieno apdirbimo technologiniai procesai.
3.2.	Raugintų pieno produktų naudingumas žmogaus organizmui.
3.3.	Sūrių gaminimo procesas, laikymo sąlygos ženklėjimas.
4.1.	Kiaušinių cheminė sudėtis ir maistinė vertė.
5.1.	Žuvų šeimos ypatumai, būseną. Asortimentas. Perdirbimo būdai.
5.2.	Gyvos ar šviežios žuvies paruošimas pardavimo metu. SVT stebėseną.
5.3.	Apžvelgti žuvų ikrų rūšis ir asortimentą.
6.1.	Medaus sudėtis ir biologinės savybės.
7.1.	Riebalų naudingumas mityboje, asortimentas.
8.1.	Konservų tipai. Asortimentas.

1.1. Gyvūninės kilmės maisto produktai. Ženklėjimas. Svarba žmogaus mityboje

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra fermentai?
- Kas yra cholesterolis?
- Kas yra aterosklerozė?

Užduotys:

1.1.1. Sugrupuoti gyvūninės kilmės maisto produktus, įvertinti požymius.

1.1.2. Lentelės A stulpelyje yra surašytos grupės, o B stulpelyje – požymiai. Pažymėti atitikmenys.

A	B
Mėsa ir mėsos produktai	Žaliava
900 ml	
Varškės sūris su kmynais	
Kiaušiniai	
Medus	Gamybos technologija
Pienas ir pieno produktai	
100 g	
Ultra aukšta temperatūra paveiktas	
Aukščiausiosios rūšies	Receptūra
Pasterizuotas	
Desertinis varškės sūris su želė gabaliukais	
Varškės sūrius su prieskoniais	
150g	Išfasavimas
Žuvis ir žuvies produktai	
Sterilizuotas	
15 g	

1.1.3. Cheminių medžiagų, esančių gyvūninės kilmės maisto produktuose, įtaka žmogaus mitybai.

1.1.4. Ar pateikti teiginiai yra teisingi? Teisingus teiginius paaiškinti.

- Pienas – gyvūninės kilmės baltymų ir kalcio šaltinis.
- Medus pasižymi baktericidiniu poveikiu.
- Ką tik pamelžtas pienas didina žmogaus organizmo...
- Hidratuoti riebalai – tai vandens garais apdoroti riebalai.
- Hidratuoti riebalai – tai kietais paversti skysti riebalai.
- Sprandinė yra vadinama „marmurine“ mėsa.
- Galvijo skerdenos kaklinė ir sprandinė – tas pats.
- Stinta kvepia šviežiais agurkais.
- Piene esantys riebalai homogenizuojami.
- Margarinas – tai sviestas.
- Mentė – tai kumpis.

1.1.5. Užbaigti sakinį.

Pieno produktų laikymo temperatūra yra +6⁰ C vadinama _____

1.2. Gyvūninės kilmės maisto produktų ženklavimo ypatumai.

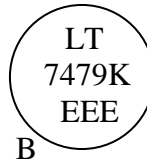
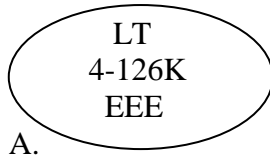
Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra ženklavimo rekvizitas?
- Kas yra gyvulio identifikavimo numeris?
- Kas yra sveikumo ženklas?

Užduotys:

1.2.1. Išanalizuoti pateiktą gyvūninės kilmės maisto produkto ženklavimo etiketę.

1.2.2. Iššifruoti pateiktus ženklavimo simbolius (A:B).

2.1. Skerdenos tipai ir rūšys, terminė būseną, morfologinė ir cheminė sudėtis, kokybė, ženklavimas, laikymas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokių svarbiausių maistinių medžiagų yra mėsoje?
- Kokia mėsa yra vertingiausia pagal jos įsisavinimą?
- Kas yra mėsos morfologinė sudėtis?
- Kas yra raumeninė skaidula?
- Kas yra raumenų pluoštas?
- Kas yra skerdena?
- Nuo ko priklauso raumeningumo klasė?
- Pagal ką skerdenos yra skirstomos į riebumo klases?

Užduotys:

2.1.1. Užpildyti lentelę. Pateiktus mėsos audinius apibūdinti.

Mėsos audiniai	Apibūdinimas
Raumeninis	
Riebalinis	
Jungiamasis	
Kaulinis	

2.1.2. Pagal šiuos požymius sugrupuoti skerdeną:

- paskersto gyvulio tipas;
- raumeningumas;
- riebumas;

- terminė būseną;
- maistinė vertė.

2.1.3. Paskersto gyvulio amžius turi įtakos skerdenos kokybei. Taip / Ne. Pasirinktą atsakymą pagrįsti.

2.1.4. Apibūdinti mėsa, kuria negalima prekiauti. Paaiškinti, kodėl to daryti negalima.

2.1.5. Suskirstyta skerdena pagal paskersto gyvulio tipą. Minėtas skerdenas apibūdinti.

Skerdenos rūšis	Trumpas apibūdinimas
Jautiena	
Kiauliena	
Aviena	
Triušiena	
Paukštiena	

2.1.6. Užpildyti lentelę. Mėsa pagal raumenų gilumos temperatūrą (terminę būklę) skirstoma į šešias rūšis. Prie kiekvieno pateikto aprašymo parašyti mėsos rūšies pavadinimą ir raumenų temperatūrą.

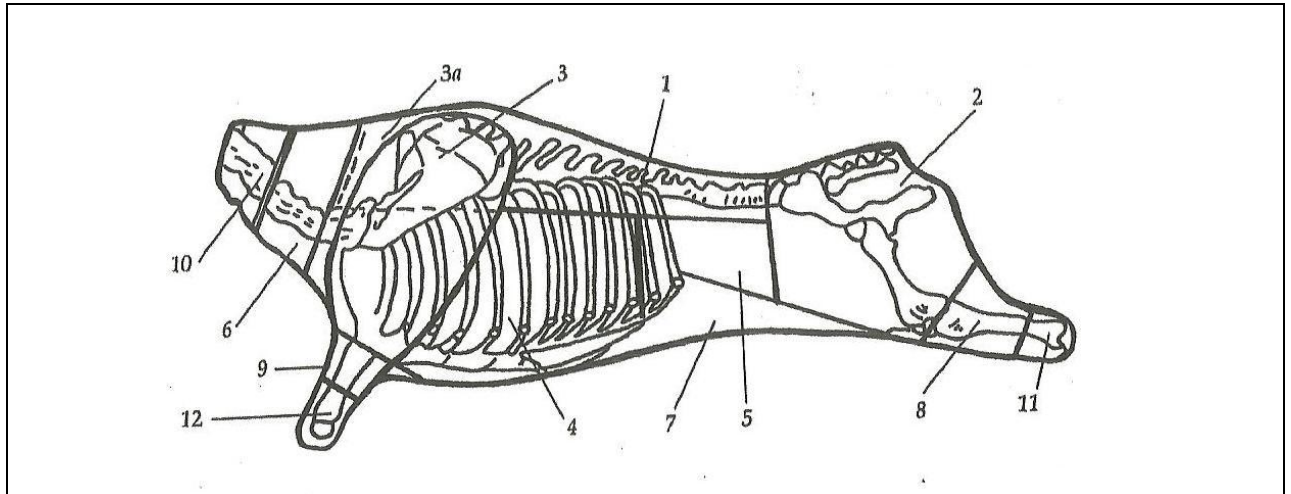
Trumpas apibūdinimas	Raumenų temperatūra	Mėsos rūšis
Laipsniškai specialiose kamerose atšildyta mėsa		
Mėsa, kuri po atšaldymo sušaldoma šaldytuvuose		

Baigianti bręsti mėsa		
Mėsa, kuri aplinkos temperatūroje išlaikyta apie 6–12 val.		
Tik ką paskersto gyvulio mėsa		

2.1.7. Lentelėje surašyti rodikliai ir aprašyti rodiklių apibūdinimai, nusakantys mėsos šviežumą. Kiekvienam rodikliui stulpelyje „Rodiklis“ parinkti apibūdinimą iš stulpelio „Apibūdinimas“.

Rodiklis	Atsakymas	Apibūdinimas
1. Išvaizda ir spalva		A. Pirmiausia tikrinamas paviršinių, vėliau – giliųjų mėsos sluoksnių (ypač prie kaulų) kvapas. Jis turi būti natūralus, specifinis, būdingas tik tos rūšies mėšai.
2. Konsistencija		B. Pirštu lengvai spaudžiamas raumenų pjūvis. Šviežios mėsos padaryta duobutė išsilygina labai greitai.
3. Sausgyslės		C. Peiliu įpjaujami gilieji raumeninio audinio sluoksniai ir nustatoma jų spalva bei išvaizda. Šviežios mėsos raumuo pjūvio vietoje turi būti drėgnas, bet nelipnus, natūralios, tai mėsos rūšiai būdingos spalvos.
4. Kvapas		D. Vertinama spalva, kvapas, konsistencija. Spalvą (nuo baltos iki gelsvos) lemia riebalų rūšis. Konsistencija priklauso nuo gyvulio rūšies (galvijų ir avių – standi, kiaulių – minkšta, plastiška).
5. Riebalų būklė		E. Tikrinamos pirštais. Jos turi būti stangrios, tamprios, šviesiai rausvos, blizgančios.
6. Sultinio skaidrumas ir aromatas		F. Bandinys be prieskonių verdamas apie 10 min. Šviežios mėsos sultinys skaidrus, be baltų ar gelsvų nuosėdų, kvapnus.

2.1.8. Įvardinti galvijo skerdenos dalių pavadinimus.

2.1.9. Pagal pateiktą ženklavimo etiketę apibūdinti skerdeną.

2.1.10. Įvardinti rodiklius, kurie turi įtakos skerdienos maistinei vertei.

2.1.11. Įvardinti paukštienos dalis ir įvertinti maistinę vertę.

2.1.12. Užpildyti SVT „Prekės paruošimas pardavimui“ stebėsenos žurnalą.

2.2. Mėsos gaminiai, jų asortimentas, ženklinimas, laikymas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra mėsos gaminy?
- Kaip skirstomi rūkyti gaminiai pagal terminio apdorojimo būdą?
- Įvardyti rūkytus kiaulienos gaminius.
- Kuo ypatingi vytinti mėsos gaminiai?
- Kokios žaliavos naudojamos gaminant žaliavas?
- Kokie yra dešrų rūkymo būdai?
- Kuo dešrelės skiriasi nuo virtų dešrų?

Užduotys:

2.2.1. Sugrupuoti mėsos gaminius pagal šiuos požymius: įpakavimą; gamybos technologiją; gamintoją; kokybę. Duomenis surašyti į lentelę.

Įpakavimo būdas	Gamybos technologija	Gamintojas	Kokybė

2.2.2. Lentelės stulpelyje A parašyta sakinio pradžia, pabaigą atraskite stulpelyje B.

A	B
LST 1919-2003	turi būti gaminami tik iš mėsos žaliavos, nenaudojant augalinės ar gyvūninės kilmės mėsos pakaitalų, maisto užpildų bei mechaniškai atskirtos mėsos.
Standartas nustato mėsos gaminių, priklausomai nuo jų rūšies	mėsos pakaitalų (pvz., sojos baltymų), krakmolo panaudojimą gamyboje.
Aukščiausiosios rūšies mėsos gaminiai	mėsos gaminių standartas.
I rūšies mėsos gaminiuose	neribojamas krakmolo ir užpildų kiekis, tačiau gamintojas privalo jų kiekį nurodyti ženklavimo etiketėje.
Standartas riboja	kokybės rodiklius: mažiausią leidžiamą raumeninio mėsos audinio baltymų kiekį, didžiausią leidžiamą riebalų ir drėgmės kiekį.
II rūšies mėsos gaminiuose	mėsos pakaitalų, užpildų ir krakmolo naudojimas yra ribojamas, neleidžiama naudoti sojos miltų.

2.2.3. Apibūdinti pateikto mėsos produkto ženklimą.

2.2.4. Apibūdinti pateikto produkto laikymo sąlygas.

2.2.5. Į lentelę surašyti rūkytų kiaulienos, jautienos, paukštienos gaminių rūšis.

Kiaulienos gaminiai	Jautienos gaminiai	Paukštienos gaminiai

2.2.6. Užbaigti sakinį:

- Pagal kokybę mėsos gaminiai yra skirstomi į _____ rūšis. Įvardinti prekinės rūšis ir apibūdinti.

2.3. Mėsos pusgaminiai, subproduktai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra mėsos pusgaminis?
- Kokia rizika gali kilti žmogaus sveikatai, vartojant mėsos pusgaminius?
- Kokiai temperatūrai esant, turi būti laikomi mėsos pusgaminiai?
- Kas tai yra subproduktas?
- Pagal kokį požymį yra suskirstyti mėsos pusgaminiai į kategorijas.
- Kuo ypatingi marinuoti mėsos gaminiai?

Užduotys:

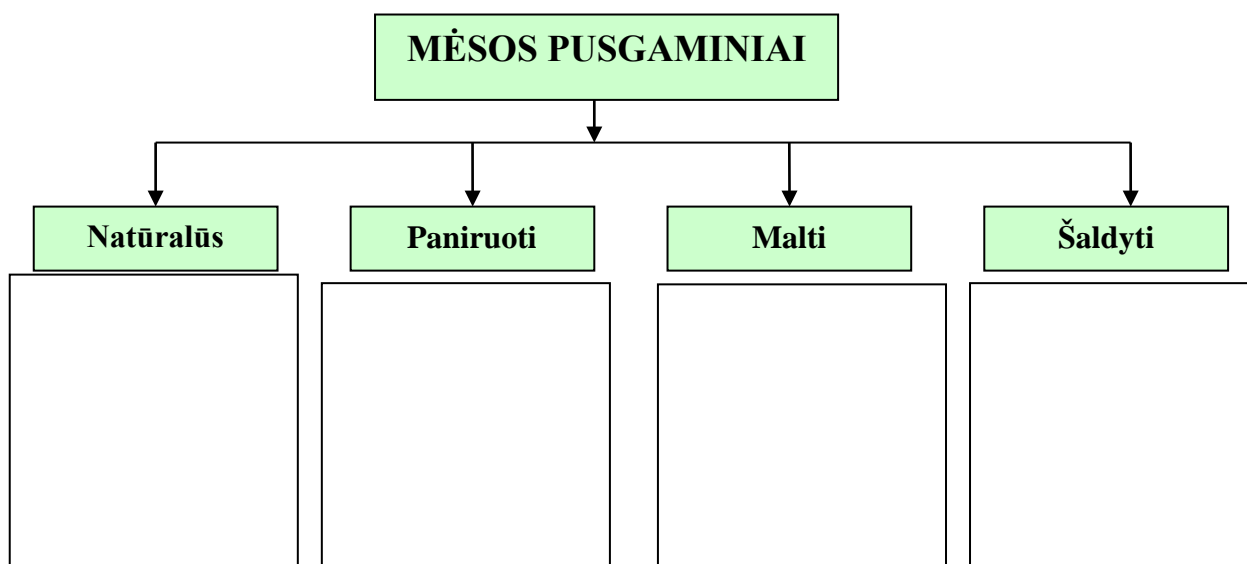
2.3.1. Parašyti įvardintų mėsos pusgaminių pavyzdžių:

- Stambiagabaliniai

- Porcijiniai

- Smulkiagabaliniai

2.3.2. Parašyti įvardintų mėsos pusgaminių pavyzdžių:

2.3.3. Atšaldytų mėsos pusgaminių ženklavimas, laikymas. Lentelės stulpelyje A atrasti atitikmenį stulpelyje B.

A	B
----------	----------

Atšaldyti:	$0^{\circ} - + 4^{\circ} \text{ C}$
Malti	3 mėn.
Natūralūs smulkiagabaliniai	18 val.
Paniruoti	1 mėn.
Natūralūs stambiagabaliniai	24 val.
Šaldyti:	$-12^{\circ} - -18^{\circ} \text{ C}$
Stambiagabaliniai (paukštienos šlaunelės, krūtinėlės)	10 parų
Visų sriubų rinkiniai	48 val
Kiti pusgaminiai	12 val.

2.3.4. Pusgaminius draudžiama realizuoti (įvardinti 8 priežastis):

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

2.3.5. Parašyti įvardintų subproduktų kategoriją. Pagal kokį požymį subproduktai skirstomi į kategorijas?

- Galva _____
—
- Kojos _____
—
- Liežuvis _____
—
- Ausys _____
—
- Lūpos _____
—

- Uodegos _____
—
- Kepenys _____
—
- Plaučiai _____
—
- Širdis _____
—
- Inkstai _____
—
- Smegenys _____
—

2.3.6. Surašykite į atitinkamus stulpelius mėsos konservų kokybės reikalavimus.

Mėsos konservų kokybės apibūdinimas		
Jusliniai rodikliai	Ženklinimas	Laikymo sąlygos

3.1. Pienas, grietinėlė, ženklinimas, laikymas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Koks yra natūralaus geriamojo pieno riebumas?
- Kaip pagal riebumą skirstoma grietinėlė?
- Dėl kokių savybių vertinami sauso pieno produktai?

Užduotys:

- 3.1.1. Užrašyti požymius, pagal kuriuos yra klasifikuojami pieno produktai. Kaip jie ženklinami?
- 3.1.2. Įvertinti pateiktų pieno ir pieno produktų maistinę, energetinę ir kitas vertes.
- 3.1.3. Pristatyti pieno cheminę sudėtį ir maistinę vertę.
- 3.1.4. Įvardykite geriamojo pieno asortimentą pagal apdorojimo būdus.
- 3.1.5. Pristatykite geriamojo pieno su priedais asortimentą.
- 3.1.6. Kaip gaminama grietinėlė? Palyginkite jos ir pieno maistinę vertę.
- 3.1.7. Pristatykite geriamojo pieno ir grietinėlės laikymo sąlygas ir terminus.
- 3.1.8. Pristatykite sauso pieno produktų asortimentą ir jų naudojimo sritis.
- 3.1.9. Kuo vertingi pieno konservai? Kokia jų maistinė vertė?
- 3.1.10. Įvertinti grietinėlės kokybę. Duomenis surašyti į lentelę.

Rodiklis	Apibūdinimas

3.1.11. Paveikslėlyje pateikti pieno produktai. Sugrupuoti pagal šiuos požymius:

- Prekės ženklą;
- Gamybos technologiją;
- Receptūrą;
- Išfasavimą;
- Pakuotės medžiagą.

Iš pateiktų rauginto pieno produktų pavyzdžių išrinkite ekologiškus ar gerus produktus.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
7.	8.	9.	10.	11.	12.

3.1.12. Lentelėje surašyti rodikliai ir aprašyti rodiklių apibūdinimai, nusakantys juslinius geriamojo pieno kokybės rodiklius. Kiekvienam rodikliui stulpelyje A parinkti apibūdinimą iš stulpelio B.

A	Atsakymas	B
1. Spalva		A. Grynas, būdingas pienui ir grietinėlei, be pašalinio specifinio kvapo.
2. Konsistencija		B. Būdingas produktui, be pašalinio prieskonio.
3. Kvapas		C. Balta ar su gelsvu atspalviu, lieso pieno – su melsvu atspalviu, grietinėlės – kreminio atspalvio / balta.
4. Skonis		D. Vienalytė, be gleivių, nuosėdų, riebalų gumulėlių ir baltymų dribsnių, be mechaninių priemaišų.

3.1.13. Išrinkti geriamojo pieno defektus, būdingus išvaizdai, skoniui, kvapui.

<p>1. Ne visai pripildyta pakuotė. 2. Primenantis varškę. 3. Rusva spalva. 4. Šalutinės priemaišos. 5. Baltymų ir riebalų gumulėliai. 6. Nuosėdos. 7. Lipnus / tąsus. 8. Atsiskyrusios fazės. 9. Netipinė spalva. 10. Primenantis vandenį. 11. Chemikalų. 12. Pašarų. 13. Koaguliavęs. 14. Blankus. 15. Kartus. 16. Šiluminiu būdu apdoroto pieno. 17. Dūmų. 18. Primenantis karamelę. 19. Svilėsių. 20. Kartono. 21. Nevienodas paviršius. 22. Grietinėlės gumulai. 23. Šalutinis prieskonis. 24. Vaisių. 25. Salyklo. 26. Metalo. 27. Pelėsių. 28. Aliejaus. 29. Oksidacijos. 30. Sūrus. 31. Rūgštus. 32. Sugišęs. 33. Lajaus. 34. Mielių. 35. Apkartęs. 36. Negrynas. 37. Nešviežias / pasenęs. 38. Perpildyta pakuotė. 39. Baltymai ir riebalai ant sienelių. 40. Grietinėlės sluoksnis.</p>
--

3.2. Rūgštūs pieno produktai, ženklinimas, laikymas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Iš ko gaminama grietinė?
- Kuo skiriasi rūgpienis nuo kefyro?
- Pagal kokius požymius klasifikuojama grietinė?
- Kokia būna grietinė pagal riebalų kiekį joje?
- Kas yra grietinės produktas?
- Kuo naudingas jogurtas?
- Kokias žinote jogurto rūšis?
- Kas yra acidofiliniai pieno produktai?
- Kas yra bifilino pieno produktai?
- Kas yra pasukos?

Užduotys:

3.2.1. Sugrupuoti grietinės, varškės gaminius. Įvardinti požymius.

3.3.2. Išanalizuoti pateikto rauginto pieno produkto ženklinimo etiketę ir įvertinti vartojamąsias vertes.

3.3.3. Stulpelyje A pateikta pradžia sakinio, o stulpelyje B atraskite sakinių pabaigą.

A	B
Grietinė dietinė	tai paprasta grietinė, papildyta pieno kazeino milteliais.
Baltyminė grietinė	pagaminta iš grietinės, kurioje pieno riebalai yra susmulkinti.
Produktas, gaunamas mušant grietinėlės sviestą	10 % riebumo.
Homogenizuota grietinė	tai produktas, kai vietoje natūralių pieno riebalų naudojami jų pakaitalai: palmių, rapsų, sojų ar saulėgrąžų aliejus.
Šliužo fermentas – tai fermentas	tai produktas, pagamintas supresuojant sutrauktą pieną, pridėdant grietinėlės ir kitų priedų.
Grietinės ir augalinių riebalų mišinys	tai rauginto pieno produktas, kuris susidaro fermentuojant pieną bakterija <i>lactobacillus delbruecki subsp. bulgaricus</i> .
Grūdėtoji varškė	yra vadinamas pasukomis.
Jogurtas	gaunamas iš jaunų gyvulių skrandžių ir naudojamas sutraukti pieno baltymus greičiau nei per valandą, todėl naudojamas sūrių gamyboje.

3.3.4. Surašyti į lentelę varškės ir jos gaminių juslinius kokybės rodiklius:

Kokybės rodiklis	Varškė	Varškės sūreliai, varškės masės su priedais	Vaikiški sūreliai, kremai, desertai

Konsistencija			
Spalva			
Skonis ir kvapas			

3.3.5. Apibūdinti varškės ir jos gaminių ženklimą, laikymo sąlygas, terminus.

3.3.6. Apibūdinti pasukų asortimentą. Kuo jos naudingos žmogaus organizmui?

3.3.7. Užpildyti lentelės stulpelius, surašant juslinius kokybės rodiklius raugintų pieno gaminių (kefyro, rūgpienio ir jogurto).

Rodikliai	Rūgpienis	Kefyras	Jogurtas
Skonis			
Konsistencija			
Spalva			
Kvapapas			
Išvaizda			

3.3.8. Užpildyti lentelę:

Grietinės rūšys	
Pagal riebumą	Pagal apdorojimo būdą

3.3. Sūrių, ledų gaminimo procesas, laikymo sąlygos, ženklimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokių gyvūnų pienas naudojamas gaminant fermentinius sūrius?
- Nuo ko priklauso fermentinių sūrių nokimo sąlygos?
- Kodėl kai kurie fermentiniai sūriai parafinuojami?
- Kuo ypatingi sūrime nokinti sūriai?
- Kokius žinote lietuviškus pelėsinius sūrius?
- Kokia pagrindinė žaliava naudojama perdirbtų sūrių gamybai?
- Kuo pasižymi plėšomosios sūrio lazdelės?
- Kokios pagrindinės žaliavos naudojamos ledų gamyboje?
- Kokiomis sąlygomis laikomi ledai?

Užduotys:

3.3.1. Pagal brandinimo ypatumus, rūšis sugrupuoti sūrius.

3.3.2. Įvertinti pateikto sūrio vartojamąsias vertes.

3.3.3. Apibūdinti sūrio gaminį.

3.3.4. Paruošti sūrio refleksiją, kurioje būtų paaiškinta žaliava, gamyba, maistinė, energetinė ir kitos vertės, kulinarinė paskirtis.

3.3.5. Užpildyti SVT „Prekės apdorojimas pardavimo metu“ stebėsenos žurnalą.

3.3.6. Apibūdinti nekokybiškus ledus.

3.3.7. Apibūdinti fermentinių ir lydytų sūrių kokybės rodiklius.

3.3.8. Pagal pateiktą ženklavimo etiketę iššifruoti fermentinių ir lydytų sūrių ženklimą bei apibūdinti vartojamąsias vertes ir laikymo sąlygas.

3.3.9. Užpildyti lentelę. Surašyti ledų juslinių kokybės rodiklių apibūdinimus.

Kokybės rodikliai	Rodiklių apibūdinimas
Skonis	
Kvapapas	

Spalva	
Konsistencija	
Pakuotė	

3.3.9. Užpildyti lentelę:

Ledų klasifikavimas		
Pagal formą	Pagal funkcinę paskirtį	Pagal dydį

3.3.11. Užpildyti lentelę:

Fermentinių sūrių klasifikavimas		
Pagal riebumą	Pagal kietumą	Pagal brandinimo procesą

3.3.12. Priskirti pateiktus sūrius tam tikroms sūrių grupėms:

- Plėšomos lazdelės –
- Lydyti sūriai –
- Sūrime brandinti sūriai –
- Švieži nenokinti sūriai –
- Mėlynojo pelėsio sūriai –
- Baltojo pelėsio sūriai –
- Kietieji, puskiečiai sūriai –

- Lydyti tepamieji sūriai –

					
1.	2.	3.	4.	5.	6.
					
7.	8.	9.	10.	11.	12.

3.3.13. Pataisyti neatitikimus.

Neriebalinės sūrio medžiagos drėgnis, %	Sūrio apibūdinimas
Mažiau kaip 51	Kietas
49–53	Puskietis
Daugiau kaip 67	Labai kietas
54–67	Minkštas

3.3.14. Pataisyti neatitikimus.

Sausos medžiagos riebalų kiekis, %	Sūrio apibūdinimas
Lygus arba daugiau kaip 45, bet daugiau kaip 60	Liesas
Lygus arba daugiau kaip 10, bet daugiau kaip 25	Vidutinio riebumo
Lygus arba daugiau kaip 25, bet daugiau kaip 45	Riebus
Lygus arba daugiau kaip 60	Mažo riebumo
Mažiau kaip 10	Labai riebus

3.3.15. Įvardinti įvairių rūšių fermentinių sūrių juslinius bendruosius rodiklius:

- Konsistencija –
- Spalva –
- Akučių forma ir išsidėstymas –
- Paviršius, forma –
- Skonis ir kvapas –

3.3.15. Užbaigti sakinį:

- Sūrį laikant žemesnėje nei 0° C temperatūroje, jis gali _____, todėl pasikeis struktūra ir sūriai taps _____.

3.3.16. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašykite juos, sudarydami aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojami vieną kartą: **sūrio gaminys, brandintas sūris arba pelėsinis sūris, arba sūryminis sūris, arba šviežias sūris, pavadinime negali būti žodžio „sūris“, o turi būti „Baltyminis gaminys“, Olandų, labai riebus arba riebus, arba vidutinio riebumo, arba mažo riebumo, arba liesas, sūrio gaminys su augaliniais riebalais, nuo 45 % iki 60 % arba nuo 25 % iki 45 %, arba nuo 10 % iki 25 %, arba mažiau kaip 10 %.**

- Sūrio pavadinime gali būti įrašyti šie klasifikaciniai apibūdinimai (pagal gamybos technologiją)

- Sūrio pavadinime gali ir nebūti žodžio „sūris“, o tik nurodoma sūrio pavadinimas

- Sūrio ženklavimo etiketėje turi būti užrašyta klasifikacinis apibūdinimas pagal sūrio riebumą

- _____ jei pagaminamas pridant augalinių riebalų.

- _____

jei produktų iš pieno kilmės baltymų, augalinių riebalų, gaminamų nesilaikant įprastinės sūrių gamybos technologijos, tačiau savo forma, konsistencija ir savybėmis panašių į sūrius.

- Sūrio produktas tas pats kaip ir

4.1. Žuvų šeimos, ypatumai, būseną. Asortimentas. Perdirbimo būdai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Nuo ko priklauso žuvyje esančių vertingų maistinių medžiagų kiekis?
- Kodėl žuvis laikoma gerai įsisavinamu, maistingu produktu?
- Kokios yra valgomos ir nevalgomos žuvies kūno dalys?
- Kuo atšaldytos žuvys skiriasi nuo šaldytų?
- Kokie procesai vyksta žuvyje sūdymo metu?
- Apibūdinkite žuvų sūdymo būdus pagal druskos patekimą į žuvies audinius.
- Pristatykite sūdytų žuvų ženklimą, laikymo sąlygas, terminus.
- Įvardinkite sūdytų žuvų privalumus.
- Kokie procesai vyksta žuvyse rūkymo metu?
- Kokiomis sąlygomis turi būti laikomos vytintos žuvys?
- Kokiais būdais skrodžiama sušaldyta žuvis?
- Pristatykite žuvies sušaldymo būdus.
- Kuo ypatingi natūralūs žuvų konservai?

- Kas yra žuvų preservai?
- Į kokias grupes skirstomi nežuviniai vandens gyvūnai?
- Kas iš vandens augalijos vartojama maistui?
- Į kokias grupes skirstomi žuvų konservai?
- Kas tai yra bombažas?

Užduotys:

4.1.1 Sugrupuoti žuvis pagal įvairius požymius ir įvertinti išskirtinumus, vartojamąsias vertes.

4.1.2. Apibūdinti žuvies apdorojimo būdus.

4.1.3. Įvertinti žuvies gaminių laikymą, ženklimą.

4.1.4. Paruošti žuvies pristatymą, kuriame būtų įvertinta:

- pasirinktos žuvies išskirtinės ypatybės;
- kokiai žuvų šeimai priklauso;
- maistinė ir kitos vartojamosios vertės.

4.1.5. Žuvis suskirstytos į tam tikras grupes. Užrašyti klasifikavimo požymius.

Klasifikavimo požymis	Žuvų grupės
	<ul style="list-style-type: none"> • Gėlujų vandenu, upių, ežerų; • Jūrų ir vandenynų; • Pusiau keliauninkės.
	<ul style="list-style-type: none"> • Stambios; • Vidutinės; • Smulkios.
	<ul style="list-style-type: none"> • Gyvos; • Atšaldytos arba šviežios; • Užšaldytos; • Sūdytos; • Vytintos; • Rūkytos.
	<ul style="list-style-type: none"> • Išdorotos su galva (pašalinti vidaus organai); • Išdorotos be galvos (pašalinti vidaus organai ir galva); • Nugarinė (nupjauta apatinė skerdienėlės dalis); • File (skerdienėlė be kaulų).

	<ul style="list-style-type: none"> File gabalai (stambiai supjaustyta skerdienėlė).
--	--

4.1.6. Užpildyti lentelę. Stulpelyje „Žuvų pavadinimai“ apibūdinti žuvų šeimų ypatumus.

Žuvų šeima	Žuvų pavadinimai
Erškėtinių	
Lašišinių	
Karpinių	
Silkinių	
Menkinių	
Ešerinių	
Plekšninių	
Lydekinių	
Šaminių	
Skumbrinių	

4.1.7. Kaip džiovinamos žuvis, jų paskirtis?

4.1.8. Pristatyti džiovintų žuvų kokybės rodiklius, laikymo sąlygas.

4.1.9. Apibūdinti vytintą žuvį. Kokios žuvis tinka vytinimui?

4.1.10. Įvertinti šalto ir karšto rūkymo žuvų pateiktus rodiklius.

Rodiklis	Šalto rūkymo žuvis	Karšto rūkymo žuvis
Rūkymo temperatūra		

Rūkymo laikas		
Žuvies išvaizda		
Paviršiaus spalva		
Mėsos konsistencija		
Skonis ir kvapas		
Druskos kiekis		
Laikymo sąlygos		
Tinkamumo vartoti terminai		

4.1.11. Įvertinti džiovintos ir vytintos žuvies pateiktus rodiklius.

Rodiklis	Džiovinta žuvis	Vytinta žuvis
Tinkamos žuvų rūšys		
Paruošimo laikas, temperatūrinis režimas		
Subrendimas technologinio proceso metu		
Išdorojimas (taikomas ar ne?). Koks taikomas?		
Kulinarinė paskirtis		
Laikymo sąlygos		

Tinkamumo vartoti terminai		
----------------------------	--	--

4.1.12. Atpažinti paveikslėliuose pavaizduotus vandens gyvius. Suskirstyti juos į grupes.

				
1.	2.	3.	4.	5.
	 <small>Vynuoginė aršga (Haliotis)</small>			
6.	7.	8.	9.	10.

4.1.13. Kokia žuvis, sugaunama Baltijos jūroje, vadinama „šprotais“? Atsakymas surašytas atsitiktine tvarka. Surašyti reikiama tvarka.

L	K	Ė	I	K

1.1.14. Marinuoti, sūdyti, hermetizuoti, bet nesterilizuoti žuvies produktai. Kaip vadinami tokie žuvies produktai? Atsakymas surašytas atsitiktine tvarka. Surašyti reikiama tvarka.

R	V	R	E	E	P	A	I	Z

4.2. Gyvos ar šviežios žuvies paruošimas pardavimo metu. SVT stebėseną

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kodėl gyva žuvis pati vertingiausia?
- Kaip vertinama gyvos žuvies kokybė?
- Kokios turi būti gyvos žuvies laikymo sąlygos parduotuvėse?

Užduotys:

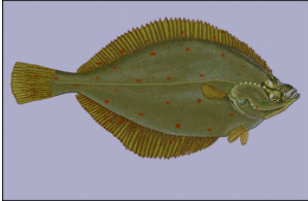

4.2.1. Įvertinkite gyvos žuvies vartojamąsias vertes.

4.2.2. Kokios žuvys naudojamos pusgaminių gamybai?

4.2.3. Užpildyti paruoštų žuvies pusgaminių SVT (paruošimas pardavimo metu) stebėsenos žurnalą.

4.2.4. Atpažinti paveikslėliuose pavaizduotas žuvis. Jos parduotuvėse parduodamos gyvos arba atšaldytos. Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokios žuvys iš paveikslėlio priklauso atitinkamoms šeimoms?
- Kokie pusgaminiai parduotuvėje iš šių žuvų yra ruošiami?

		
1.	2.	3.
		
4.	5.	6.

4.2.5. Parašyti, kokie reikalavimai keliami prekybos įmonėms, kurios tvarko šviežias žuvis.

4.2.6. Parašyti papildomus šviežių žuvų ženklavimo rekvizitus.

4.2.7. Mažmeninės prekybos įmonėse draudžiama gyvas žuvis:

Draudžiamas veiksmas	Kodėl taip atlikti yra draudžiama?
Traumuoti	
Šerti	
Gydyti	
Svaiginti, skersti ir išdoroti pirkėjams matant	
Parduoti pirkėjams nepaskerstas	

5.3. Apibūdinti žuvų ikrų rūšis ir asortimentą

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kuo vertingi žuvų ikrai?
- Pagal kokius požymius klasifikuojami žuvų ikrai?
- Iš kokių žuvų rūšių gaminami juodieji ikrai?
- Iš kokių žuvų rūšių gaminami raudonieji ikrai?

Užduotys:

5.3.1. Išnagrinėti raudonųjų ir juodųjų ikrų maistines vertes. Iš kokių žuvų yra gaunami ikrai?

5.3.2. Nurodyti ikrų laikymo sąlygas, ženklumą.

5.3.3. Kuo skiriasi grūdėtieji ikrai nuo slėgtinių?

5.3.4. Apibūdinti dirbtinius ikrus.

5.3.5. Paveikslėlyje pateikti natūralūs ikrai. Kokie tai ikrai?

5.3.6. Atlikti bandymą su dirbtiniais ikrais. Tikslas – atskirti baltyminius ikrus nuo natūralių. Rezultatą aprašyti.

Bandymo rezultatas	Rezultatas

6.1. Kiaušinių cheminė sudėtis ir maistinė vertė

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kaip skirstomi kiaušiniai pagal paukščių rūšis?
- Kuo vertingi putpelių kiaušiniai?
- Nuo ko priklauso kiaušinių maistinė vertė?
- Kaip turi būti laikomi kiaušiniai?
- Nuo ko priklauso vištų kiaušinių lukšto spalva?
- Nuo ko priklauso trynio spalva?
- Kokius žinote kiaušinių produktus?

Užduotys:

6.1.1. Įvardinti kiaušinių tipus.

- _____
- _____
- _____

6.1.2. Paaiškinti paukščio kiaušinio sandarą ir įvertinti maistinių cheminių medžiagų pavadinimus, kiekį. Duomenis surašyti į lentelę.

	<p>Įvertinti kiaušinio maistinę ir energetinę vertę.</p>
<p>Kiaušinio sudedamosios dalys:</p>	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	

6.1.3. Įvardinti požymį, pagal kurį vištos kiaušiniai yra skirstomi į kategorijas.

—

6.1.4. Parinkti atsakymus: kiekvienai vištų kiaušinių klasei, pateiktai stulpelyje A, atrasti apibūdinimą stulpelyje B ir atsakymą užrašyti stulpelyje „Atsakymas“. (pvz., 1, C).

A	Atsakymai	B
1. A klasės, arba „švieži“, kiaušiniai		A. Naudojami maisto pramonei.
2. Ekstra klasės kiaušiniai		B. Jų lukštas ir odelė – nepažeisti, oro tarpas – ne didesnis kaip 6 mm aukščio, nejudantis; baltymas – švarus, skaidrus, be pašalinių dalelių; trynys – peršviečiant matomas tik neryškių kontūrų šešėlis, be pašalinių dalelių, sukant labai nenukrypsta nuo kiaušinio centro, be pašalinio kvapo. A klasės kiaušiniai nei prieš rūšiavimą, nei po jo neplaunami ir nevalomi jokiomis priemonėmis.
3. B klasės, arba antrosios rūšies, arba žemesnės kokybės kiaušiniai		C. A klasės kiaušiniai, kurių oro tarpas ne didesnis kaip 4 mm, supakuoti mažose pakuotėse ir laikomi ne ilgiau kaip 7 dienas po supakavimo.
4. C klasės arba žemos klasės kiaušiniai		D. Kiaušinių lukštas turi būti normalus ir nepažeistas, oro tarpas ne didesnis kaip 9 mm.

6.1.5. Parinkti atsakymus: kiekvienai vištų kiaušinių kategorijai – svorį ir apibūdinimą. Atsakymą užrašyti stulpelyje „Atsakymas“ (pvz., 1, C).

Žymuo	Atsakymas	Svoris ir apibūdinimas
1. XL		A. Vidutiniai (mažiau nei 63–53 g)
2. L		B. Maži (iki 53 g)
3. M		C. Dideli (mažiau nei 73–63 g)
4. S		D. Labai dideli (73 g ir didesni)

6.1.6. Parinkti atsakymus: kiekvienai vištų kiaušinių kategorijai – svorį ir apibūdinimą. Atsakymą užrašyti stulpelyje „Atsakymas“ (pvz., C, 1).

Pirmas žymens skaičius	Atsakymas	Apibūdinimas
A. 1		1. Vištos laikomos laisvai, t. y. gali vaikščioti lauke.
B. 2		2. Vištos laikomos narvuose.
C. 3		3. Ekologinėmis sąlygomis auginamų vištų kiaušiniai.
D. 0		4. Vištos laikomos ant kraiko (paukštynuose, fermose laisvai vaikščiojančios vištos).

6.1.7. Iššifruoti pateikto vištų kiaušinio ženklavimo reikšmes.

3	LT	34-091
↓	↓	↓
A	B	C

A – _____
B – _____

C – _____

6.1.8. Pagrįsti pateiktą teiginį:

- Kiaušiniai yra laikomi patalpoje, kurioje temperatūra nuo +5 iki +18°C, toliau nuo stiprų kvapą skleidžiančių prekių, apsaugoti nuo tiesioginių saulės spindulių bei sušalimo.

6.1.9. Paaškindite kiaušinių ir pakuotės, į kurią yra įpakuoti kiaušiniai, ženklimą.

6.1.10. Įvertinti kiaušinio šviežumą, atliekant tam tikrus veiksmus.

Veiksmas	Apibūdinimas, kaip tai atlikta
Prieš šviesią šviesą apžiūrėti	
Supurtyti kiaušinį	
Panardinti į vandenį	
Atkreipti dėmesį į lukštą	
Ir dar šis tas	

7.1. Riebalų naudingumas mityboje, asortimentas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokia maistinių riebalų reikšmė?
- Kokios yra maistinių riebalų rūšys?
- Kaip skirstomas aliejus pagal gamybos būdą?
- Ką reiškia žodžiai „rafinuotas“ aliejus, „nerafinuotas“ aliejus?
- Kaip sužinoti, kad aliejus pagamintas ne iš genetiškai modifikuotų produktų?
- Kodėl alyvuogių aliejus vertinamas visame pasaulyje?
- Kokios aliejaus laikymo sąlygos?
- Kokios yra margarino rūšys?
- Kokia pagrindinė sviesto gamybos žaliava?
- Kokia sviesto maistinė vertė?
- Ką vadiname tepamaisiais riebalų mišiniais?
- Kas yra lydyti gyvūniniai riebalai?
- Kokiomis lydytų riebalų rūšimis prekiaujama?

Užduotys:

7.1.1. Suklasifikuoti maistinius riebalus pagal tam tikrus požymius. Požymiai yra įvardinti lentelėje.

Požymiai	Grupės
Kilmė	
Vyraujančios riebalų rūgštys	
Konsistencija	
Gamybos technologija (augaliniai aliejai)	
Išvalymo laipsnis (augaliniai aliejai)	
Paskirtis (augaliniai aliejai)	
Pagal gyvūno tipą	

7.1.2. Kuo skiriasi aliejaus gamybos būdai: šaltojo spaudimo; karštojo spaudimo.

7.1.3. Aprašyti margarino gamybos technologiją, įvertinant žaliavą.

7.1.4. Išnagrinėti artimiausioje parduotuvėje parduodamą aliejaus asortimentą. Duomenis surašyti į lentelę:

Aliejų rūšys	Apibūdinimas

--	--

7.1.5. Iššifruoti pateikto aliejaus ženklavimo etiketę.

7.1.6. Iššifruoti pateikto margarino ženklimą.

7.1.7. Kokį augalą matote paveikslėlyje? Parinkti kiekvienai alyvuogių aliejaus prekei rūšiai apibūdinimą iš stulpelio „Apibūdinimas“.

 Aliejaus pavadinimas ženklavimo etiketėje	Lietuviškas pavadinimas	Apibūdinimas	Atsakymas (Pvz.,1, A)
1. „Extra Virgin“ arba „Extra vergine“, „Vierge extra“	Grynas alyvuogių aliejus	A. Rafinuotas žemesnės kokybės aliejus. Be ypatingo skonio ir aromato. Skonio ir aromato pagerinimui į jį pripilta geresnės kokybės „Extra virgin“ (iki 15 proc.).	
2. „Refined Olive Oil“	Rafinuotas alyvuogių aliejus	B. Geriausios kokybės aliejus, be priedų ir konservantų, nerafinuotas ir neturintis skonio defektų.	
3. „Olive oil“, „Pure olive oil“, „Extra light olive oil“, „Light olive oil“	Rafinuotas alyvuogių aliejus žemesnės kokybės	C. Gaunamas nekeičiant aliejaus pagrindinių savybių. Tai natūralus produktas, turintis visas alyvuogių savybes ir charakteristikas. Šis aliejus skirstomas į tris rūšis: - „extra“ grynas alyvuogių aliejus) – jo rūgštingumas yra mažesnis negu 1 % (geriausiuose aliejuose netgi 0,225 %). To siekiant, alyvuogės renkamos rankomis, o aliejaus spaudimas	

		pradedamas ne vėliau kaip per 24 valandas po alyvuogių surinkimo. Aliejai, turintys pavadinime „extra“, yra pirmojo spaudimo.	
		- „ average “ – gaminamas iš labiau prinokusių negu „extra virgin olive“ alyvuogių ir turi rūgštingumą iki 1,5 %.	
		- „ strong “ – rūgštingumas iki 2 %.	
„Olive-Pomace Oil“	Alyvuogių išspaudų aliejus	Gaunamas rafinuojant alyvuogių minkštimą ir odeles. Šviesesnis ir labiau beskonis. Rūgštingumas – iki 3,3 %.	
„Refined Olive-Pomace Oil“	rafinuotas alyvuogių išspaudų aliejus	Gaunamas perdirbant tai, kas liko po ankstesnių spaudimų. Tai yra žemesnės, leidžiamos valgyti rūšies aliejus.	

7.1.8. Pateiktus teiginius užbaigti:

- „Natura“ aliejus pagamintas iš _____
- Geresnės kokybės aliejus yra išpilstomas į _____
- Aliejų mišinys – tai _____

7.1.9. Apibūdinti gyvūninės kilmės riebalus:

Gyvūninės kilmės riebalai	Apibūdinimas ir paskirtis
Kiaulienos riebalai	
Jautienos riebalai	
Avienos riebalai	
Kaulų riebalai	
Paukštienos riebalai	

7.1.10. Margarinas yra gaminamas iš žemiau pateiktos žaliavos. Šią žaliavą sugrupuoti į dvi grupes – riebalinė žaliava ir emulsinė žaliava. Duomenis surašyti į lentelę.

Žaliava	Riebalinis pagrindas	Emulsinė masė
Aliejus, pienas, grietinėlė, vanduo, hidrinti riebalai, druska, cukrus, lydyti gyvūniniai riebalai, pieno riebalai, emulsikliai, stabilizatoriai, emulgatoriai		

7.1.11. Apibūdinti pagrindines sviesto rūšis:

Rūšis	Apibūdinimas
Natūralus	
Sviestas su priedais	
Lydytas sviestas	

7.1.12. Pagrindinės sviesto rūšys yra trys. Kiekvienai rūšiai parinkti atitikmenį iš stulpelio B.

A	B	Atsakymas (1, A)
1. Natūralus	A. Šokoladinis, medaus, vaisių ir uogų, sviestas su cukrumi.	
2. Sviestas su priedais	B. Iš sviesto pašalintas vanduo, baltymai ir kitos cheminės medžiagos.	
3. Lydytas sviestas	C. Nesūdytas, sūdytas – gaminamas iš saldžios grietinėlės, 82 %.	

8.1. Medaus sudėtis ir biologinės savybės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Nuo ko priklauso medaus kristalizacija?
- Kokie angliavandeniai įeina į medaus sudėtį?

Užduotys:

8.1.1. Paaiškinti natūralaus medaus privalumus, laikymo sąlygas, vartojimo išskirtinumus.

8.1.2. Užpildyti lentelę:

Medaus rūšys	Medaus savybės
Liepų medus	
Lipčiaus medus	
Viržių medus	
Dirbtinis medus	
Grikių medus	
Akacijų medus	

8.1.3. Užbaigti sakinius:

- Medus – saldus, aromatingas, pasižymintis bakteriocidiniu poveikiu, bičių gaminamas iš _____ arba _____.
- Cukraus medų gamina bitės, bet jis yra kitokios cheminės sudėties, _____ menkavertis.
- Korių medus yra _____ koriai.
- Bičių surinktas nektaras ar lipčius patenka į bičių _____ skrandelį, kur paverčiamas _____, praturtinamas _____.

8.1.4. Apibūdinti šias sąvokas:

- Lipčius –
- Nektaras –
- Dirbtinis medus –

Eil. nr.	Moduliai / užduočių temos
4.3.3.	TEKSTILĖ IR AVALYNĖ, KOSMETIKA IR PARFUMERIJA, LAIKRODŽIAI IR JUVELYRINĖS PREKĖS.
1.1.	Pluoštai ir jų vartojamosios vertės.
1.2.	Audiniai, jų tipai, rūšys.
1.3.	Audinių ženklavimas, ekspozicija, laikymo sąlygos, pardavimas.
2.1.	Mada, stilius, siluetas, forma, linija, proporcijos.
2.2.	Žmogaus figūra ir matmenys.
2.3.	Trikotažo pynimo būdai. Trikotažo gaminių grupavimas.
2.4.	Siūtų rūbų grupavimas. Siuvinių ir trikotažo gaminių vartojamosios vertės.
2.5.	Ženklavimas. Priežiūros būdai ir sąlygos.
3.1.	Medžiagos, naudojamos avalynės gamyboje. Avalynės sudedamosios dalys. Mada, stilius.
3.2.	Koja – pėda, blauzda, jos matmenys ir avalynės dydžių nustatymo sistemos.
3.3.	Avalynės asortimentas, avalynės pavadinimai. Vartojamosios avalynės vertės.
3.4.	Ženklavimas, laikymas, išdėstymas, pardavimas.
4.1.	Higienos norma HN 62:2003 „Kosmetikos gaminiai: bendrieji reikalavimai, draudžiamos ir ribojamos medžiagos“. Žaliava. Kosmetikos gaminių asortimentas.
4.3.	Odos, plauko sandara. Odos tipai.
4.4.	Vartojamosios vertės. Ženklavimas. Laikymas.
5.1.	Žaliava, naudojama parfumerijos prekių gamybai. Klasifikavimas. Kvapų tipai. Kvapų piramidė. Ženklavimas.
6.1.	Laikrodžiai, jų raida. Mada. Įvaizdžio formavimas. Laikrodžių tipai, gamintojai.
6.2.	Papildomos funkcijos, ženklavimas.
7.1.	Taurieji metalai ir jų lydiniai, brangakmeniai. Mada. Stilius.
7.2.	Juvelyrinių gaminių asortimentas, vartojamosios vertės.
7.3.	LT tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymas. Praba: metrinė, prabinė, karatinė, rusiška, lietuviška ir kitos. Ženklavimas.

1.1. Pluoštai ir jų vartojamosios vertės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Ką vadiname pluoštu?
- Kaip skirstomi natūralieji pluoštai pagal kilmę?
- Kokius žinote dirbtinius pluoštus?
- Kaip gaunamas natūralus šilkas?
- Kokius žinote sintetinius pluoštus?
- Ką vadiname siūlais?
- Ką vadiname verpalais?
- Pagal kokius požymius yra klasifikuojami siūlai ir verpalai?
- Paaiškinti sąvokas: tekstiliniai siūlai, mezgimo siūlai, siuvimo siūlai, trikotažiniai siūlai, nėrimo siūlai, siuvinėjimo siūlai.
- Kaip angorinių veislių ožkų siūlai vadinami?
- Kokie siūlai yra vadinami angoriniai?

Užduotys:

1.1.1. Apie kokius pluoštus lentelės stulpelyje A yra aprašyta. Duomenis surašyti stulpelyje B.

A	B
Kai augalas nužydi, užsimezga dėžutės. Subrendusios dėžutės sprogs ir prasiskleidžia. Pluošto gumulėliai surenkami ir vežami į gamyklas.	
Auga iki 1 metro aukščio augalas vienu ilgu stiebu, kuris viršuje dalijasi į kelis stiebelius su mėlynais žiedeliais. Nužydėjus subręsta mažytės dėžutės. Dėžučių viduje rudos sėklytės – sėmenys. Sėmenis vartoja maistui, vaistams, aliejui gaminti.	
Pluoštas, gaminamas iš liepinių šeimos vienmečio atogrąžų augalo stiebų. Augalas užauga nuo 2 iki 5 metrų aukščio. Siūlo konstrukcija ypač tvirta. Naudojamas pakavimo medžiagų gamybai, maišeliams, izoliaciniams audiniams, juostoms ir kt.	
Pluoštas gaunamas iš stiebelių, yra panašus į lino pluoštą, bet šiurkštesnis. Yra vienas iš seniausiai kultivuojamų pluoštinių augalų. Sėklos naudojamos maistui. Aliejus panaudojimas kosmetikos pramonėje.	
Tai įvairių gyvūnų plaukai. Lietuvoje plaukai kerpami nuo baltų, pilkų, rudų, juodų avių. Kitose kraštuose kerpa kašmyro ir angoros veislės ožkas, angorinius triušius, merinosų veislės avis, lamas, kupranugarius, vikuvijas. Plauko ilgis būna nuo 2 cm iki 25 cm ilgio.	
Siūlus verpia šilkverpio vikšrai. Jie minta šviežiais baltųjų šilkauogių medžių lapais. Vikšrai labai édrūs. Turi liaukas, gaminančias klampų, greitai kietėjantį skystį, iš kurio verpia, t. y. suka, aplink save apsauginį apvaskalą. Apvaskalas yra balandžio kiaušinio dydžio. Vikšrui virtus lėliuke, o lėliukei – drugeliu, šis pasidaro skylutę ir išlenda iš kokono. Paveikus kokonus karštu garu, spec. mašinomis išvyniojami plonyčiai 300–900 m ilgio siūlai.	

1.1.2. Kokiomis savybėmis pasižymi natūralūs pluoštai? Apibūdinti teigiamas ir neigiamas savybes.

1.1.3. Kokiomis savybėmis pasižymi sintetiniai pluoštai? Išskirkite teigiamas ir neigiamas savybes.

1.1.4. Ar tekstilės gaminio savybės priklauso nuo pluoštų savybių? Atsakymą pagrįskite.

1.1.5. Lentelės stulpelyje A pateikti tekstilės medžiagų elementai. Stulpelyje B atrasti elementų apibūdinimą.

A	B
1. Pluoštai	A. Audiniai, trikotažas, neaustinės medžiagos. Iki pabaigos neužbaigti gaminiai, kurie perkeliama į kitą, gretimą gamybos struktūrą.
2. Gijos	B. Gaunami iš įvairių tekstilės pluoštų, kurių skiriasi ne tik cheminė sudėtis, bet ir ilgis, storis, kiti rodikliai. Jie būna pirminiai ir antriniai.
3. Siūlai	C. Liauni, neapibrėžtinai didelio ilgio ir mažų skersinių matmenų stiprūs kūnai, naudojami tekstilės gaminiams gaminti.
4. Tekstilės gaminiai, gamybos pusfabrikačiai	D. Liauni, tam tikro ilgio (nuo kelių milimetrų iki kelių kilometrų) ir mažų skersinių matmenų stiprūs kūnai, iš kurių gaminami siūlai bei tekstilės gaminiai.

1.1.6. Surašytos medžiagų savybės atsitiktine tvarka. Sugrupavus jas, priskirti tam tikroms tekstilės medžiagų savybių grupėms.

Ilgis, tempimas, storis, lenkimas, sukimas, trintis, gniuždymas, atsparumas dėvėjimui, sorbcinės, traukumas, atsparumas kandims, elektrinės, akustinės, optinės, šiluminės, šlytis, trintis, irumas, paslankumas.

- Geometrinės savybės –

—

- Mechaninės –

—

- Fizikinės –

—

- Biologinės –

1.1.7. Lentelės stulpelyje A yra surašytos tekstilės medžiagų savybės, o stulpelyje B apibūdinimai. Atrasti atitikmenis.

A	B
1. Ilgis	A. Atsparumas šviesai, vandeniui, skalbimo priemonėms.
2. Storis	B. Tąsumas.
3. Tempimas	C. Laidumas orui, garams, vandeniui.
4. Lenkimas	D. Atsparumas šalčiui.
5. Trintis	E. Izoliuoti ir sugerti garsą.
6. Šlytis	F. Šviesos spindulių lūžimas, sugėrimas, blizgesys.
7. Irumas	G. Elektrinis laidumas.
8. Elektrinės	H. Turi įtakos verpalų stiprumui.
9. Optinės	I. Vienos sistemos siūlai pasislenka kitos sistemos atžvilgiu.
10. Akustinės	J. Lytėjimo savybė.
11. Šiluminės	K. Kūnų sąveika lietimosi vietose.
12. Sorbcinės	L. Deformuojasi, susidaro klostės.
13. Traukumas	M. Perdirbant medžiagas, veikia išorinės jėgos.
14. Atsparumas dėvėjimui	N. Priklauso gaminių storis. Matuojama tex, dtex.

1.1.8. Kokios linų ir medvilnės pluoštų savybės yra panašios?

1.1.9. Kuo vilna ir natūralus šilkas panašūs?

1.1.10. Kokios cheminių dirbtinių pluoštų (viskozės ir acetato; kaprono ir lavsano) savybės yra panašios?

1.1.11. Kaip kinta pluoštų stiprumas juos drėkinant?

1.1.12. Kokie pluoštai yra neatsparūs saulės šviesai?

1.2. Audiniai. Tipai, rūšys

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kaip tekstiliniame audinyje išsidėsto metmenys?
- Kaip tekstiliniame audinyje išsidėsto ataudai?
- Kokius žinote pagrindinius audinių pynimo būdus?
- Kuo skiriasi drobinis pynimo būdas nuo ruoželinio?
- Kokius žinote kombinuotuosius audinių pynimo būdus?
- Kuo skiriasi medvilniniai audiniai nuo lininių?
- Kuo skiriasi natūralaus šilko audiniai nuo sintetinio šilko?
- Kokiomis teigiamomis ir neigiamomis savybėmis pasižymi vilnoniai audiniai?
- Kas apibūdina audinių estetiškes savybes?
- Kokias medžiagas vadiname neaustinėmis?
- Kokius žinote neaustinių medžiagų gamybos būdus?
- Apibūdinkite dirbtinį kailį.
- Kokiais būdais gaminami dirbtiniai kailiai?
- Koku būdu gaunami atspariausi dėvėjimui dirbtiniai kailiai?
- Koku būdu gaunami šilčiausi dirbtiniai kailiai?

Užduotys:

1.2.1. Sugrupuoti audinius. Įvardinti požymius.

1.2.2. Apibūdinti audinių fizines-mechanines, higienines, technologines, estetines savybes.

1.3. Audinių ženklimas, ekspozicija, laikymo sąlygos, pardavimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra ženklimas?
- Kas yra audinio plotis, kuo jis svarbus?
- Kaip apibūdinamas metmenų ir ataudų tankumas?
- Kodėl yra matuojama audinio 1 m² masė?
- Nuo ko priklauso audinio faktūra, spalva, blizgesys, standumas?
- Kas nulemia audinio paskirtį?
- Nuo ko priklauso audinio patikimumas?
- Kas yra atspindžio efektas? Susieti su tekstile.
- Kada tekstiliniame gaminyje gali atsirasti „aureolė“?

Užduotys:

4.2.1. Lentelės stulpelyje A pateikti audinių defektų pavadinimai, stulpelyje B atrasti defekto apibūdinimą.

A	B
1. Spurgeliai	A. paviršiuje susipynę pluošto gumuliukai.
2. Mazgeliai	B. spalvų skirtingi.
3. Dėmės	C. smulkios pašalinės priemaišos.
4. Skylės	D. atsiranda platinant audinius.
5. Sudraskyti audinių kraštai	E. mechaniniai audinių pažeidimai.
6. Atspalviai	F. sutepti mašinine alyva audiniai.

4.2.2. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojami vieną kartą. „Iškritę“ žodžiai ar žodžių junginiai: **oro; dirbtine šviesa; sąlygos; laikomi; Temperatūra; priežiūros; grafiniai simboliai; procentais; ženklinami; blogojoje; gabalo ilgis; plotis; adresas; audinio; artikulais; Etiketėje; pavadinimas; rūšiuotojo numeris.**

- Audiniai _____ dedant spaudą audinio _____ pusėje, nurodomas gamintojo _____ ir _____.
- _____ nurodoma: gamintojo pavadinimas, _____, _____ pavadinimas, _____, apdailos būdas, _____, rūšis, _____, standarto numeris. Pluošto sudėtis _____.
- LST ISO 3758:1995 tekstilės gaminiams nurodomi _____, apibūdinantys jų _____ būdą bei _____.
- Audiniai _____ šviesoje, sausoje, _____ apšviestose patalpose. _____ 15–18° C, santykinė _____ drėgmė 60–70 proc.

1.3.3. Pagal pateiktą ženklimo etiketę apibūdinti audinį.

2.1. Mada, siluetas, forma, linija, optinė iliuzija, spalvos

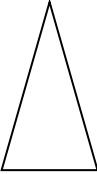

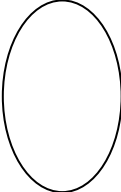
Atsakyti į pateiktus klausimus:

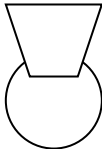
- Kas yra mada?
- Kokie yra mados plėtojimosi laikotarpiai?
- Kiek kartų plastinis ir geometrinis laikotarpiai pasireiškia XX amžiuje?
- Kokie mini, midi ir maxi madų devizai?
- Ar proporcijos priklauso nuo žmogaus amžiaus?
- Ar gali spalvos „paslėpti“ žmogaus figūros trūkumus?

Užduotys:

2.1.1. Apibūdinti teiginį – kostiumo forma yra erdvinė struktūra.

2.1.2. Kostiumo forma sutapatinama su geometrinėmis figūromis. Lentelės stulpelyje A pavaizduoti kostiumai, o stulpelyje B reikia atrasti to kostiumo geometrinę figūrą.

A	B
	
	
	

Vertinant kostiumo formą, apibūdinti:

- Audinio faktūrą, spalvą, linijas, apdailą, dekoratyvines siūles;
- Ar drabužis laisvas, ar prigludęs ties pečiais; krūtinės, klubų, liemens linijas; gaminio apačią;
- Proporcijas, geometrinį įvaizdį, simetriją ir detalių tarpusavio ryšį.

2.1.3. Kas nusako kostiumo padėtį erdvėje? Apibūdinti drabužių formos siluetą.

2.1.4. Kas siluetui turi ypatingą reikšmę? Kokie yra drabužių siluetai?

2.1.5. Kaip drabužio linijos skirstomos pagal savo pobūdį? Apibūdinti konstrukcines ir dekoratyvines linijas.

2.1.6. Kaip drabužį dalija liemens ir vidurio linijos? Nuo kokių elementų priklauso drabužio erdvinės formos vaizdas? Kaip tai vadinama?

2.1.7. Kas tai? Kostiumo dalių, dydžių ir žmogaus figūros tarpusavio santykis.

2.1.8. Kas žmogų, vilkintį drabužį, daro patrauklų arba jį darko? Teisingus aspektus pabraukti.

- Stumens, sijono, rankovių, apykaklių ilgis, plotis, jų tarpusavio suderinamumas. Spalva.

2.1.9. Pagal išorės požymius, asmenybės tipą moterys yra skirstomos į tipus. Tipo pavadinimas yra pateiktas lentelės stulpelyje A, o stulpelyje B reikia atrasti tipo apibūdinimą.

A	B
1. Jaunatviškas tipas	A. 65–70 metų amžiaus. Vertina formą; liniją; audinio, trikotažo raštų paprastumą; patogumą; ramias prislopintas spalvas. Avalynė žema pakulne.
2. Elegantiškas tipas	B. Melancholiško, flegmatiško temperamento. Teikia pirmenybę formų ir detalių dekoravimui, puošnumui. Mėgsta asimetriją, lengvus audinius. Renkasi madingus drabužius. Nedidelio ūgio, kūno sudėjimas nuo vidutinio iki stambaus.
3. Dalykiškas tipas	C. Sangviniko temperamentą turinti moteris. Vidutinio ūgio arba aukšta. Kūno sudėjimas įvairus. Vidutinio ir vyresniojo amžiaus moteris. Jų eisena grakšti, lengva. Kalba ramiai,

	judesiai plastiški. Vertina formų aiškumą, lakoniškumą, jų drabužių proporcijos artimos natūralioms žmogaus kūno proporcijoms. Iš mados atsirenka tai, kas užtikrina jų asmenybės ir aprangos harmoniją.
4. Moteriškasis tipas	D. Pasitikinčios, kažkiek šiurkštoko charakterio, vidutinio ir stambaus kūno sudėjimo. Pirmenybę praktiškumui, universalumui, teikia pirmenybę sportinio arba klasikinio stiliaus drabužiams, ramių spalvų.
5. Senjorės tipas	E. Tai judri, guvi, choleriško temperamento moteris. Smulkaus arba vidutinio kūno sudėjimo. Pirmenybę teikia sportiniam stiliui. Forma laisva, nevaržanti judesių. Linijos paprastos. Spalvinė gama šokiruojanti. Tokio tipo moteris keista, įnoringa, neįprasta, prieštaraujanti logikos dėsniams.

4.2.3. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojami vieną kartą. „Iškritę“ žodžiai ar žodžių junginiai: **Optinė, nesutampantis; daiktas; trūkumų; figūros; siauresnis; regėjimo; platesnis; drabužyje; dalių; priemonė; ūgio.**

- _____ iliuzija – tai _____ apgaulė, įspūdis, _____ su tikrove. Kartais atrodo, kad kažkoks _____ mažesnis arba didesnis, _____ arba _____, negu yra iš tikrųjų. Panaudojama _____ kaip žmogaus figūros _____ užmaskavimo _____: _____ padidinimui ar sumažinimui, _____ ar atskirų jos _____ susiaurinimui arba paplatinimui.

4.2.4. Žmogaus figūra ir darbužis yra sudėtingos geometrinės formos. Optinė apgaulė pasireiškia darbužyje naudojant tam tikras priemones. Lentelės stulpelyje A surašytos priemonės, kurios sukelia optinę iliuziją, stulpelyje B atrasti optinės iliuzijos pavadinimą.

A	B
1. Vertikali atkarpa aukštesnė už horizontalią. Kvadratas suskirstytas vertikaliomis linijomis bus aukštesnis už kvadratą, suskirstytą horizontaliomis linijomis. Pastarasis bus žemesnis ir platesnis.	A. Užpildytos iliuzijos iliuzija
2. Užpildyta kokiomis nors detalėmis ar linijomis plokštuma atrodo didesnė už tokią pat tik neužpildytą.	B. Vertikalių atstumų pervertinimo iliuzija
3. Nedideli atstumai, aprėminti smailaus kampo kraštinėmis, atrodo didesni, negu yra iš tikrųjų.	C. Kontrasto dėsnis
4. Daikto sukliamas įspūdis priklauso, ar šalia jo matome panašius arba skirtingus objektus. Tai sustiprina daikto savybę.	D. Sugretinimo iliuzija
5. Kai norima po drabužiu paslėpti kokią nors figūros savybę. Panašumas sustiprina kokius nors figūros ypatumus ir juos	E. Smailaus kampo pervertinimas

pabrėžia dėl sugretinimo iliuzijos.	
-------------------------------------	--

Pateikti optinės iliuzijos pavyzdžių.

4.2.5. Tinkamų spalvų parinkimas, suderinamumas turi įtakos emociniam poveikiui. Stulpelyje A surašytas spalvų poveikis, stulpelyje B pateikite spalvų pavadinimų.

A	B
Spalvos, kurios ramina	
Erzinančios spalvos	
Atakuojančios spalvos	
Atsitraukiančios spalvos	
Šiltos spalvos	
Šaltos spalvos	

4.2.6. Vienos spalvos didina daiktą, kitos mažina, tai spalvų optinė iliuzija. Parinkti drabužių spalvas įvairaus apkūnumo bei ūgio moterims.

A	B
Apkūnaus kūno	Šiltų spalvų drabužiai.
Lieso kūno	Šaltos, tamsios spalvos.
Parenkamo drabužio spalva ir atspalvis priklauso nuo plaukų, veido, akių spalvos; amžiaus; veiklos pobūdžio; gyvenimo būdo.	

4.2.7. Spalvinių tipą nulemia kūno pigmentai. Kokių kūno dalių pigmentacija nusako spalvinį tipą? Įvardinti:

- _____
- _____

4.2.8. Spalvų parinkimo problemose orientuotis bus lengviau, jei naudositės metų laikų teorija. Pirmiausia reikia tam tikrą moterį priskirti metų laiko tipui. Lentelės stulpelyje A yra surašyti tipai, stulpelyje B reikia atrasti tipui tinkantį aprašymą.

A	B
1. Pavasarinis tipas	A. Šalta odos spalva su žydru atspalviu; skruostai be jokio rausvumo – visur vienodo atspalvio (monochromatinė). Lengvai įdega, bet iš prigimties oda šviesi, plaukai tamsūs, kas sudaro žiemos peizažui tipišką kontrastą tarp šviesaus ir tamsaus. Lūpos turi šaltai rožinį atspalvį. Plaukai tamsiai rudi. Akių spalva šaltų tonų.
2. Vasarinis tipas	B. Šviesi gelsva oda, strazdanota, lūpos ryškios, šiltai raudono atspalvio. Saulėje tokio tipo oda neįdega, tik įrausta. Plaukai sodriai rudi, net ugniniai. Priekyje turi auksinę sruogą.
3. Rudeninis tipas	C. Veido odai būdingas šaltas tonas. Skruostai ir lūpos šaltai rožinio atspalvio. Jei turi strazdanų, tai jos turi pelenų atspalvį ir niekada nebūna auksaspalvės ar rusvos. Antakiai, blakstienos, plaukai turi pelenų atspalvį. Jų oda gerai įdega.
4. Žieminis tipas	D. Odai būdingas šiltas tonas (blyškiai rožinis su persikų atspalviu), šviesūs antakiai,

	blakstienos. Blyški oda, bet gerai įdega. Tai dažniausiai blondinės. Jų plaukai būna medaus spalvos ir turi auksinį atspalvį.
--	---

4.2.9. Pagal tipą parinkti atitinkamam metų laikui būdingas spalvas. Lentelės stulpelyje A yra surašyti metų laiko tipai, iš B stulpelio parinkti spalvas.

A	B
1. Pavasarinis tipas (auksaspalvis)	A. Šaltos, grynos spalvos. Dėl įgimto ryškumo tinka juodos spalvos drabužiai.
2. Vasarinis tipas (peleninis)	B. Šilto tipo spalvos, lyg būtų sumaišytos su geltona spalva.
3. Rudeninis tipas (rusvaplaukis)	C. Neryškios, tarsi praskiestos, šaltos, prislopintos spalvos su žydrų niuansu. Atsargiai rinktis geltoną spalvą, ji turi būti saikinga, blyški.
4. Žieminis tipas (kontrastingas)	D. Šiltos su gelsvu atspalviu. Šaltos spalvos turi turėti šiltų atspalvių, išskyrus žydrą. Ji turi būti tarsi sumaišyta su balta spalva.

2.1. Apibūdinti drabužių stilius

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kur šiandien galime pamatyti nestilizuotą tautinį kostiumą?
- Kaip kuriami folklorinio stiliaus drabužiai?
- Kokioms progoms tinka dėvėti folklorinio stiliaus drabužius?
- Kas sudaro folklorinio stiliaus drabužių asortimentą?
- Kada atsirado klasicizmo kryptis mene ir literatūroje?
- Ką reiškia „klasikinis“?
- Kokios naujovės taikomos, kuriant šiuolaikinį klasikinio stiliaus kostiumą?
- Kokios istorinės sąlygos nulėmė romantizmo atsiradimą?
- Kokie audiniai bei raštai būdingi romantinio stiliaus drabužiams?
- Su kuo yra siejamas sportinio stiliaus atsiradimas?
- Kas būdinga avangardiškumui?

2.2. Žmogaus figūra ir matmenys

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra žmogaus figūros proporcijos?
- Įvardinti žmogaus figūrų tipus pagal proporcijas.
- Įvardinti figūrų tipus pagal kūno sudėjimą.
- Kas yra laikysena?
- Įvardinti figūros tipus pagal laikyseną.
- Kuo skiriasi statiška kostiumo kompozicija nuo dinamiškos?

Užduotys:

- 2.2.1. Erdvinė darbužio forma modeliuojant dalinama horizontaliai pagal žmogaus figūros dalių santykius, pažyminčius _____.
(užbaigti sakinį)
- 2.2.2. Dizaineriai žmogaus figūrą padalina santykiu _____
(užbaigti sakinį)
- 2.2.3. Liemens linija figūrą dalija – virš liemens _____, o žemiau liemens _____.
(užbaigti sakinį)
- 2.2.4. Nustatyti vizualiai kliento figūros tipą ir matmenis.
- 2.2.5. Pagal pateiktus matmenis padėti išsirinkti drabužio dydį.

2.3. Trikotažo pynimo būdai. Trikotažo gaminių grupavimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra trikotažas?
- Ką vadiname trikotažine kilpa?
- Kas yra kilpų eilutė?
- Kas yra kilpų stulpelis?
- Kurie – tekstilės ar trikotažo – audiniai yra elastiškesni?
- Kuo skiriasi metmeninis trikotažas nuo skersinio trikotažo?
- Kas yra neaustinė medžiaga?
- Kur neaustinės medžiagos yra naudojamos?

Užduotys:

2.3.1. Išrinkti rekvizitus, kurie surašomi neaustinės medžiagos ženklinimo etiketėje:

- Gamintojo pavadinimas, adresas, telefonas;
- Prekės ženklas;
- Gaminio pavadinimas;
- Rulono arba gabalo numeris;
- Pluoštinė sudėtis;
- Rulono arba gabalo ilgis;
- Rulono arba gabalo plotis;
- Priežiūros būdai ir sąlygos;
- Standarto arba techninių sąlygų (TU) numeris;
- Artikulas:
Skaičiai, kurie nurodo neaustinių medžiagų paskirtį:
1 – siuvimo pramonė;
2 – baldų pramonė;
3 – avalynės pramonė;
4 – automobilių pramonė;
5 – linoleumo pagrindu;
6 – oro ar skysčių filtravimui.
Raidės, kurios apibūdina neaustines medžiagas pagal gamybos technologiją:
K – kamšytinė neaustinė medžiaga;
S – klijuotinė neaustinė medžiaga;

A – terminiu būdu gauta neaustinė medžiaga;
M – prasiūta neaustinė medžiaga.

2.3.2. Lentelėje surašyta trikotažo gaminių savybės ir apibūdinimai. Atrasti savybei apibūdinimą.

Savybė	Apibūdinimas
1. Tankumas	A. priklauso nuo verpalų stiprumo, mezgimo būdo, tankumo ir apdailos.
2. Tampumas	B. priklauso nuo pluoštų sudėties, pynimo, apdailos ir naudojimo sąlygų. Trikotažas susidėvi lėčiau nei audiniai, nes kilpelinė trikotažo struktūra suteikia gaminiams daugiau elastingumo ir minkštumo, mažina glamžumą.
3. Įsielektrinimas	C. apibūdina kilpų skaičius 5 cm atkarpoje horizontalia ir vertikalia kryptimis. Geros kokybės – mažesnės ir taisyklingiau išsidėsčiusios kilpos.
4. Stiprumas	D. apibūdina išţsisimas, kuris priklauso nuo pynimo ir verpalų savybių. Kuo didesnis grįţtamasis trikotažo išţsisimas, tuo geresnės jo tamprumo savybės.
5. Atsparumas susidėvėjimui	E. jos priklauso nuo trikotažo faktūros: kilpų dydžio ir formos, mezgimo būdo, rašto ir spalvos.
6. Irstamumas	F. tai pumpurėlių trikotažo paviršiuje, kurie blogina gaminio išvaizdą, susidarymas. Daţniausiai pilingas susidaro ant minkštos vilnos, sintetinio ŗtapelinio pluošto medţiagų ir purių struktūrų trikotažo.
7. Rietimasis	G. tai savybė, kai trikotažas sukaupia elektros krūvį, trindamasis į odą ir drabuţius. Įsielektrinimas yra nepageidaujamas.
8. Oro laidumas	H. tai trikotažo savybė praleisti ŗilumą. ŗilumos laidumas nėra didelis, nes kilpelinė struktūra suteikia trikotaţui didelį akytumą. ŗi savybė taip pat priklauso nuo pluoštų kilmės ir trikotažo pynimo.
9. ŗilumos laidumas	I. dėl kilpelinės struktūros trikotažas yra labai pralaidus orui, todėl trikotažo gaminiai yra higieniškesni nei audiniai. Oro laidumas priklauso nuo pluoštų ir verpalų kilmės, tankumo, mezgimo būdo
10. Pilingas	J. ŗi savybė priklauso nuo pynimo, tankumo ir verpalų elastingumo. Rietimasis apsunkina trikotažo sukirpimą ir siuvimą.
11. Estetinės trikotažo savybės	K. tai neigiama trikotažo savybė, kuri priklauso nuo ŗaliavos, pynimo ir tankumo. Skersinis trikotažas irsta labiau nei metmeninis.

2.3.2. Įvertinti trikotažo ir audinių savybių trūkumus bei privalumus.

2.4. Siūtų drabuţių klasifikavimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

Kodėl siūti rūbai klasifikuojami pagal lytį ir amţių?

Uţduotys:

2.4.1. Trikotažo gaminius suskirstyti pagal ŗiuos poţymius: ŗaliavos sudėtį, pynimo būdus, paskirtį.

2.4.2. Lentelės A stulpelyje surašyti požymiai, pagal kuriuos skirstomi siūti drabužiai, o stulpelyje B pateikti pavyzdžiai. Atrasti iš šio stulpelio atitikmenį.

A	B
1. Paskirtis	A. Kasdieniniai, kambariniai, išeiginiai.
2. Eksploatavimo sąlygos	B. Žieminiai, vasariniai, demisezoniniai, besezoniniai.
3. Prekės pavadinimai	C. Vyriški, moteriški, paauglių berniukų, mergaičių, vyresniojo mokyklinio amžiaus berniukų ir mergaičių, jaunesniojo mokyklinio amžiaus berniukų, mergaičių, ikimokyklinio amžiaus berniukų, mergaičių, lopšelinio amžiaus mergaičių ir berniukų, naujagimių.
4. Lytis ir amžius	D. Paltai, puspalciai, striukės, apsiaustai, suknelės, kelnės, liemenės, pižamos, naktiniai marškiniai, beretės, cilindrai, paklodės, užvalkalai.
5. Sezonas	E. Viršutiniai, lengvieji, apatiniai baltiniai, korsetiniai, galvos apdangalai, patalynė, stalo aptiesalai.
6. Specialios funkcijos	F. Buitiniai, sportiniai, gamykliniai, sceniniai, tautiniai.

2.4.3. 1-ojoje lentelėje atsiktine tvarka surašytos buitinių siūtų drabužių asortimentinės rūšys. Priskirti kiekvieną prekės pavadinimą atitinkamai grupei pagal eksploatavimo sąlygas ir duomenis surašyti į 2-ąją lentelę.

1 lentelė

Asortimentinės rūšys arba prekių pavadinimai
Paltas, puspaltis, suknelė, maudymosi kostiumėlis, liemenėlė, beretė, sijonas, liemenė, sarafanas, striukė, kostiumas, palaidinė, švarkas, sijonas, kelnės, lovatiesės, antklodės, pagalvės, prijuostė, kelnės, trumpikės, gracijos, pižamos, ausinės kepurės, skaros, palantiniai, nuometai, juosmenėlis kojiniams prilaikyti, lovatiesės, staltiesės.

2 lentelė

Grupės pagal eksploatavimo sąlygas	Asortimentinės rūšys
Viršutiniai drabužiai	
Lengvieji drabužiai	
Baltiniai	
Korsetiniai drabužiai	
Galvos apdangalai	

2.4.4. Lentelės stulpelyje A pateiktos siūtų drabužių, trikotažo gaminių vartojamosios savybės, stulpelyje B atrasti savybių aprašymus.

A		B
1. Funkcinės savybės		Leidžia žmogaus kūnui kvėpuoti, sugeria jo išskirtą prakaitą. Šilumos ir drėgmės apsauginės savybės (oro, vandens garų, vandens laidumas). Šilumokaitos ir drėgmėkaitos savybės (higroskopiškumas, drėgmės imlumas).
2. Ergonominės savybės 3. Antropometriniai rodikliai 4. Higieniškumas 5. Psichologinės savybės 6. Patogumas		Drabužių matmenys atitinka žmogaus kūno matmenis. Masė, eksploatuojant ir prižiūrint. Nesukels alergijos, nedžiovins odos. Drabužiai neturi sudaryti diskomforto, atitikti laiką, madą ir kt.
7. Saugaus vartojimo savybės 8. Nekenksmingumas 9. Elektrinis saugumas		Ilgaamžiškumas (jį lemia žaliavos ir medžiagos, konstrukcija).Moralinis nusidėvėjimas. Atsparumas užteršimui, blizgesiui, pilingui, spalvos pasikeitimui.
10. Patikimumo savybės		Drabužio tinkamumas taisyti, priklausantis nuo modelio, konstrukcijos, detalių sujungimo, būdo ir medžiagų. Stabilumas, formos nepraradimas, eksploatuojant drabužį, atsparumas įvairiam deformavimui. Atsparumas priežiūros būdams. Forma (santykis su mada, stiliumi, prekės paskirtis). Spalvingumas. Kompozicijos vientisumas, medžiagų išvaizdos estetiškumas (drapiravimas, faktūra, blizgesys, spalvinis vaizdas). Šių savybių santykis su mada. Ansambliškas. Atliktų darbų kokybė.

		Neįsielektrina.
Estetinės, dekoratyvinės savybės		Apsaugoti žmogaus kūną nuo aplinkos poveikių bei puošti. Tai atlieka tobulai.

2.4.5. Įvertinti pateikto tekstilės gaminio vartojamąsias vertes.

2.5. Ženklimas. Priežiūros būdai ir sąlygos

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokie kūno matmenys apibūdina drabužio dydį?
- Apibūdinkite drabužių dėvėjimo savybes.
- Kas lemia drabužių estetiškes savybes?

Užduotys:

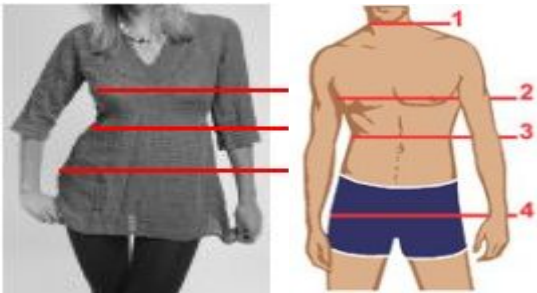
2.5.1. Siūti drabužiai yra ženklinami (teisingus teiginius ir rekvizitus pabraukti).

- Popierinėje (kartono) etiketėje:
 - Prekės pavadinimas;
 - Gamintojo pavadinimas, adresas ar prekės ženklas;
 - Šalis gamintoja arba kilmės šalis;
 - Pluoštų rūšis, jų procentinis kiekis audinyje;
 - Prekės pavadinimas;
 - Prekės artikulą, modelį;
 - Audinio cheminę sudėtį ir artikulą;
 - Dydis;
 - Rūšis;
 - Kaina;
 - Standarto numeris.
- Tekstilinėje etiketėje:
 - Prekės ženklas (geroje pusėje);
 - Pluošto sudėtis procentais (išvirškčioje pusėje);
 - Audinio cheminę sudėtį.

Kai tekstilės gaminyje sudarytas iš dviejų ar daugiau pluoštų, mažėjančia tvarka surašomi visų pluoštų pavadinimai ir jų masės procentas, jei yra pluoštas, kurio masę sudaro 10 proc. ar mažiau, tiesiog užrašoma „Kiti pluoštai“.

- Tekstilinėje etiketėje:
 - Priežiūros būdai ir sąlygos;
 - Lyginimas, cheminis valymas.

2.5.2. Drabužių dydžių žymėjimo sistema yra pagrįsta žmogaus, kuriam skiriamas drabužis, kūno matmenimis. Paveikslėliuose nurodyta, kaip nustatomi matmenys vyriškiems drabužiams ir moteriškiems drabužiams.

		Matuojama (centimetrine juostele) cm: 1. – _____ _____ 2. – _____ _____ 3. – _____ _____
Moteriškų drabužių matmenų nustatymas	Vyriškų drabužių matmenų nustatymas	Matuojama (centimetrine juostele) cm: 1. – _____ _____ 2. – _____ _____ 3. – _____ _____ 4. – _____ _____

- Kaip žymimi drabužių dydžiai ženklavimo etiketėje?

2.5.3. Žmogaus figūros ir geometrinių formų atitikmens nustatymas vizualiai. Figūros išskirtiniam požymiui atrasti geometrinę formą.

Figūros išskirtiniai požymiai	Geometrinė forma
Siauri pečiai, platūs klubai	
Platūs pečiai, siauri klubai	
Platūs pečiai ir klubai, bet įsmeigtas liemuo	
Krūtinės, liemens, klubų apimtys beveik vienodos	

2.5.4. Išmatuoti žmogaus figūrą ir pagal turimus dydžius nustatyti drabužio matmenis.

Prieš matuodami turite atlikti šiuos pasirengiamuosius darbus:

- Apjuosti juosmenį juostele;
- Matuojamas žmogus turi stovėti ramiai, neįsitempęs, bet ir nesuglebęs;
- Rankos laisvos, nuleistos;
- Kojos be batų, suglaustais kulnais;
- Juostelė, kuria matuojame, turi lengvai liesti kūną;

- Duomenis užrašyti:

- Ūgis –
- Kaklo apimtis –
- Klubų apimtis –
- Juosmens apimtis –
- Krūtinės apimtis –

Lentelėje aprašyti matavimo technologiją:

Eil. nr.	Matavimo vieta	Matavimo sutartinis žymėjimas	Matavimo technologija
1.	Ūgis	Ū	
2.	Kaklo apimtis	Ka	
3.	Liemens apimtis	La	
4.	Klubų apimtis	Kla	
5.	Krūtinės apimtis	Kra	

2.5.5. Abiejų lyčių suaugusiųjų ir vaikų drabužiai perkami, atsižvelgiant į dydžius. Šie dydžiai nustatomi skirtingai. Lentelės stulpelyje A pateikti dydžiai, o stulpelyje B reikia atrasti kliento tipą pagal lytį ir amžių.

A	B
1. Ūgį (matuojamas paguldžius, nuo pakaušio iki pėdos tiesios linijos)	A. Moterų sijonai
2. Ūgį, krūtinės apimtį	B. Vyrų kelnės
3. Ūgį, krūtinės apimtį, klubų apimtį (dydžio pilnumas)	C. Vyrų marškiniai
4. Ūgį, krūtinės apimtį, liemens apimtį (dydžio pilnumas)	D. Mergaičių ir berniukų drabužiai
5. Ūgis, krūtinės apimtis (140–72)	E. Vyrų drabužiai
6. Ūgis, kaklo apimtis (170–39)	F. Moterų drabužiai
7. Ūgio, liemens apimtis (170–82)	G. Vaikų drabužiai
8. Ūgio, liemens apimtis ir klubų matmenys (168–82–106)	H. Kūdikių drabužiai

2.5.6. Lentelėje pateiktos piktogramos, rodančios tekstilės gaminių priežiūros būdus. Ties kiekviena piktograma pažymėti priežiūros būdą.

2.5.7. 1-ojoje lentelėje atsitiktine tvarka surašytos tekstilės gaminių priežiūros būdų kartu su sąlygomis piktogramos.

1 lentelė									
				5.	6.	7.	8.	9.	10.

1.			4.						
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
									
21	22	23	24	25	26				
									

2-ojoje lentelėje pateiktas išsamus priežiūros sąlygų aprašymas ir priežiūros būdai. Ties priežiūros sąlygų aprašymu iš 1-osios lentelės įrašyti tinkamos piktogramos skaičių.

2 lentelė

Skalbimo simboliai	
	<p>aukščiausia temperatūra – 95° C; normalus skalbimas mašina; normalus skalavimas; normalus centrifugavimas.</p>
	<p>aukščiausia temperatūra – 60° C; normalus skalbimas mašina; normalus skalavimas; normalus centrifugavimas.</p>
	<p>aukščiausia temperatūra – 40° C; ypatingai atsargus skalbimas mašina; normalus skalavimas; normalus centrifugavimas, negalima gręžti rankomis.</p>
	<p>aukščiausia temperatūra – 30° C; ypatingai atsargus skalbimas mašina; normalus skalavimas; atsargus centrifugavimas.</p>
	<p>skalbti tik rankomis; negalima skalbti mašina; aukščiausia temperatūra – 40° C; skalbti rankomis atsargiai.</p>
	<p>skalbti negalima; atsargiai elgtis su šlapiais drabužiu.</p>
Balinimas chloru	
	balinti galima;
	galima balinti chloru, tik šaltu ir atskiestu tirpalu;
	negalima balinti chloru.
Lyginimas	
	aukščiausia lygintuvo pagrindo temperatūra – 200° C;
	aukščiausia lygintuvo pagrindo temperatūra – 150° C;
	aukščiausia lygintuvo pagrindo temperatūra – 110° C, lyginimas su garais pavojingas;

	lyginti negalima, garinti negalima.
Cheminis valymas	
	cheminis valymas visais valant naudojamais tirpikliais, įskaitant visus su simboliu P sąraše esančius tirpiklius ir trichloretileną bei trichloretaną;
	cheminis valymas tetrachloretilenu, monoflortrichlormetanu ir visais sąraše esančiais tirpikliais su simboliu F, normalus valymo procesas be apribojimų;
	cheminis valymas visais sąraše esančiais tirpikliais su simboliu P. Griežtai ribojamas vandens priedas ir / arba mechaninis poveikis; ir / arba šildymas valant; ir / arba džiovinimas. Negalima valyti pačiam;
	cheminis valymas triflorchloretanu, vaitspiritu (distiliavimo temperatūra tarp 150° C ir 210° C, užsidegimo temperatūra 38° C–60° C), normalus valymo procesas be apribojimų;
	cheminis valymas visais sąraše esančiais tirpikliais su simboliu F. Griežtai ribojamas vandens priedas ir / arba mechaninis poveikis; ir / arba šildymas valant; ir / arba džiovinimas;
	chemiškai valyti negalima. Negalima valyti dėmių tirpikliais.
Džiovinimas	
	mechaniškai džiovinti galima;
	mechaniškai džiovinti galima; džiovinimo ciklas normalus;
	mechaniškai džiovinti galima; džiovinimas žemesnėje negu aplinkos temperatūra;
	mechaniškai džiovinti negalima;
	džiovinimas pakabinus;
	džiovinti šlapią, leisti vandeniui nubėgti;
	džiovinimas horizontalioje padėtyje – džiovinti ant plokštumos;
	džiovinimas pavėsyje.

2.5.7. Pagal ženklavimo etiketėje pateiktą informaciją apibūdinti tekstilės gaminio patikimumą, stabilumą, patogumą eksploatuojant.

3.1. Medžiagos, naudojamos avalynės gamyboje. Avalynės sudedamosios dalys. Mada, stilius

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra apavas?
- Kokios medžiagos yra naudojamos avalynės gamyboje?
- Kaip yra pateikiama informacija apie avalynės sudedamąsias dalis?
- Kokias žinote natūralios odos rūšis?
- Kuo skiriasi dirbtinės odos nuo natūralių?
- Kodėl vertinama odinė avalynė?

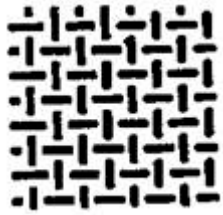
- Kokius žinote odinės avalynės padų tvirtinimo būdus?
- Iš ko gaminama veltinė avalynė?
- Kuo skiriasi sąvokos veršena nuo veršienos?
- Kas yra raugiklis?

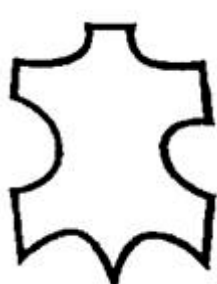
Užduotys:

3.1.1. Avalynės sudedamųjų dalių apibrėžimai, rašytinės nuorodos ir piktogramos surašytos atsitiktine tvarka. Sudėlioti, padarant tvarką tarp parašymų. Pvz., 1, A, a.

Apibrėžimai		
Avalynės viršus – tai išorinė avalynės viršutinės sudedamosios dalies pusė, prie kurios yra pritvirtintas padas.	Avalynės pamušalas ir įklotė – tai avalynės viršaus ir vidpadžio pamušalas, sudarantis avalynės vidinį paviršių.	Avalynės padas – tai susidėvinti apatinė avalynės sudedamoji dalis, pritvirtinta prie avalynės viršaus.
1.	2.	3.
Piktogramos		
		
A	B	C
Rašytinės nuorodos lietuvių kalba		
Padas	Viršus	Pamušalas ir įklotė
a	b	c
Atsakymai		

3.1.2. Atsitiktinai surašyti medžiagų, naudojamų gaminant avalynės sudedamąsias dalis, apibūdinimai, piktogramos bei rašytinės nuorodos lietuvių kalba. Sudėlioti taip, kad apibūdinimas, piktograma ir nuoroda sutaptų. Pvz., 1, A, b.

Medžiagų apibūdinimas	Medžiagų piktogramos	Rašytinės nuorodos lietuvių kalba
<p>Oda – oda su pradine plaušeline struktūra, daugiau ar mažiau nesuardyta, išdirbta siekiant ją apsaugoti nuo trūnijimo. Plaukai arba vilna gali būti pašalinti arba nepašalinti. Oda taip pat gali būti išdirbta iš žalios odos, skeltos sluoksniais ar supjaustytos dalimis prieš arba po apdorojimo raugikliais.</p> <p>Tačiau jeigu išdirbta oda ar kailis mechaniniu ir (arba) cheminiu būdu yra išskaidyta į plaušelius, mažas daleles ar miltelius, o paskui, naudojant rišamąsias medžiagas arba be jų, pagaminami lakštai ar kitokių formų medžiagos, tokie lakštai ar medžiagos nelaikomi oda.</p> <p>Jeigu odos paviršius yra padengtas arba ant jo</p>		Padengta oda

<p>užklijuotas apdailos sluoksnis, tokia paviršiaus danga negali būti storesnė kaip 0,15 mm. Taip visos odos yra padengiamos nepažeidžiant kitų teisinių įsipareigojimų. Jeigu pasirinktinai pateikiant papildomą rašytinę informaciją, nurodytą „Medžiagų, naudojamų pagrindinėms vartotojams parduodamos avalynės dalims gaminti, ženklinimo techninio reglamento“ 12 punkte, vartojamas terminas „oda natūralia valktimi“, šis terminas vartojamas pavadinti odai, turinčiai natūralų paviršių, kuris gaunamas pašalinant tik odos epidermio sluoksnį, tačiau nepašalinant odos paviršiaus pašlifuojant, šlifuojant ar skeliant.</p>		
<p>Padengta oda – oda dirbtine valktimi, kurios paviršiaus danga neviršija vienos trečiosios bendrojo gaminio storio, tačiau storesnė nei 0,15 mm.</p>		<p>Oda</p>
<p>Tekstilė – gamtinės tekstilinės, cheminės ar neaustinės tekstilinės medžiagos. Tekstilė reiškia visus gaminius, patenkančius į „Tekstilės pavadinimų techninio reglamento“, patvirtinto Lietuvos Respublikos ūkio ministro 1999 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 440 (Žin., 2000, Nr. 10-246), taikymo sritį.</p>		<p>Tekstilė</p>
<p>Dirbtine oda sujungiant tekstilinę medžiagą (audinį, trikotažą, neaustinę medžiagą) su polimerinės medžiagos sluoksniu.</p>		<p>Kitos medžiagos</p>
Atsakymai		

3.1.3. Parašyti esė tema „Šiuolaikinės mados tendencijos 2014 m avalynėje“.

3.2. Koja – pėda, blauzda, jos matmenys ir avalynės dydžių nustatymo sistemos

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kaip nustatyti avalynės dydį ir pilnumą?
- Kas yra metrinė avalynės matmenų sistema?
- Kas yra štachinė avalynės matmenų sistema?

- Kiek milimetrų sudaro štachas?

Užduotys:

3.2.1. Žemiau pateiktuose paveikslėliuose pažymėti pėdos ilgi, pilnumą, keltį. Ar šių avalynės matmenų atitikimas žmogaus pėdos matmenims turi įtakos avėjimo patogumui? Kodėl?

3.2.2. Nustatyti pėdos matmenis ir parinkti avalynę.

Pėdos matmenų nustatymas	
	Popieriaus lapą padėti ant grindų ir tvirtai ant jo atsistoti.
	Vertikaliai laikant rašiklį, padėti tašką ten, kur baigiasi kulnas.
	Pažymėti dar vieną liniją ar tašką ties ta vieta, kur baigiasi ilgiausias pirštas.
	Išmatuoti atstumą tarp šių taškų.
	Tą patį padarykite su kita koja.

3.2.3. Iš pateiktų teiginių išrinkti teisingus ir juos paaiškinti:

- Apavas – tai įvairūs gaminiai kojoms apauti bei aprangos garderobo dalis.
- Avalynės vidaus matmenys ir forma turi atitikti pėdos dydį, t. y. jos ilgį ir pilnumą.
- Ševro oda – avikena.
- Geriausias zamšas yra gaminamas iš elnių odos.
- Skeltas veliūras – tai galvijena.
- Nubukas – šlifluota išviršės pusė.
- Ševretas – tai avikena.
- Laika – tai oda, pagaminta iš jaunų ožiukų odos, naudojama galanterijos gaminiams gaminti.
- Iš galvijenos yra gaminami avalynės padai.
- LST ISO 9407: 2000 standarte nurodyta, kad ženklinant avalynę būtina nurodyti pėdos ilgį ir plotį.

3.3. Avalynės asortimentas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra asortimentas?
- Kodėl avalynė yra skirstoma pagal lytį ir amžių?

- Kodėl avalynė turi atitinkamus pavadinimus?
- Kas yra ortopedinė avalynė?
- Kuo skiriasi avalynė, skirta avėti kambaryje, nuo avalynės, skirtos gatvei?
- Kas yra žaislinė avalynė?

Užduotys:

3.3.1. Lentelės stulpelyje A surašyti požymiai, o stulpelyje B pagal atitinkamą požymį detalizuota avalynė. Atrasti atitikmenis.

A	B	Atsakymas
1. Lytis ir amžius	A. Avima patalpoje; Avima lauke.	
2. Sezonas	B. Kasdienė; Speciali sportinė (skirta sportinei veiklai, su pritvirtintomis ar numatytomis pritvirtinti vinimis, kapliukais, stabdikliais, sąvaržomis, dirželiais bei panašiomis detalėmis; čiuožimo batai; kalnų bei lygumų slidinėjimo; imtynių; bokso; dviračių sporto; kombinuota avalynė ir t. t.); Bateliai šokiams; Ištisinio formavimo (lietinė) avalynė iš gumos ar plastiko; Vienkartinio naudojimo avalynė, pagaminta iš nepatvarios medžiagos (popieriaus, plastikinės plėvelės ir t. t. Skirta apsiauti vieną kartą; Ortopedinė avalynė; Apsauginė avalynė; Žaislinė avalynė.	
3. Kulno aukštis	C. Žieminė; Vasarinė; Demisezoninė.	
4. Avėjimas	D. Auliniai – dengia pėdą, blauzdą, grubios konstrukcijos; Pušnys – dengia pėdą, blauzdą net ir šlaunis, dažniausiai žvejų avalynė; Aulinukai – dengia pėdą, blauzdą; Pusauliniai – dengia pėdą, blauzdą iki pusės; Auliukiniai – batai su	

	auliukais, dengiančiais kulkšnis. Pusbačiai – batai dengia pėdą iki kulkšnies. Bateliai, basutės – ne visai dengia pėdą.	
5. Paskirtis:	E. Plokščiapadė; Aukštakulnė.	
6. Pagal tai, kaip dengia žmogaus pėdą ir blauzdą:	F. Vyriška; Moteriška; Kūdikių – iki metų amžiaus; Lopšelinukų – nuo 1 metų iki 3 metų amžiaus; Darželinukų – nuo 3 metų iki 7 metų amžiaus; Jaunesniojo mokyklinio amžiaus mergaičių; Jaunesniojo mokyklinio amžiaus berniukų; Mergaičių; Barniukų.	

3.3.2. Pirmajame stulpelyje pateiktos avalynės vartojamosios savybės. Antrajame stulpelyje pažymėti tik tas savybes, kurios turi įtakos avalynės avėjimo patogumui.

Avalynės vartojamosios savybės	Savybės, turinčios įtakos avalynės avėjimo patogumui (pažymėti)
1. Avalynės masė	
2. Kulno aukštis	
3. Pado lankstumas	
4. Avalynės laidumas orui	
5. Avalynės spalva	
6. Avalynės raštas	
7. Medžiaga, pasižyminti geromis šiluminėmis savybėmis	
8. Medžiaga, nelaidi drėgmei iš aplinkos	
9. Antropometriniai rodikliai	

3.4. Ženklėjimas, laikymas, išdėstymas, pardavimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra ženklėjimas?
- Apibūdinti natūralią odą, naudojamą avalynės gamyboje.
- Vertingiausias odos sluoksnis.

- Kas yra nubukas?
- Kuo skiriasi ševro nuo ševreto?
- Kuo skiriasi zomša ir veliūras?
- Kokie veliūro ir nubuko skiriamieji požymiai bei panašumai?

Užduotys:

3.4.1. Avalynė ženklinama keliose vietose. Teisingus rekvizitus pabraukti.

- Ant avalynės pakuotės – pagrindiniai ženklinimo rekvizitai:
 1. Prekės pavadinimas;
 2. Duomenys apie gamintoją (pavadinimas, adresas);
 3. Prekės ženklas;
 4. Šalis gamintoja, kurioje įregistruota gamintojo buveinė, ir tos šalies gyventojai, kur pagamino produktą;
 5. Kilmės šalis (jei nesutampa su šalimi, kur įregistruota gamintojo buveinė);
 6. Importuotojo pavadinimas ar prekės ženklas, adresas;
 7. Avalynės paskirtis (jei neaiški iš pavadinimo);
 8. Avalynės dydis;
 9. Avalynės kaina;
 10. Duomenys apie importuotoją.
- Avalynės pade: nurodomas avalynės dydis, medžiagos, naudojamos avalynės sudedamųjų dalių gamyboje. Visa tai pateikiama piktogramomis.
- Vidiniame pade: prekės ženklas.
- Vidinėje sienelėje: artikulų numeris; rūšis; dydis; standarto numeris.
- Vartojimo instrukcija.

3.4.2. Kokie pažymėjimai ženklinimo etiketėje suteiks informaciją apie avalynės avėjimo patogumą?

3.4.3. Kokiomis savybėmis pasižymi natūrali oda?

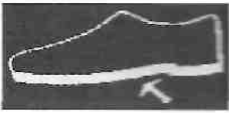

3.4.4. Kokios savybės būdingos tekstilei?

3.4.5. Įvardinti medžiagų pavadinimus, kuria žymima pateikta piktograma:

3.4.6. Paaiškinti žemiau pateiktus žymėjimus:

		
-	-	-

3.4.7. Kodėl medžiagų, iš kurių pasiūta avalynė, higieninės savybės turi įtakos avėjimo patogumui?

4.1. Higienos norma HN 62:2003 „Kosmetikos gaminiai: bendrieji reikalavimai, draudžiamos ir ribojamos medžiagos“. Žaliava

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra higienos norma?
- Kaip žaliava, naudojama kosmetikos prekių gamyboje, skirstoma pagal kilmę?
- Kas yra konservantas?
- Kas yra antioksidantas?
- Kokia paskirtis emulgatoriaus?
- Kas yra parabenas?

Užduotys:

4.1.1. Apibūdinti pateiktas sąvokas:

Kosmetikos gaminys –

Kosmetikos gaminio ingredientas –

Minimalus kosmetikos gaminio tinkamumo terminas –

Ultravioletinių spindulių filtras –

Pirminė pakuotė –

Antrinė pakuotė –

4.1.2. Kas čia yra surašyta:

CAS Nr. – Cheminių medžiagų santrumpų tarnybos suteiktas medžiagai registracijos numeris (Chemical Abstracts Service Registry Number); CI – spalvos indeksas (Color Index); CTFA– Jungtinių Amerikos Valstijų kosmetikos gaminių, tualetinių reikmenų ir kvapiųjų medžiagų gamintojų asociacija (The Cosmetic, Toiletry, and Fragrance Association); E – maisto dažiklio numeris pagal EB numeraciją; INN – Pasaulio sveikatos organizacijos rekomenduojamas tarptautinis nepatentuotos medžiagos pavadinimas (International Non-Proprietary Name Recommended by the World Health Organization).

4.1.3. Ant tiekiamo į rinką kosmetikos gaminio pirminės ir antrinės pakuotės turi būti pateikta ši informacija. Teisingus rekvizitus pabraukti:

- Gamintojo pavadinimas ar ženklas, adresas;

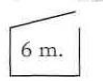
- Arba pagrindinės buveinės registracijos adresas, gaminio kilmės šalis, jeigu ji nesutampa su gamintojo adresu;
- Importuotojo pavadinimas ir adresas;
- Vardinis gaminio kiekis pagal masę ar tūrį pakavimo metu, išskyrus mažesnes kaip penkių gramų ar mililitrų, taip pat vienkartinės pakuotes, nemokamus gaminių pavyzdžius;
- Minimalus gaminio tinkamumo terminas turi būti pateiktas aiškiai užrašant mėnesį ir metus po žodžių „Geriausias naudoti iki pabaigos ...“ arba nurodant pakuotės vietą, kur užrašyta data;
- Jei gaminio tinkamumo terminas priklauso nuo papildomų ar tam tikrų laikymo sąlygų, turi būti pateikta informacija apie teisingas laikymo sąlygas;
- Kosmetikos gaminiams, kurių minimalus tinkamumo terminas yra ilgesnis kaip 30 mėnesių, jo nurodyti neprivaloma;
- Ypatingi atsargumo įspėjimai, kurių būtina laikytis, naudojant gaminį;
- Gaminio pagaminimo partijos numeris ar kitas žymuo, pagal kurį galima identifikuoti gaminį (nustatyti gaminio pagaminimo datą ir vietą);
- Gaminio paskirtis, jeigu jos negalima suprasti pagal gaminio išvaizdą;
- Ingredientų sąrašas, kuris gali būti pateiktas ant pirminės ar antrinės pakuotės. Sąraše ingredientai turi būti surašyti jų panaudoto kiekio mažėjimo tvarka;
- Kvapai, parabenai.

4.1.4. Kosmetikos gamyboje naudojamos tam tikros medžiagos. Suskirstyti į grupes. Kiekvienai grupei priskirti medžiagas, jas apibūdinti. Duomenis surašyti į lentelę.

Grupės	Cheminių medžiagų pavadinimai	Apibūdinimas
Pagrindinės medžiagos	Vanduo	
	Riebalai:	
	gyvulinės kilmės	
	augalinės kilmės	
	emulgatoriai	
Pagalbinės medžiagos	Konservantai	
	Antioksidantai	
	Valomosios medžiagos	
	Drėgmę sulaikančios medžiagos	
	Raminančios arba stimuliuojančios medžiagos	
	Šviesos filtrai	
	Vitaminai	
	Mineralai	
	Hormonai	
	Vaisių rūgštys	

4.1.5. kodėl šis ženklais pateikiamas kosmetikos prekių ženklinimo etiketėje?

4.1.6. Ką šis ženklas, esantis kosmetikos prekių ženklinimo etiketėje, reiškia?

4.1.7. To paties pavadinimo kosmetikos prekė: vieno išfasavimo kvepia maloniai, kito išfasavimo yra bekvapė. Kokia kosmetikos prekė bus saugesnė ir kodėl?

4.1.8. Ką reiškia kosmetikos gaminių ženklinimo etiketėje pateiktas ženklas? Ir kodėl jis yra svarbus?

4.1.9. Ką reiškia kosmetikos gaminių ženklinimo etiketėje pateiktas ženklas? Ir kodėl jis yra svarbus?

4.2. Kosmetikos gaminių asortimentas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokios yra kosmetikos rūšys?
- Kas yra aktyvatorius?
- Kas yra pilingas?
- Kuo naudingas aliejus kosmetikoje?
- Kuo skiriasi dantų pasta nuo gelio?
- Kokios pagrindinės yra dantų valymo priemonės?
- Kas yra liposoma?
- Kodėl kosmetika skirstoma pagal lytį ir amžių?
- Kuo ypatingi kremai su deguonimi?

Užduotys:

4.2.1. Kosmetikos prekės klasifikuojamos pagal tam tikrus požymius.

Požymiai	Grupė	Apibūdinimas
Paskirtis	Odos priežiūrai skirtos priemonės	

	Plaukų priežiūrai skirtos priemonės	
	Dantų ir burnos ertmės priežiūros priemonės	
	Dekoratyvinė kosmetika	
	Tualetinis muilas	
	Kosmetinės priemonės, apsaugančios odą nuo saulės poveikio	
	Priemonės nuo prakaito	
Gamintojai	Elitinė kosmetika	
	Aukščiausiosios kokybės	
	Masinė kosmetika	
Panaudojimas	Profesionali	
	Buitinė	

4.2.2. Kosmetikos priemonės atlieka tam tikras funkcijas. Lentelės stulpelyje A įvardintos atliekamos funkcijos, o stulpelyje B – funkcijų apibūdinimas. Atrasti atitikmenį.

Kosmetinių priemonių funkcijos	Apibūdinimas
Profilaktinė, higieninė, konservuojanti	išoriniams odos pasikeitimams ir defektams pašalinti bei užtušuoti.
Koreguojanti, išorės pagerinimo	padeda išsaugoti sveiką odą, plaukus.

4.2.3. Teisingus teiginius pabraukti ir paaiškinti:

- Odos valymas – riebalų, prakaito, purvo, mirusių ląstelių, makiažo šalinimas.
- Taip išvaloma oda, neleidžiama blokuotis poroms.
- Mirusių ląstelių tirpinimas, bakterijų neutralizavimas, šio proceso metu valoma ir gaivinama oda.
- Tonizavimas – tai kraujo cirkuliacijos palaikymas.
- Minimalizuojamos raukšlių sudarymas, kai oda maitinama, drėkinama.
- Vidinis sluoksnis – odos sluoksnis, susidedantis iš tam tikrų elementų.
- Kūno kvapą ir prakaitavimą kontroliuoja antiperspirantas.
- Plauko paviršius padengtas žvyneliais.
- Kondicionieriai padaro plaukus švelnius, lengviau sušukuojamus.

- Liposomos – stabilūs rutuliukai, sudaryti iš nepolinių natūralių arba sintetinių, paviršiuje veikiančių medžiagų.
- Nepolinė medžiaga – tai paviršiaus aktyvinamoji medžiaga.
- Alfahidroksirūgštis – tai rūgštys, pagamintos iš vaisių, uogų.
- AHA sustiprina suragėjusį odos sluoksnį.
- Pilingas – paviršinio suragėjusio epidermio sluoksnio (negyvų ląstelių) pašalinimas.
- Emulsiniai kremai maitina odą ir lėtina jos senėjimą. Turi iki 80 proc. vandens.
- Standina, dezinfekuoja odą, sutraukia poras, pagerina apytaką, palaiko reikiamą drėgmę. Šias funkcijas atlieka pienelis.
- Sausą ir jautrią odą prižiūrint, vakarais būtina valyti odą neturinčiomis alkoholio priemonėmis.
- Krūtinės odą prižiūrint, būtina prisiminti tris veiksnius, kenkiančius krūtinės išvaizdai: Aukšta liemenėlė, saulės perteklius, badavimas.
- Oda – kūno gynėja.
- Oda – pats didžiausias kūno organas (jos paviršius vidutiniškai siekia 1,5–2 kvadratinis metrus).
- Oda atsinaujina iš vidaus ir nuolat keičiasi.
- Oda atsinaujina tik iš išorės.
- Galvos odoje yra 100–150 tūkst. plaukų, apie šimtą jų kasdien iškrenta.
- Kada verta susirūpinti plaukų slinkimu?
- Žmogaus organizmas naudoja deguonį, kad oksiduotų (sudegintų) riebalus, baltymus bei angliavandenius ir iš jų pagamintų energiją.
- Šio „deginimo“ metu atsiranda žalingų deguonies darinių, vadinamųjų laisvųjų radikalų.
- Šio deginimo metu sudega energetinės medžiagos.
- Laisvieji radikalai pažeidžia ląsteles, sutrikdo medžiagų apykaitos procesus. Dėl to spartėja ląstelių senėjimas, atsiranda raukšlių, oda atrodo pavargusi.
- Liposomos – tai mikroskopinės rutuliuko formos dalelės, sudarytos iš giminingų odai riebalų (fosfolipidų), užpildytų intensyviai drėkinančiomis medžiagomis (vitaminais). Dėl savo mikroskopinio dydžio liposomos giliai įsiskverbia į epidermį, vienodai ir greitai pasiskirsto, kartu įnešdamos aktyvius elementus.
- Hialurono rūgštis – tai baltymas. Manoma, kad ji padeda „užrakinti“ drėgmę odoje.
- SPF – tai filtrai, rodantys apsaugos nuo saulės laipsnį ir neleidžiantys odai nudegti.
- Reikiamą SPF paprasta apskaičiuoti. 10 minučių yra laikas, kai būdami tiesioginiuose saulės spinduliuose, nenudegame odos.

4.2.7. Apskaičiuoti, kiek bus veiksmingas apsauginio kremo filtras kreme SPF 20. Įvardinti rodiklius, turinčius įtakos veiksmingumo laikui.

4.2.8. Ką patartumėte klientui:

- Kaip koreguoti siauras lūpas, panaudojant kosmetiką?
- Koks šį sezoną madingas makiažas?
- Kaip teisingai pasirinkti makiažo pagrindo atspalvį?
- Kada geriau naudoti burią, o kada kompaktinę pudrą?
- Kuo skiriasi dieninis ir naktinis kremai?
- Kas yra kolagenas?
- Kas yra antiperspirantas?
- Kas yra Bio 6?
- Patarkite, kada galėčiau naudoti specialius kosmetikos gaminius (serumus, ampules)?

- Esu girdėjusi, kad galiu pakenkti savo plaukams, naudodama tą patį šampūną ilgą laiką. Ar tai tiesa? Aš nuolat dažau plaukus, tačiau jau po kelių savaitių plaukai išsausėja, neblizga ir atrodo nušiuurę. Ką reiktų daryti, kad taip nebūtų?

4.2.9. Apibūdinti dantų pastos paskirtį.

4.2.10. Kosmetikos prekės fasuojamos į šias pakuotes:

- Kapsules vienkartiniam naudojimui;
- Pakuotes su dozatoriumi;
- Įprastą pakuotę.

Įvertinti pakuotės įtaką kosmetikos prekės kokybei.

4.3. Odos, plauko sandara. Odos tipai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokius žinote odos tipus, juos apibūdinti.

Užduotys:

4.3.1. Paaiškinti odos atliekamas funkcijas:

Odos atliekamos funkcijos	Apibūdinimas
Apsauginė	
Kvėpavimo	
Kondicionieriaus	
Šalinimo	

4.3.2. Paveikslėlyje parodyta odos struktūra, apibūdinti odos sluoksnius.

Odos struktūra		
	Sluoksniai	Apibūdinimas
	Epidermis	
	Derma arba tikroji oda	
	Poodinis audinys	

4.3.3. Paveikslėlyje parodyta plauko sandara, apibūdinti plauko sudedamąsias dalis.

Plauko struktūra		
	Plauko paviršius	
	Riebalų liauka	
	Plauko šaknis	

	Plauko maišelis	

4.3.4. Pagal pateiktą testą nustatyti savo odos tipą.

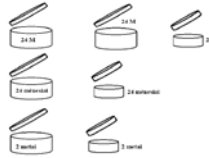
4.4. Vartojamosios vertės. Ženklimas. Laikymas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Įvardinkite dekoratyvinės kosmetikos asortimentą.
- Kaip klasifikuojami lūpų dažai pagal paskirtį?
- Kokios priemonės priskiriamos odos priežiūros priemonėms?
- Kokios priemonės priskiriamos dantų ir burnos priežiūrai?
- Kokios priemonės priskiriamos plaukų priežiūrai?
- Suklasifikuokite dantų pastas pagal paskirtį.
- Kas yra informacinė sistema RAPEX?
- Kas yra pirminė pakuotė?
- Kas yra antrinė pakuotė?

Užduotys:

4.4.1. Lentelės viename iš stulpelių pateikti ženklai, naudojami kosmetikos prekėms ženklinti, kitame stulpelyje atraskite pateikto ženklo apibūdinimą.

Ženkilai	Apibūdinimas	Atsakymas Pvz., 1, J
1. 	A. Bandant kosmetiką, nebuvo atliekami bandymai su gyvūnais.	
2. 	B. Šis ženklas reiškia nuorodą į šalia gaminio pridėdamą ar prie jo pritvirtinamą papildomą informacijos šaltinį (lapelį, juostelę, kortelę).	
3. 	C. Atidaryto indelio simbolis su užrašu, žyminčiu mėnesių, metų skaičių, reiškia, kad gaminį reikia sunaudoti per nurodytą laikotarpį (pavyzdžiui, per 24 mėnesius) nuo jo atidarymo dienos.	
4. 	D. Produkto sudėtyje nėra gyvūninės kilmės produktų.	

<p>2016-01-30</p> <p>5. </p>	<p>E. Naudojama ekologiška žaliava. BDIH sertifikuotoje kosmetikoje neleidžiama naudoti genetiškai modifikuotos žaliavos, sintetinių kvapų ir dažiklių, naftos produktų. Gaminiai negali būti bandomi su gyvūnais, draudžiama naudoti medžiagas, gautas iš negyvų stuburinių gyvūnų. Ypač didelis dėmesys skiriamas, norint apsaugoti nykstančias augalų rūšis.</p>	
<p>6. </p>	<p>F. Šis žymėjimas reiškia, kad nepradėtas naudoti (t. y nepažeidus jo pakuotės) toks gaminys galioja iki nurodytos tinkamumo vartoti datos.</p>	
<p>7. </p>	<p>G. Siekiama skatinti ekologinę žemdirbystę ir išlaikyti biologinę įvairovę. Nenaudojami sintetiniai ar genetiškai modifikuoti ingredientai. Išskiriami keturi kosmetikos sertifikavimo variantai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 100 proc. ekologiška kosmetika, kai visi produkto ingredientai yra ekologiški (neskaitant vandens ir mineralų); 2. Ekologiška kosmetika – ekologiškų ingredientų dalis produkte be vandens yra 95 proc. (neskaitant mineralų), jei likusiems 5 proc. ekologiškų atitikmenų nėra; 3. Kosmetika, pagaminta su ekologiškais ingredientais – ekologiškų ingredientų dalis produkte be vandens 70 proc. (neskaitant mineralų), trys ekologiški augalai gali būti minimi pavadinime; 4. Ekologiški ingredientai. 	
<p>8. </p>	<p>H. Trys sertifikavimo lygmenys, jie priklauso nuo natūralių produkto sudedamųjų dalių kiekio:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ekologiška kosmetika – natūralių ingredientų produkte 20–90 proc., tai priklauso nuo produkto tipo (vid. 20 proc.), o ekologiškų dalis tarp natūralių – 95 proc. (retai sutinkamas ženklas); 2. Kosmetika su ekologiškomis sudedamosiomis dalimis – natūralių ingredientų produkte 15–90 proc., tai priklauso nuo produkto tipo (vid. 15 proc.), ekologiškų dalis natūraliuose – 70 proc.; 3. Natūrali kosmetika – natūralių ingredientų produkte 1–90 proc., tai priklauso nuo produkto tipo. Be sintetinių kvapų ir dažiklių, be naftos ir silikoninių produktų. Juos gaminant, negali būti naudojami genetiškai modifikuoti ir apšvitinti ingredientai. Nebandyta su gyvūnais. 	
<p></p>	<p>I. Stipriausias Europos ekologinio sertifikavimo ženklas, reiškiantis, kad tose kosmetinėse priemonėse yra mažiau sveikatai ir aplinkai pavojingų medžiagų, kurios perdirbtos pagal patvirtintą tvarką, o 10 proc. kosmetinės priemonės yra ekologiški. Sudedamosios dalys turi būti gautos iš atsinaujinančių išteklių ir aplinkai saugiais būdais. Draudžiama naudoti genetiškai modifikuotus ingredientus, parabenus, silikonus, PEG, sintetinius kvapus ir dažiklius, gyvulinės kilmės produktus (išskyrus natūralius, pavyzdžiui,</p>	

9.	pieną, medų ir pan.). Produktai negali būti bandomi su gyvūnais. Pakuotės turi būti perdirbamos ir draugiškos aplinkai, taip pat energijos efektyvumas gamyboje ir poveikis aplinkai.	
10.	 <p>J. Yra griežčiausia iš Europos sertifikuotojų. Standartas turi du sertifikavimo lygius:</p> <p>1. Ekologiška kosmetika su ne mažiau kaip 95 proc. ekologiškų augalinių ingredientų;</p> <p>2. Kosmetika su ne mažiau kaip 70 proc. ekologiškų augalinių ingredientų, išaugintų ekologiniuose ūkiuose.</p> <p>Nepriskaičiuojamas vanduo.</p>	

4.4.2. Kai kurios cheminė medžiagos, esančios kosmetikos prekių sudėtyje, yra pavojingos. Tokio gaminio saugumas – įprastomis, gaminio nustatytomis ar galimomis iš anksto numatytomis vartojimo sąlygomis nekelia jokios rizikos vartotojo sveikatai ir gyvybei arba kelia ne didesnę riziką, negu teisės aktuose yra leidžiama, atsižvelgiant į gaminių charakteristikas, sudėtį, pakuotę, surinkimo ar priežiūros instrukcijas, poveikį kitiems gaminiams, gaminio naudojimo instrukcijas, ypatingai didelės rizikos vartotojų kategorijas (vaikai, pagyvenę žmonės, asmenys, turintys atitinkamas patologijas). Minėtų cheminių medžiagų turite atrasti kosmetikos gaminiuose. Šiuos gaminius užrašykite lentelės stulpelyje „Kosmetikos prekės“. Išsiaiškinti, kokioje prekėje randama daugiausia pavojingų medžiagų, kurioje – mažiausiai.

Cheminė medžiaga	Poveikis		Kosmetikos prekės
	Kosmetikos priemonei	Žmogaus organizmui	
Parabenai (metilo, propilo, butilo, izobutilo)	Konservantai, jie prailgina produktų tinkamumo vartoti terminą.	Sukelia alergiją, gali pažeisti endokrininę sistemą. Patenka į giliausius odos sluoksnius, kraujotakos sistemą, kaupiasi organizmo audiniuose. Surasta ir motinos piene. Per motinos organizmą perduodamos vaisiui, palikuonims.	
Ftalatai	Įvardijami kaip kvapiosios medžiagos. Minkština odą, lengviau į odą įsigeria kremas, ilgiau išlieka gaivus kvapas.	Kenkia kepenims, trikdo medžiagų apykaitą, silpnina imuninę sistemą, vaikams gali sukelti astmą.	
Propileno glikolis	Sukelia laikiną odos lygumo pojūtį.	Sukelia dilgėlinę, dermatitą, kepenų anomalijas.	
Trietanolaminas (TEA), dietanolaminas	Tai tirpiklis ir PH reguliuojantis	Dirgina odą, sukelia alergiją, dažnai naudojamas, tampa toksiškas.	

(DEA)	šarmas.		
Natrio laurilsulfatas	Putojimą sukelianti priemonė.	Gali pažeisti kepenis, plaučius ir imuninę sistemą, dirgina kvėpavimo takus, akis ir odą.	
Kvapiosios medžiagos (parfum, fragrance)	Suteikia kvapą, aromatą.	Gali sukelti galvos skausmus, svaigimą, išbėrimą, stiprų kosulį, vėmimą, odos niežulį.	

4.4.3. Pasirinkti tris kosmetikos produktus: odos priežiūros, dekoratyvinės kosmetikos, plaukų priežiūros, – ir įvertinti vartojamąsias savybes.

Vartojamosios savybės		Aprašymas
Socialinės savybės	Vartotojų grupės.	
Funkcinės savybės	Paskirtis. Universalumas. Tobulumas.	
Estetinės savybės	Pakuotė: forma, mada, stilius. Spalvingumas. Kompozicijos vientisumas Atliktų darbų kokybė. Prekės išvaizda.	

Ekologinės savybės	Poveikis aplinkai, prekei.	
Gero produkto savybės	Prekės ženklas, šalis gamintoja, kilmės šalis. Etiškas ženklavimas. Išskirtinės savybės. Kitas nevyriausybinis ženklavimas.	
Patikimumo savybės	Tinkamumo vartoti terminai. Laikymo sąlygos.	
Ergonominės savybės	Higieniškumas (leidžia žmogaus kūnui kvėpuoti).	
Saugaus vartojimo	Cheminis saugumas. Biologinis saugumas.	

Ekonominės savybės	Vartojimo ekonomiškumas. Pinigų kiekis. reikalingas prekei įsigyti	
Jusliniai rodikliai	Gaminio spalva, kvapas, konsistencija. Pojūčiai naudojant.	

4.4.4. Įvardinti kosmetikos prekių laikymo sąlygas.

4.4.5. Paruošti esė tema „Ekologiška kosmetikos priemonė“. Įvertinti naudą (kaina, prekės ženklas, pakuotė, jusliniai rodikliai).

5.1. Žaliava, naudojama parfumerijos prekių gamybai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra parfumerija?
- Kuo vertinga gyvūninės kilmės kvapioji medžiaga?
- Kuo naudinga cyveta?
- Kuo naudingas bebras?

5.1.1. Sugrupuoti medžiagas, naudojamąs parfumerijos prekių gamyboje ir jas apibūdinti.

5.1.2. Ar parfumerijos gaminys yra įvaizdžio dalis? Taip / Ne. Pasirinktą atsakymą pagrįsti.

5.2. Klasifikavimas Kvapų tipai. Kvapų piramidė. Ženklinimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra kvapas?
- Kas yra aromatas?
- Kas yra parfumerinė kompozicija?
- Koks tirpiklis yra naudojamas parfumerinės kompozicijos tirpinimui?
- Kokiais mato vienetais matuojami kvapai?

Užduotys:

5.2.1. Lentelėje surašyta prancūzų parfumerių pripažintos aromatų šeimos. Reikia atrasti kiekvienos aromatų šeimos apibūdinimą ir duomenis surašyti į lentelės stulpelį „Atsakymai“.

Aromatų šeimos	Apibūdinimas	Atsakymai (pvz., 3, A)
1. Gėlių	A. Sauso tabako kvapo derinys su švelniu gėlių kvapu.	
2. Šipro	B. Svaiginantys, švelnūs pudros aromatai su vanilės, smilkalų ir gyvūninės kilmės medžiagų natoms suteikia šios šeimos kvapams saldų kvapą. Dažniausiai tai – moteriškas kvapas.	
3. Citrusiniai	C. Levandų, bergamočių, kumarino, medienos, ąžuolų žievės kvapų deriniai. Vyriški kvapai.	
4. Medžio	D. Pagrindinė tema – kokių nors gėlių, žibuoklių, alyvų, jazminų, gvazdikų. Tai gėlių, gėlių puokščių, žaliųjų gėlių kvapai.	
5. Paparčių	E. Gaivi viršutinė nata derinama su šilta pamatine nata. Pačiulių, ąžuolų, samanų, smilkalų ir bergamočių puokštė. Subtilus aromato saldumas derinamas su žvalumo teikiančia gaiva.	
6. Ambros (rytietiški)	F. Citrusinių vaisių žievės kvapas su karčiojo apelsinmedžio žiedais. Pogrupiai – citrusiniai plus gėlių, plus šipro.	
7. Odos	G. Karčiai aromatingi kvapai. Vyriški kvapai.	

5.2.2. Ką patartumėte klientui?

- Kaip teisingai pasirinkti aromatą?
- Kur galima purkšti aromatus?
- Kiek laiko aromatas turėtų laikytis ant odos?
- Ar tiesa, kad sausą odą reikia kvėpinti dažniau?
- Per kiek laiko sunaudoti kvėpalus? Ar jie genda?
- Ar gali tas pats aromatas kvėpėti skirtingai skirtingu laiku?
- Kodėl užuosti daugiau nei tris skirtingus aromatus negalima?
- Ar tiesa, kad skirtingi aromatai gali būti renkami pagal natūralią plaukų spalvą?
- Kuo skiriasi tualetinis vanduo nuo tualetinio vandens po skutimosi?
- Mėgstamiausio aromato kvapas pasikeitė nuo to laiko, kai pirmą kartą išigijau prieš metus. Ar gali būti, kad pasikeitė jo sudėtinės dalys?

5.2.2. Parfumerinis gaminys – tai kvapų kompozicijos, alkoholio ir vandens tirpalas. Lentelėje pateikta kvapų kompozicijos, etilo alkoholio koncentracijos. Jas priskirti parfumerinio gaminio pavadinimui.

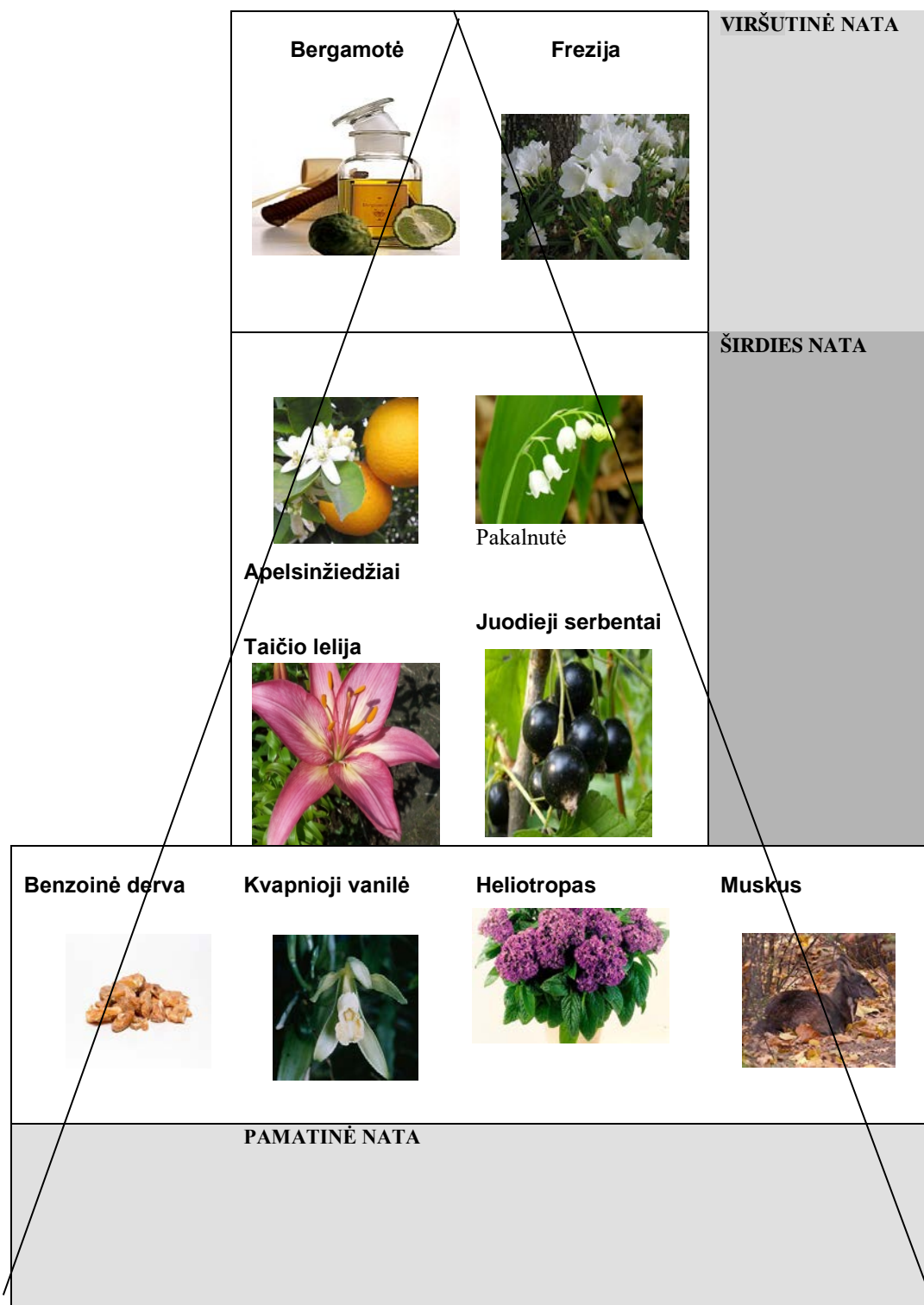
Rūšis (pavadinimas prancūziškai)	Kompozicija procentais	Alkoholio procentas	Atsakymas (pvz., 1, a, C)
1. Koncentruoti kvėpalai (Extrait)	a) 1–3	A. Apie 70	
2. Kvėpalai (Parfum)	b) 3–5	B. Apie 70	
3. Kremo kvėpalai (Creme Parfum)	c) 4–8	C. Apie 80	
4. Parfumuoti vandenys (Eau de Parfum)	d) 15–30	D. 80–90	

5. Tualetinis vanduo (Eau de Toilette)	e) 6–12	E. –	
6. Odekolonas (Eau de Cologne)*	f) 10–20	F. 90–95	
7. Kvapieji vandenys (L'Eau Fraiche, Eau de Sport)	g) 8–15	G. 90–95	

5.2.3. Kokie yra pagrindiniai parfumerijos prekių gamybos būdai?

5.2.4. Dažnai parfumerinis gaminys lyginamas su besiskleidžiančiu gėlės žiedu. Parfumerinės kompozicijos kvapai skleidžiasi palaipsniui, todėl šis procesas skirstomas į viršutinę, širdies ir pamatinę natas. Paveikslėlyje pateikta kūno purškiklio „Pavasaris“ parfumerinės kompozicijos atsiskleidimas. Atsakyti į klausimus:

- Kokiai aromatų šeimai priklauso gaminys?
- Kokiai rūšiai priklauso pagal parfumerinės kompozicijos, alkoholio koncentraciją?
- Apibūdinti parfumerinės kompozicijos skleidimąsi.

6.1. Laikrodžiai, jų raida. Mada. Įvaizdžio formavimas. Laikrodžių tipai, Gamintojai

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Laikrodžio paskirtis.
- Kaip žymimas laikrodis, minimaliai apsaugotas nuo drėgmės?

- Kokie žymėjimų „Water resistant“ ir „Divers“ skirtumai?
- Kas lemia laikrodžio kokybę?
- Kokie laikrodžiai vertingiausi?

Užduotys:

6.1.1. Patikimiausius laikrodžius gamina Japonijos ir Šveicarijos gamintojai. Ant laikrodžio ciferblato arba dangtelio užrašoma šalis gamintoja arba kilmės šalis. Stulpelyje A pateikti pažymėjimai, stulpelyje B rasti atitikmenį. Paaiškinti.

A	B
„Swiss made“, „Made in Japan“, „Swiss“ ar „Japan“,	Kilmės šalis
„Swiss Movement“, „Japan Quartz“ arba „Japan Movt“	Šalis gamintoja

6.1.2. Laikrodžiai, pagaminti Šveicarijoje ir praėję ypatingą Šveicarijos laikrodininkų asociacijos patvirtintą patikrinimą, žymimi užrašu _____.
(užbaigti sakinį)

6.1.3. Sugrupuoti laikrodžius pagal mechanizmą ir kiekvieną tipą apibūdinti.

6.1.3. Daugelio laikrodžių veikimas pagrįstas periodiniais reiškiniais: žemės sukimosi, švytuoklės bei kamertono svyravimais, elektromagnetiniais ar kvarco plokštelės virpesiais. Žemės sukimusi (šešėlio slinkimu) pagrįstas saulės laikrodis. Paprasčiausias prietaisas, matuojantis

laiką, yra smėlio laikrodis. Užbaigti sakinius:

- Pagal paskirtį laikrodžiai skirstomi –
- Nešiojami laikrodžiai: rankiniai –
- Specialieji laikrodžiai –
- Viešieji laikrodžiai –

6.1.4. Pažymėti teisingus teiginius ir juos paaiškinti.

- Antras laikas (dual time). Laikrodis vienu metu gali rodyti du skirtingus laikus: vieną esamą, o kitą – kitos laiko juostos laiką.
- Laikrodžio stikliukas (glass). Dažniausiai naudojamas plastikas, mineralinis, grūdinto kristalo ar safyrinis stiklas. Kuris stikliukas brangiausias?
- Naujos kartos ilgai neišsenkanti ličio baterija tarnauja net 10 metų.
- Šalia žymėjimo esantis skaičius dažniausiai reiškia, kiek metų laikrodis eis su standartine baterija.
- Laikrodžio korpuso lydinyje esantis metalas litis sukelia alergiją.
- Mechaninis laikrodis, kurio nereikia prisukti, automatiškai užsiveda nuo rankos judesio.
- Titaninis laikrodis (titanium). Jų korpusas yra pagamintas iš labai lengvos, tvirtos, nealergiškos ir pastaruojų metu madingos medžiagos.
- Smūgiams atsparūs laikrodžiai (shock resistant arba shock protected).
- Juose mechanizmai tvirtinami ant specialių smūgius amortizuojančių atramų – amortizatorių.
- Mechaninio laikrodžio tikslumas priklauso nuo rubino akmenukų kiekio.
- Ar tiesa, kad laikrodis gali matuoti kraujospūdį?
- Ar tiesa, kad laikrodis skaičiuoja nueito kelio atstumą?

6.1.4. Pasirinkti du laikrodžius: rankinį, stalinį ir įvertinti vartojamąsias savybes.

Vartojamosios savybės		Aprašymas
Socialinės savybės	Vartotojų grupės. Įvaizdžio formavimo.	
Funkcinės savybės	Pagrindinės ir papildomos funkcijos. Ženklinimas.	
Estetinės savybės	Forma, mada, stilius. Kompozicijos vientisumas. Atliktų darbų kokybė. Prekės išvaizda.	
Ekologinės savybės	Poveikis aplinkai, prekei. Nesukelia patologijų.	

Gero produkto savybės	<p>Prekės ženklas, šalis gamintoja, kilmės šalis.</p> <p>Etiškas ženklavimas.</p> <p>Išskirtinės savybės.</p> <p>Kitas nevyriausybinis ženklavimas.</p>	
Patikimumo savybės	<p>Patikimumas, paros paklaida.</p> <p>Ilgamžiškumas, remonto galimybės.</p> <p>Kokybės garantinis terminas.</p>	
Ergonominės savybės	<p>Masė.</p>	
Ekonominės savybės	<p>Vartojimo ekonomiškumas.</p> <p>P pinigų kiekis, reikalingas prekei įsigyti.</p>	

7.1. Taurieji metalai ir jų lydiniai, brangakmeniai, mada, stilius

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokius žinote tauriuosius metalus?
- Kas yra praba?
- Kas yra karatas?
- Kaip nustatomas brangakmenių dydis?

- Kaip vertinamas mineralų kietumas?
- Kuo skiriasi brangakmeniai nuo sintetinių akmenų?

Užduotys:

7.1.1. Apibūdinti tauriuosius metalus bei jų lydinius. Duomenis surašyti į lentelę:

Taurieji metalai ir jų lydiniai	Apibūdinimas
Auksas	
Sidabras	
Paladis	
Platina	

7.1.2. Juvelyrinio dirbinio vertė ir grožis priklauso ne tik nuo meniško aptaiso, bet ir nuo brangiųjų akmenų. Jų būna įvairiausių. Pagal CIBYO (Juvelyrinių akmenų, sidabro dirbinių ir perlų tarptautinė konfederacija) klasifikaciją, juvelyriniai akmenys skirstomi į gamtines medžiagas ir dirbtinius produktus. Lentelėje Nr. 1 pateikti bendrai gamtinės medžiagos ir dirbtiniai produktai. Juos klasifikuoti ir surašyti į lentelę Nr.2, stulpelyje 1 gamtines medžiagas, o stulpelį 2 surašyti dirbtinius produktus.

Lentelė 1

Gamtinės medžiagos, brangakmeniai, dirbtiniai produktai, organinės medžiagos, sintetinės medžiagos, sudėtiniai akmenys, akmenų imitacijos, rekonstruoti akmenys, organinių medžiagų imitacijos.

Lentelė 2

1.	2.

7.1.3. Pateikti brangakmenių ir organinių medžiagų pavyzdžių.

Brangakmeniai –

Organinės medžiagos –

7.1.4. Lentelės stulpelyje A pateikti dirbtiniai produktai, o stulpelyje B atrasti apibūdinimą.

A	B
Sintetiniai akmenys	neturi būdingų cheminių ir fizinių savybių, bet imituoja išorę, spalvą, efektą.
Sudėtiniai akmenys	gaminami lydant ar presuojant gamtines medžiagas į vientisą dirbinį.
Akmenų imitacijos	dalinai ar visiškai sukurti žmogaus, turi tikrų akmenų efektą, bet neturi tikriems akmenims būdingų cheminių ir fizinių savybių bei kristalinės struktūros.

Rekonstruoti akmenys	susideda iš dirbtinai sujungtų dalių – gali būti tiek tikrų, tiek sintetinių akmenų.
Organinių medžiagų imitacijos	sukurti žmogaus, bet fizinės ir cheminės savybės atitinka tikrus, tačiau neturi magiškų galių.

7.1.5. Parašyti esė tema „Brangakmenis ar organinė medžiaga pagal mano zodiako ženklą“.

7.2. Juvelyrinių gaminių asortimentas, vartojamosios vertės

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra asortimentas?
- Kokius žinote juvelyrinių gaminių pavadinimus?

Užduotys:

7.2.1. Suklasifikuoti juvelyrines prekes pagal paskirtį.

7.2.2. Iš paveikslėlio išrinkti juvelyrinių gaminių pavadinimus.

7.2.3. Pasirinkti du juvelyrinius gaminius ir įvertinti vartojamąsias savybes.

Vartojamosios savybės		Aprašymas
Socialinės savybės	Vartotojų grupės. Įvaizdžio formavimo.	

Funkcinės savybės	Pagrindinės ir papildomos funkcijos. Ženklinimas.	
Estetinės savybės	Forma, mada, stilius. Kompozicijos vientisumas. Atliktų darbų kokybė. Prekės išvaizda.	
Ekologinės savybės	Poveikis aplinkai, prekei. Nesukelia patologijų.	
Gero produkto savybės	Prekės ženklas, šalis gamintoja, kilmės šalis. Etiškas ženklinimas. Išskirtinės savybės. Kitas nevyriausybinis ženklinimas.	
Patikimumo savybės	Patikimumas. Ilgaamžiškumas, remonto galimybės. Kokybės garantinis terminas.	

Ergonominės savybės	Masė.	
Ekonominės savybės	Priežiūra, ekonomiškumas. Pinigų kiekis, reikalingas prekei įsigyti.	

7.3. LT Tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymas. Praba: metrinė, prabinė, karatinė, rusiška, lietuviška ir kitos. Ženklinimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra praba?
- Kas yra prabavimas?
- Kaip padidinamas stiklo blizgesys?
- Kuo amuletas skiriasi nuo talismano?

Užduotys:

7.3.1. Standartinį tauriojo metalo kiekį tauriųjų metalų lydinuose nurodo Tarptautinės standartizacijos organizacijos (ISO) arba valstybės nustatytas matavimo vieneto standartas, kuris rodo lydinio, iš kurio pagamintas gaminys, vertingumą ir santykinį tauriųjų metalų kiekį lydinio masės tūkstantyje dalių (t. y. parodo, kiek tauriojo metalo yra 1000 g lydinio). Šio santykio ženklas (prabos ženklas) išspaudžiamas gaminyje. Lentelėje pateikti prabų apibūdinimai, kitame stulpelyje atrasti prabos pavadinimą.

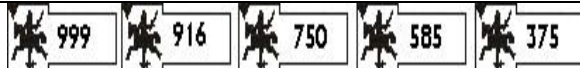

Apibūdinimas	Prabos pavadinimas	Atsakymai
1. 1000 masės dalių lydinio yra 375, 585, 750 dalių gryno aukso. Sidabras dažniausiai būna 800, 875, 916 ir 925 prabos, platina – 950 prabos.	A. Rusiškoji praba	
2. Tai santykinė skaičiavimo sistema, kai visas bendras metalo svoris prilyginamas 24 dalims. Tauriojo metalo grynumas nurodomas, kiek dalių tauriojo metalo yra visame 24 dalių lydinyje.	B. Lietuviškoji praba	
3. Tauriųjų metalų kiekis lydinyje, iš kurio gaminami	C. Karatinė praba	

juvelyriniai gaminiai: Platinos – 950; Aukso – 375, 585 ir 750; Sidabro – 800, 830, ir 925; Paladžio – 500 ir 850. Gaminiai, turintys mažiau tauriojo metalo nei numatyta įstatyme, negali būti realizuojami kaip tauriojo metalo gaminiai.			
4.		D. Metrinė praba	
Metalas	Prabos		
Auksas	375, 500, 583, 585, 750, 958, 996;		
Sidabras	750, 800, 875, 916, 925, 960;		
Platina	950		
Paladis	500, 850.		

7.3.2. Koks tai auksas ir sidabras? Nuo 910 iki 1000 kas 10 vienetų?

7.3.3. Aukso praba – 916 ar 750. Koks tai auksas?

7.3.4. Lietuvoje pagamintuose juvelyriniuose gaminiuose iš tauriųjų metalų turi būti išspauduotas Lietuvos valstybinis kontrolinis prabavimo ženklas, praba, atsakomybės ženklas, pagaminimo metų šifras. Lentelėje pateikti ženklinimo elementai, įvardinti pavadinimus.

Ženklinimo elementai	Ženklinimo elementų pavadinimai
	
	
	
	
1994-4A, 1995-5A, 1997-7A, 1998-8A, 1999-9A, 2000-0A, 2001-1B, 2002-2B, 2003-3B, 2004-4B, 2005-5B, 2006-6B, 2007-7B, 2008-8B, 2009-9B, 2010-0B.	
D – Centrinė laboratorija Druskininkuose; V – Vilniaus filialas; K – Kauno filialas; L – Klaipėdos filialas; S – Šiaulių filialas.	

7.3.6. Brangiųjų akmenų vertę lemia tam tikri rodikliai. Lentelės stulpelyje A įvardinti

apibūdinimai, stulpelyje B atrasti apibūdinimo kriterijų.

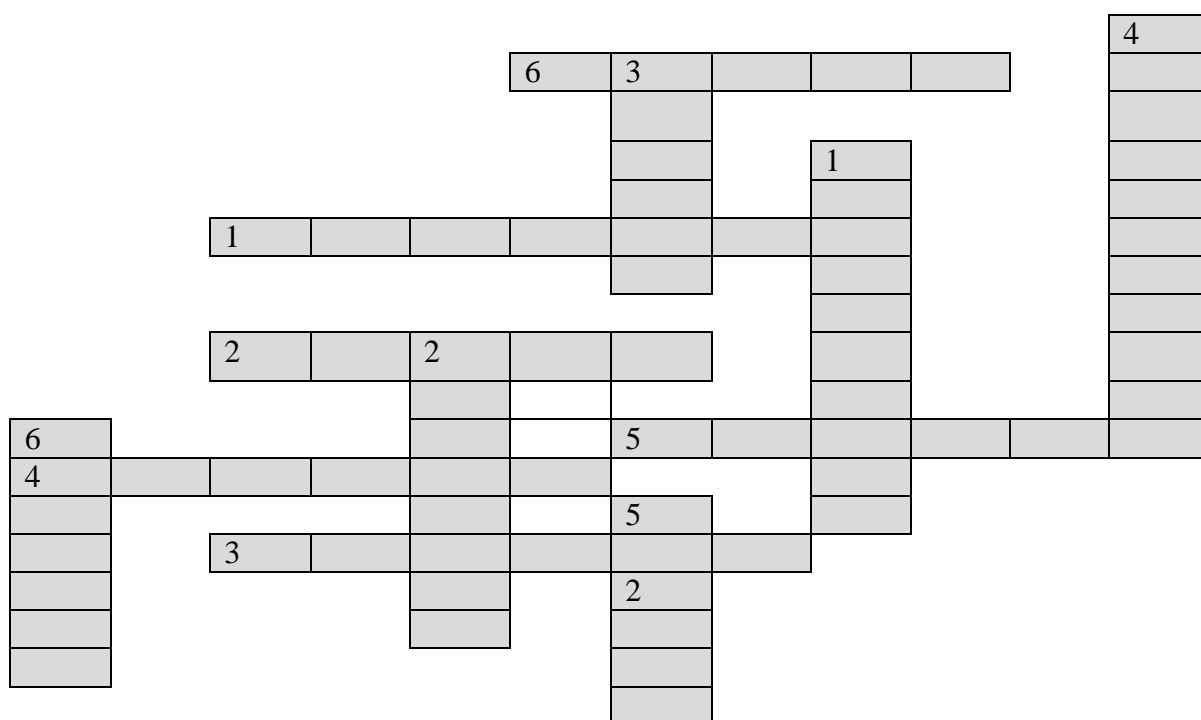
A	B	Atsakymas
<p>1. Natūralūs akmenys yra žymiai brangesni už sintetinius. Taip pat kartais spalvai pagerinti, paviršiaus nelygumams panaikinti yra naudojamos įvairios priemonės: įvairūs aliejai, dervos, stiklas, plastikas, parafinas, taip pat rekonstrukcija, stabilizavimas ir dažymas, be to, ir lazerio naudojimas intarpų pakeitimui. Pagal Lietuvos Respublikos įstatymus, pardavėjai turi sertifikuoti tik deimantus, safyrus, smaragdus, rubinus ir aleksandritus, kitiems brangakmeniams jų tikrumą patvirtinantys dokumentai nėra reikalingi.</p>	<p>A. Skaidrumas</p>	
<p>2. Tai subjektyvus kriterijus, tačiau panašu, kad jis apima jau anksčiau minėtus – skaidrumą, spalvą, apdirbimą.</p>	<p>B. Spalva</p>	
<p>3. Todėl ypatingai brangiems akmenims, pavyzdžiui, deimantams ir opalams, pasiūla yra kontroliuojama. Tačiau nėra ir taip, kad ypatingai reti akmenys būtų labai brangūs, ir atvirkščiai.</p>	<p>C. Apdirbimas</p>	
<p>4. Brangakmeniai gali būti apdirbami įvairiais būdais. Šlifavimas gali būti deimantinis (apvalus), smaragdo (trikampis), ovalus, kriaušės, markizės formos. Šlifavimo kokybė yra nulemiama nušlifuočių kampų vienodumu, formos išlaikymu, taip pat neturėtų būti jokių įskilimų.</p>	<p>D. Brangakmenių retumas</p>	
<p>5. Spalva yra faktorius, kuris nėra vienodai taikomas visiems brangakmeniams. Pavyzdžiui, deimantai turi nustatytą spalvos standartą, o toks bespalvis brangakmenis, kaip</p>	<p>E. Grožis</p>	

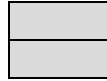
<p>sidabrinis topazas, turėtų būti, kiek įmanoma, skaidresnis. Pageidautina, kad spalvotų brangakmenių spalva būtų, kiek įmanoma, intensyvesnė. Safyrų vertingiausia spalva yra aiški mėlyna, be jokio žalsvo atspalvio. O labiausiai vertinami opalai yra daugiaspalviai.</p>		
<p>6. Skaidrumas reiškia, kad akmuo turėtų būti be intarpų, taškelių ir pan., ypatingai tie, kurie yra nušlifuoti facetiniu būdu. Dažnai yra vartojama sąvoka – „akimi nematomi trūkumai“. Taip pat skiriasi ir brangakmenių tipai, kuriems yra leidžiama turėti intarpų, pavyzdžiui, smaragdas, plika akimi matomais neskaidrumais yra vertinamas žymiai geriau nei tokio pat dydžio granatas.</p>	<p>F. Natūralumas</p>	

7.3.7. Brangakmenių kokybę lemia_____

Užbaigti sakinį:

7.3.7. Išspręsti kryžiažodį „Juvelyrinės prekės ir laikrodžiai“.

Vertikaliai:

1. Papuošalas;
2. Metalas, kurio praba 925;
3. Metalas, kurio praba 585;
4. Juvelyrinių dirbinių gamybos etapas;
5. Organinės kilmės mineralas;
6. Brangus taurusis metalas.

Horizontaliai:

1. Šveicariškas laikrodis;
2. Japoniškas laikrodis;
3. Akmuo, kurio spalva šviesiai žydra ir žalia;
5. Suvenyras – simbolis;
6. Rusiškas laikrodis.

Atsakymai:

Vertikaliai:

1. Pakabukas;
2. Sidabras;
3. Auksas;
4. Štampavimas;
- 5 Gintaras;
6. Paladis.

Horizontaliai:

1. „Grovana“;
2. „Casio“;
3. Turkis;
4. Agatas;
5. Raktas;
6. „Majak“.

Eil. nr.	Moduliai / užduočių temos
4.3.4.	BUITINĖS PREKĖS IR ELEKTRONIKA
1.1.	Žaliava, gamybos būdai, asortimentas.
1.2.	Vartojamosios vertės, ženklėjimas.
2.1.	Šaldytuvai, skalbimo mašinos, viryklės, indaplovės, dulkių siurbliai. Funkcinės, specifinės, ekologinės savybės, išmatavimai. Prekės ženklai. Ženklėjimas.
3.1.	Kavos aparatai, virtuvės įrankiai, asmens higienos prekės, lygintuvai ir lyginimo sistemos, funkcinės prekių savybės. Prekės ženklai. Ženklėjimas.
4.1.	Televizoriai, namų kinas, vaizdo grotuvai, TV imtuvai, 3D akiniai, smulki garso technika, funkcinės ir išskirtinės savybės. Prekės ženklai. Ženklėjimas.
5.1.	Kelio navigatoriai, mikroskopai, stovai, trikojai, telefonai, teleskopai, vaizdo kameros,

	žiūronai, fotoaparatai. Funkcinės ir išskirtinės savybės. Prekės ženklai. Ženklinimas.
6.1.	Nešiojamieji kompiuteriai, planšetiniai kompiuteriai, asmeniniai kompiuteriai, programinė įranga, kompiuterinės technikos aksesuarai, žaidimų konsolės ir priedai. Funkcinės ir išskirtinės savybės. Prekės ženklai.

<p>4.1.1. Apibūdinti sąvokas bei išskirtines savybes: ekrano raiška, 3 D funkcijos, LED, CTV – multimedija; HD ekranas; 2 D į 3 D konvertavimo technologiją.</p> <p>4.1.2. Parengi pasirinktos vaizdo ir garso technikos pristatymą.</p>
<p>5.1. Uždutis: Parengi pasirinktos foto / vaizdo GPS prekės pristatymą.</p>
<p>6.1. Uždutis: Parengi pasirinktos kompiuterinės technikos pristatymą.</p>

1.1. Žaliava, gamybos būdai, asortimentas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kas yra dekoratyvinis apdorojimas?
- Kaip yra atliekamas stiklinio indo dekoravimas dekalkomanijos būdu?
- Cheminė medžiaga, greitinanti stiklo lydymą.
- Kaip vadinamas krištolas?
- Kas yra šilkografija?
- Kas yra valcavimas?
- *Arcopal* ir grūdintas stiklas – tas pats. Taip / Ne. Pasirinktą atsakymą pagrįsti.

Uždutys:

1.1.1. Kaip skirstomos stiklo gamyboje naudojamos medžiagos? Kokią įtaką jos daro prekių savybėms? Užpildyti lentelę.

Medžiagų grupė	Stiklo gamybos medžiaga	Medžiagos paskirtis, įtaka
Pagrindinės medžiagos	1.	
	2.	
	3.	
Pagalbinės medžiagos	1.	
	2.	

	3.	
--	----	--

1.1.2. Apibūdinti paprastą ir krištolinį stiklą.

Stiklo rūšis	Savybės, skiriamieji požymiai
Paprastas stiklas	
Krištolinis stiklas	

1.13. Parašyti, kas yra atkaitinimas ir grūdinimas. Kokias savybes įgyja grūdinti ir atkaitinti indai?

Atkaitinimas	
Grūdinimas	

1.1.4. Užrašyti, kokiais pagrindiniais būdais puošiami stiklo gaminiai. Apibūdinti juos.

Papuošimų grupė	Puošimo būdas	Trumpas apibūdinimas
Papuošimai gamybos metu		
Papuošimai po gamybos		

1.1.5. Aprašyti iš eilės visą stiklo indų gamybos schemą.

1.1.6. Stiklo gaminių ydos skirstomos į stiklo masės, formavimo, techninio apdorojimo ir puošimo ydas. Pateikti po 3–4 tokių ydų pavyzdžius, nurodyti, kurios yra neleistinos stiklo gaminiams.

Stiklo masės ydos –
Formavimo ydos –
Techninio apdorojimo ydos –
Puošimo ydos –

1.1.7. Paveikslėlyje yra pateikti virtuvės indai. Kuriuose induose galima termiškai gaminti maisto produktus? Kaip reikia elgtis su indais, juose gaminant maistą?

Indai ilgam produktų laikymui

Kaitrai atsparūs indai

1.1.8. Kodėl stiklo, keramikos induose galima gaminti maistą? Teisingus atsakymus pabraukti.

- Turi žemą šiluminį plėtimosi koeficientą.
- Stiklo keramika išrasta 1960 metais
- Paruoštas maistas tinka net alergiškiems žmonėms.
- Šilumą paskirsto netolygiai.
- Ženklintas „Oven-proof glass“ (orkaitei tinkamas stiklas).
- Gaminant maistą, reikia dažnai maišyti.
- Nerekomenduojama dėti ant elektrinių kaitinimo elementų.
- Dujinių viryklių šeiminkėms būtina turėti šilumos paskirstymo tinklelį.
- Įkaitusį indą galima dėti tik ant sauso paviršiaus.

1.1.9. Paveikslėlyje pateikti stiklo indai. Įvardinti tikslinę paskirtį. Pvz., 3 – likeriu ar degtinei.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.

1.1.10. Suklasifikuoti buitinius keramikos gaminius pagal įvardintus požymius ir apibūdinti.

Požymiai	Apibūdinimas
Šukės struktūra	
Receptūra	
Dekoravimo būdai	
Dydis	
Komplektiškumas	
Paskirtis	

1.1.11. Paaiškinti:

- Kuo minkštasis porcelianas skiriasi nuo kietojo?
- Kuo skiriasi juodoji keramika nuo žiestinės?
- Kas yra terakota?
- Arcopal – tai keraminiai gaminiai?
- Kas yra kaulinis porcelianas?
- Kuo skiriasi pusporcelianis nuo porceliano?
- Kas yra akmens masė?

1.1.12. Rasti atitikmenis:

1. Fajansinė majolika	A. Šukė žiedinės keramikos, sienelės plonesnės, kruopštesnė apdaila, gilesnis asortimentas.
2. Žiestinė majolika	B. Šukė primena fajansą, gaminiai dengiami spalvotomis neskaidriomis ir skaidriomis glazūromis.

1.1.13. Apibūdinti keramikos gaminių puošybos elementus:

Puošybos būdas	Apibūdinimas
Siūleliai, apvadėliai, juostelės	
Trafaretas	
Spaudas	
Tapyba	
Fotokeramika	
Dekoratyvinė glazūra	
Dalinė dengtis	
Ištisinė dengtis	

1.1.14. Užbaigti sakinius:

Iš porceliano daugiausia gaminama _____

Iš pusporceliano gaminami šie gaminiai: _____

1.1.15. Įvardinti metalus, aprašyti jų savybes ir panaudojimą. Duomenis surašyti į lentelę.

Metalas		Panaudojimas
Pavadinimas	Savybės	

1.1.16. Apie ką rašoma lentelės eilutėse?

Aprašymas	Pavadinimas
Anglinis metalas, neatsparus korozijai.	
Sunkus, rausvai raudonos spalvos, lydosi 1083 ⁰ C temperatūroje; greit oksiduojasi drėgnoje aplinkoje ir pasidengia žalsvu apnašu.	
Specialūs plienai, nerūdijantys, atsparūs korozijai, į jų sudėtį įeina chromas, nikelis, volframas, kobaltas, titanas.	
Lengvas, plastiškas ir minkštas metalas, sidabriškai baltos spalvos, lydosi 660 ⁰ C temperatūroje. Ore metalas pasidengia oksidine plėvele. Neatsparūs rūgšties poveikiui.	
Gaunamas iš geležies rūdos. Cheminiai junginiai suteikia jam kietumą ir trapumą. Didėjant anglies kiekiui, mažėja metalo plastiškumas.	

1.1.17. Ką žinote apie koroziją? Kokia gali būti korozija ir kodėl ji atsiranda? Nuostoliai, kurie patiriami dėl korozijos. Dangos, apsaugančios gaminius nuo korozijos. Iš kokios žaliavos gaminius veikia korozija? Ar stiklą veikia korozija? Kokį? Kada?

1.1.18. Kokios prekės priskiriamos langų ir durų apkaustų grupei? Iš kokių metalų dažniausiai gaminami šio tipo gaminiai? Kodėl?

1.1.19. Kam reikalingi vyriai?

1.1.20. Kokiomis dangomis dengtuose induose galima gaminti ir laikyti maistą? Kodėl?

1.1.21. Įvardinti teigiamas ir neigiamas aliuminio indų savybės:

Teigiamos savybės	Neigiamos savybės

1.1.22. Apibūdinti indus, kurie yra padengti teflonine danga.

1.1.23. Kokio metalo lydiniai naudojami stalo reikmenų ir įrankių gamyboje?

1.1.24. Kas lemia peilių ir žirklių paskirtį? Įvardinti peilių ir žirklių paskirtį, pateikti pavyzdžių.

Paskirties įvardinimas
Peilių –

Žirklių –	
Pagal paskirtį	
	Pavadinimai
Žirklys	
Peiliai	

1.1.25. Į kokias grupes pagal paskirtį skirstomi įrankiai?

1.1.26. Kuo, Jūsų manymu, skiriasi medžio ir metalo apdirbimo įrankiai? Kodėl?

1.1.27. Kokiam tikslui naudojami montavimo įrankiai?

1.1.28. Kokia atsuktuvų ir veržliarakčių paskirtis?

1.1.29. Surašyti, kokių įrankių prireiktų kapitaliniam buto remontui?

1.1.30. Apibūdinti vinių grupę. Kaip Jums atrodo, kodėl jų tokia įvairovė?

1.1.31. Paveikslėlyje pateiktos būtinės matalo prekės. Atsakyti į klausimus:

- Kokiam pogrupiui priskiriamos matomos prekės?
- Įvardinti kiekvienos prekės pavadinimą ir paskirtį.

1.1.32. Apibūdinti juodusius ir spalvotuosius metalus.

1.1.33. Suklasifikuoti metalo prekes pagal paskirtį.

1.1.34. Kokius žinote langų ir durų apkaustus?

1.1.35. Kas priskiriama baldų furnitūrai?

1.1.36. Įvardinti metalo gaminių formavimo būdus.

1.1.37. Kaip skirstomos spynos?

1.1.38. Apibūdinti indus, pagamintus iš ketaus.

1.1.39. Išspręsti testą, teisingą atsakymą paaiškinti.

- Žirklys būna:
 - a) ūkinės, kišeninės, siuvėjų, sukirpėjų, kirpėjų, raštinės;
 - b) raštinės, kišeninės, kirpėjų, siuvėjų;
 - c) ūkinės, raštinės, siuvėjų;
 - d) ūkinės, raštinės, kišeninės, siuvėjų.

- Stalo peiliai prekyboje gaunami poromis su :
 - a) šakutėmis;
 - b) šaukštais;
 - c) peiliu žuviai;
 - d) peiliu sviestui.

- Pagal apipavidalinimą peiliai gali būti:
 - a) paprasti ir suvenyriniai;
 - b) graviruoti, kalinėti, inkrustuoti, dekoratyvine juvelyrinio emalio, sidabro, aukso danga;
 - c) su viena geležte ir dviem geležtėmis;
 - d) kišeniniai, lenktiniai, moteriški, kelioniniai, medžiotojų, montuotojų.

- Kaip pakuojami ir ženklinami langų ir durų apkaustai?
 - a) ryšuliai ženklinami spaudu arba priklijuojant korteles su visais ženklinimo duomenimis;
 - b) į kiekvieną dėžę įdedamas pakavimo lapas;
 - c) dėžės sutrumpintai ženklinamos (prekinis ženklas, pavadinimas, bruto svoris);
 - d) prie kiekvieno gaminio pridedamas atskirai suvyniotas į popierių visas sraigčių komplektas;
 - e) visi atsakymai tinka.

- Plieniniai indai yra:
 - a) palyginti nebrangūs, termiškai atsparūs, patogūs lėtai ir tolygiai įkaitinti maistui;
 - b) atsparūs korozijai, valgomosioms druskoms ir maisto rūgščių tirpalams, jie higieniški, nesunaikina vitaminų, lengvai valomi, turi gerą išvaizdą;
 - c) gaminami iš stoginio arba atkaitinto plonalakščio plieno.

- Spynos pakuojamos taip:
 - a) išteptos tepalu spynos vyniojamos į ploną pakavimo popierių;
 - b) pakuojamos į ryšulius arba atskiras kartonines dėžutes;
 - c) nenuimamosios spynos supakuojamos su visu sraigčių komplektu;
 - d) ryšuliai ir dėžės pervežami sudėti į dėžes, kurių bruto svoris ne didesnis kaip 50 kg;
 - e) visi atsakymai tinka.

- Šakučių dydžiai nurodomi pagal bendrą ilgį:
 - a) su keturiais ilgais dantimis;
 - b) desertinės;
 - c) mažos;
 - d) didelės;

e) vidutinės.

- Stalo reikmenims priklauso:
 - a) šakutės, šaukštai, žnyplės cukrui, riešutams, konditerinės mentelės, konservų peiliai;
 - b) peiliai, įvairūs atkimšikliai, kamščiatraukiai, padėklai;
 - c) stalo, desertiniai, vaikiški, cukraus, uogienės, druskos, garstyčių, užplikymo šaukštai;
 - d) samčiai, samteliai, semtuvai;
 - e) peilių ir šakučių pastovai, riešutų spaustukai, žnyplės saldainiams.

- Ketiniai indai yra:
 - a) palyginti nebrangūs, termiškai atsparūs, patogūs lėtai ir tolygiai įkaitinti maistui;
 - b) atsparūs korozijai, valgomosioms druskoms ir maisto rūgščių tirpalams, jie higieniški, nesunaikina vitaminų, lengvai valomi, turi gerą išvaizdą;
 - c) gaminami iš stoginio arba atkaitinto plonalakščio plieno.

1.1.40. Kuo skiriasi plastikas nuo polimero?

1.1.41. Kokios sudedamosios dalys sudaro plastiką?

1.1.42. Ar tiesa, kad plastikų kai kurios sudedamosios dalys yra pavojingos?

1.1.43. Suklasifikuoti plastikus pagal tam tikrus požymius:

Požymiai	Grupės
Rišamųjų medžiagų kilmė	
Plastiko terminės savybės	
Polimero pavadinimas	

1.1.44. Plastikų žymėjimas pagal ASTM / ANSI standartą nustatytas pagal polimero pavadinimą, įeinantį į plastiko sudėtį. Lentelėje yra surašyti polimerų pavadinimai, jiems reikia atrasti teisingą žymėjimą.

Plastiko pavadinimas	Žymėjimas ASTM / ANSI standarte	Atsakymas (pvz., A, 9)
A. Polietilenas	1. HDPE	
B. Didelio tankio polietilenas	2. LDPE	
C. Mažo tankio polietilenas	4. LLDPE	
D. Linijinis mažo tankio polietilenas	5. PP	
E. Polipropilenas	6. PVC	
F. Polivinilchloridas	7. PPVC	
G. Plastifikuotas polivinilchloridas	8. PS	
H. Polistirenas	9. EPS	
I. Putų polistirenas	10. PC	
J. Polikarbonatas	11. PET	
K. Polietilentereftalatas	12. PE	

1.1.45. Strėlių trikampio ženklo viduryje įrašytas plastmasę žymintis skaičius, o po ženklu – sutrumpintas pavadinimas. Įvardinti plastikų pavadinimus pagal žymėjimus.

1.1.46. Suklasifikuoti plastikų grupei priklausantys gaminiai. Ties pogrupiu pateikti pavyzdžių.

Plastikų prekių grupė			
Pusfabrikačiai arba gaminių detalės		Gatavi gaminiai	
Pogrupis	Pavadinimai	Pogrupis	Pavadinimai
Plėvelės		Stalo ir virtuvės gaminiai	
Lakštiniai putplasčiai ir aktyplasčiai		Gaminiai maisto produktams laikyti	
Sluoksniuoti plastikai		Gaminiai ne maisto prekėms laikyti	
		Higieninės paskirties gaminiai	
		Gaminiai drabužiams laikyti ir pakuoti	
		Ūkinių-gamybinių prekių gaminiai	

1.1.47. Ką reiškia šis ženklas?

1.1.48. Kokiomis sąlygomis būtina laikyti plastikus ar jų gaminius?

1.1.49. Įvertinti pasirinkto plastikinio gaminio vartojamąsias savybes. Duomenis surašyti į lentelę:

Vartojamosios savybės	Apibūdinimas
Funkcinės	
Ergonominės	
Ekologinės	
Ekonominės	
Patikimumas (ilgaamžiškumas)	

2.1. Elektros prekės. Šaldytuvai, skalbimo mašinos, viryklės, indaplovės, dulkių siurbliai ir kt. Funkcinės, specifinės, ekologinės savybės, matmenys. Prekės ženklai. Ženklimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

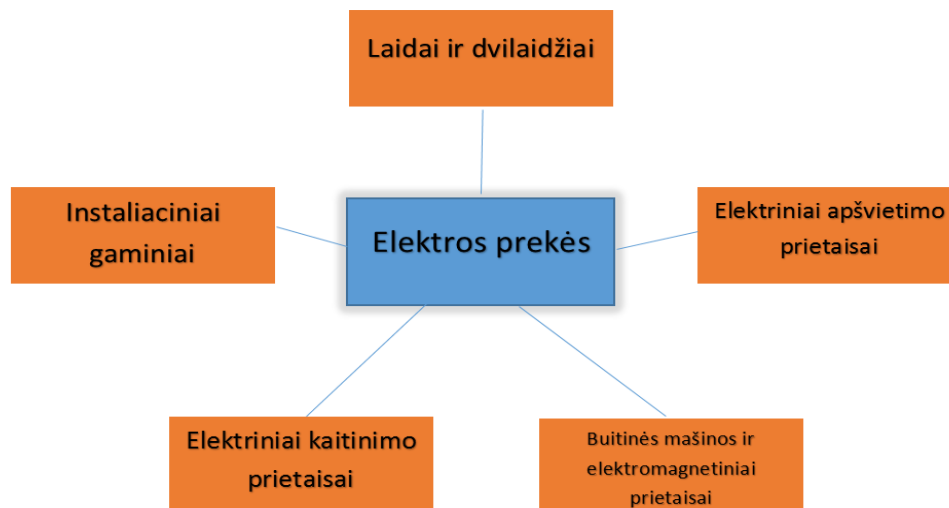
- Kam naudojamos paskirstymo dėžutės?
- Koks saugiklių vaidmuo?
- Kas yra instaliaciniai gaminiai?
- Kokie yra žinomi laidai?
- Kaip ženklinami laidai ir dvilaidžiai?

Užduotys:

2.1.1. Lentelėje pateiktos sąvokos ir jų apibūdinimai. Atrasti teisingus apibūdinimus.

A	B	Atsakymai
Gysla	<i>Fiz</i> – šilumos judėjimas kartu su dujų, skysčio ar birios medžiagos dalelėmis.	
Laidas	laidininko įsielektrinimas dėl kito krūvio, nesiliečiančio su tuo laidininku poveikio.	
Montavimo laidas	magnetinio lauko didumo matas tam tikrame taške, kurį rodo atstumas tarp magnetinio lauko linijų.	
Elektros laidininkas	reiškinys, kai elektros srovė ima tekėti laidininku, esančiu magnetiniame lauke.	
Elektros lempos	elektrovaros indukavimas vienoje vielos ritėje, kintant srovei kitoje ritėje.	
Abipusė indukcija	elektros srovę pakeičia šviesa.	
Elektromagnetinė indukcija	medžiagos, turinčios laisvųjų elektringųjų dalelių. Veikiamos elektrinio lauko, jos gali laisvai judėti laidininkų viduje.	
Magnetinė indukcija	laidas, skirtas žemos įtampos paskirstymo tinklams.	
Elektrostatinė indukcija	gaminys, turintis vieną ar kelias izoliuotas gyslas ir lengvą apsauginį apvalkalą.	
Konvekcija	atskiras laidininkas.	

2.1.2. Paveikslėlyje suklasifikuotos elektros prekės. Apibūdinti prekių grupes ir pateikti pavyzdžių.

2.1.3. Apibūdinti potinklinius, virštinklinius, specialius drėgnoms patalpoms skirtus instaliacinius gaminius.

2.1.4. Įvertinti pasirinkto instaliacinio gaminio vartojamąsias savybes:

Savybių pavadinimai	Apibūdinimai
Funkcinės	
Ergonominės, patogumas	
Ekologinės: saugumas, apsauga	
Ekonominės, kaina	
Patikimumas (ilgaamžiškumas)	

2.1.5. Sudėlioti į vietas. Elektros lempai atrasti tinkamą pavadinimą ir apibūdinimą.

Elektros lempos		Apibūdinimai	Atsakymas (pvz., 1, A,
Pavadinimas	Objektas		

			c)
1. Halogeninės	A. 	a) apšvietimo įtaisas, kuriame energija į stiklo kolbą perduodama indukcinio būdu. Lemputės šiuo metu yra pernelyg brangios plačiam naudojimui. Jos naudojamos ten, kur perdegusią lempuotę labai sudėtinga ir brangu pakeisti.	
2. Fluorescencinės (dienos šviesos)	B. 	<p>b) Privalumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Didelis efektyvumas (vieno vato lempuotės šviesumas gali siekti 100 liumenų, o ekonomiškai laikoma fluorescencinė lempuotė tiekia apie 16 liumenų vatu); - Didelis patvarumas (nėra dūžtančios kolbos) bei ilgaamžiškumas (iki 60000 valandų); - Išižiebia greičiau nei kaitinamosios lempuotės. Tai svarbu naudojant lempuotes signalizacijai (šviesoforuose, automobilių signaluose ir pan.); - Nėra sveikatai pavojingo gyvsidabrio. <p>Trūkumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lemputės yra brangios; - Skleidžiamos šviesos spektras nėra labai tolygus, todėl kai kurios spalvos gali atrodyti nenatūralios; - Spalva ir šviesumas gali priklausyti nuo aplinkos temperatūros; - Šviesos išsklaidymas įvairiomis kryptimis nėra tolygus. 	
3. Indukcinės	C. 	<p>c) Privalumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maitinimo įtampoms, nuo 1,5 iki apie 300 voltų; - Paprasta reguliuoti; - Pigi gamyba; - Sudaužius lempuotės komponentai nėra pavojingi sveikatai; - Spalvos beveik nesiskiria nuo matomų saulės šviesoje. <p>Trūkumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neekonomiškos, nes apšvietimui naudoja apie 20 proc. elektros energijos; - Įkaista daugiau nei kaitrinės, todėl didesnis nudegimo bei gaisro pavojus; - Lemputės kolba gali sprogti, jei ant 	

		jos pateko riebalų ar kitų teršalų; - Papildomu stiklu nepridengta lemputė skleidžia ultravioletinius spindulius.	
4. Šviesos diodo LED	D. 	d) Privalumai: - Sunaudoja 3–4 kartus mažiau elektros energijos; - Tarnauja ilgiau (apie 22 metus, jei lemputė šviečia tik dieną arba tik naktį). Trūkumai: - Mirga dvigubu elektros tinklo dažniu (100 Hz). Dirbtuvėse mirgesys gali sukurti pavojingą stroboskopinį efektą, kuomet tam tikru greičiu besisukantis diskas ar velenas atrodo nejudantis. Kompaktiška fluorescencinė elektros lemputė, kurioje naudojamas elektroninis balastas, visų šių trūkumų neturi; - Susidėvėjusi lempa gali skleisti įkyrų gaudesį; - Lemputėje esantis gyvsidabris, ją sudaužius, yra pavojingas sveikatai; - Šviesumo paprastai negalima reguliuoti; - Šviesoje spalvos atrodo nenatūraliai.	

2.1.6. Šviestuvai – tai prietaisai, kurie šviesos srautą siunčia tam tikra kryptimi. Lentelėje šviestuvai detalizuoti. Pateikti pavyzdžius.

Požymis	Grupė	Pavyzdžiai
Paskirtis	Bendrojo apšvietimo	
	Tikslinio apšvietimo	
	Akcentinio apšvietimo	
Įrengimo vieta	Pramoniniai	
	Lauko	
	Interjeriniai	
	Įstaigų (biurų)	
	Evakuaciniai	
Tiksliniam ar akcentiniam apšvietimui	Pirčių	
	Reguliuojamu nukreipto šviesos pluošto pločiu	
Lempų kiekis	Reguliuojamomis lempų pozicijomis skirtingoms aplinkoms apšviesti	
	Karuliai	
	Sietynai	
	Lubiniai	
	Bra	
Toršerai		

2.1.7. IP (apsaugos klasė) indeksas nurodo prietaiso mechaninės apsaugos ir apsaugos nuo drėgmės klasę.

Prie IP indekso užrašoma dviejų vietų numeris, pirmasis nurodo apsaugą nuo kietų objektų,

Antrasis – nuo skysčių patekimo į prietaiso vidų. Jei vietoj skaičiaus užrašomas X, tai tame prietaise apsaugos nėra (kietųjų dalelių, skysčių) priklausys nuo užrašo vietos.

Renkatės šviestuvų tokių patalpų: vonia, pirtis, sandėlis, dirbtuvės, lauko zona – apšvietimui. Įvertinti apsaugą nuo dulkių, skysčių (drėgmės).

2.1.8. Elektriniai prietaisai, paverčiantys elektros energiją šiluma, kuri

–

(užbaigti sakinį)

2.1.9. Pagal šilumos perdavimą patalpų šildymo prietaisai būna šių tipų:

2.1.10. Radiatoriai

–

- Konvektoriai

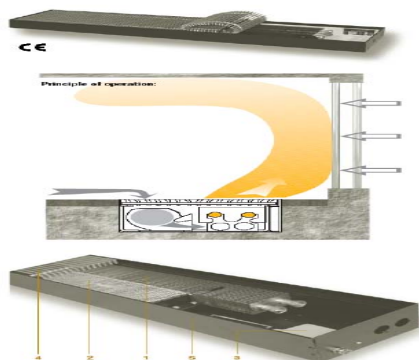
–

- Infraraudonieji spinduliai

–

–

2.1.11.

Vadovaujantis paveikslėlyje pateikto konvektoriaus schema, paaiškinti veikimo principą.

2.1.12. Akmeniniai radiatoriai šildo patalpas visiškai kitaip. Pagal pateiktus paveikslėlius paaiškinti šildymo principą. Įvardinti radiatoriaus, kurio korpusas pagamintas iš akmens, privalomumus.

Metalinis radiatorius

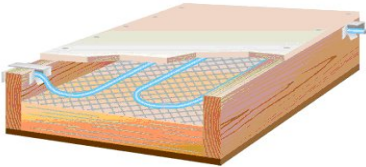

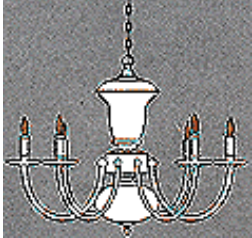

Akmeninis radiatorius

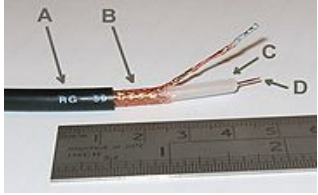

2.1.13. Pateikti duomenys atsiktine tvarka. Lentelėje padaryti tvarką.

Elektriniai kaitinimo prietaisai		Apibūdinimas	Atsakymas
Pavadinimas	Paveikslėlis		
1. Konvektorius	<p>A.</p> 	<p>a) Šildymo sistema suteikia malonią šilumą. Ji neužima vietos gyvenamojoje erdvėje, suteikdama laisvę išdėstyti baldus. Savireguliuojanti šildymo sistema. Daugiau šilumos tiekama šaltesnėse srityse, tokiose, kaip prie langų ar durų, ir mažiau – šiltesnėse vietose, pavyzdžiui, po kilimėliais ir baldais. Nėra jokios perkaitimo rizikos.</p>	
2. Grindų šildytuvas	<p>B.</p> 	<p>b) Šiluma perduodama vandeniu. Šilumokaitis (tenas) pagamintas iš varinio vamzdelio, aliuminio plokštelių ir žalvarinių kolektorių. Šių medžiagų derinys užtikrina idealų šilumos atidavimą. Būna elektrodiniai katilai, juose</p>	

		<p>cirkuliuoja ne grynas vanduo, o druskų prisotintas tirpalas (elektrolitas). Jis yra agresyvus tiek korozijos, tiek žmonių sveikatos požiūriu. Dėl sudėtingos priežiūros, pavojingumo šie katilai butyje praktiškai nenaudojami.</p>	
<p>3. Konvekcinio tipo radiatorius</p>	<p>C.</p> 	<p>Daugiau kaip dviejų lempų šviesos sklaidytuvas, išskirtinio dizaino, sukuriantis jaukumą kambaryje. Jis suteikia ne tik bendrąjį apšvietimą, bet ir tarnauja kaip stiliaus detalė.</p>	
<p>4. Radiatoriai reflektorinio tipo</p>	<p>D.</p> 	<p>d) Skirti didelių gamybinių patalpų oro šildymui bei kondicionavimui. Privalumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neturi tarpinio šilumos nešiklio; - Nekelia triukšmo (be variklio); - Eksploatacija paprasta. Esant minimalioms sąnaudoms, jie užtikrina maksimalų patogumą; - Nedidelių dydžių; - Nedegina deguonies; - Patikimi, gali išstarnauti iki 20 metų; - Galingumas – 240 W–2 KW. Renkantis vadovautis formule: $1W = 10 m^2$, standartinio aukščio lubos. 	
<p>5. Infraraudojųjų spindulių šildymo prietaisas</p>	<p>E.</p> 	<p>e) Reflektorinio tipo. Degina orą, nesaugus, vaikai gali apsideginti.</p>	
<p>6. Sietynas</p>	<p>F.</p> 	<p>f) Konvekcinio tipo (šilumos perdaviklis – tepalas).</p>	

<p>7. Lubinis šviestuvas</p>	<p>G.</p> 	<p>g) Televizijos prijungimo lizdas su papildoma radijo prijungimo išvada.</p>	
<p>8. LED lemputė</p>	<p>H.</p> 	<p>h) Lankstusis bendraašis kabelis: A – išorinis kietas apdangalas; B – varinis tinklelis; C – vidinis izoliacinis dielektrikas; D – varinė šerdis.</p>	
<p>9. Vandens šildytuvas</p>	<p>I.</p> 	<p>i) Naudojami kuriant bendrą, tikslinį arba akcentinį apšvietimą. Jais galime išgauti vos pastebimą šviesą. Žemų lubų patalpoms šie šviestuvai idealiai tinka, o naudojant specialius laikiklius bei adapterius, jie gali būti uždengti matiniu ar spalvotu stiklu, kiti gali būti kraipomi. Lauke tokie šviestuvai montuojami po pastogėmis arba į grindinį.</p>	
<p>10. Kabelis</p>	<p>J.</p> 	<p>j) Iš šviesos diodų pagaminta: Privalumai: - Didelis efektyvumas (1 W lemputės šviesumas gali siekti 100 lm); - Didelis patvarumas (nėra dūžtančios kolbos) bei ilgaamžiškumas (iki 60000 valandų); - Įsižiebia greitai; - Nėra sveikatai pavojingo gyvsidabrio. Trūkumai: - Brangios;</p>	

		<ul style="list-style-type: none"> - Skleidžiamos šviesos spektras nėra labai tolygus, todėl kai kurios spalvos gali atrodyti nenatūralios; - Spalva ir šviesumas gali priklausyti nuo aplinkos temperatūros; - Šviesos išsklaidymas įvairiomis kryptimis nėra tolygus. 	
11. TV lizdas	K. 	k) Prie lubų montuojami. Spinduliavimo šiluma sušildo tiesiogiai objektus, vykstant konversijos procesui, neįkaitina oro. Spinduliai nėra matomi plika žmogaus akimi, žmogus tik jį malonią šilumą. Privalumai: <ul style="list-style-type: none"> - Daugiau nei 85 % energijos paverčiama į šilumą; - Nereikia laukti, kol įkaista, ir neprarandama šiluma; - Šiluma nukreipiama tiesiogiai į šildomą objektą; - Netgi daliniai objektai gali būti šildomi tiek viduje, tiek lauke; - Intensyvumas reguliuojamas nuo 0–100 %; - Lempų ilgaamžiškumas yra 5000 valandų; - Saugo aplinką, neskleidžia pavojingų spindulių, nenaudoja deguonies; - Jokių instaliacinių darbų, jungiama tiesiai į elektros tinklą; - Neskleidžia garso; - Kompaktiški. 	

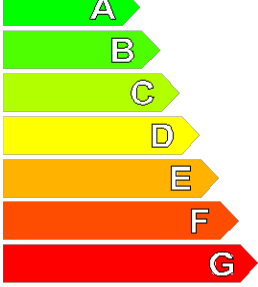

2.1.14. Klientas renkasi elektrinį šildytuvą. Ką būtina išsiaiškinti prieš siūlant šildymo prietaisą? Pasirinktus teiginius paaiškinti.

- Buitinės ar gamybinės patalpos;
- Šilumos perdavimas – konvekcinis (oras, skystis, kita medžiaga), reflektorinis, infraraudonieji spinduliai;
- Patalpos dydis – pastatomi, pakabinami;
- Šildytuvo korpuso medžiaga – plienas, aliuminis, akmuo ar granitas, grūdintas stiklas;
- Ekologija – deguonis, dulkės nedeginamos, neskleidžia elektromagnetinio lauko;
- Patikimumas;

- Neserga šeimos nariai chroniškais ligomis – astma, alergija;
- Ekonomiškumas – prietaiso kaina, eksploatacijos išlaidos;
- Dekoratyvinės, estetiškos – medžiaga, raštas, forma, spalva, kompozicija, stilius;
- Ergonominės savybės, valdymo, priežiūros patogumas, saugumas.

2.1.15. Pagal pateiktas etiketes ir rekvizitus, apibūdinti elektrines orkaites, šaldytuvus, skalbimo, džiovavimo mašinas, indaploves, elektrines lemputes. Duomenis surašyti į lentelę.

Elektrinės orkaitės		<ol style="list-style-type: none"> 1. Gamintojas ar prekės ženklas. 2. Modelis. 3. Prietaiso energijos vartojimo efektyvumo klasė (A, B, C, D, E, F, G). 4. Energijos suvartojimas. 5. Kaitinimo tipas: įprastinis, priverstinės oro konvekcijos. 6. Naudingas tūris. 7. Dydis. 8. Keliamo triukšmo dydis. 9. Standarto žymuo.
Apibūdinimas:		

Šaldytuvai, šaldikliai	<p>Energija Gamintojas Modelis</p>	<p>Logo ABC 123</p>	<p>— I — II</p>	<p>I – gamintojo pavadinimas ar prekės ženklas. II – šaldytuvo modelis, tipas. III – energijos suvartojimo efektyvumo klasė (A, B, C, D, E, F, G). IV – Europos Sąjungos aplinkosaugos ženklas. Gaminys ekologiškas nuo pagaminimo iki išmetimo, t. y. nekenkia nei vartotojui, nei aplinkai; V – suvartojamas elektros energijos kiekis: kWh/metus; kWh/mėn.; kWh/dieną; VI – atšaldyto maisto skyriaus talpa litrais; VII – šaldyto maisto skyriaus talpa litrais; VIII – keliamo triukšmo dydis decibelais (dB); IX – šaldytuvo talpoje pasiekiamos temperatūros (minimalios).</p>
	<p>Didžiausias efektyvumas</p> 		<p>— III</p>	
	<p>Mažiausias efektyvumas</p> <p>Suvartojama energija (kWh per metus) <i>(Remiantis standartinio 24 h bandymo rezultatais)</i> Tikrasis energijos suvartojimas priklausys nuo to, kaip prietaisas bus naudojamas ir kur jis yra patalpintas</p>		<p>— IV</p>	
	<p>Šviežio maisto skyriaus talpa (litrai) Šaldyto maisto skyriaus talpa (litrai)</p>	<p>xyz xyz </p>	<p>— V — VI — VII — VIII — IX</p>	
	<p>Triukšmas (dB(A) apie 1 pW) Daugiau informacijos pateikiama gamintojo aprašuose</p>	<p>xyz XZ</p>		
	<p><small>Labovietis standartas LST EN 159 Buitinių šaldytuvų, šaldiklių ar jų derinių suvartojama energija ženklinimo direktyva 94/2/EB</small></p> 			

Apibūdinimas:

Skalbimo - džiovinimo mašinos

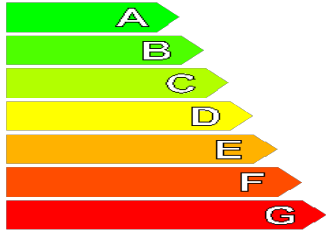
Energija

Skalbimo mašina su džiovintuvu

Gamintojas
Modelis

Logo
A B C
1 2 3

Didžiausias efektyvumas

B

Mažiausias efektyvumas

Suvartojama energija (kWh)
(Skalbiant ir džiovinant pilnai pakrovus 90°C programoje skalbiamu kiekiui)

X, YZ

Tik skalbiant (kWh)

X, YZ

Tikrasis energijos suvartojimas priklausys nuo to, kaip prietaisas bus naudojamas

Skalbimo kokybės klasė

A B C D E F G

A: efektyviausia G: mažiau efektyvi
Sukimosi greitis (sūkliai per min.)

1100

Talpa

(medvilnė) (kg)

Skalbiant
Džiovinant

y, z

y, z

Suvartojamas vanduo (litrai)

yx

Triukšmas

(dB(A) aple 1 pW)

Skalbiant
Gręžiant
Džiovinant

xyz

xyz

xyz

Daugiau informacijos pateikiama gamintojo aprašyme

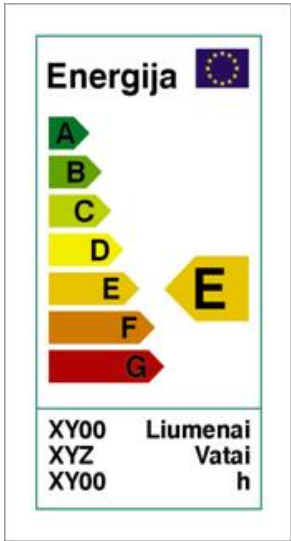

Lietuvos standartas LST EN 50229
Sutinkant kambariui skirti skalbimo mašini su džiovintuvais
suvartojamos energijos žaliųjų žaliųjų direktyva 94/96/EB

- I
- II
- III
- IV
- V
- VI
- VII
- VIII
- IX
- X
- XI
- XII

Apibūdinimas:

Buitinės indaplovės	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 60%;"> <h2 style="margin: 0;">Energija</h2> <p style="margin: 0;">Gamintojas Modells</p> <p style="margin: 0;">Didžiausias efektyvumas</p> <p style="margin: 0;">Mažiausias efektyvumas</p> <p style="margin: 0;">Suvartojama energija (kWh/ciklas) <small>(Rezultatas gamintojo standartinio ciklo bandymo rezultatais, naudojant šaltą vandenį)</small></p> <p style="margin: 0;"><small>Tikrasis energijos suvartojimas priklausys nuo to, kaip prietaisas bus naudojamas</small></p> <p style="margin: 0;">Plovimo kokybės klasė A: efektyviausia G: mažiau efektyvi</p> <p style="margin: 0;">Džiovinimo kokybės klasė A: efektyviausia G: mažiau efektyvi</p> <p style="margin: 0;">Talpa standartiniais serviruotės komplektais Suvartojamas vanduo (litrai/ciklas)</p> <p style="margin: 0;">Triukšmas (dB(A) aplė 1 pW)</p> <p style="margin: 0;"><small>Daugiau informacijos pateikiama gamintojo aprašuose</small></p> <p style="margin: 0;"><small>Lietuvos standartas LST EN 60242 Buitinių indaplovių suvartojama energija šašitimo direktyva 97/17/EB</small></p> </div> <div style="width: 35%; border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p style="text-align: center; margin: 0;">Indaplovė</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;"> <p style="text-align: center; margin: 0;">Logo A B C 1 2 3</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;"> <p style="text-align: center; margin: 0;">B</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p style="text-align: center; margin: 0;">X, YZ</p> </div> <p style="margin: 0;">A B C D E F G</p> <p style="margin: 0;">A B C D E F G</p> <p style="margin: 0;">YZ YX XY</p> </div> </div>	<p>I – indaplovės gamintojo pavadinimas ar prekės ženklas;</p> <p>II – teikiamo modelio tipas;</p> <p>III – prietaiso energijos vartojimo efektyvumo klasė (A, B, C, D, E, F, G); (Klasės raidė atitinkamos strėlės lygyje)</p> <p>IV – ES aplinkosaugos ženklas. Gaminys ekologiškas nuo pagaminimo iki išmetimo, t. y. nekenkia nei vartotojui, nei aplinkai;</p> <p>V – per vieną visą ciklą suvartojamas energijos kiekis (kWh/ciklas), taikant standartinę plovimo programą;</p> <p>VI – plovimo kokybės klasė (A, B, C, D, E, F, G);</p> <p>VII – džiovinimo kokybės klasė (A, B, C, D, E, F, G);</p> <p>VIII – indaplovės talpa, standartiniais serviruotės komplektais;</p> <p>IX – vandens suvartojimas (litrais) per visą standartinės plovimo programos ciklą;</p> <p>X – standartinės indų plovimo programos keliamo triukšmo dydis decibelais (dB).</p>
	<p>Apibūdinimas:</p>	

Elektros lempos		<p>I – elektros lempos energijos vartojimo efektyvumo klasė. (Klasės raidė atitinkamos strėlės lygyje);</p> <p>II – lempos šviesos srautas liumenais;</p> <p>III – lempos įėjimo galia vatais (W);</p> <p>IV – vidutinė lempos darbo trukmė valandomis.</p>
Apibūdinimas:		

2.1.16. Šaldytuvo paskirtis – šviežių ir saugių maisto produktų išlaikymas mažiausiomis sąnaudomis. Šaldytuvų tipai pagal technologiją. Lentelės stulpelyje A pateikti šaldytuvų technologijų pavadinimai, stulpelyje B atrasti teisingą technologijos apibūdinimą.

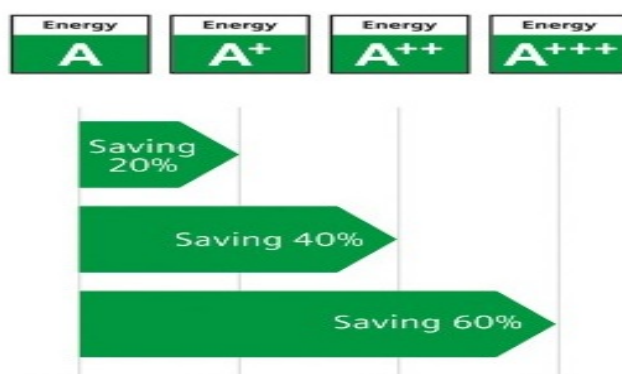
A	B	Atsakymai
1. No frost (bešerkšnė) technologija	<p>A. Šaldytuvo šaldiklyje susikaupęs šerkšnas nuolat atitirpinamas. Talpoje ant galinės sienelės kaupiasi drėgmės lašeliai, subėgę į specialią talpą, iš jos išgarinami. Laiku neatitirpintas šerkšnas didina elektros sąnaudas.</p> <p>Privalumai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Patraukli kaina; 2. Viršutinėje šaldytuvo dalyje susidarę drėgmės lašeliai garantuoja maksimalų drėgmės lygį, reikalingą normaliai drėgmei maisto produktuose palaikyti. 	
2. Automatinė atitirpimo technologija	<p>B. Šaldytuvo viršutinėje talpoje ant galinės sienelės susidarę vandens lašeliai surenkami į specialią talpą ir iš jos išgarinami. Šaldiklyje nesikaupia šerkšnas, todėl atitirpinti nereikia, nes atitirpsta automatiškai.</p> <p>Privalumai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sunaudoja mažiausiai elektros energijos; 2. Susidarę drėgmės lašeliai garantuoja maksimalų drėgmės lygį, kad maisto produktai nebūtų išsausinti; 3. Šaldiklyje nesusidaro šerkšnas; 4. Šaldytas maistas nepadengtas šerkšnu. 	
3. Frost free ar Smart	C. Šaldytuve nesusidaro šerkšnas, vandens lašeliai.	

Frost technologija	Privalumai: 1. Nereikia atitirpinti; 2. Metinės elektros sąnaudos nekinta; 3. Temperatūra kiekvienoje lentynoje išlieka ta pati dėl oro cirkuliacijos, todėl maisto produktai tokia šaldytuve išlieka maksimaliai švieži.	
--------------------	---	--

2.1.17. Paveikslėlyje pateiktas įvairių objektų sklaidžiamas triukšmas. Atsakyti į klausimą: ką reiškia punktyrine linija pažymėtas 39 dB lygis?

2.1.18. Elektros energijos sąnaudos ženklina abėcėlės raidėmis, iš viso jų yra septynios. Vadovaudamiesi paveikslėlyje pateikta informacija, užbaikite pradėtą sakinį: Prie energijos sąnaudų ženklinimo raidės A pridėti plusai _____

2.1.19. Lentelės stulpelyje A parašyta sakinio pradžia, reiškianti šaldytuvo atliekamos funkcijos pavadinimą, B stulpelyje atrasti sakinio pabaigą – apibūdinimą.

A	B	Atsakymai
1. „Side-by-side“	A. nerūdijančio plieno paviršius yra padengtas specialiu sluoksniu, kuris mažai braižosi, yra lengvai valomas ir palieka ne tokius ryškius pirštų	

	atspaudus.	
2. „Smart Steel“	B. tai talpa ar skyrius, kur yra optimali drėgmė, o temperatūra – 0 laipsnių. Tokioje talpoje maistas išlieka šviežias 3 kartus ilgiau.	
3. Nulinė zona	C. amerikietiškojo tipo, dviduris šaldytuvas.	
4. Matmenys	D. greitojo šaldymo režimas šaldiklyje. Maistas greitai užšaldomas, todėl išsaugojamos vertingosios savybės.	
5. „Coolmatic“	E. tai šaldytuvo aukštis (A), plotis (P), gylis (G).	
6. „No Frost“	F. ištraukiami stalčiai ir stiklinės lentynėlės.	
7. „Smart Frost“	G. gali būti nurodyta bendroji arba naudingoji. Naudingoji talpa, kuri parodo, kiek litrų maisto galima sutalpinti šaldytuve.	
8. „Stop Frost“	H. greito užšaldymo funkcija.	
9. „Frost Control“	I. tai sistema „Be šerkšno“. Šerkšnas nesusidaro nei ant sienelių, nei ant maisto produktų. Nebereikalingas atitirpinimas.	
10. „Super Frost“	J. šaldiklio stalčiai valdomi atskirai, juose gali būti visiškai skirtingi temperatūrų režimai.	
11. „Duo Coolong“	K. reguliuoja šaldiklio šaldymo dėžėse drėgmės kiekį, todėl maisto produktai ir sienelės 70 % mažiau apsitraukia šerkšnu.	
12. „Vario Space“	L. greitojo atvėsimo funkcija. Ši funkcija reikalinga dideliame maisto kiekiui atvėsinti per trumpą laiką.	
13. „Frostmatic“	M. šaldiklio vidaus sienelės ir šaldomi produktai žymiai mažiau apsitraukia šerkšnu, todėl atitirpinti reikia žymiai rečiau.	
14. Talpa	N. parodo, kiek kilogramų maisto šaldiklis yra pajėgus užšaldyti per 24 valandas.	
15. Šaldymo galia	O. suteikia ypatingą apsaugos funkciją: jei nutrūksta energijos tiekimas, ekranėlyje yra rodoma aukščiausia temperatūra, kuri buvo pasiekta šaldiklio skyriuje.	

2.1.20. Šaldytuvo, šaldiklio žymėjimas pateikiamas lentelės stulpelyje A, stulpelyje B atrasti talpoje palaikomą temperatūrą.

A	B	Atsakymai
1. (*)	A. palaiko žemesnę kaip -18° C temperatūrą ir leidžia saugoti užšaldytus produktus nuo pusės metų iki metų.	
2. (**)	B. palaiko iki -18° C temperatūrą ir leidžia saugoti produktus iki trijų mėnesių bei yra galimybė užšaldyti šviežius produktus.	
3. (***)	C. palaiko iki -12° C temperatūrą ir leidžia laikyti užšaldytus produktus iki mėnesio.	
4. (****)	D. palaiko -6° C temperatūrą ir leidžia laikyti užšaldytus produktus iki savaitės.	
5. *(***)	E. -18° C šaldytuvas, šaldiklis.	

2.1.21. Šaldytuvo valdymo kompiuteris prižiūri:

- optimalios temperatūros palaikymą;
- reguliuoja kompresoriaus ir ventiliatoriaus darbą;
- taupo elektros energiją.

Kaip vadinama sistema?

2.1.22. Iš žemiau pateiktų sakinių „iškrito“ keli žodžiai. Įrašyti juos, sudarant aiškius ir logiškus sakinius. Žodžiai ar jų junginiai kartojami vieną kartą. Praleisti žodžiai: **valdo, prižiūri panelėje, virtualios, informacija, temperatūra, knygutes, elektronines, gedimą, funkcijas, 15 colių, individualius, įjungiamas, kameroms, tinkamą, temperatūrą.**

- Šiuolaikinio šaldytuvo _____ įmontuotas kompiuteris ne tik _____, _____ šaldytuvo atliekamas funkcijas, bet galima ir prieiga prie _____ informacijos. Elektroninė _____ pateikiama _____ ekrane. Ji praneša šaldytuvo _____ atliekamas _____, informuoja _____. Gali padėti nustatyti _____ temperatūros režimus visoms _____ ar parinkti _____ produktų laikymo _____, užtikrinti, kad kai kurios šaldytuvo funkcijos nebus _____ ir nurodyta _____ nebus keičiama. Galima naudoti ir kaip _____ užrašų _____.

2.1.23. Kokia šaldytuvo talpa rekomenduojama vienam šeimos nariui?

2.1.24. Atsakyti į klientų pateikiamus klausimus:

- Kas geriau – laisvai pastatomas ar montuojamas šaldytuvas?
- Kur ir kaip teisingai pastatyti šaldytuvą?
- Kokia optimali temperatūra turi būti šaldytuvo viduje?
- Ko negalima laikyti šaldytuve?
- Kas yra ir kaip veikia NO FROST (bešerkšnė) sistema?
- Ką NO FROST keičia iš esmės?
- Ką daryti, kai apledėjimas prietaise pasiekia 5–7 milimetrus?
- Kaip veikia „Šeštojo jausmo“ principas šaldytuvuose?
- Ką daro „antibakterinė sistema“ šaldytuvuose?
- Ką duoda skystųjų kristalų ekranai (LCD), įmontuoti šaldytuvų durelėse?
- Kokios dar naujovės yra diegiamos šių laikų šaldytuvuose?

2.1.25. Kaip vadinama sistema, kuri šaldytuvo talpoje 10 kartų greičiau atkuria reikiamą temperatūrą ir drėgmės lygį? Tai užtikrina atskirai veikiantys ventiliatoriai, vienas – šaldiklyje, kitas – šaldymo.

Sistema: _____

2.1.26. Apibūdinti šalčio akumulatorius.

2.1.27. Kuo ypatingas šaldytuvas, turintis du kompresorius?

2.1.28. Kas šaldo produktus?

2.1.29. Klientas išsirinko amerikietiško tipo „Side-by-Side“ šaldytuvą. Tokio tipo šaldytuvo talpa – iki 800 l. Juose už vienų durų būna šaldiklis, už kitų – šaldytuvas, durelėse sumontuotas

ledo generatorius, automatinio atitirpinimo funkcija, elektroninė kontrolė ar net interneto prieiga. Ką patarsite klientui?

2.1.30. Sugrupuotos skalbimo mašinos pagal tam tikrus požymius. Grupės apibūdinti.

Požymiai	Grupės	Apibūdinimas						
Išskalbimo, grežimo, vandens, elektros sąnaudos	A							
	+A							
	Iš viso 7 klasės.							
	<table border="1"> <tr> <td>A</td> <td>Išskalbimo klasė</td> </tr> <tr> <td>A⁺</td> <td>Energijos klasė</td> </tr> <tr> <td>A</td> <td>Grežimo klasė</td> </tr> </table>	A	Išskalbimo klasė	A⁺	Energijos klasė	A	Grežimo klasė	
A	Išskalbimo klasė							
A⁺	Energijos klasė							
A	Grežimo klasė							
Montavimas	Pastatomos (stacionarios)							
	Integruojamos							
Įkrovimas	Per viršų							
	Per šoną							
Užkrovimo kiekis	4,5 kg							
	5 kg							
	5,5 kg							
	6 kg							
	7 kg							
Matmenys: plotis, gylis, aukštis	40, 44 cm 60 cm							
Automatizavimo lygis	Pusiau automatinės							
	Automatinės							

2.1.31. Apibūdinti iš viršaus pakraunamas skalbimo mašinas. Stulpelyje A surašyti tam tikri apibūdinimai. Stulpelyje B parašyti, ar apibūdinimą galima laikyti trūkumu, ar privalumu.

A	B
Lengva, paprasta perkelti iš vienos vietos į kitą.	
Naudoja daugiau vandens.	
Skalbia šiurkščiau.	
Įpusėjęs skalbimo ciklui, galima įdėti dar skalbinių.	
Greitesnis skalbimo ciklas.	
Reikia vietos atidaryti dangčiui.	
Ne visos šio tipo skalbyklės šildo vandenį.	

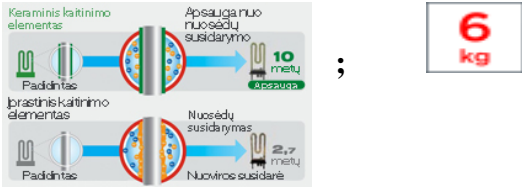
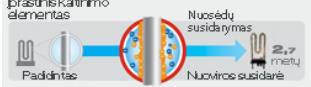
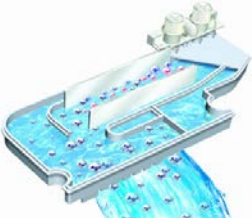

2.1.32. Skalbimo mašinų kai kurios funkcinės galimybės pateiktos piktogramomis ir rašytine nuoroda. Apibūdinimai pateikti atsiktine tvarka. Atsakymų eilutėje užrašyti piktogramai atrastą apibūdinimą.

Funkcija	Apibūdinimas
----------	--------------

Piktograma	Rašytinė nuoroda	
	<p>Krepšelis</p> <p>1.</p>	<p>A. Apsauga nuo vandens perpylimo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jei sutrinka vandens dozavimo vožtuvai ar vandens lygis per aukštas, siurblys pradeda pumpuoti vandenį iš skalbimo mašinos, kol pasiekiamas optimalus vandens lygis pasirinktai programai ar skalbimo mašinos talpykla yra tuščia (Partial Aqua Stop); - jei sugenda vandens įleidimo žarna, mechaninė sistema sustabdo vandens tiekimą į talpyklą (Total Aqua Stop); <p>Vandens nuotėkio sensorius yra skalbimo mašinos apatinėje dalyje. Jis nustato atsiradusį bet kokią vandens kiekį ir išjungia vandens tiekimą (patobulinta „Partial Aqua Stop“ sistema).</p>
	<p>Didelės durelės ir būgno apšvietimas</p> <p>2.</p>	<p>B. Nustatomi papildomi skalavimai arba, kad skalbimo ciklo metu būtų naudojama daugiau vandens.</p>
	<p>Automatinis dozatoriaus išstūmimas</p> <p>3.</p>	<p>C. Tausoja aplinką ir taupo vandenį, elektros energiją bei skalbimo priemones.</p>
	<p>Papildomi nustatymai</p> <p>4.</p>	<p>D. Skalbimo mašinai nurodoma skalbinių tipas, nešvarumo lygis. Prietaisas automatiškai atranda reikiamą programą.</p>
	<p>Wizard programa</p> <p>5.</p>	<p>E. Dvi papildomos programos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yra didesnis vandens lygis, ypač suteptiems skalbiniams ar užuolaidoms; - ir specialus gręžimo režimas gležniems audiniams.
	<p>Efektyvi ir nekenksminga aplinkai</p> <p>6.</p>	<p>F. Automatiškai atsidaro skalbimo priemonių dozatorius.</p>
	<p>Speciali 4D drėkinimo sistema</p> <p>7.</p>	<p>G. Dėl specialios 4D drėkinimo sistemos, vanduo ir skalbimo priemonės greitai pasiekia skalbinius iš apačios, šonų ir viršaus, o ne tik iš apačios. Skalbiniai įmirksta greičiau ir geriau, dėl to pagerėja skalbimo rezultatas. Kadangi skalbimo procesas sutrumpėja, sunaudojama mažiau elektros energijos.</p>

	Papildomas skalavimas alergiškiems žmonėms 8.	H. Skalbimo mašinos duralės yra net 33 cm pločio ir atsidaro 183 ° kampu, todėl lengva sudėti netgi stambius skalbinius, su elektronine švelnaus lietimo sistema – duralės atsidaro mygtuko paspaudimu.
	Ideali vandens apsauga 9.	I. Specialus krepšelis, kuris skalavimo, džiovavimo metu apsaugo vilnonius skalbinius, smulkius skalbinius.
Atsakymai: pvz., 9, A.		

2.1.33. Specialių funkcijų piktogramos, rašytinės nuorodos, apibūdinimai pateikti atsitiktine tvarka. Atrasti piktogramoms ar rašytinėms nuorodomis teisingą apibūdinimą. Pažymėti ta pačia spalva.

Piktogramos, rašytinės nuorodos	Apibūdinimai
<p>„Aqua Control“; „Fuzzy Logic“; „Direct Spray“; „Aqua Spar“.</p> 	<p>Vandens taupymo sistema Apsaugo nuo vandens ištekėjimo iš skalavimo mašinos. Plovimui naudoja būtent tiek vandens, kiek jam reikia. Tiesioginio įpurškimo funkcija. Lygus ir tvirtas keraminis paviršius neleidžia formuotis kalkių nuosėdoms ant kaitinimo elemento. Cinkuoto korpuso skalavimo mašinos yra patikimai apsaugotos nuo rūdijimo.</p> <p>„Silver Nano Health System“ – sidabrinio skalavimo sistema. Pilant vandenį, atliekama 99,99 % grynumo sidabro elektrolizė, taip pagaminamos sidabro nano dalelės. Vandenyje esantys sidabro jonai patenka į būgną ir įsiskverbia į audinį, užtikrindami 99,99 % sterilizaciją ir antibakterinį poveikį, kuris</p>

<p>Lengvo lyginimo programa;</p> ; 	<p>trunka iki 30 d. Skalbimas, naudojant sidabro jonus, efektyviai naikina bakterijas, tarp jų ir saprotofus, sukeliančius nemalonų kvapą.</p> <p>specialus skalbinių režimas, apsaugantis plonus audinius nuo smarkaus suglamžymo, todėl bus lengviau tokius drabužius išlyginti.</p> <p>Atidėjimo laikas.</p> <p>Įkrova. Valdymas prisilietimu.</p>
---	---

2.2. Gamintojai ir jų gaminamos prekės, išskirtinės savybės

Užduotis:

2.2.1. Parengti pasirinkto prekės ženklo buitinės technikos pristatymą.

3.1. Kavos aparatai, virtuvės įrankiai, asmens higienos prekės, lygintuvai ir lyginimo sistemos, funkcinės prekių savybės. Prekės ženklai. Ženklinimas

Atsakyti į pateiktus klausimus:

- Kokios buitinės elektros prekės yra priskiriamos smulkiajai buitinei technikai?
- Apibūdinti sąvoką – daugiafunkcinė įranga.

Užduotys:

3.1.1. Apibūdinti elektrinės orkaitės išsivalymo būdus – pirolizė, *aqua clean*.

3.1.2. Lentelės stulpelyje A surašytos elektrinės orkaitės funkcijos. Stulpelyje B atrasti tinkamą apibūdinimą.

A		Atsakymai	B	
Eil. nr.	Funkcija		Eil. nr.	Apibūdinimas
1.	Ventiliatorius		A.	atšildo šaldytus produktus, galima pašildyti jau pagamintus patiekalus. Ši funkcija ypač naudinga.
2.	Žiedinis kaitinimo elementas, dar kitaip vadinamas konvekcija		B.	idealus būdas gaminti sveikai, be riebalų. Kvapai nesusimaišo, maistas nepridega.
3.	Kepimas garuose		C.	paskirsto tolygiai šiltą orą, todėl net 25 % greičiau paruošiamas produktas
4.	Greito įkaitimo funkcija		D.	į kepamą mėsą įsmeigus mėsos termometrą, ekrane

				matoma, kokia temperatūra yra mėsos viduje, ir, neatidare orkaitės durelių, žinosite, kada mėsa iškepta.
5.	Laikmatis		E.	jais be vargo ištrauksite skardas iš įkaitusios orkaitės.
6.	Mėsos termometras		F.	sutrumpins gaminimo laiką, kadangi orkaitė per 5–6 min. įkaista iki 200° C.
7.	Teleskopiniai bėgeliai		G.	leis užtikrinti, kad patiekalas gaminamas būtent tiek laiko, kiek priklauso. Apie tai informuos garsinis signalas, ir orkaitė automatiškai išsijungs.

3.1.3. Apibūdinti išskirtines savybes: slėgis (bar) 15; galia (W) 1350; „Capuccino“ sistema; automatinis išsivalymas; keramikinės malimo gornos.

3.1.4. Parengti pasirinktos kompiuterinės technikos pristatymą.